

สถานภาพและบทบาทของตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจุฑาเทพ

โดย
นางสาวณัฐรดา เบ้าคำ

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการพัฒนาอาชีพ

ภาควิชาภาษาไทย

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา ๒๕๕๘

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

สถานภาพและบทบาทของตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจุฑาเทพ

โดย
นางสาวณัฐรดา เบ้าคำ

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการพัฒนาอาชีพ

ภาควิชาภาษาไทย

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา ๒๕๕๕

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

**STATUS AND ROLE OF MALE PROTAGONISTS IN A SERIES OF
SUPHABURUTCHUTHATHEB**

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree

Master of Arts Program in Thai for Career Development

Department of THAI

Graduate School, Silpakorn University

Academic Year 2016

Copyright of Graduate School, Silpakorn University

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้การค้นคว้าอิสระเรื่อง “ สถานภาพและบทบาทของตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจุฑาเทพ ” เสนอโดย นางสาวณัฐรดา เบ้าคำ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการพัฒนาอาชีพ

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปานใจ ชารัทสนวงศ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่.....เดือน..... พ.ศ.....

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

อาจารย์ ดร.อารีญา หุตินทะ

คณะกรรมการตรวจสอบการค้นคว้าอิสระ

..... ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีรวัฒน์ อินทรพร)

...../...../.....

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ไร่รัตน์ ลักขณะศิริ)

...../...../.....

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร.อารีญา หุตินทะ)

...../...../.....

55208302 : สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการพัฒนาอาชีพ

คำสำคัญ : สถานภาพ/บทบาท/ตัวละครเอกชาย/สุภาพบุรุษจุฬาเทพ

ณัฐรดา เบ้าคำ : สถานภาพและบทบาทของตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจุฬาเทพ. อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ : อ.ดร.อารียา หุตินิกะ. ๑๔๖ หน้า.

สถานภาพและบทบาทของตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจุฬาเทพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานภาพและบทบาทของตัวละครเอกชายและความเป็นปัจเจกที่สัมพันธ์ต่อสถานภาพและบทบาทของตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจุฬาเทพ ทั้ง ๕ เรื่อง ได้แก่ คุณชายธราธร คุณชายปวรุจ คุณชายพุดธิภัทร คุณชายรัชชานนท์ และคุณชายรณพีร์ ของสำนักพิมพ์ พิมพ์คำ ปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ผลการศึกษาปรากฏดังนี้

สถานภาพและบทบาทของตัวละครเอกชาย แบ่งสถานภาพออกได้เป็น ๒ ประเภท ได้แก่ สถานภาพที่ติดตัวมาแต่กำเนิดและสถานภาพที่ได้มาด้วยความสามารถ โดยสถานภาพที่ติดตัวมาแต่กำเนิด ได้แก่ สถานภาพด้านชาติกำเนิด แบ่งได้เป็นสถานภาพทางวงศ์วานญาติ ได้แก่ สถานภาพหลานชายสถานภาพการเป็นพี่น้อง และสถานภาพของชนชั้นทางสังคม ได้แก่ สถานภาพคุณชาย (หม่อมราชวงศ์) นอกจากนี้สถานภาพที่ได้มาด้วยความสามารถ จำแนกได้เป็นสถานภาพด้านการประกอบอาชีพ ได้แก่ นักโบราณคดี อาจารย์มหาวิทยาลัย นักการทูต นายแพทย์ อาจารย์หมอ วิศวกรโยธา และทหารอากาศ

ความเป็นปัจเจกที่สัมพันธ์ต่อสถานภาพและบทบาทของตัวละครเอกชายที่ปรากฏในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจุฬาเทพ พบว่า ปรากฏความเป็นปัจเจกของตัวละครเอกชาย ๒ ลักษณะ ได้แก่ ความเป็นปัจเจกของตัวละครชายโดยพิจารณาจากการแสดงบทบาทตามสถานภาพที่ปรากฏ และการเลือกคู่ครองโดยมีบทบาทที่ขัดแย้งกับสถานภาพและการต่อรอง ได้แก่ แนวคิดในการเลือกคู่ครอง แบ่งได้เป็นการเลือกคู่ครองตามหลักพุทธศาสนาและการเลือกคู่ครองจากนักวิชาการทั่วไป นอกจากนี้ยังปรากฏความเป็นปัจเจกที่แสดงออกผ่านการเลือกคู่ครองและข้อกำหนดจากชาติกำเนิด เรื่องคู่ครอง

ภาควิชาภาษาไทย

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา ๒๕๕๘

55208302 : MAJOR : (THAI FOR CAREER DEVELOPMENT)

KEY WORD : STATUS / ROLE / MALE PROTAGONISTS / SUPHABURUTCHUTHATHEB

NUTRADA BAOKHAM : STATUS AND ROLE OF MALE PROTAGONISTS IN A SERIES OF SUPHABURUTCHUTHATHEB. INDEPENDENT STUDY ADVISOR : AREEYA HUTINTA,Ph.D. . 146 pp.

“Status and role of male protagonists in a series of Supaburutchuathatheb” aims to study status and role and relating individuality of role and status of the protagonists in a series of novels Supaburutchuathatheb which consists Sir Tharatorn, Sir Pawornruj, Sir Putthipatr, Sir Rachchanont and Sir Ronnapree. The novel was published in 2554 B.E. by Pimkham.

Status and role of male protagonists is divided into 2 types composes of ascribed status and archived status. Ascribed status can be branched down to kinship status which is status of grandson, siblings and class status to title of lord (Mom Rajawongse). On the other hand, achieved status can be branched to occupational status which are archeologist, university teacher, doctor, diplomat, medical teacher, civil engineer and air forced soldier.

Individuality relating to status and role of the protagonist is found to be categorized into 2 individualities including the individuality considered by appeared status and by spouse selection is conflicted by status and negotiation such as spouse selection following by Buddhist’s method and fundamental method. Furthermore, it can be expressed by spouse’s native.

Department of THAI

Student's signature

Independent Study Advisor's signature

Graduate School, Silpakorn University

Academic Year 2016

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาจากอาจารย์ดร. อารีษา หุদিনทะ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำที่เป็นประโยชน์ และตรวจแก้ไขสารนิพนธ์ฉบับนี้ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ในด้านต่าง ๆ ซึ่งสามารถนำมาใช้ประกอบการทำสารนิพนธ์ในครั้งนี้

ขอขอบคุณคุณครูพี่หยก ครูกล้วย ที่ช่วยเหลือในด้านการจัดทำข้อมูลช่วยค้นหาหนังสืออ้างอิงและเป็นที่ปรึกษาในยามที่รู้สึกท้อแท้ส่งผลให้สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ท้ายนี้ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณมารดา ที่ให้การอุปการะอบรมเลี้ยงดู ตลอดจนส่งเสริมการศึกษา น้องสาว หลานสาวและหลานชาย ที่ให้กำลังใจเป็นอย่างดี อีกทั้งขอขอบคุณเพื่อน ๆ ปริญาโท พี่ศุภิกา พี่วารุณี ศุภนุช ฐฎาภพ พัชราภรณ์ และซู่เฟิน ที่ให้การสนับสนุนและช่วยเหลือด้วยดีเสมอมา และขอขอบพระคุณเจ้าของเอกสารและงานวิจัยทุกท่าน ที่ผู้ศึกษาค้นคว้าได้นำมาอ้างอิงในการทำวิจัยจนกระทั่งงานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	น
บทที่	
1 บทนำ.....	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	๑
วัตถุประสงค์.....	๑๑
ขอบเขตการศึกษา.....	๑๑
สมมุติฐาน.....	๑๑
วิธีการศึกษา.....	๑๑
นิยามศัพท์เฉพาะ	๑๒
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๑๓
เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๑๓
2 สถานภาพและบทบาทของตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจุฑาเทพ	๑๕
สถานภาพที่ติดตัวมาแต่กำเนิด	๑๘
สถานภาพทางวงศ์วานญาติ.....	๒๐
สถานภาพหลานชาย	๒๐
บทบาทของการแสดงความรักและเคารพต่อญาติผู้ใหญ่.....	๒๑
บทบาทในการเชื่อฟังคำสั่งสอน	๒๓
สถานภาพของการเป็นพี่น้อง.....	๒๕
บทบาทการให้ความรักความอบอุ่นเอื้ออาทรกัน	๒๖
บทบาทในการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน	๓๒
สถานภาพตามชนชั้นทางสังคม.....	๓๔
สถานภาพคุณชาย (หม่อมราชวงศ์)	๓๔
บทบาทของการเป็นสุภาพบุรุษ.....	๓๕
บทบาทในการรักษาเกียรติวงศ์ตระกูล.....	๓๘

สถานภาพที่ได้มาด้วยความสามารถ	๓๘
สถานภาพทางสมรส.....	๓๘
บทบาทการเป็นสามี.....	๓๘
สถานภาพด้านการประกอบอาชีพ	๔๐
บทบาทอาชีพนักโบราณคดี	๔๐
บทบาทการเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัย	๔๒
บทบาทอาชีพนักการทูต.....	๔๓
บทบาทอาชีพแพทย์.....	๔๕
บทบาทอาจารย์หมอ.....	๔๖
บทบาทอาชีพวิศวกรโยธา.....	๔๗
บทบาทอาชีพทหารอากาศ	๔๘
3 ความเป็นปัจเจกที่สัมพันธ์ต่อสถานภาพและบทบาทของตัวละครเอกชาย.....	๕๐
ความเป็นปัจเจกของตัวละครชาย : การพิจารณาการแสดงบทบาทตามสถานภาพที่ปรากฏ	๕๑
คุณชายธราธร.....	๕๑
คุณชายปวรุจ.....	๕๔
คุณชายพุฒิภัทร	๕๘
คุณชายรัชชานนท์	๖๓
คุณชายรณพีร์.....	๖๖
การเลือกคู่ครอง : บทบาทที่ขัดแย้งกับสถานภาพและการต่อรอง	๗๒
แนวคิดในการเลือกคู่ครอง	๗๒
การเลือกคู่ครองตามหลักพุทธศาสนา	๗๓
การเลือกคู่ครองจากนักวิชาการทั่วไป.....	๗๖
ความเป็นปัจเจกที่แสดงออกผ่านการเลือกคู่ครอง	๗๘
ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกคู่ของตัวละครเอกชาย.....	๗๘
การเลือกจากหญิงที่มีลักษณะเป็นกำลัง ๕	๗๘
เลือกตามหลักสมะ ๔	๘๔
เลือกจากเหตุผลทางด้านความรัก	๘๘
ความซื่อสัตย์ และมีคุณธรรม	๙๑

ระดับการศึกษา	๕๖
มีใจกว้างเสียสละและไม่เห็นแก่ตัว	๕๘
การชดเชยสิ่งที่ขาดไปให้สมบูรณ์	๕๙
ผู้หญิงที่เป็นแม่บ้านแม่เรือน	๑๐๑
ปัจจัยที่ส่งผลให้ตัวละครเอกฝ่ายชายไม่เลือกคู่ครองที่ผู้ปกครองกำหนด ...	๑๐๕
ผู้หญิงที่ไม่เป็นกุลสตรี	๑๐๕
อายุต่างกัน	๑๐๖
ไม่มีวุฒิภาวะทางอารมณ์	๑๐๗
คล้ายคลึงกันมากเกินไป	๑๐๘
ข้อกำหนดจากชาติกำเนิดเรื่องคู่ครอง	๑๐๘
ลักษณะคู่ครองในอุดมคติที่ผู้ปกครองกำหนด : คู่ครองไม่เป็นไปตามกำหนด	๑๐๙
เลือกจากหญิงที่มีกำลัง ๕	๑๐๙
ผู้หญิงที่ผู้ชายเลือกไม่ใช่ตระกูลเทพพรหม	๑๑๒
ชาติกำเนิดด้อยต่ำ	๑๑๒
ผู้หญิงที่ไม่มีความเป็นกุลสตรี	๑๑๕
ผู้หญิงที่ประกอบอาชีพไม่มีเกียรติ	๑๑๗
ผู้หญิงที่มีชื่อเสียงอื้อฉาว	๑๑๙
คู่ครองที่แท้จริง : การต่อรองกับข้อเรียกร้องจากสถานภาพ	๑๑๙
การยกเลิกสัญญาที่เกิดจากตระกูลเทพพรหม	๑๑๙
ชาติกำเนิดที่เท่าเทียมกันหรือสูงกว่า	๑๒๒
ผู้หญิงที่เป็นกุลสตรี	๑๒๔
ผู้หญิงที่มีการศึกษา	๑๒๖
ผู้หญิงที่จิตใจดี	๑๒๗
มีความเป็นแม่บ้านแม่เรือน	๑๒๙
ผู้หญิงที่มีความซื่อสัตย์	๑๓๐
ผู้หญิงที่ผู้ปกครองเลือกประพฤตินไม่เหมาะสม	๑๓๑
4 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	๑๓๕
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	๑๓๕

อภิปรายผล	๑๓๘
ข้อเสนอแนะ.....	๑๔๑
รายการอ้างอิง.....	๑๔๒
ประวัติผู้วิจัย.....	๑๔๖

บทที่ ๑

บทนำ

๑. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วรรณกรรมเป็นเรื่องเกี่ยวกับชีวิต และภาพสะท้อนสังคมของแต่ละยุคสมัย โดยนักเขียนนำมาปรุงแต่งขึ้นเป็นเรื่องราวที่น่าสนใจ ดังที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงกล่าวถึงวรรณกรรมว่า “วรรณกรรมเป็นเสมือนกระจกเงาที่สะท้อนให้เห็นชีวิตความเป็นอยู่ การปกครอง แนวความคิด และค่านิยมในสังคมแต่ละยุคแต่ละสมัย ซึ่งย่อมแตกต่างกันไปตามสภาพการณ์ สิ่งแวดล้อมของแต่ละสังคม”^๑

วรรณกรรมจึงเป็นเครื่องมือสื่อสารความรู้สึนึกคิด ถ่ายทอดจินตนาการและแสดงออกซึ่งศิลปวัฒนธรรมอันดีงาม การศึกษาหรือการอ่านวรรณกรรมแต่ละเรื่องทำให้ผู้อ่านมองเห็นภาพสังคม วัฒนธรรม การเมือง และเศรษฐกิจ ของยุคสมัยที่ผู้ประพันธ์ได้สะท้อนผ่านมุมมองของตนออกมา รวมทั้งทำให้ผู้อ่านเข้าใจความรู้สึกนึกคิดของผู้คนที่มีต่อสภาพการณ์นั้นด้วย

อิงอร สุพันธ์วิช กล่าวว่ วรรณกรรมกับสังคมมีความเกี่ยวข้องกันหลายลักษณะ คือ วรรณกรรมจะสะท้อนสังคมให้เราทราบว่าเกิดสิ่งใดๆขึ้นในสังคมขณะนั้น ในขณะที่สังคมอาจมีอิทธิพลต่อวรรณกรรมได้และวรรณกรรมก็อาจส่งอิทธิพลต่อสังคมได้เช่นกัน แต่ส่วนใหญ่แล้ววรรณกรรมจะเป็นเครื่องสะท้อนสังคมได้^๒

นวนิยายเป็นวรรณกรรมประเภทหนึ่งที่สื่อความคิดของผู้แต่ง เพื่อบอกเรื่องราวต่าง ๆ ของผู้คนที่เกิดขึ้นในสังคม ดังที่ จิตรลดา สุวัติกุล กล่าวว่ “นวนิยายเป็นเรื่องที่สมมติขึ้นโดย

^๑ บวร ประพฤติดี.(๒๕๒๐) สตรีไทยบทบาทในการเป็นผู้นำทางการบริหาร. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๕๑.

^๒ อิงอร สุพันธ์วิช , เลื่อมลายสายรู้ภาพสะท้อนสังคมในนวนิยายปัจจุบัน (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์บริษัท แอคทีฟ พรินท์ จำกัด,๒๕๔๗),คำนำ.

อาศัยพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคมเป็นพื้นฐาน แล้วนำมาปรับปรุงให้สมจริงยิ่งขึ้นด้วยพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ตัวละครแสดงออกมา สะท้อนมาจากพฤติกรรมของมนุษย์”^๓ กล่าวได้ว่านวนิยายเป็นวรรณกรรมที่ทำให้ผู้อ่านมองเห็นภาพสังคม อันได้แก่ ค่านิยมในด้านต่างๆ โลกทัศน์ของคนในสังคมและแสดงให้เห็นวิถีชีวิตของคนในสังคมได้ดี ดังที่ นิธิ เอียวศรีวงศ์ กล่าวไว้ว่า

งานวรรณกรรมเป็นกระจกสะท้อนสังคมที่วรรณกรรมจะสะท้อนให้เห็นภาพสังคมได้เพียงบางส่วนเท่านั้น แต่ที่สำคัญคือการนำเสนอค่านิยมบางเรื่องของยุคสมัยนั้นตลอดจน โลกทัศน์ของผู้คนในสมัยนั้นตลอดจน โลกทัศน์ของผู้คนในสมัยต่างๆ ถือเป็นหลักฐานที่มีคุณค่าอย่างสูงในการศึกษาประวัติศาสตร์ทางความคิดที่หาหลักฐานอื่นเทียบยาก^๔

นวนิยายเป็นงานวรรณกรรมประเภทหนึ่งที่ได้รับค่านิยมจากผู้อ่านอย่างสม่ำเสมอ ในปัจจุบันนวนิยายที่ผู้อ่านนิยมอ่านกันมาก คือ นวนิยายชุด นวนิยายหนึ่งชุดอาจมีเรื่อง ๓-๕ เรื่อง อยู่ในชุดเดียวกัน ตัวละครในนวนิยายชุดก็มีทั้งที่ใช้ตัวละครเอกชุดเดียวกันหรือตัวละครเอกที่มีความหลากหลาย นวนิยายชุดที่ใช้ตัวละครเอกเป็นหญิง อาทิเช่น นวนิยายชุด “อาถรรพ์ผ้า” ผลงานของ พงศกร ได้แก่ เรื่อง สถาปญา รอยไหม ก็เพ้า ลิเหล้งหาสำหรี นวนิยายชุด “สามทหารเสือสาว” ของกิ่งฉัตร ได้แก่ มายาตะวัน มนต์จันทร์ และฟ้ากระจ่างดาว เป็นต้น

นอกจากนี้นวนิยายชุดที่ตัวละครเอกเป็นชายก็ได้รับความนิยมมากเช่นกัน ตัวอย่างนวนิยายชุดที่เน้นที่ตัวละครเอกชายและได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก เช่น นวนิยายชุด “บ้านไร่ปลายฝัน” ได้แก่เรื่อง ชาราหิมาลัย ดวงใจอันดี ปฐพีเฒ่ารัก และ วายุภักมณฑรา นวนิยายชุดเรื่อง “มาเฟียเลือดมังกร” ได้แก่เรื่อง เลือด สิงห์ กระทั่ง แรด และหงส์ นวนิยายชุดเรื่อง “สุภาพบุรุษจุฬาเทพ” ได้แก่เรื่อง คุณชายธราธร คุณชายปวรุจ คุณชายพุดิภัทร คุณชายรัชชานนท์ และคุณชายรณพีร์ เป็นต้น

นวนิยายชุดดังกล่าว อาจกล่าวได้ว่านวนิยายที่ได้รับความนิยมจากผู้อ่านมากที่สุดในช่วงนี้คือ “นวนิยายชุดสุภาพบุรุษจุฬาเทพ” เหตุที่นวนิยายชุดนี้ได้รับความนิยมเนื่องจากผู้จัดละคร

^๓ จิตรลดา สุวัตติกุล. (๒๕๒๕-๒๕๓๐, ตุลาคม – มีนาคม). การพัฒนาคน : มิติหนึ่งของนวนิยายไทย. ภาษาและหนังสือ. ๑๕, ๖๗-๖๘.

^๔ นิธิ เอียวศรีวงศ์, ปากกาไก่และใบเรือ, พิมพ์ครั้งที่ ๕ (กรุงเทพฯ:แพรว, ๒๕๔๕), ๒๖

นำนวนิยายชุดดังกล่าวไปสร้างเป็นละครโทรทัศน์ ความชื่นชอบของผู้ชมละครเห็นได้จากปรากฏการณ์คั้งที่หนังสือพิมพ์ประชาชาติธุรกิจออนไลน์ วันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๕๖ ระบุว่า

กระแสความรื้อแรงของละครชุด "สุภาพบุรุษจุฑาเทพ" เรื่องราวของ คุณชาย 5 พี่น้องแห่งตระกูลจุฑาเทพ ประกอบด้วย คุณชายธราธร คุณชาย ปวรุจ คุณชายพุฒิภัทร คุณชายรัชชานนท์ และคุณชายรณพีร์ ทำให้บรรดาพ่อแม่ที่เป็นแฟนละครนำชื่อคุณชายทั้ง ๕ คน ไปตั้งเป็นชื่อบุตรที่เกิดใหม่ ในช่วง ๑-๒ เดือนกันเป็นจำนวนมาก

จากการตรวจสอบข้อมูลทะเบียนราษฎรของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย พบว่าในช่วง ๑-๒ เดือนมานี้ มีประชาชนนำชื่อพระเอก ละครเรื่องดังกล่าวมาตั้งชื่อบุตรเกิดใหม่แล้วกว่า ๑ พันคน โดยชื่อที่ได้รับ ความนิยมมากที่สุดคือ รัชชานนท์ มีจำนวน ๖๖๔ คน รองลงมาได้แก่ พุฒิ ภัทร ๔๑๒ คน อันดับ ๓ ธราธร ๑๔๒ คน อันดับ ๔ ปวรุจ ๑๑๒ และอันดับ ๕ รณพีร์ ๒๖ คน นอกจากนี้ ยังมีชื่อจุฑาเทพ อีกจำนวน ๓๐ คน

จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่ากระแสความนิยมของนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจุฑาเทพ นั้นมีอิทธิพลต่อสังคมเป็นอย่างมากดังจะเห็นได้จากการตั้งชื่อเด็กที่เกิดในเดือนที่ละครเรื่องนี้ ออกอากาศ ผู้ปกครองนำชื่อตัวละครชายซึ่งเป็นพระเอกในแต่ละตอนมาตั้งเป็นชื่อบุตรของตน แสดงให้เห็นว่าตัวละครชายในนวนิยายชุดนี้มีความโดดเด่นและเป็นที่ชื่นชอบของผู้ชม

นวนิยายชุด "สุภาพบุรุษจุฑาเทพ" เป็นโครงการของสำนักพิมพ์พิมพ์คำประกอบด้วย นวนิยาย ๕ เรื่อง ดังนี้

๑. นวนิยายเรื่อง คุณชายธราธร	เขียนโดย	ณารา
๒. นวนิยายเรื่อง คุณชายปวรุจ	เขียนโดย	ร่มแก้ว
๓. นวนิยายเรื่อง คุณชายพุฒิภัทร	เขียนโดย	เก้าเต๋ม
๔. นวนิยายเรื่อง คุณชายรัชชานนท์	เขียนโดย	ช่อนกลิ่น
๕. นวนิยายเรื่อง คุณชายรณพีร์	เขียนโดย	แพรวณัฐ

นวนิยายชุด “สุภาพบุรุษจุฬาเทพ” เป็นเรื่องราวย้อนยุคไปประมาณสมัย พ.ศ. ๒๕๐๐-๒๕๐๔ กล่าวถึงหม่อมราชวงศ์ที่เป็นพี่น้องต่างมารดา ๕ คน แห่งราชสกุลจุฬาเทพ โดยมีบิดาคนเดียวกันคือ หม่อมเจ้าวิจิตร จุฬาเทพ ทั้ง ๕ คน เติบโตมาในวังจุฬาเทพโดยการเลี้ยงดูของหม่อมย่าเอียดและคุณย่าอ่อน เนื่องจากบิดาและมารดาของเหล่าคุณชายเกิดอุบัติเหตุเสียชีวิตกะทันหัน จึงเป็นหน้าที่ของหม่อมย่าเอียดและย่าอ่อนที่ต้องคอยดูแลหลานชายทั้ง ๕ คน ได้แก่ คุณชายธราทร จุฬาเทพ หรือพี่ชายใหญ่ คุณชายปวรจรูญ จุฬาเทพ หรือคุณชายจรูญ คุณชายพุดธิภัทร จุฬาเทพ หรือคุณชายหม้อ คุณชายรัชชานนท์ จุฬาเทพ หรือคุณชายเล็ก และคุณชายธรมพีร์ จุฬาเทพ หรือคุณชายพีร์ นอกจากนี้ผู้อ่านจะเพลิดเพลินไปกับเรื่องราวความรักของคุณชายทั้งห้าแล้ว ผู้อ่านยังได้เห็นสภาพสังคมในยุคนั้นที่ผู้แต่งแต่ละคนตั้งใจใช้เป็นฉากถ่ายทอดเรื่องราวที่เกิดขึ้นตามท้องเรื่องอีกด้วย

ความน่าสนใจอีกประการหนึ่งของนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจุฬาเทพนั้นอยู่ที่การสร้างตัวละครเอกชายทั้งห้าคนให้เป็นหม่อมราชวงศ์ซึ่งถือว่ามีสถานภาพสูงโดยกำเนิด นอกจากนี้สถานภาพทางสังคมที่ได้มาภายหลังเป็นการศึกษาหรืออาชีพที่ทำก็อยู่ในระดับสูง โดยปกติคุณชายทั้งห้าจะแสดงบทบาทที่สอดคล้องไปกับสถานภาพและความคาดหวังของสังคม กล่าวคือเป็นหลานที่ดี อยู่ในโอวาทของย่าซึ่งเป็นผู้ปกครอง และพยายามปฏิบัติหน้าที่ตามอาชีพของแต่ละคนอย่างเต็มกำลังความสามารถ ไม่ว่าจะเป็นในฐานะ นักโบราณคดี อาจารย์ นักการทูต นายแพทย์ วิศวกร หรือนักบิน แต่เรื่องราวที่เข้มข้นในนวนิยายชุดนี้อยู่ที่การเลือกคู่ครองของคุณชายแต่ละคนไม่เป็นไปตามความคาดหวังของผู้ปกครองซึ่งในบางครั้งก็อาจนำไปสู่จุดที่กระทบกระเทือนถึงสถานภาพส่วนอื่นๆ ความพยายามของเหล่าคุณชายที่ต้องต่อสู้เพื่อยืนยันความต้องการของตนเองและขณะเดียวกันก็พยายามจะแสดงบทบาทของการเป็นหลายชายที่ดีด้วยจึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจว่าหนทางที่คุณชายแต่ละคนเลือกที่จะประนีประนอมระหว่างความต้องการของตนเองกับความต้องการของผู้ปกครอง

สุพัตรา สุภาพ กล่าวว่า สถานภาพเป็นตำแหน่งที่ได้จากการเป็นสมาชิกของกลุ่ม เป็นสิทธิและหน้าที่ทั้งหมดที่บุคคลมีอยู่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น และสังคมส่วนรวม สถานภาพจะกำหนดว่าบุคคลนั้นมีหน้าที่จะต้องปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างไร มีหน้าที่รับผิดชอบอย่างไรในสังคม สถานภาพเป็นสิ่งเฉพาะบุคคลทำให้บุคคลนั้นแตกต่างจากผู้อื่นและมีอะไรเป็นเครื่องหมายของตนเอง แบ่งประเภทของสถานภาพเป็นสองลักษณะคือ

๑. สถานภาพติดตัวมา (ascribed status) คือ สถานภาพที่บุคคลได้มาโดยสังคมเป็นผู้กำหนดหรือเป็นสถานภาพที่ติดตัวมา เช่น เพศ อายุ

๒. สถานภาพที่ได้มาด้วยความสามารถ (achieved status) ในสังคมหนึ่งอาจจะเป็นสถานภาพที่ติดตัวมาในอีกสังคมหนึ่ง เช่น การศึกษา อาชีพ เป็นต้น

สถานภาพเป็นตัวกำหนดว่าบุคคลนั้นจะต้องทำอะไรมีหน้าที่รับผิดชอบอย่างไรในสังคม สถานภาพเป็นสิ่งเฉพาะบุคคลทำให้บุคคลนั้นแตกต่างจากผู้อื่นและมีอะไรเป็นเครื่องหมายของตนเองเรียกได้ว่าสถานภาพเป็นตัวกำหนดบทบาทของบุคคล

บทบาท (role) เป็นลักษณะที่เปลี่ยนแปลงได้หรือเป็นแง่พฤติกรรมของสถานภาพของบุคคล กล่าวคือ บทบาท คือการปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ของสถานภาพ^๕

ดังที่กล่าวมานั้นจะเห็นว่าพฤติกรรมของบุคคลดำเนินไปตามสถานภาพและบรรทัดฐานที่มีอยู่ ซึ่งบรรทัดฐานและสถานภาพนั้นทำให้ทราบว่าควรจะทำอะไร สถานภาพจะกำหนดสิทธิและหน้าที่ของบุคคลนั้น ดังนั้นสถานภาพจึงเป็นเรื่องเฉพาะบุคคลและขึ้นอยู่กับตำแหน่งของบุคคลแต่ละคน โดยปกติแล้วบุคคลจะแสดงบทบาทสอดคล้องกับสถานภาพของตนเองทั้งสถานภาพที่ติดตัวมาและสถานภาพที่ได้มาภายหลังแต่เมื่อต้องมาเกี่ยวข้องกับการเลือกคู่ครอง สตรีที่ผู้ชายทั้งห้าคนถูกคาดหวังกลับเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้ชายไม่สามารถแสดงบทบาทได้ตามสถานภาพโดยกำเนิดของพวกเขา และนับเป็นข้อขัดแย้งที่น่าสนใจในนิยายชุดสุภาพบุรุษจุฑาเทพ ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาสถานภาพและบทบาทของตัวละครชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจุฑาเทพและแบ่งการศึกษาลักษณะและพฤติกรรมของบุรุษตามสถานภาพและบทบาทดังนี้

- ๑) สถานภาพและบทบาทที่มีต่อครอบครัว
- ๒) สถานภาพและบทบาทที่มีต่อการประกอบอาชีพ
- ๓) สถานภาพและบทบาทที่มีต่อสังคม

๑) สถานภาพและบทบาทที่มีต่อครอบครัว เช่น สถานภาพที่เป็นหลานชาย สถานภาพที่เป็นพี่น้องและสถานภาพที่เป็นคุณชาย

นวนิยายชุดสุภาพบุรุษจุฑาเทพ ผู้เขียนบรรยายสถานภาพการเกิดของคุณชายทั้งห้าคนตามลำดับอายุได้อย่างชัดเจน โดยกล่าวไว้ในตอนคุณชายปวรรุจ ว่า

^๕ สุพัศตรา สุภาพ, สังคมวิทยา, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๒), ๔๕-๔๗.

ซ็องนางให้กำเนิดปวรรุจเป็นบุตรชายคนที่สอง หลังจากหม่อมราชวงศ์อุบลวรรณาให้กำเนิดคุณชายใหญ่ หรือหม่อมราชวงศ์ธรรตได้หนึ่งปี หลังจากนั้นเพียงสองเดือน หม่อมหยกก็ให้กำเนิดหม่อมราชวงศ์พุฒิกัทรตามมา

หนึ่งปีถัดมา หม่อมหยกได้ให้กำเนิดบุตรชายอีกคน คือหม่อมราชวงศ์รัชชานนท์หรือคุณชายเล็ก ซึ่งหม่อมเจ้าวิชากรคิดว่าเป็นบุตรคนสุดท้ายของตระกูลซะแล้ว ไม่คิดว่าอีกหนึ่งปีให้หลัง หม่อมราชวงศ์อุบลวรรณาจะให้กำเนิดลูกหลงมาอีกคน ซึ่งก็ยังเป็นผู้ชาย...ทุกคนจึงเรียกกันว่า ชายพีร์
(คุณชายปวรรุจ : ๑๖)

นอกจากจะบอกสถานภาพของคุณชายแต่ละคนอย่างชัดเจนแล้วยังกำหนดให้ตัวละครมีบทบาทตามที่สังคมคาดหวังคือ การเป็นผู้ชายซึ่งจะต้องมีความเป็นสุภาพบุรุษและให้เกียรติสุภาพสตรีนั้น ผู้เขียนก็ได้ให้ตัวละครแสดงบทบาทตามบรรทัดฐานและความคาดหวังของสังคม

ไม่ใช่แค่เรื่องรูปร่างหน้าตา ซึ่งกลายเป็นชายหนุ่มภูมิฐานเต็มตัว ทว่ายังรวมถึงบุคลิกภาพ...เขาคุณเป็นสุภาพบุรุษผู้อารีและพร้อมจะให้ความช่วยเหลือทุกอย่าง คุณอย่างตอนที่หล่อนเมาเครื่องเมื่อครู่สิ ถ้าไม่ได้รับความช่วยเหลือจากเขาก็คงจะแย่กว่านี้
(คุณชายปวรรุจ : ๒๒)

สถานภาพในครอบครัวอีกประเด็นหนึ่งคือการเป็นหลานชาย คุณชายทั้งห้าคนมีสถานภาพเป็นหลานชายที่ต้องเชื่อฟังคำสั่งสอนของบิดามารดา หม่อมย่าเอียดและคุณย่าอ่อนซึ่งเลี้ยงดูคุณชายทั้งห้ามาตั้งแต่เด็กเนื่องจากบิดาและมารดาของคุณชายได้เสียชีวิตกะทันหัน ดังนั้น หม่อมย่าเอียดและคุณย่าอ่อนผู้ดูแลก็เปรียบเหมือนกับบิดามารดา ซึ่งคุณชายทั้งห้าจะต้องเชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้มีพระคุณทั้งสองอย่างเคร่งครัด ดังจะเห็นได้จากตอนคุณชายปวรรุจ คือ เมื่อตอนคุณชายทั้ง ๕ คน ยังเป็นเด็กต้องติดสอยห้อยตามย่าอ่อนไปที่วังอรุณรัศมีเสมอและย่าอ่อนจะให้คุณชายปวรรุจเป็นคนที่ต้องเล่นเป็นเพื่อนท่านหญิงฯคุณชายปวรรุจก็ยอม โดยดีแม้ไม่เต็มใจ

“โอ๊ย ท่านหญิงขา เขาเล่นกันตั้งตั้ง โครงการแบบเด็กผู้ชาย ท่านหญิงตัวของหม่อมฉันจะทรงเล่นด้วยได้ยังไง เดี่ยวจะทรงเก็บองค์เปล่าๆ แต่ถ้าอยากเล่น เดี่ยวหม่อมฉันเรียกชายรุจมาเล่นจี่ม้าส่งเมืองกับท่านหญิงดีไหมเพคะ”

คุณย่าอ่อนเรียกคุณชายปวรจที่กำลังเล่นสนุกอยู่กับพี่น้องมาหา และสั่งให้เขากลานสี่ขา เป็นม้าให้หล่อนจี่หลังไปไหนมาไหนอยู่ทั้งวัน

หล่อนมีคนมาเล่นด้วยสนใจ โดยไม่สนใจว่าพี่ชายรุจเต็มใจเล่นด้วยหรือเปล่า

(คุณชายปวรจ : ๑๖๘)

จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่าแม้คุณชายปวรจจะไม่เต็มใจที่จะเล่นกับท่านหญิงฯแต่ก็ยอมเพราะบทบาทของการเป็นหลานที่ดีจะต้องเชื่อฟังคำสั่งสอนของย่าอ่อนผู้มีพระคุณที่เลี้ยงดูตนมาตั้งแต่เล็ก

๒) สถานภาพและบทบาทที่มีต่อการประกอบอาชีพ

จากการศึกษา พบว่า สถานภาพแบ่งออกเป็นสถานภาพที่คิดคำนวณและสถานภาพที่ได้มาด้วยความสามารถ จึงอธิบายได้ว่าตัวละครเอกชายถูกกำหนดให้เป็นหม่อมราชวงศ์ มีชาติตระกูลสูงส่งผลให้ตัวละครประกอบอาชีพที่เหมาะสมตามสถานภาพ ดังต่อไปนี้

คุณชายธรรธร จุฑาทเทพ มีอาชีพเป็นข้าราชการประจำกรมศิลปากรซึ่งเป็นอาชีพที่สังคมให้การยอมรับและมีบทบาทที่สำคัญต่อบ้านเมือง โดยหน้าที่อนุรักษ์และปรับปรุงโบราณสถาน ผู้เขียนให้คุณชายธรรธรมีความรักในการเป็นนักโบราณคดี มีความคิดที่จะอนุรักษ์เพื่อสืบทอดให้ลูกหลานได้ดูได้ชมกันดังเห็นได้จาก

“เราควรจะไปสำรวจปราสาทหินที่อยู่รอบๆนั้นด้วยโบราณสถานสำคัญทั้งนั้น ถ้าไม่รีบปรับปรุงให้แล้วเสร็จ และรีบจัดการคุ้มครองอย่างเร่งด่วน ก็เกรงว่าโบราณวัตถุอาจจะไม่เหลือตกทอดไปถึงรุ่นลูกรุ่นหลาน”

(คุณชายธรรธร : ๔๕)

นอกจากเป็นนักโบราณคดีแล้วคุณชายธราธรยังมีสถานภาพเป็นอาจารย์อีกด้วย ผู้เขียนได้แสดงบทบาทของคุณชายในสถานภาพอาจารย์คือเป็นผู้สอนหนังสือ ให้ความรู้ อบรม สั่งสอน ดังจะเห็นได้ดังตัวอย่าง

“ที่กรมงานก็เยอะมากไหนจะต้องไปเป็นอาจารย์พิเศษอีกด้วย”

“ตอนนี้การศึกษาที่ไทยกำลังตื่นตัวมากครับ พี่ชายใหญ่มีส่วนร่วมพัฒนาระบบการศึกษา ก็ต้องทำงานหนักหน่อย” ปวรจุฑ

(คุณชายธราธร : ๒๔)

การมีสถานภาพเป็นอาจารย์ต้องปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน เช่น การแต่งกายต้องเรียบร้อย ตรงต่อเวลา และใช้วาจาสุภาพดังที่ผู้เขียนกำหนดบทบาทของคุณชายธราธรให้ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในฐานะของอาจารย์ดังจะเห็นได้จากตัวอย่าง

หลังจากสอนที่คณะ โบราณคดีเสร็จในภาคเช้า เขาก็ต้องขับรถไปยังมหาวิทยาลัยอีกแห่งหนึ่ง ซึ่งตนมักไปถึงก่อนเวลา เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เหล่านักศึกษาและอาจารย์บางท่าน..

(คุณชายธราธร : ๒๖)

คุณชายปวรจุฑ จุฑาทเทพ มีอาชีพเป็นข้าราชการกระทรวงการต่างประเทศ เป็นนักการทูตที่มีความสามารถและมีความรับผิดชอบในหน้าที่การงาน จึงส่งผลให้มีความก้าวหน้าในอาชีพ และได้รับเลือกไปเป็นเลขาทูตประจำที่ประเทศสวิตเซอร์แลนด์

“คุณชายปวรจุฑกำลังจะได้เลื่อนขั้น และออกไปประจำการที่สถานราชทูตไทย ประจำสวิตเซอร์แลนด์ ในตำแหน่งเลขานุการโทของท่านเอกอัครราชทูตครับ....”

(คุณชายปวรจุฑ : ๒๘๔)

คุณชายพุฒิกัทร จุฑาทเทพ มีอาชีพเป็นหมอศัลยแพทย์และเป็นอาจารย์สอนหนังสือให้กับนักศึกษาแพทย์

หน้าที่หลักของนายแพทย์หม่อมราชวงศ์พุฒิกัทรในทุกวันนี้ก็คือ นำบรรดาลูกศิษย์ซึ่งเป็นนักศึกษาฝึกงานปีสุดท้าย เข้าตรวจเยี่ยมอาการผู้ป่วย พร้อมทั้งสั่งการรักษารวมถึงการให้ความรู้ควบคู่กันไป พร้อมทั้งบอกข้อควรระวังตลอดจนเฝ้าดูอาการเปลี่ยนแปลงในแต่ละวัน จนกระทั่งผู้ป่วยหายดีขึ้น

(คุณชายพุฒิกัทร : บทนำ)

๓) สถานภาพและบทบาทที่มีต่อสังคม

หากพิจารณาสถานภาพทางสังคมในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจุฑาทเทพ สถานภาพของคุณชายทั้งห้าส่วนใหญ่มาจากชาติกำเนิด มาจากการประกอบอาชีพ และมีบางส่วนที่ได้มาจากการปฏิบัติหน้าที่เป็นพลเมืองของสังคม การพิจารณาบทบาทของคุณชายตามสถานภาพทางสังคมส่วนหนึ่งจึงอาจพิจารณาได้จากทัศนคติของคุณชายที่มีต่อการทำหน้าที่ตามอาชีพของตน ดังนี้

“นี่แหละคือเสน่ห์ของการรำเรียน โบราณคดีแค่ศิลปวัฒนธรรมเขมร ยังแบ่งออกเป็นหลายยุคหลายสมัยที่มีความแตกต่างกันลวดลายบนก้อนหินที่บอกให้เราเห็นว่าสร้างในสมัยไหน และดินแดนแถบนี้ถือว่าเป็นดินแดนที่มีวัฒนธรรมเก่าแก่ที่สุดในโลกเหมือนกันดังนั้นเราควรจะมีใจที่ได้เป็นเจ้าของสมบัติอันล้ำค่าเหล่านี้ บนผืนแผ่นดินไทยของเรา”

(คุณชายธราธร : ๒๗๖)

“สมบัติเหล่านั้นเป็นของคนไทย เป็นของทุกคนบนโลก ไม่ใช่สิ่งของที่แคะจะหยิบฉวยไปครอบครองแต่เพียงผู้เดียว แก่ไม่สิทธิ์”

(คุณชายธราธร : ๓๓๘)

จากตัวอย่างจะเห็นว่า คุณชายธราธรเป็นนักโบราณคดีที่มีความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ของในฐานะนักโบราณคดีศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมาของศิลปวัฒนธรรมในแต่ละยุคอย่างลึกซึ้ง นอกจากนี้ ในฐานะของพลเมืองของประเทศและของโลก คุณชายยังมีความภูมิใจในมรดกทาง

วัฒนธรรมและเห็นว่าเป็นหน้าที่ของลูกหลานที่จะรักษาสมบัติของชาติเอาไว้ไม่ให้ใครคนใดคนหนึ่ง มาถือสิทธิ์ยึดครองแต่เพียงผู้เดียว

นอกจากนี้สิ่งที่ทำให้คุณชายทั้งห้าแสดงบทบาทขัดแย้งกับสถานภาพของตนเองและเป็นข้อขัดแย้งหลักของเรื่องคือ การยืนยันความต้องการเรื่องการเลือกคู่ครองด้วยตนเองซึ่งขัดกับความต้องการของผู้ปกครองคือหม่อมย่าเอียดและย่าอ่อน สาเหตุแห่งความขัดแย้งระหว่างคุณชายกับหม่อมย่าเกิดขึ้นเพราะคุณชายไม่ต้องการแต่งงานกับสาว ๆ แห่งสกุลเทพพรหมตามความประสงค์ของหม่อมย่า เพราะแต่ละคนมีคนที่ตนเองเลือกแล้ว ทำให้หลานชายทั้งห้าคนไม่เชื่อฟังส่งผลให้คุณชายประพุดิตตนไม่สอดคล้องกับสถานภาพของหลานชาย ดังจะเห็นได้จากตอนคุณชายรัชชานนท์ เลือกคู่ครอง คือ สร้อยฟ้า ซึ่งยาทั้งสองได้เลือกคู่หมายจากตระกูลเทพพรหม คือ หม่อมหลวงสินธุ ซึ่งคุณชายรัชชานนท์พยายามจะต่อรองการเลือกคู่ครองเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ตนเลือก

“ชายเล็กไม่ต้องพูดเลย” ย่าผู้น้อง โบกมือร้องขจัดขึ้น “ไปจัดการหย่ากับนางคนป่านั้นให้เรียบร้อยเสียเดี๋ยวนี้ หลังจากแต่งงานกับหนูแล้ว จะให้หล่อนเป็นอนุหรือเมียเก็บก็ตามใจ ยาไม่ว่า...

“ผมทำไม่ได้หรอกครับ ผมไม่คิดจะมีเมียน้อยหรือเมียหลวงหรอกครับ”

(คุณชายรัชชานนท์:๒๑๘)

นอกจากการประพุดิตตนไม่สอดคล้องกับสถานภาพการเป็นหลานชายยังปรากฏตอนคุณชายรณพีร์ ที่ยาทั้งสองต้องการจะทำตามสัญญาที่ให้ไว้กับเทพพรหม เมื่อหลานชายทั้ง ๔ คนปฏิเสธการแต่งงานแล้ว ยาทั้งสองจึงมีความคาดหวังกับคุณชายรณพีร์ว่าต้องแต่งงานกับคนที่เลือก คือ หม่อมหลวงวิไลรัมา แต่คุณชายก็ไม่ทำตามเพราะต้องการเลือกคู่ครองด้วยตนเอง

ชายพีร์อยู่ก็ดีแล้ว ยาจะได้พูดธุระเรื่องการแต่งงานระหว่างชายพีร์กับคุณวิไลรัมาเสียเลย ยาได้ฤกษ์มงคลแล้ว เดือนสี่ปีหน้านี้แหละ นี่ก็จะสิ้นปีอยู่อีกไม่กี่วัน มีเวลาเตรียมตัวอีกเท่าไร

“ผมไม่แต่งครับ!” รณพีร์ทะลึ่งขึ้นมากลางปล้อง

“ถ้าอย่างนั้นก็เชิญหม่อมย่ำไปสู้อขอและแต่งงานเองก็แล้วกันครับผม
ไม่ขอยุ่งเกี่ยวกับด้วย”

(คุณชายรณพีร์ : ๒๓๓)

ดังตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้จากทั้งคุณชายรัชชานนท์และคุณชายรณพีร์ไม่ยอมปฏิบัติ
ตามสถานภาพและปฏิเสธรการแต่งงานอย่างชัดเจนแม้ถูกบังคับก็ตาม

การไม่ปฏิบัติตามสถานภาพของตนทำให้สิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิดในสถานภาพคุณชาย
อาจมัวหมอง นั่นหมายถึงคุณชายไม่รักษาคำมั่นที่ผู้ให้กำเนิดไว้ไว้กับอิกราชสกุลหนึ่ง คุณชายจึง
ต้องพยายามทำทุกวิถีทางเพื่อให้ตนสามารถรักษาเกียรติแห่งราชสกุลเอาไว้ให้ได้และใน
ขณะเดียวกันก็ได้ทำตามความต้องการของตนเองโดยจัดซื้อจัดแย้งระหว่างพวกเขา กับหม่อมย่ำไป
ด้วย ดังนั้น ผู้ศึกษาสนใจที่จะศึกษาสถานภาพและบทบาทของตัวละครชายในนวนิยายชุด
สุภาพบุรุษจุฑาเทพ เพื่อพิจารณาถึงการกระทำของตัวละครที่แสดงบทบาททั้งสองและ
ไม่สอดคล้องกับความคาดหวังของสังคม อีกทั้งเป็นการศึกษาสภาพสังคมใน พ.ศ. ๒๕๐๐-๒๕๐๔ ซึ่ง
มีส่วนเกี่ยวข้องกับการแสดงบทบาทตัวละครตามสถานภาพที่ปรากฏ

๒. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาสถานภาพและบทบาทของตัวละครเอกชายจากนวนิยายชุด สุภาพบุรุษจุฑาเทพ

๓. ขอบเขตของการศึกษา

ศึกษานวนิยายชุด สุภาพบุรุษจุฑาเทพ เรื่อง คุณชายธราธร คุณชายปวรรุจ คุณชายพุฒิภัทร
คุณชายรัชชานนท์ คุณชายรณพีร์ ในแง่สถานภาพและบทบาทของตัวละครเอกในนวนิยายชุด
สุภาพบุรุษจุฑาเทพ

๔. สมมติฐาน

แม้ชาติกำเนิดมีอิทธิพลในการกำหนดบทบาทของตัวละครแต่ความเป็นปัจเจกทำให้ตัว
ละครพยายามที่จะต่อรองกับสถานภาพ

๕. วิธีการศึกษา

๑. ศึกษานวนิยายชุด “สุภาพบุรุษจุฑาเทพ” ทั้งหมด 5 เรื่อง ได้แก่

- คุณชายธราธร
- คุณชายปวรจ
- คุณชายพุฒิภัทร
- คุณชายรัชชานนท์
- คุณชายรณพีร์

๒. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาสถานภาพและบทบาทของตัวละคร
ในนวนิยาย

๑. ศึกษาสถานภาพและบทบาทของตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจุฑาเทพ โดย
แบ่งการศึกษาตามหัวข้อดังนี้
 - สถานภาพที่ติดตัวมา
 - สถานภาพที่ได้มาด้วยความสามารถ
 - สถานภาพและบทบาทของตัวละครเอกชายในด้านครอบครัว
 - สถานภาพและบทบาทของตัวละครเอกชายในด้านการประกอบอาชีพ
 - สถานภาพและบทบาทของตัวละครเอกชายในด้านสังคม

๔. นำเสนอผลการศึกษาในรูปแบบของงานวิจัย

๖. นิยามศัพท์เฉพาะ

๑. สถานภาพ หมายถึง ตำแหน่งที่ถูกกำหนดขึ้นทางสังคมเพื่อบอกหน้าที่และความ
รับผิดชอบ โดยสังคมคาดหวังว่าจะต้องปฏิบัติ ซึ่งสามารถแบ่งสถานภาพได้เป็น ๒ ประเภท คือ

๑.๑ สถานภาพที่ติดตัวมา เป็นสถานภาพที่บุคคลได้รับมาตั้งแต่กำเนิดโดยไม่มี
สิทธิ์เลือก เช่น สถานภาพเป็นหลาน สถานภาพความเป็นชาย สถานภาพความเป็นหญิง เป็นต้น

๑.๒ สถานภาพที่ได้มาด้วยความสามารถ เป็นสถานภาพที่ได้มาภายหลังกับ
ความสำเร็จของบุคคลนั้น เช่น สถานภาพของนักโบราณคดี ครู แพทย์ นักการทูต วิศวกร และ
ทหาร เป็นต้น

๒. บทบาท หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกควบคู่ไปตามสถานภาพที่ตนได้รับและพึง
ปฏิบัติตามหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติควบคู่ไปกับสถานภาพ^๖

^๖ ปิ่นหล้า ศิลานบุตร “สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม”. วิทยานิพนธ์
วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๑.)๒๒

๗. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. เพื่อทราบสถานภาพและบทบาทของตัวละครเอกชายจากนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจุฑาเทพ
๒. เป็นแนวทางในการศึกษาสถานภาพและบทบาทของตัวละครอื่นในนวนิยายชุดอื่นได้

๘. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานภาพและบทบาทของตัวละครในนวนิยาย มีดังนี้

จตุพร มหาพรหม (๒๕๔๐) ศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์ตัวละครชายชาวจีนในนวนิยายไทย ช่วง พ.ศ. ๒๕๑๐-๒๕๓๗” พบว่า ด้านสถานภาพและบทบาทของตัวละครชายชาวจีนมี ๓ ด้าน ดังนี้ ด้านครอบครัว ด้านการประกอบอาชีพ และด้านสังคม สถานภาพด้านครอบครัวในฐานะที่เป็นลูกเป็นพ่อและในฐานะสามี ตัวละครประพฤติเหมาะสมและไม่เหมาะสม ทั้งนี้เกิดจากสภาพแวดล้อมของครอบครัว ลักษณะนิสัยและภูมิหลังที่แตกต่างกัน สถานภาพด้านการประกอบอาชีพกลุ่มชายชาวจีนที่มีความรู้ดีตัวมามากจะประกอบอาชีพอย่างประสบความสำเร็จ มากกว่ากลุ่มที่ไม่มีความรู้พอพบแบบเลื่อนขั้นหมอนใบมีน้อยคนที่พัฒนาตนเองขึ้นมาจนมีฐานะร่ำรวย ด้านสังคมส่วนมากชาวจีนจะอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม จัดตั้งเป็นสมาคมเหนือมูลนิธิต่างๆ มีบทบาทในการช่วยเหลือชาวจีนด้วยกันเอง และผู้ที่ได้รับทุกข์ภัยต่างๆ โดยไม่มีเลือกชั้นวรรณะ

วิจัยเรื่องนี้นำมาปรับใช้ในแง่ของการใช้กรอบการวิเคราะห์ตัวละครชายใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์สถานภาพและบทบาทของตัวละครชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจุฑาเทพ

ตัวละครชายชาวจีนในนวนิยายไทย นอกจากจะให้ความเพลิดเพลิน ความบันเทิงแล้วยังทำให้ผู้อ่านรู้จักและเข้าใจวิถีชีวิตของชาวจีนในสังคมไทยดีขึ้น อันอาจนำไปใช้ประโยชน์ได้เป็นอย่างดี ต่อการดำรงชีวิตในสังคมไทย ซึ่งเป็นสังคมที่ผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมไทยจีน

นันทนา พฤกษ์พงษ์ (๒๕๔๑) ศึกษาเรื่อง “วิเคราะห์ตัวละครเอกฝ่ายชายในนวนิยายของ ว. วนิจนัยกุล” พบว่า การสร้างตัวละครเอกฝ่ายชาย จะดูได้จากภูมิหลัง ผู้เขียนได้แสดงให้เห็นว่าชาติตระกูลและผลของการเลี้ยงดูมีผลต่อบุคลิกของตัวละคร ผู้เขียนให้ความสำคัญกับบุคลิกภาพภายในซึ่งแสดงความเป็นจริงของตัวละครมากกว่าภายนอก นอกจากนี้สิ่งที่จะทำให้ตัวละครแตกต่างกันก็ตรงด้านการศึกษา ซึ่งจะแบ่งเป็นหลายระดับปริญญา ปริญญาตรี ปริญญาเอก ซึ่งส่วนมากตัวละครของ ว. วนิจนัยกุล จบการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุดและการศึกษามีส่วนสำคัญต่อความคิด อุดมการณ์ของตัวละคร ส่วนด้านสังคมผู้เขียนให้ความสำคัญด้านครอบครัว ทำให้เห็นว่าการให้ความสำคัญการเลี้ยงดูของบิดามารดาและการใช้ชีวิตขึ้นอยู่กับความรักความเข้าใจมากกว่าวัตถุเงินทอง ด้านอาชีพตัวละครจะมีการประกอบอาชีพต่างกันไป ตัวละครประกอบอาชีพ

มากที่สุด รองลงมาอาชีพรับราชการ ส่วนอาชีพพนักงานธนาคาร นักข่าวและตัวละครที่ไม่มีอาชีพ เป็นหลักแหล่ง มีเพียงอย่างละ ๑ ตัว ส่วนที่สำคัญในการสร้างตัวละคร คือ การดำเนินชีวิตของตัวละคร ความแตกต่างในด้านนี้ของตัวละครอาจเนื่องมาจาก ภูมิหลัง บุคลิกภาพ การศึกษา แนวคิดของตัวละครที่ผู้เขียนสร้างให้มีในตัวละครมากที่สุด คือ ต้องการได้รับการยอมรับในสังคม รองลงมาคือ จุดมุ่งหมายในการดำเนินชีวิต นอกจากนั้นต้องการมีการศึกษา ต้องการมีครอบครัวที่มั่นคง และต้องการมีฐานะดี ดังนั้นตัวละครจะนำเสนอใจหรือไม่ก็ขึ้นอยู่กับกลวิธีการแนะนำตัวละคร และการสร้างตัวละครนั่นเอง

อภิวันท์ อดุลยพิเชษฐ์ (๒๕๔๔) ศึกษาเรื่อง “สถานภาพและบทบาทของผู้หญิงและผู้ชายไทยในอดีต: ภาพสะท้อนจากวรรณกรรมเรื่องขุนช้างขุนแผน” พบว่า ตัวละครชายที่เป็นกลุ่มชนชั้นผู้ปกครอง สังคมมีความคาดหวังต่อการดำรงสถานะทางสังคมเช่นเดียวกับผู้หญิง แต่กลไกแห่งอำนาจในการครอบคลุมพฤติกรรมทางสังคมของผู้ชายไม่มีลักษณะที่เคร่งครัดอย่างผู้หญิง เพราะบทบาททางสังคมของผู้ชายจะสัมพันธ์กับการทำกิจกรรมทางสังคมภายนอก คือ การเกี่ยวข้องกับรัฐทั้งในส่วนของความเป็นขุนนางและไพร่ทั้งนี้ในกลุ่มไพร่ – ทาส กลไกอำนาจของรัฐจะครอบคลุมวิถีชีวิตทำให้คนกลุ่มนี้ไม่มีอิสระและต้องอยู่ภายใต้อำนาจของรัฐและมูลนาย การศึกษาของอภิวันท์ ให้มุมมองอันเป็นประโยชน์ต่อการวิเคราะห์สถานภาพและบทบาทของตัวละครชาย

จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยเกี่ยวกับการวิเคราะห์ตัวละครชายและสถานภาพและบทบาทของตัวละครชายพบว่า ส่วนมากจะศึกษาตัวละครชายที่มาจากผู้เขียนคนเดียวกันแต่ยังไม่มีผู้ที่ศึกษาตัวละครเอกชายที่เป็นนวนิยายชุดจากผู้เขียนคนละคนแต่ต้องดำเนินเนื้อเรื่องให้สอดคล้องกัน ผู้ศึกษาจึงได้เลือกนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจุฑาเทพทำการศึกษาสถานภาพและบทบาทของตัวละครเอกชายเพื่อให้เข้าใจสถานภาพและบทบาทของตัวละครชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจุฑาเทพ การศึกษาของนันทนา เป็นประโยชน์ต่อการวิเคราะห์การสร้างตัวละครชายของผู้วิจัย

บทที่ ๒

สถานภาพและบทบาทของตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจุฑาเทพ

สถานภาพเกิดจากความสัมพันธ์ของบุคคลในสังคม เมื่อบุคคลหนึ่งมีสัมพันธ์ภาพทางสังคมกับคนอื่น สถานภาพก็จะเกิดขึ้นแก่บุคคลทั้งสองฝ่าย เช่น เมื่อมีการสอน คนหนึ่งจะเป็นครู อีกคนจะเป็นนักเรียน และถ้าทั้งสองมีความสัมพันธ์ทางเพศต่อกัน คนหนึ่งเป็นสามีอีกคนจะเป็นภรรยา

สถานภาพของบุคคลมีความสำคัญต่อสังคมมาก เพราะจะเป็นเครื่องกำหนดว่าใครเป็นใคร มีหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างไร ทำให้คนรู้สิทธิหน้าที่ของตน ประกอบการงานเสริมกันได้ดี นอกจากนั้นสถานภาพยังเสริมให้ผู้คนกระตือรือร้นที่จะแสวงหาเพื่อยกฐานะของตนเอง ทำให้ต่างคนพยายามศึกษา ขยันหมั่นเพียร เพื่อให้ได้ตำแหน่งนั้น ซึ่งก็จะช่วยให้สังคมเจริญขึ้น

สถานภาพ หมายถึง น.ฐานะ^๑

สถานภาพ คือ ตำแหน่งที่ได้จากการเป็นสมาชิกกลุ่ม^๒

สุพัตรา สุภาพ กล่าวว่า สถานภาพเป็นตำแหน่งที่ได้จากการเป็นสมาชิกของกลุ่ม เป็นสิทธิและหน้าที่ทั้งหมดที่บุคคลมีอยู่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น และสังคมส่วนรวม สถานภาพจะกำหนดว่าบุคคลนั้นมีหน้าที่จะต้องปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างไร มีหน้าที่รับผิดชอบอย่างไรในสังคม สถานภาพเป็นสิ่งเฉพาะบุคคลทำให้บุคคลนั้นแตกต่างจากผู้อื่นและมีอะไรเป็นเครื่องหมายของตนเอง สามารถแบ่งออกได้เป็น ๒ สถานภาพ ได้แก่ สถานภาพที่ติดตัวมาแต่กำเนิด คือ สถานภาพที่บุคคลได้มาโดยสังคมเป็นผู้กำหนด และสถานภาพที่ได้มาด้วยความสามารถของตนเอง คือ สถานภาพที่ต้องดิ้นรน ขนขวายด้วยความสามารถของตนเอง^๓

ทัศนีย์ ทองสว่าง กล่าวว่า สถานภาพ หมายถึง ตำแหน่งหรือฐานะที่ได้จากการเป็นสมาชิกของกลุ่มหรือสังคม เป็นสิทธิหน้าที่ทั้งหมดที่บุคคลมีอยู่ เกี่ยวข้องกับผู้อื่น หรือสังคมส่วนรวม

^๑ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ : ๑๑๑๖

^๒ ประเสริฐ เข้มกลิ่นทุ่ง และคณะ .สังคมและวัฒนธรรม.(กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๕), ๗๐

^๓ สุพัตรา สุภาพ. สังคมวิทยา.(กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๔), ๔๗

สถานภาพจะกำหนดว่าบุคคลนั้นจะต้องมีหน้าที่จะต้องปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างไร มีหน้าที่รับผิดชอบอย่างไรในสังคม สถานภาพเป็นสิ่งเฉพาะตัวบุคคลทำให้บุคคลนั้นแตกต่างไปจากผู้อื่น และมีอะไรที่เป็นเครื่องหมายของคนในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคม ทุกคนต้องมีตำแหน่งต่างๆ มากบ้างน้อยบ้างแตกต่างกันไป บางตำแหน่งเป็นสิ่งที่มิได้มีกันทุกคนหรือเกือบทุกคน ดังนั้น นอกจากบุคคลจะต้องรู้สถานภาพของตนเองแล้วยังต้องเรียนรู้สถานภาพนั้น หนึ่งในการเป็นสมาชิกของสังคมบุคคลจะต้องกระทำการต่างๆมากมายตามสถานภาพสังคมที่กำหนดไว้ ดังนั้นบุคคลจึงไม่สามารถทำอะไรตามใจชอบได้ หรือเป็นอิสระจากกฎระเบียบของสังคม ถึงแม้ว่าบุคคลจะมีความรู้สึกนึกคิดหรือความต้องการส่วนบุคคล บุคคลก็ไม่สามารถหลีกเลี่ยงกฎเกณฑ์ของสังคมได้

สถานภาพ คือ สถานะตำแหน่งของบุคคลในกลุ่มสังคมหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ทุกสังคมหรือทุกกลุ่มจะมีตำแหน่งต่างๆ มากมาย บุคคลเดียวอาจดำรงตำแหน่งหรือสถานภาพหลายตำแหน่ง ส่วนจะมีมากน้อยแค่ไหนก็แล้วแต่คนนั้นและชนิดของสังคมที่คนคนนั้นเป็นสมาชิกอยู่ เช่น นาย ก. เป็นอาจารย์ เป็นพ่อ เป็นต้น การที่บุคคลในสังคมดำรงตำแหน่งต่างๆ ในสังคมและสามารถปฏิบัติภารกิจในแต่ละสถานภาพของตนได้นั้นเพราะในแต่ละสถานภาพย่อมมีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติสำหรับสถานการณ์นั้นๆ นั่นคือ แต่ละสถานภาพจะมีบทบาทควบคุมกันไป^{๑๑}

จากความหมายของสถานภาพที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นพอสรุปได้ว่า สถานภาพ หมายถึง ตำแหน่งของบุคคลที่เกิดขึ้นจากสัมพันธ์ภาพทางสังคม สถานภาพแบ่งได้เป็น ๒ ประเภทใหญ่ๆ คือ

๑. สถานภาพที่ติดตัวมาตั้งแต่กำเนิด เป็นสถานภาพที่บุคคลได้รับโดยอัตโนมัตินับตั้งแต่เกิดเป็นทารก เช่น เป็นลูกของพ่อแม่ เป็นหลานของปู่ย่าตายาย เป็นเพศชาย เพศหญิง เป็นพี่ของน้อง เป็นเจ้า เป็นต้น

๒. สถานภาพที่ได้มาด้วยความสามารถ เป็นสถานภาพที่ได้มาด้วยการกระทำเพื่อพัฒนาตนเองหรือได้มาภายหลังจากความต้องการของตนเอง เช่น การประกอบอาชีพหรือการศึกษา เป็นต้น

จากการที่สถานภาพมีลักษณะเป็นนามธรรม มองไม่เห็น บทบาทจึงมีลักษณะเป็นรูปธรรม คือ มองเห็นได้จากการกระทำที่แสดงออกมา ผู้ที่มีสถานภาพเหมือนกันมักถูกคาดหวังว่าต้องมีการแสดงบทบาทเป็นแบบเดียวกันตามบรรทัดฐานที่กำหนดไว้

การที่บุคคลมีสถานภาพเหมือนกันแต่กลับแสดงบทบาทต่างกัน อาจนำมาพิจารณาได้ โดยจำแนกบทบาทออกเป็น ๓ ด้าน

^{๑๑} พิศนีย์ ทองสว่าง.สังคมวิทยา.(กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์,๒๕๔๕), ๖๓-๖๖

๑. บทบาทในอุดมคติ (ideal role) ได้แก่ บทบาทที่กำหนดไว้ตามความคาดหวังของคนทั่วไปในสังคมเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติ เป็นแบบฉบับที่สมบูรณ์

๒. บทบาทที่บุคคลเข้าใจหรือรับรู้ (perceived role) เป็นบทบาทที่บุคคลคาดคิดด้วยตนเองว่าควรเป็นอย่างไร ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับทัศนคติ ค่านิยม บุคลิกภาพ และประสบการณ์ของแต่ละบุคคลด้วย

๓. บทบาทที่แสดงออกจริง (enacted role) เป็นการกระทำที่บุคคลปฏิบัติจริงๆ ขึ้นอยู่กับเหตุการณ์เฉพาะหน้าในขณะนั้นด้วย จึงทำให้แสดงบทบาทแตกต่างกันไป^{๑๑}

สุพัตรา สุภาพ กล่าวว่า บทบาท (role) เป็นลักษณะที่เปลี่ยนแปลงได้หรือเป็นแง่พฤติกรรมของสถานภาพของบุคคล กล่าวคือ บทบาท คือการปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ของสถานภาพ^{๑๒}

ณรงค์ เส็งประชา กล่าวว่า บทบาท คือ พฤติกรรมที่ปฏิบัติตามสถานภาพ บทบาทเป็นพฤติกรรมที่สังคมกำหนดและคาดหวังให้บุคคลกระทำตามหน้าที่ เช่น เป็นครูต้องสอนนักเรียน เป็นตำรวจต้องพิทักษ์สันติราษฎร์ ทหารต้องเป็นรั้วของชาติ ลูกต้องเคารพเชื่อฟังพ่อแม่^{๑๓}

สถานภาพและบทบาทเป็นของคู่กัน คนเราติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่นมากขึ้น ก็ย่อมต้องแสดงบทบาทหลายบทบาท บางครั้งบทบาทที่เกิดขึ้นอาจเกิดการขัดแย้งกันได้ เช่น ในขณะที่พ่อเป็นผู้บังคับบัญชา ลูกเป็นผู้ใต้บังคับบัญชา ในกรณีเช่นนี้ย่อมทำให้เกิดความอึดอัดใจ และจำเป็นต้องเลือกปฏิบัติ ลักษณะเช่นนี้เป็นปัญหาที่เกิดจากบทบาทขัดกัน

ดังนั้นสรุปได้ว่า สถานภาพและบทบาทมีความสัมพันธ์กัน กล่าวคือ การที่บุคคลปฏิบัติตามสิทธิหน้าที่ของสถานภาพที่ตนมีอยู่เรียกว่าการแสดงบทบาท ดังนั้นบทบาทจึงเป็นสิ่งที่มีความควบคู่กับสถานภาพ ผู้ที่มีสถานภาพเหมือนกันสังคมย่อมคาดหวังว่าจะแสดงบทบาทแบบเดียวกัน แต่การแสดงบทบาทของแต่ละบุคคลย่อมแตกต่างกัน ไปถึงแม้จะอยู่ในสถานภาพเดียวกันก็ตาม

นวนิยายชุดสุภาพบุรุษจุฑาเทพนั้น ได้สร้างตัวละครเอกชายทั้ง ๕ คน ให้มีสถานภาพเป็นหม่อมราชวงศ์ (คุณชาย) ซึ่งสังคมกำหนดว่าถือเป็นสถานภาพที่สูงตั้งแต่เกิด นอกจากนี้สถานภาพที่ได้มาภายหลัง คือ อาชีพที่ทำก็อยู่ในระดับที่สังคมถือว่าเป็นอาชีพที่มีเกียรติ และนวนิยายได้สร้างให้ตัวละครเอกชายต้องสูญเสียบิดาและมารดาไปในเวลาเดียวกัน การอบรมเลี้ยงดูต้องตกเป็นหน้าที่ของหม่อมย่าทั้งสอง ซึ่งต้องทำตามสัญญาที่ทั้งสองตระกูลระหว่างราชสกุลจุฑาเทพและสกุลเทพพรหมมีต่อกัน คือ คนใดคนหนึ่งจะต้องแต่งงานกัน โดยมีผู้ปกครองคือหม่อมย่าเอียดและคุณย่า

^{๑๑} มนุษย์กับสังคม. พิมพ์ครั้งที่ ๒. (กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๒), ๖๕-๖๖

^{๑๒} สุพัตรา สุภาพ. สังคมวิทยา. (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๔), ๔๖

^{๑๓} ณรงค์ เส็งประชา. สังคมวิทยา. กรุงเทพฯ: พิมพ์อักษร, ๒๕๓๗,

อ่อนทั้งสองคนเป็นผู้ที่ต้องพยายามรักษาสัญญา ซึ่งโดยปกติแล้วตัวละครเอกชายจะต้องทำตามสถานภาพและบทบาทที่สังคมคาดหวัง คือ การเป็นหลานที่ดี เชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้ที่เลี้ยงดูมา และจะต้องพยายามปฏิบัติหน้าที่ตามอาชีพของแต่ละคนอย่างเต็มกำลังความสามารถ อันได้แก่นักโบราณคดี บทบาทในการอนุรักษ์ปกป้องโบราณสถานซึ่งถือเป็นสมบัติของชาติ อาชีพอาจารย์มหาวิทยาลัย แสดงบทบาทในการให้ความรู้และปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้นักศึกษา อาชีพนักการทูต แสดงบทบาทในการใช้การทูตเชื่อมสัมพันธ์ไมตรีระหว่างประเทศให้ประเทศชาติมีความสัมพันธ์กับประเทศอื่นได้อย่างดี อาชีพแพทย์ บทบาทในการรักษาคนไข้อย่างเต็มกำลังความสามารถ อาชีพวิศวกร บทบาทในการสร้างถนนหนทางให้ประชาชนได้รับความสะดวกในการเดินทาง และ อาชีพทหารอากาศ บทบาทในการปกป้องประเทศชาติให้ประชาชนอยู่อย่างสงบสุข แต่เรื่องราวที่เข้มข้นขึ้นอยู่ที่การเลือกคู่ครองของบรรดาคุณชายทั้ง ๕ คน ไม่ได้เป็นไปตามที่യാทั้งสองคาดหวังจนถึงขั้นฝ่าฝืนคำสัญญาทำให้กระทบกระเทือนถึงสถานภาพอื่นๆ คุณชายทั้ง ๕ คนพยายามที่จะยืนยันความต้องการของตนเองแต่ในขณะเดียวกันก็พยายามที่จะปฏิบัติตามบทบาทจากสถานภาพที่กำหนด จึงน่าสนใจว่าคุณชายแต่ละคนจะเลือกใช้วิธีการใดที่จะทำให้ความต้องการของหม่อมย่าทั้งสองกับความต้องการของตนเองเป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างทั้งสองฝ่ายยอมรับได้

ผู้ศึกษาสนใจที่จะศึกษาสถานภาพและบทบาทของตัวละครชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจุฑาเทพ โดยจะแบ่งสถานภาพและบทบาทดังนี้

๑. สถานภาพที่ติดตัวมาแต่กำเนิด
 - ๑.๑ สถานภาพทางวงศ์วานญาติ
 - ๑.๒ สถานภาพทางชนชั้นของสังคม
๒. สถานภาพที่ได้มาด้วยความสามารถ
 - ๒.๑ สถานภาพทางการสมรส
 - ๒.๒ สถานภาพด้านการประกอบอาชีพ

๑. สถานภาพที่ติดตัวมาแต่กำเนิด

ลินตัน (Ralph Linton, ๑๙๓๖: ๑๑๓ - ๑๑๕) นักสังคมวิทยาคนสำคัญของโลกคนหนึ่ง (อ้างถึงในรพีพรรณ สุวรรณรัฐ โชคิ) กล่าวถึง สถานภาพติดตัวมาแต่กำเนิด (ascribed status) ว่าเป็นสถานภาพหรือตำแหน่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิด แก้ไขเปลี่ยนแปลงได้ยากหรือไม่ได้เลย ได้แก่

๑. สถานภาพทางวงศ์วานญาติ (kinship status) บุคคลย่อมมีความผูกพันกับครอบครัว เช่น เป็นลูกของพ่อแม่ เป็นพี่ของน้อง เป็นต้น

๒. สถานภาพทางเพศ (sex status) บุคคลเกิดมาเป็นเพศใด เช่น เพศหญิง เพศชาย บุคคลนั้นก็จะได้รับสถานภาพทางเพศนั้น ๆ และจะต้องมีบทบาทไปตามสถานภาพของตน

๓. สถานภาพทางอายุ (age status) ในทุก ๆ สังคมจะแบ่งสถานภาพตามอายุของบุคคลโดยทั่วไปเป็น 5 ชั้นด้วยกัน คือ ทารก เด็ก วัยรุ่น ผู้ที่บรรลุนิติภาวะ หรือ วัยผู้ใหญ่ และวัยชรา

๔. สถานภาพทางเชื้อชาติ (race status) บุคคลที่เกิดมาจากเชื้อชาติใดก็มีสถานภาพทางเชื้อชาตินั้น ๆ เช่น เชื้อชาติไทย เชื้อชาติจีน เป็นต้น

๕. สถานภาพทางถิ่นกำเนิด (regional status) บุคคลที่เกิดมาในถิ่นกำเนิดใดย่อมได้รับสถานภาพว่าเป็นคนของท้องถิ่นนั้น เช่น คนที่เกิดทางภาคใต้ของประเทศไทยก็ได้รับสถานภาพเป็น “ชาวใต้”

๖. สถานภาพทางชนชั้นทางสังคม (class status) บุคคลที่เกิดมาจากครอบครัวของชนชั้นต่ำก็ได้รับสถานภาพเป็นคนชั้นต่ำ และหากบุคคลเกิดมาจากครอบครัวของชนชั้นสูงก็จะได้รับสถานภาพเป็นคนชั้นสูง คือมีฐานะดีและย่อมมีโอกาสในการศึกษาเล่าเรียนในชั้นสูง ๆ อีกด้วย^{๔๔}

ส่วนณรงค์ เส็งประชา กล่าวถึง สถานภาพของบุคคลในสังคมว่าแต่ละคนต่างก็มีสถานภาพที่แตกต่างกันเช่นเดียวกับความเห็นของดินตันซึ่งมีการกล่าวเพิ่มจากสถานภาพที่ติดตัวมาตั้งแต่กำเนิด คือ สถานภาพทางวรรณะ เช่น สังคมฮินดู มีการแบ่งวรรณะใหญ่ๆ 4 วรรณะ คือ พราหมณ์ กษัตริย์ แพศย์ ชูทร และสถานภาพทางศาสนา เมื่อพ่อแม่นับถือศาสนาใด เด็กที่เกิดมาก็จะนับถือศาสนานั้นตาม^{๔๕}

จากการกล่าวถึง สถานภาพที่ติดตัวมาแต่กำเนิดจะเห็นได้ว่าทั้งดินตันและณรงค์มีความคิดเห็นตรงกันว่า สถานภาพที่ติดตัวมาแต่กำเนิดสามารถแบ่งได้เป็น สถานภาพทางวงศาตมณชาติ สถานภาพทางเพศ สถานภาพทางอายุ สถานภาพทางเชื้อชาติ สถานภาพทางถิ่นกำเนิด และสถานภาพของชนชั้นสังคม ซึ่งณรงค์ได้แสดงความคิดเห็นว่าสถานภาพที่ติดตัวมาแต่กำเนิดยังมีสถานภาพทางวรรณะอีกด้วย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งสถานภาพและบทบาทที่ติดตัวมาแต่กำเนิดของตัวละครชายในนวนิยายชุดสภาพบุรุษจุฑาเทพ โดยแบ่งออกเป็น ๒ ด้าน ได้แก่

๑.๑ สถานภาพทางวงศาตมณชาติ

๑.๑.๑ สถานภาพหลานชาย

^{๔๔} รพีพรรณ สุวรรณัฐ ไซติ.สังคมวิทยา. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ : ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะวิทยาการ
จัดการ,๒๕๓๐), ๖๕-๖๖

^{๔๕} ณรงค์ เส็งประชา.สังคมวิทยา.(กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พิทักษ์อักษร,๒๕๓๗),๕๗

๑.๑.๒ สถานภาพการเป็นพี่น้อง

๑.๒ สถานภาพของชนชั้นทางสังคม

๑.๒.๑ สถานภาพคุณชาย (หม่อมราชวงศ์)

๑.๑ สถานภาพทางวงศ์ญาติ

ชาติ หมายถึง การเกิด กำเนิด หมายถึง เพื่อกฎเกณฑ์ ก่อ มีชาติมีสกุล ดังนั้นชาติกำเนิด หมายถึง การเกิดที่มีเผ่าพันธุ์ ซึ่งการเกิดเป็นสถานภาพที่ติดตัวมาโดยเริ่มจากครอบครัว คือ กลุ่มคนที่มีพื้นฐานมาจากการเป็นเครือญาติกัน เป็นหน่วยของความร่วมมือกัน เพื่อทำสิ่งต่างๆ เพื่อความอยู่รอดร่วมกัน กลุ่มคนดังกล่าวจะใช้ชีวิตประจำวันร่วมกัน คือ กินอยู่หลับนอนด้วยกัน^{๑๖}

ครอบครัวนี้ถือเป็นสถานภาพที่ติดตัวมาตั้งแต่กำเนิด และเป็นสถานภาพที่สำคัญมากเพราะครอบครัวเป็นสถาบันมูลฐานของมนุษยชาติ เป็นผู้สร้างและกำหนดสถานภาพของสมาชิก กำหนดสิทธิและหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติต่อกัน

ในนวนิยายชุด สุภาพบุรุษจุฑาเทพ ตัวละครเอกชายทุกคนล้วนแล้วแต่มีชาติกำเนิดเหมือนกัน คือ การเป็นหม่อมราชวงศ์เนื่องจากทั้งห้าเป็นลูกของหม่อมเจ้าแต่การที่ท่านพ่อของคุณชายคือหม่อมเจ้าวิฆชากรได้เสียชีวิตไปพร้อมกับหม่อมทั้ง ๓ คน ส่งผลให้คุณชายทุกคนต้องอยู่ในความดูแลของผู้เป็นย่าคือ หม่อมย่าเอียด และคุณย่าอ่อน ดังนั้นสถานภาพที่ติดตัวมาแต่กำเนิดในประเด็นแรก คือ สถานภาพหลานชาย นอกจากนี้สถานภาพที่ติดตัวมาแต่กำเนิดยังเห็นได้จากการเป็นพี่น้องและการเป็นหม่อมราชวงศ์ ดังจะได้พิจารณาตามลำดับ ดังนี้

๑.๑.๑ สถานภาพหลานชาย

สถานภาพของหลานเป็นสถานภาพที่ได้รับมาตั้งแต่กำเนิด เป็นสถานภาพที่มีความเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับ ปู่ ย่า ตา ยาย บทบาทของหลานที่พึงปฏิบัติต่อสมาชิกในครอบครัว คือ ให้ความเคารพ ยกย่อง เชื่อฟังเลี้ยงดู ปรนนิบัติ และปฏิบัติตามคำสั่งสอน คำตักเตือนของ ปู่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า น้า อา แสดงกิริยามารยาทที่ดีต่อท่าน ช่วยเหลือในการปฏิบัติกิจกรรมของครอบครัว และมีความกตัญญู จากการศึกษาพบว่า ในนวนิยายชุด สุภาพบุรุษจุฑาเทพ ตัวละครเอกชายมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับสถานภาพของผู้เป็นย่าทั้งสองคน คือ หม่อมย่าเอียด และคุณย่าอ่อน ซึ่งมีบทบาทที่สอดคล้องไปกับสถานภาพที่ปรากฏ ได้แก่ บทบาทของการแสดงความรักและความเคารพต่อญาติผู้ใหญ่และบทบาทในการเชื่อฟังคำสั่งสอน

^{๑๖} งามพิศ สัตย์สงวน. สถานบันครอบครัวของกลุ่มชาติพันธุ์ในกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษาครอบครัวไทยโซ่ง (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๕), ๑๔

บทบาทของการแสดงความรักและการพ้อญาติผู้ใหญ่

จากการศึกษาพบว่า ตัวละครเอกชายได้แสดงความรักและความเคารพที่มีต่อญาติผู้ใหญ่ซึ่งทำให้เห็นว่าผู้ชายทั้ง ๕ คน แสดงบทบาทได้สอดคล้องกับสถานภาพที่คิดตัวมาแต่กำเนิด การแสดงความรักและความเคารพของบรรดาผู้ชาย จะปรากฏในสถานการณ์ต่างๆ ดังเช่น คุณชายปวรจ จากเรื่องคุณชายปวรจ เป็นตอนที่คุณชายปวรจได้กลับจากการไปทำงานที่ประเทศสวีเดนแลนด์ เมื่อกลับมาถึงวังจุฑาทพคุณชายปวรจก็เข้าไปแสดงความเคารพ ดังจะเห็นได้จาก

ปวรจคลานเข้าไปกราบที่ตักของหญิงชราร่างเล็กที่อุ้มชุนมา ตั้งแต่เขาวนึ่งอยู่เช่นนั้นเนิ่นนานราวกับต้องการชิมซับความรู้สึกอบอุ่นของมือที่ลูบศีรษะเบาๆอย่างเมตตา ครึ่งเงยขึ้นก็พบสายตาของหม่อมย่าที่บ่งบอกความชื่นชมรออยู่แล้ว

“ชายรุจทำให้ย่าภาคภูมิใจมาก ไม่ใช่แค่ย่า แต่สิ่งที่ชายรุจทำยังประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติอย่างใหญ่หลวงด้วย”

(คุณชายปวรจ :๒๔๘)

จะเห็นได้ว่าคุณชายปวรจแสดงความเคารพตามบทบาทของการเป็นหลานชายโดยการคลานเข้าไปกราบหม่อมย่าเอียด แสดงให้เห็นถึงการได้รับการการอบรมสั่งสอนในด้านกิริยามารยาทมาเป็นอย่างดี บทบาทที่คุณชายปวรจแสดงสัมพันธ์กับสถานภาพที่คิดตัวมาแต่กำเนิด โดยคุณชายปวรจได้แสดงบทบาทของหลานชายที่ดี

การแสดงความเคารพเชื่อฟังย่าทั้งสองในฐานะหลานชาย นอกจากจะเห็นในตัวคุณชายปวรจแล้วยังเห็นบทบาทนี้ในตัวผู้ชายคนอื่นๆ เช่น คุณชายรณพีร์ ตอนคุณชายรณพีร์เป็นน้องสุดท้องของตระกูลจุฑาทพ ผู้ซึ่งได้รับความรักจากหม่อมย่าเอียดและย่าอ่อนเป็นพิเศษ โดยเฉพาะย่าอ่อนที่ทั้งรักทั้งหลงหลานชายคนเล็กยิ่งกว่าพี่ชายทั้งสี่คนและน้อยครั้งที่ท่านจะขัดใจ อาจเป็นเพราะย่าอ่อนเป็นสาวแก่ไม่มีครอบครัวจึงทุ่มเทความรักให้กับหลานคนเล็ก โดยเฉพาะเมื่อมารดาของคุณชายรณพีร์เป็นถึงหม่อมราชวงศ์และเป็นหม่อมเอก ย่าอ่อนผู้ปลอบปล้ำฐานันดรสูงศักดิ์จึง

ดูแลเขาอย่างถวายชีวิต การดูแลของย่าอ่อนทำให้คุณชายรณพีร์ซาบซึ้งในพระคุณของย่าอ่อนอย่างยิ่ง ทำให้คุณชายรณพีร์รักย่าอ่อนมากเช่นกัน ดังที่ว่า

รณพีร์รู้สึกซาบซึ้งในพระคุณของย่าอ่อนอย่างยิ่ง แต่หลายครั้งความรักของท่านอบอุ่นจนร้อนระอุชวนให้อายากหลีกหนี ถึงกระนั้นเขาก็ไม่เคยหลบเลียงย่าอ่อนได้นาน และยังสนุกทุกครั้งเมื่อได้เข้าเหย้าท่านให้หัวใจคนแก่ กระชุ่มกระชวย

(คุณชายรณพีร์ : ๑๐)

จากตัวอย่างที่ยกมาจะเห็นได้ว่าคุณชายรณพีร์ถึงแม้ว่าจะไม่ชอบใจนักที่ย่าอ่อนมักจะบังคับให้แต่งงานกับตระกูลเทพพรหมกระนั้นเขาก็ไม่เคยแสดงท่าทีโกรธหรือไม่พอใจ กลับชอบใจเมื่อเห็นผู้มีพระคุณมีความสุข การแสดงความรักและเคารพผู้ใหญ่ นอกจากเห็นจากตัวคุณชายรณพีร์แล้วยังเห็นได้จากคุณชายพุฒิภัทร ในตอนคุณชายพุฒิภัทรอีกด้วย คุณชายพุฒิภัทรได้แสดงให้เห็นว่าเขามีความรักและเคารพต่อย่าอ่อนผู้เลี้ยงดูตนมาโดยการทำให้เป็นหลานที่ดีไม่นำเรื่องของย่าหรือคนในครอบครัวไปเล่าต่อ ทั้งนี้เกิดจากเหตุการณ์ตอนที่ ย่าอ่อนวิ่งหนีตำรวจเพราะแอบไปเล่นไฟด้วยความที่ตกใจกลัวจึงวิ่งหนีมาพร้อมกับไฟที่ติดมือมาด้วย ระหว่างทางเกิดหน้ามีดอยู่หน้าประตูทางเข้าวังจุฑาเทพ กรองแก้วและคุณชายพุฒิภัทรมาเห็นจึงช่วยไว้ได้ทัน ย่าอ่อนขอร้องว่าอย่าบอกเรื่องนี้กับใครเพราะอาย คุณชายก็เก็บเรื่องนี้ไว้เป็นความลับ แม้ว่าพี่น้องจะถามก็ตาม ดังตัวอย่าง

“แต่ที่ผมสงสัยคือ ทำไมย่าอ่อนถึงได้เอ็นดูคุณแก้วนักล่ะครับ พี่ชายภัทรมีเคล็ดลับอะไรสอนผมบ้างสิ” รัชชานนท์เอ่ยขึ้นบ้าง

“คงเพราะวันนี้ย่าอ่อนกำลังลำบาก แล้วพี่กับแก้วก็บังเอิญผ่านไปพอดี”

“นี่ย่าอ่อนแอบไปเล่นไฟอีกแล้วหรือ”

“ครับ แต่ขออนุญาตไม่เล่านะครับพี่ชายใหญ่ ผมรับปากย่าอ่อนเอาไว้ไม่อยากผิดคำพูด”

พุฒิภัทรยิ้ม เรื่องนั้นเป็นเรื่องที่น่าอับอายของย่าอ่อน ตัวเองในฐานะหลานที่ดีไม่ควรแพร่งพราย

(คุณชายพุฒิภัทร : ๓๕๕)

จะเห็นได้ว่าคุณชายพุทธภัทรได้ให้คำมั่นสัญญากับย่าอ่อนแล้วว่าจะไม่แพร่งพรายเรื่องนี้ให้ใครรู้ แม้ว่า ๕ สิ่งจุกตาเทพต่างก็ไม่มี ความลับต่อกัน แต่ในฐานะหลานที่ดีแล้วสิ่งใดที่เป็นผลทำให้ย่ารู้สึกอับอาย

บทบาทในการเชื่อฟังคำสั่งสอน

บทบาทในการเชื่อฟังคำสั่งสอนถือเป็นบทบาทที่สำคัญ บุตรหลานจะต้องเชื่อฟังคำสั่งสอนของบิดา มารดา และญาติผู้ใหญ่ ด้วยความเคารพเลื่อมใส มีความกตัญญูกตเวทิตา ทำตนเป็นคนดี และปฏิบัติตนไม่ให้เสื่อมเสียชื่อเสียงวงศ์ตระกูล

ในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจุกตาเทพ ตัวละครเอกชายปฏิบัติตนตามคำสั่งสอนของหม่อมย่าเอียด และคุณย่าอ่อนอย่างดีเสมอมา คือตั้งแต่ที่ท่านชายวิชาการเสียชีวิตพร้อมกับหม่อมทั้งสามคนของท่าน หม่อมย่าเอียดและคุณย่าอ่อนรับหน้าที่ดูแลหลานทั้ง ๕ คนเป็นอย่างดี ผลของการเชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้เป็นย่าที่เห็นได้อย่างชัดเจนในตัวคุณชายทั้ง ๕ คน คือ เรื่องกิริยามารยาท คุณชายทั้งห้ามีกิริยาสุภาพ เรียบร้อย ปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมกับบุคคลแต่ละสถานะ ดังเช่น คุณชายธรรธร ในตอนคุณชายธรรธร เมื่อกลับมาถึงที่วังจุกตาเทพ คุณชายทั้ง ๕ คน ก็ไปกราบหม่อมย่าเอียดที่บนเรือนด้วยกิริยามารยาทที่เรียบร้อยซึ่งเป็นผลมาจากการอบรมเลี้ยงดูเป็นอย่างดีของผู้เป็นย่า ถือเป็น การแสดงความเคารพต่อญาติผู้ใหญ่ที่เลี้ยงดูมาด้วยความเคารพอย่างยิ่ง ดังที่ว่า

ขึ้นบันได เมื่อไปถึงบนลานบ้าน ทั้งห้าก็ได้เห็นภาพจินตภาพหม่อมย่าเอียดกำลังเขียนหมากพลู ก่อนจะยกขึ้นเคี้ยวช้าๆ ท่วงท่าสง่างามอ่อนช้อยอย่างอดีตสาวชาววัง หากดวงตาที่มองหลานชายทั้งห้าเดินตรงเข้ามานั่งพับเพียบลงกับพื้นตรงหน้า แล้วก้มลงกราบ มีน้ำตาเอ่อท้นขึ้นมา ก่อนที่หลานชายคนเล็กกลับเดินเข้าเข้ามาหา และกราบลงบนตักอีกครั้งก่อนจะโอบแขนรอบเอว..

หญิงชราวางมือบางอัน สั่นเทาลงบนศรีษะหุ่ย และลูบผมที่สั้นเกรียนแบบทหารอย่างเบามือด้วยความรักใคร่ยิ่งนัก แม้จะห่างกันไปไม่นาน แต่ก็ยังคิดถึง...

(คุณชายธรรธร : ๑๗)

จะเห็นได้ว่าคุณชายทั้ง ๕ คน ได้รับการอบรมสั่งสอนในเรื่องกิริยามารยาทเป็นอย่างดีจากหม่อมย่าเนื่องจากหม่อมย่าเป็นผู้คือดีดตาสาวาววัง ซึ่งการอบรมที่ดีจึงส่งผลให้คุณชายทั้ง ๕ คน มีกิริยามารยาทที่สุภาพเรียบร้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กิริยามารยาทของคุณชายรณพีร์ที่ถึงแม้จะเป็นชายแต่เมื่อต้องเข้าไปพบหม่อมย่าเอียดและย่าอ่อนซึ่งนั่งอยู่ คุณชายรณพีร์ใช้วิธีเดินเข้าเข้าไปหาอันเป็นกิริยาที่งดงามเนื่องจากสังคมไทยเน้นในเรื่องอาวุโส ผู้เป็นเด็กไม่ควรยื่นค้ำหัวผู้ใหญ่ กิริยามารยาทเช่นนี้แสดงให้เห็นถึงการถูกอบรมสั่งสอนมาเป็นอย่างดี

การเชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้เป็นย่าไม่ใช่เพียงเรื่องกิริยามารยาทเท่านั้น แต่ยังหมายถึงการปฏิบัติตามคำสั่ง แม้จะไม่เห็นด้วยหรือไม่ปรารถนาจะทำ ดังเช่นการปฏิบัติตามคำสั่งของคุณชายรณพีร์ ตอนงานเลี้ยงวันคล้ายวันเกิดของหม่อมย่าเอียดซึ่งคุณชายทุกคนจะต้องต้อนรับแขกคนสำคัญก็คือบ้านเทพพรหม สร้างความอึดอัดใจให้คุณชายเป็นอย่างมาก ดังจะเห็นได้จาก

“ประเดี้ยวลิตชายพีร์” ชายหนุ่มเหลียวกลับไปอย่างเสียไม่ได้ ย่าอ่อน
จูงมือวิไลรัมภามาหาเขา “พาน้องไปด้วยสิ น้องเป็นสาวเป็นนางจะปล่อยให้
ยีนคนเดียวได้อย่างไรกัน”

รณพีร์ข้มความหงุดหงิด ขอมทำตามคำสั่งของย่าไปแทนๆ

(คุณชายรณพีร์ : ๒๐๘)

จะเห็นได้ว่าถึงแม้ว่าคุณชายรณพีร์จะรู้สึกขัดใจต่อคำสั่งของย่าอ่อนแต่ก็ทำตามคำสั่งของย่าอย่างเสียไม่ได้เพราะรู้ที่อยู่แก่ใจตนเองว่าย่านนั้นหวังดีที่จะให้แต่งงานกับคนที่เหมาะสมและคู่ควร นอกจากคุณชายรณพีร์แล้ว คุณชายรัชชานนท์ ตอนคุณชายรัชชานนท์ก็เป็นอีกหนึ่งคนที่เชื่อฟังคำสั่งสอนของย่าทั้งสอง คือหม่อมย่าเอียด และคุณย่าอ่อน คุณชายรัชชานนท์รู้ว่าย่าทั้งสองนั้นมีความปรารถนาดีต่อตน ไม่ว่าจะเป็นการเลือกคู่ครองหรือการทำงาน คุณชายรัชชานนท์ก็ยอมทำตามแต่โดยดีเขาเป็นหนุ่มสังคมชอบสังสรรค์เป็นประจำจึงทำให้เขากลับบ้านอยู่เนืองๆ แต่เมื่อได้เจอหม่อมย่าเอียดแล้วความเมาก็หายไปทุกครั้ง แสดงว่าคุณชายรัชชานนท์ รักเคารพหม่อมย่าเอียดและพยายามแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมในสายตาของหม่อมย่า

นอกจากเรื่องของความประพฤติที่กล่าวมาแล้ว การประกอบอาชีพก็เป็นเรื่องที่คุณชายรัชชานนท์ เชื่อฟังหม่อมย่าเช่นกัน ดังเหตุการณ์ที่หม่อมย่าวางแผนการทำงานให้คุณชายรัชชานนท์ หลังสำเร็จการศึกษา

“อายุสี่สิบแปดแล้ว งานการก็มั่นคง เป็นถึงข้าราชการกรมโยธาเทศบาล ชายเล็กจะรอถึงเมื่อไหร่กัน” รัชชานนท์ได้แต่ถอนหายใจเบาๆ นอกจากจะโดนบังคับเรื่องแต่งงานแล้ว เรื่องการงานก็เป็นอีกเรื่องที่หม่อมเอียดกำหนดคะแนนให้ เพราะหลังจากจบคณะวิศวกรรมศาสตร์ สาขาวิศวกรรมโยธากลับมาจากประเทศอังกฤษ หม่อมย่าก็ขัดเอียดให้เขาเข้าไปทำงานอยู่กรมโยธาเทศบาลทั้งๆที่ใจอยากจะไปทำงานบริษัทฝรั่งแห่งหนึ่งของรุ่นพี่มากกว่า แต่ไม่ได้รับอนุญาต เพราะต้องไปประจำอยู่ต่างจังหวัด ห่างบ้านห่างเมืองไกลทีเดียว

(คุณชายรัชชานนท์ : ๑๓)

จะเห็นได้ว่าคุณชายรัชชานนท์ก็ปฏิบัติตามหม่อมย่าที่เลือกทางเดินชีวิตให้โดยยอมแต่โดยดีเนื่องจากไม่อยากทำให้ท่านรู้สึกผิดหวังกับการเป็นหลานที่ดี แม้ว่าจิตใจตนเองนั้นอยากทำงานตามที่ต้องการมากเพียงใดแต่ก็เลือกที่จะแสดงความรักและความเคารพต่อผู้ใหญ่โดยการยอมให้ท่านเลือกงานที่ท่านคิดว่าดีที่สุดให้กับตัวเอง

จากสถานภาพการเป็นหลานชายที่ดี คือ จะต้องมียุติบาทในการแสดงความรักและเคารพต่อญาติผู้ใหญ่ เชื่อฟังคำสั่งสอนของญาติผู้ใหญ่ คุณชายทั้ง ๕ คนได้แสดงบทบาทอย่างเหมาะสมในการเป็นหลานที่ดี การแสดงบทบาทของคุณชายในด้านของความประพฤติที่แสดงให้เห็นว่าคุณชายได้รับการอบรมสั่งสอนในด้านกิริยามารยาท การเชื่อฟังผู้ใหญ่ แม้บางครั้งอาจจะต้องฝืนใจทำตามแต่คุณชายก็สามารถปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมกับสถานภาพการเป็นหลานชายที่ดี

๑.๑.๒ สถานภาพของการเป็นพี่น้อง

มนุษย์เราทุกคนเมื่อเกิดมาแล้ว จะต้องมีการคบหาเพื่อสืบเผ่าพันธุ์ และผลจากการมีครอบครัวนี้เอง ได้ขยายวงกว้างออกไปสู่การมีเครือญาติมากขึ้น ความสัมพันธ์ทางเครือญาตินับเป็นความสัมพันธ์ของพี่น้องที่เกิดและเติบโตมาในครอบครัวเดียวกัน

สถานภาพของพี่น้อง เป็นสถานภาพที่ได้รับมาตั้งแต่กำเนิด เป็นสถานภาพที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันไม่ว่าจะเป็นพ่อแม่เดียวกัน แม่เดียวกันคนละพ่อหรือพ่อเดียวกันคนละแม่ก็ตาม บทบาทที่พี่น้องพึงกระทำต่อกัน คือ ให้ความรักความอบอุ่นเอื้ออาทรกัน ช่วยเหลือดูแลเกื้อกูลซึ่ง

กันและกัน เคารพในสิทธิซึ่งกันและกัน และคุณชายทั้งห้าได้แสดงบทบาทตามสถานภาพของการเป็นพี่น้อง ดังต่อไปนี้

บทบาทการให้ความรักความอบอุ่นเอื้ออาทรกัน

ความโดดเด่น ในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจุฑาเทพนั้นอีกประการก็คือ การดำเนินเนื้อเรื่องที่ มีความรักของคนในครอบครัวเป็นหลัก ในลักษณะของความรักของพี่น้องร่วมสายเลือด คุณชายทั้ง ๕ คน มีความรัก ความห่วงใย และหวังดีต่อกัน ไม่ว่าจะเป็นการแสดงออกด้วยคำพูด และการแสดงออกด้วยอากัปกิริยา ดังจะเห็นจาก ตอนคุณชายธราธรในตอนที่คุณชายธราธรและคุณชายปวรรุจขับรถไปสนามบินเพื่อรับน้องชายทั้ง ๓ คน ที่กลับมาจากต่างประเทศ

สองหนุ่มสบตากัน ดวงตาระยิบระยับด้วยความสุข ธราธรมอง
ใบหน้าที่คล้ายคลึงกันด้วยสายตาที่เต็มไปด้วยความรัก...และมันยังเจือไปด้วย
ความห่วงใยและหวังดีอย่างคนที่เป็พี่ใหญ่มอบให้น้องๆเสมอมา

(คุณชายธราธร : บทนำ)

จะเห็นได้ว่าความรักที่คุณชายธราธรมอบให้น้องๆนั้นเป็นความรักความอบอุ่นที่เอื้ออาทรซึ่งกันและกันในพี่น้องแม้จะไม่ใช่แม่เดียวกันก็ตาม

การเป็นพี่น้องต่างมารดาทำให้เกิดการดูแลที่แตกต่างกันจากย่าอ่อนซึ่งเป็นสาวแก่มาพึ่งใบบุญหม่อมย่าเอียด หลังออกจากวังย่าอ่อนเป็นคนถือขั้นวรรณะและจะแบ่งแยกชนชั้นวรรณะกับคุณชายปวรรุจเหตุเพราะคุณชายเป็นลูกของคนใช้แต่นั้นเป็นเพียงการปฏิบัติตัวของย่าอ่อนเท่านั้น แม้เหล่าคุณชายจะรู้ในเรื่องนี้ดีก็ไม่ได้ทำให้ความรักของพี่น้องที่มีต่อกันลดน้อยลงเลย กลับมีความเอื้ออาทรกันมากขึ้นด้วย ดังจะเห็นได้จาก

ย่าอ่อนออกจะแบ่งแยกด้วยการแบ่งชั้นวรรณะกับหม่อมราชวงศ์
ปวรรุจดูแลคนว่าเป็นเพียงลูกคนใช้ หากพี่น้องทั้งห้ากลับรักใคร่กลมเกลียว
กันดีเมื่อได้ยื่นย่าอ่อนก่อนแคะชายรุจ ก็จะช่วยออกโรงปกป้อง ด้วยแม่
ซ้องนางสอนให้เป็นคนดี สอนลูกได้ดี ปวรรุจจึงค่อนข้างถ่อมตัว คอยดูแลพี่
น้องทั้งสี่คนตลอดเวลา เพราะถือว่าตนวาสนาต่ำกว่า จนบางครั้งพี่ชายใหญ่

ต้องคอยปรามให้เลิกคิดมาก และความรักทั้งห้าคนมามอบให้แก่กันและกัน
ด้วยความบริสุทธิ์ใจนั้น ก็ทำให้ปวรจหลงลืมความน้อยเนื้อต่ำใจไปได้....

(คุณชายธรรธร : ๑๔)

แต่โชคดีที่พี่น้องทั้งห้ารักกัน แม้จะต่างมารดาก็ตาม ซึ่งต้องนับถือ
หม่อมเอี้ยคที่สามารถเลี้ยงดูหลานๆ ให้รักใคร่ปรองดองกัน และคุณชายใหญ่
ดูแลน้องๆต่อจากคุณย่ายามไปเรียนต่อต่างประเทศ พี่น้องทั้งห้าคนจึง
เปรียบเสมือนทีมอันแข็งแกร่ง แม้จะเจอศัตรูอย่างย่าอ่อนคอยยุแหยงตะแคงร้าย
แต่ความรักระหว่างพี่น้องก็ไม่สั่นคลอน....

(คุณชายธรรธร : ๖๖)

นอกจากคุณชายธรรธรแล้วการแสดงบทบาทในการมอบความรักและความอบอุ่นให้แก่กัน
ในหมู่พี่น้องยังเห็นจากเหตุการณ์ในตอนคุณชายปวรจเหตุการณ์ที่ยกมาเป็นตอนที่คุณชายปวรจ
ประชุมสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเลที่ประเทศสวีเดนแลนด์ เมื่อไกลบ้านก็ทำให้คุณชาย
ปวรจหวนคิดถึงพี่น้องอีกทั้งคุณชายปวรจได้ทราบความจริงว่าคุณรสากับหม่อมเจ้าหญิง
วรรณรสาเป็นคนเดียวกันก็ทำให้คิดถึงพี่น้องเพิ่มมากขึ้น ดังตัวอย่าง

ทุกครั้งยามมีเรื่องไม่สบายใจ สำหรับปวรจแล้วไม่มีไม่มีอะไรดี
ไปกว่าการได้อยู่ท่ามกลางพี่น้อง ท่ามกลางความรักอันแน่นแฟ้นระหว่างห้า
สิ่งแห่งจุฑาทัพ ทว่าเมื่อมาอยู่ไกลบ้านเช่นนี้ เขาไม่รู้จะหันหน้าไปพึ่งใคร
ดังนั้นการจะได้เจอพี่ชายใหญ่คือข่าวดีที่สุดในยามนี้..

(คุณชายปวรจ : ๒๒๘ - ๒๒๙)

จากความรู้สึกของคุณชายปวรจบ่งบอกได้ว่าทุกครั้งที่เกิดความลำบากหรือไม่สบายใจ
กำลังใจจากพี่น้องเป็นสิ่งสำคัญแสดงให้เห็นความรักของพี่น้องที่มีต่อกันและความเอื้ออาทรที่มีให้
กัน เมื่อน้องลำบากเพียงแค่นี้ได้พูดคุยกับพี่ชายก็มีความสุขแล้ว นอกจากความสัมพันธ์ของคุณชาย
ธรรธรและคุณชายปวรจแล้วยังปรากฏในความสัมพันธ์ของคุณชายพุฒิภัทรและคุณชายรณพีร์
ด้วยในเรื่องคุณชายพุฒิภัทรมีเหตุการณ์ตอนที่คุณชายรณพีร์พยายามจะชวนคุณชายพุฒิภัทรไปชม
การประกวดนางสาวศรีสยามแต่คุณชายพุฒิภัทรปฏิเสธให้ยกบัตรไปเสียทำให้คุณชาย

รณพีร์หน้าสลดและผิดหวัง ซึ่งสีหน้าแบบนั้นสร้างความรู้สึกผิด แม้จะเป็นน้องชายต่างมารดาแต่เขาก็สนิทกับน้องชายคนนี้มาก เพราะตอนที่เขาเรียนอยู่ที่ประเทศอังกฤษก็ได้คุณชายรณพีร์หมั้นไปเยี่ยมหาทำให้คลายเหงาบ้าง ดังบทบรรยาย

ตลอดเวลาที่เรียนอยู่ที่ประเทศอังกฤษก็ได้น้องชายเป็นเพื่อนคุยทุก
ครั้งยามปิดเทอมรณพีร์มักจะขอหม่อมเอียบินไปเยี่ยมและไม่วายเอาของฝาก
คิดไม่คิดมือไปด้วย อาหารและน้ำพริกจากเมืองไทยทำให้คนเหงาคลาย
ความคิดถึงบ้านลงได้ แล้วมีหรือตอนที่ยามที่น้องชายต้องการเพื่อน เขาจะสนใจ
ใจคั่งนั้นหรือ

(คุณชายพุฒิกัทร :๒๑)

จะเห็นได้ว่าถึงแม้ว่าคุณชายพุฒิกัทรจะไม่อยากไปแต่ก็ตัดสินใจไปเพราะเห็นสีหน้าของ
น้องชายต่างมารดาและนึกถึงความรักที่น้องชายมีให้ในช่วงที่อยู่ประเทศอังกฤษและเวลาเหงาก็มี
น้องชายคนนี้ที่ช่วยให้คลายเหงา ดังนั้นความรักความเอื้ออาทรที่มีต่อกันทำให้คุณชายพุฒิกัทรยอม
ทำในสิ่งที่ตนไม่ชอบ เพื่อรักษาน้ำใจของคุณชายรณพีร์ผู้เป็นน้องชาย

การแสดงความสัมพันธ์ทางเครือญาติของแต่ละครอบครัวจากนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจุฑา
เทพโดยสถานภาพความเป็นพี่ คือต้องเป็นผู้มีเมตตา ด้วยการคิด การพูด และการกระทำ ต่อผู้ที่เป็น
น้อง เมื่อคิดด้วยจิตมีเมตตาแล้ว ก็ย่อมจะพูดด้วยเมตตา และทำด้วยเมตตา รวมเป็นความปรารถนาดี
ต่อกันและกันอย่างสมบูรณ์สมกับที่เป็นพี่น้องกัน และต้องการปกป้องดูแลน้องให้พ้นจากอันตราย
ความสัมพันธ์ดังกล่าวจะเห็นได้จากเหตุการณ์หลายๆตอนในเรื่องคุณชายรัชชานนท์ดังเช่น คุณชาย
รัชชานนท์ หนีการถูกบังคับให้แต่งงานกับหม่อมหลวงสินีนุช เทวพรหม ไปที่จังหวัดหนองคายแล้ว
ไปเที่ยวป่าและทางนายช่างแขวงทางการรายงานมาทางพระนครว่าชายเล็กเข้าป่าหลายวัน เลย
กำหนดที่จะกลับแล้ว จึงส่งคนเข้าไปตามหาจึงทราบว่างป่า สร้างความตกใจให้กับครอบครัว
ราชสกุลจุฑาเทพเป็นอย่างมาก ทำให้พี่น้องทุกคนต่างก็เป็นห่วงมากและจะต้องตามค้นหาให้เจอพบ
ให้ได้ ดังตัวอย่าง

“เราขึ้นไปหนองคายกันดีไหมครับ พี่ชายใหญ่” พุฒิกัทรเอ่ยอย่าง
ร้อนใจ เพราะหากนับสายเลือดกันจริงๆแล้ว พุฒิกัทรก็นับว่าใกล้ชิดกับรัชช
านนท์เกินกว่าใคร เนื่องจากเกิดจากอุทรเดียวกัน

“นั่นสิครับ ผมออกจะเป็นห่วงพี่ชายเล็กเหลือเกิน” รมพีร์เอ่ยเสริม
ขึ้นบ้าง คนนี้ก็นับว่าสนิทชิดเชื้อกับชายเล็กเหมือนกัน เพราะอายุไล่เลี่ยกัน
ชอบกินชอบเที่ยวด้วยกันเป็นประจำ

ธราธรถอนหายใจ เขาเองก็มีความรู้สึกไม่ต่างจากน้องๆเหมือนกัน
เพราะเลี้ยงดูอุ้มชูกันมาตั้งแต่สิ้นพระบิดา

“ถ้าอย่างนั้น เราสามคนจะไปตามหาชายเล็กกัน”

(คุณชายรัชชานนท์ : ๑๑๑)

จากบทสนทนาข้างต้นจะเห็นได้ว่าการแสดงออกซึ่งความรักที่พี่น้องมีต่อกันนั้นเกิดจาก
ความผูกพันความเอื้ออาทรต่อกันเห็นพี่น้องตกทุกข์ได้ยากก็พยายามทุกวิถีทางที่จะช่วยให้พี่น้องได้
รอดพ้นจากอันตราย

เมื่อเข้าไปตามหาคุณชายรัชชานนท์ที่หายไปในปีและพบที่หมู่บ้านวลาหกเป็นหมู่บ้านที่
หมอกคลุมพรางตาด้วยเวทมนต์ของแม่เฒ่า หญิงชราที่คนในหมู่บ้านวลาหกนับถือ คุณชายรัชช
านนท์อาศัยอยู่หมู่บ้านวลาหกเนื่องจากถูกทำร้ายจากทหารเวียงบาดเจ็บบาดเจ็บสาหัสแต่โชคดีที่สร้อยฟ้าลูก
สาวผู้นำหมู่บ้านช่วยเหลือนำมารักษาที่หมู่บ้านวลาหก พี่ชายน้องชายของเขาออกตามหาในที่สุดก็
หาเจอ เมื่อทั้งหมดได้มาพบกันจึงแสดงความดีใจที่น้องยังมีชีวิตอยู่

“ดีใจเหลือเกินที่ได้เห็นนายอีก” พุฒิกัทร โผเข้าหาน้องชายกอดเอา
ไวแนบตบหลังตบไหล่แรงๆ แต่เขากลับไม่รู้สึกลึบตักนิต คงเป็นเพราะมัน
เป็นการกักตักที่เต็มไปด้วยความรักและความอาทรอย่างล้นเหลือกระมัง
“ผมก็ดีใจครับ” คุณชายเล็กซาบซึ้งจนน้ำตาแทบไหล กอด
พี่ชายร่วมอุทรแน่น

(คุณชายรัชชานนท์ : ๑๖๔)

จะเห็นได้ว่าการแสดงความรักความผูกพันของพี่น้องนั้นแสดงให้เห็น โดยการกอดเพื่อให้
ซึมซับเอาความรักความห่วงใยของพี่น้องได้อย่างลึกซึ้ง

คุณชายรัชชานนท์มาภูษาติเวียงภูคำพร้อมกับสร้อยฟ้า บรรดาพี่น้องจุฑาทพก็มาด้วยพร้อม
ที่จะช่วยเหลือน้องเพื่อไม่ให้ต้องตกอยู่ในอันตราย

“ท่านหญิงเข้าพระทัยดีถึงความรักของเราพี่น้องห้าคน พี่กับพี่ชายใหญ่และชายภัทรคงไม่ปล่อยให้พี่น้องสองคนเป็นอันตรายโดยไม่ช่วยเหลือไม่ได้หรอกนะ”

“หือ ทำไมพูดแบบนี้ล่ะครับ” รัชชานนท์เอ่ยอย่างนึกสะกิดใจ “พูดราวกับพี่ชายใหญ่และพี่ชายภัทรมาด้วยอย่างนั้นแหละ

“ก็มาด้วยนะสิ ชายเล็ก” ไม่ทันขาดคำเสียงของธรราดังแว่วมา แล้วพี่ชายทั้งสองก็ปรากฏตัวขึ้นมาจริงๆ เล่นเอารัชชานนท์กับธรมพีร์ตื่นตันจนน้ำตาเล็ด โผเข้ากอดกันกลม

(คุณชายรัชชานนท์ :๓๖๒)

จากบทสนทนาข้างต้นจะเห็นได้ว่าไม่ว่าจะมีอุปสรรคมากเพียงใดก็ไม่สามารถทิ้งสายสัมพันธ์ของพี่น้องได้เพราะเกิดมาจากครอบครัวเดียวกันเติบโตมาด้วยกัน และพี่ก็มีความรักต่อน้องไม่ต้องการให้น้องเกิดอันตรายและพร้อมที่จะปกป้องน้องให้รอดปลอดภัย

การอยู่เคียงข้างเพื่อร่วมทุกข์ร่วมสุขของเหล่าพี่น้องสกุลจุฑาเทพยังเห็นได้จากตอนคุณชายธรมพีร์ เมื่อคุณชายธรมพีร์ยืนยันที่จะแต่งงานกับเพียงขวัญหญิงที่ตนรัก พี่น้องก็พร้อมที่จะสนับสนุน

“เอาเถอะ...” พี่คนโตโอบบ่าน้องชายอีกข้างหนึ่ง “ถ้าหากว่ามีเหตุการณ์แบบนั้นเกิดขึ้นจริง พวกพี่ก็จะสนับสนุนชายพีร์เต็มที่ ห้าสิ่งห้อย่างเราไม่ทอดทิ้งกันอยู่แล้ว”

รัชชานนท์กอดคอหนุนแน่นขึ้น ปวรูจกับพุฒิภัทรพยักหน้าสนับสนุนดวงตาของพี่ชายทั้งสองสบมองน้องคนเล็กแน่นดั่งให้คำสัตย์ธรมพีร์จึงยิ้มตอบพวกเขาอย่างซาบซึ้งใจ

(คุณชายธรมพีร์ :๒๐๓)

จากบทสนทนาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าห้าคุณชายมีความรักต่อกันถึงแม้ไม่พูดแต่ก็แสดงความมั่นใจว่าจะไม่ทอดทิ้งกัน

ความรักที่แน่นแฟ้นของพี่น้องปรากฏให้เห็นทั้งห้าตอน ในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจุฑาเทพ และปรากฏอย่างสม่ำเสมอตั้งแต่เริ่มในตอนคุณชายธรราดจนกระทั่งจบในตอนคุณชายธรมพีร์ ฉากจบของเรื่องในตอนคุณชายธรมพีร์กล่าวถึง งานเลี้ยงวันคล้ายวันเกิดครบแปดสิบปีของหม่อมเอี้ยคที่

จัดขึ้นอย่างยิ่งใหญ่ ทุกคนมาพร้อมกับคู่รักที่ตนเลือกเองและมีบรรดาลูกของคุณชายมาร่วมงานด้วย และคุณชายทั้งหลายก็ได้แสดงออกซึ่งความรักกันและแสดงความคิดเห็นว่าจะเลี้ยงลูกให้รักกันเหมือนอย่างคุณชายทุกคน ดังตัวอย่าง

“ต้องขอบคุณหม่อมย่าที่เลี้ยงพวกเราให้รักกัน” ปวรรุจผินหน้าไป
ทางหม่อมเอียด ทุกคนจึงเหลียวตามไป ก่อนพยักหน้าพร้อมเพียงกัน

“เราจะต้องเลี้ยงลูกๆให้รักกันแน่นแฟ้นเหมือนที่พวกเรารักกัน”
ธรรชกวาดตามองน้องชายทุกคน

“ถูกต้องแล้วครับ ถึงแม้ว่าลูกของเราจะไม่ได้เป็นพี่น้องท้อง
เดียวกันแต่เราก็จะเลี้ยงพวกเขาให้รักกัน ไม่แพ้พวกเราเลย” รัชชานนท์กล่าว
อย่างมุ่งมั่น

ธณพ็ริมองมือทั้งห้าซึ่งเกาะกุมกันแน่น สวมกับที่พวกเขาอยู่
เคียงข้างกันและกันตั้งแต่เด็กจนโต เขายิ้มกว้างให้พี่ชายก่อนจะสรุปด้วย
ถ้อยคำซื่อตรงกับใจของทุกคน “ห้าสิงห์แห่งจุฬาเทพไม่มีวันทิ้งกันอยู่แล้ว”

(คุณชายธณพ็ริ: ๓๕๐)

จากบทสนทนาดังกล่าวนี้แสดงให้เห็นว่าในตอนจบของเรื่องนั้นต้องการแสดงความรัก
ของพี่น้องที่เกิดมาคนละอุทรแต่มีความรักมอบให้กันและกันอย่างมากเพราะคอยดูแลกันมาตลอด
ตั้งแต่เล็กคนโตพี่น้องทั้งห้าจะคอยอยู่เคียงข้างและแสดงความรักให้กัน

จะเห็นได้ว่าคุณชายทั้ง ๕ คน มีความรักความผูกพันกันมากเพราะถึงแม้ว่าพี่น้องอีกคน
หนึ่งแตกต่างไปจากพวกเขาแต่พวกเขาก็ทำให้ความแตกต่างนั้นหายไปด้วยความรักความเอื้ออาทร
ซึ่งกันและกันหากหนึ่งในพี่น้องไม่อยู่ก็ต้องมีคนที่คุณดูแลเอาใจใส่ ดังจะเห็นได้จากตอนคุณชาย
พุฒิภัทรที่จะต้องรับหน้าที่ดูแลคุณชายธณพ็ริและคุณชายรัชชานนท์ “หลังจากที่หม่อมราชวงศ์
ปวรรุจเดินทางไปประเทศสวิตเซอร์แลนด์ก็เป็นหน้าที่ของเขาที่ต้องตามรับตามรับตามส่งสองหนุ่ม
ในยามเมา อีกทั้งต้องช่วยแก้ตัวยามน้องชายถูกหม่อมย่าเียดคุอีกด้วย” (คุณชายพุฒิภัทร : ๖๓) แม้
จะเกรงหม่อมย่าแต่คุณชายพุฒิภัทรก็เห็นว่าควรจะช่วยเหลือน้องไม่ให้น้องถูกหม่อมย่าเียดคุซึ่งเป็น
ความรักความผูกพันที่พี่น้องมีให้แก่กัน

บทบาทในการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

การเป็นสมาชิกของครอบครัวเดียวกันหรือเป็นพี่น้องกันจะต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อจุดมุ่งหมายอย่างเดียวกัน มีส่วนร่วมต่อกันทั้งในยามสุขและยามทุกข์ เป็นหุ้นส่วนกันทั้งในปัจจุบันและอนาคต และต้องไม่มีความรู้สึกหวงแหนและเห็นแก่ตัว พี่น้องจะต้องแบ่งปันกัน^{๓๓}

ดังนั้นอาจสรุปได้ว่าการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในฐานะที่เป็นพี่น้องกันต้อง มีความเต็มใจที่จะช่วยเหลือกันด้วยความจริงใจ ปกป้องสิทธิประโยชน์ซึ่งกันและกัน

จากการศึกษาพบว่าในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจุฑาเทพตัวละครเอกชายแสดงบทบาทการช่วยเหลือกันตามสถานภาพของการเป็นพี่น้องอย่างเหมาะสม ดังจะเห็นจากตอนคุณชายธราธรเป็นตอนที่คุณชายธราธรเกิดต่อสู้กับคนร้ายที่จะขโมยสมบัติของชาติคือรูปปั้นเทวรูปต่างๆที่เขาพระวิหารทำให้หลงป่า หม่อมราชวงศ์อาทิตย์จึงหนีออกมาตามหาคุณชายธราธรทั้งยังส่งข่าวให้พี่น้องของธราธรทราบและรับประกันว่าตำรวจจะพาตัวธราธรกลับสู่พระนครอย่างปลอดภัย เมื่อน้องๆทราบข่าวก็ไม่รีรอที่จะเข้าไปตามหาทันที ดังตัวอย่าง

หากสี่หนุ่มจุฑาเทพกลับ ไม่ยอมนั่งงอมืองอเท้ารอคอยฟังข่าวอยู่ที่บ้านอย่างหม่อมราชวงศ์สูงวัยคิด เพราะทันทีที่ข่าวจริงได้รับ โทรเลขก็เรียกประชุมน้องๆ อย่างเร่งด่วน ในบ่ายวันนั้นเอง ไม่ถึงชั่วโมง ทั้งสี่ก็เก็บกระเป๋าพร้อมอาวุธครบมือ เขียนจดหมายลางานตน...

(คุณชายธราธร :๓๐๖)

จะเห็นได้ว่าการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในฐานะที่เป็นพี่น้องกันนั้นทำให้บรรดาคุณชายไม่รีรอที่จะฟังคำตอบอยู่ที่บ้านกลับเร่งติดตามหาพี่ชายให้พบโดยเร็ว

ตอนคุณชายรัชชานนท์ โคนหม่อมย่าเอียดบังคับให้แต่งงานกับสินีนาฏ โดยมีกำหนดให้ไปดูตัวในวันงานเลี้ยงตอนรับสินีนาฏกลับจากการเรียนที่ปิ้ง แต่คุณชายรัชชานนท์ไม่ต้องการไปดูตัว จึงเก็บกระเป๋าเสื้อผ้าเพื่อไปทำงานที่จังหวัดหนองคาย ในระหว่างนั้นพี่ชายร่วมมารดาเดียวกันคือคุณชายพุฒิภัทรเห็นใจน้องและช่วยน้องโดยการไปส่งที่สถานีรถไฟ

^{๓๓} หน้าที่ของพี่น้องมุสลิม .เข้าถึงเมื่อวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๕๕ . เข้าถึงได้จาก :

<http://www.ahlulbait.org/main/content.php?category=8&id=784>.

หม่อมราชวงศ์พุฒิกัทรส่ายหน้ากับความตื้อตึงของน้องชาย เขาถอนหายใจแล้วลุกขึ้น “เฮ้ ! ถ้าอย่างนั้น พี่จะไปส่งที่หัวลำโพงก็แล้วกัน”

“เพิ่งกลับมาถึงไม่ใช่หรือ ไม่นอนพักเสียหน่อย เดี่ยวผมจับแท็กซี่ไปเองก็ได้”

“ไม่เป็นไรหรอก เรื่องนอนเรื่องเล็ก อคนอนเสียจนชินแล้ว” พุฒิกัทรโบกมือ ขยับสว่างกุญแจรถขึ้นมาจากกระเป๋ากางเกง แสดงเจตจำนงอย่างเปิดเผย “น้องชายทั้งคนจะปล่อยให้ไปนั่งแกร่วอยู่สถานีรถไฟคนเดียวได้ยังไง กว่าจะออกไปจะออกก็อีกนานไม่ใช่หรือ”

(คุณชายรัชชานนท์ :๓๑)

จะเห็นได้ว่าคุณชายพุฒิกัทรได้ช่วยเหลือน้องไปส่งที่สถานีรถไฟเพราะกลัวว่าน้องจะอยู่คนเดียวอีกทั้งเป็นการช่วยให้น้องชายร่วมมารดาเดียวกันให้พ้นจากการถูกคลุมถุงชนของหม่อมย่าเอียดและคุณย่าอ่อนที่ต้องคู่ตัวหม่อมหลวงสินธุช

ตอนคุณชายรณพีร์ เป็นตอนจบเรื่องราวทั้งหมดเป็นจุดที่เกิดความขัดแย้งระหว่างตัวละคร คุณชายกับหม่อมย่าเอียดและคุณย่าอ่อนเรื่องของการแต่งงานและความเหมาะสมของยศถาบรรดาศักดิ์ซึ่งคุณชายทั้งหมดก็ได้แสดงความรู้สึกที่จะเปลี่ยนความคิดของหม่อมย่าทั้งสองคน ส่งผลให้หม่อมย่าเห็นความรักและความช่วยเหลือกันของคุณชายทั้งห้าคน

“หม่อมย่าไม่ส่งสารชายพีร์บ้างหรือครับ อันที่จริงเขาก็ไม่ใช่เด็กแล้วอีกไม่กี่ปีก็จะอายุสามสิบ การที่ชายพีร์จะรักจะชอบผู้หญิงสักคนย่อมผ่านการไตร่ตรองมาอย่างดีแล้ว หม่อมย่าไม่ลองให้โอกาสเขากับเพียงขวัญสักหน่อยหรือครับ”

สายตาทุกซ์จ้องร่องแกมอ่อนวอนของหลานชายทั้งสี่ทำให้คนเป็นย่าสะท่อนใจ นางดีใจที่ห้าสิ่งรักใคร่แน่นแฟ้นไม่ทอดทิ้งกัน ซ้ำยังผนึกกำลังต้านทานความหวังดีที่นางมีต่อรณพีร์เสียด้วย

(คุณชายรณพีร์ : ๒๓๕)

จากบทสนทนาข้างต้นนั้นแสดงให้เห็นถึงการช่วยเหลือเกื้อกูลกันของคุณชายทั้ง ๕ คนได้อย่างชัดเจนเนื่องจากพี่ทั้งสี่คนพยายามพูดให้หม่อมย่าเอียดคล้อยตามเพราะหวังเพียงอยากให้น้องมีความสุขเหมือนกับที่ตนมีทำให้ย่าเอียดเห็นถึงความรักที่ห้าคุณชายมีต่อกัน

จากการศึกษาสถานภาพด้านความสัมพันธ์ทางเครือญาติ พบว่า นวนิยายชุด สุภาพบุรุษจุฑาเทพ นำเสนอความสัมพันธ์ของตัวละครใน สถานภาพการเป็นพี่น้องตัวละครทั้งห้าแสดงบทบาทตามสถานภาพโดยการให้ความรักเอื้ออาทรกัน และช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ตัวละครเอกชาย แสดงได้ความสัมพันธ์ทางเครือญาติได้อย่างเหมาะสมถึงแม้ว่าจะเป็นพี่น้องต่างมารดาทั้งก็ตามส่งผลให้ครอบครัวสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

๑.๒ สถานภาพตามชนชั้นทางสังคม

๑.๒.๑ สถานภาพคุณชาย (หม่อมราชวงศ์)

สกุลยศหม่อมราชวงศ์ มีมาตั้งแต่ครั้งแผ่นดินสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ เพราะได้กำหนดศักดิ์นาไว้ในกฎหมายเช่นเดียวกับสกุลยศหม่อมเจ้า แต่สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ทรงสงสัยว่าอาจจะเป็นการเติมเข้ามาภายหลัง เพราะว่าคำว่า หม่อมราชวงศ์ เพิ่งจะมีใช้ในสมัยรัชกาลที่ 4 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ในปัจจุบัน โอรส ธิดา ของหม่อมเจ้าก็จะเรียกว่า คุณชาย หรือ คุณหญิง ผู้ที่จะมียศเป็นหม่อมราชวงศ์นั้นจะต้องเป็นผู้ที่สืบเชื้อสายจากเจ้านายชั้น พระองค์เจ้า หรือ หม่อมเจ้า^{๑๔}

การเป็นหม่อมราชวงศ์หรือสถานะ “คุณชาย” ถือเป็นสถานภาพที่คิดตัวมาตั้งแต่เกิด หากผู้ใดมีสถานภาพคุณชายก็ควรแสดงบทบาทให้เหมาะสมตามสถานภาพ กล่าวคือ เป็นบุคคลที่มีความเป็นสุภาพบุรุษ มีความประพฤติดี มีความเสียสละ กตัญญูกตเวที ไม่หลงใหลในอบายมุข อ่อนน้อมถ่อมตน เสมอต้นเสมอปลาย มีวุฒิภาวะ และเป็นต้นแบบที่ดีของสังคม บุคคลที่มีสถานะเป็นหม่อมราชวงศ์หรือที่เรียกว่า คุณชาย มักได้รับการปฏิบัติตัวจากคนอื่นไปในลักษณะที่เคารพและให้เกียรติ เพราะถือว่าเป็นผู้มีสายสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับราชวงศ์ซึ่งคนไทยเคารพยกย่องในนวนิยายเรื่องสุภาพบุรุษจุฑาเทพ ตอนคุณชายรัชชานนท์ ผู้แต่งแสดงให้เห็นความคิดดังกล่าวอย่างชัดเจน ดังจะเห็นได้จากตอนคุณชายรัชชานนท์ที่เดินทางไปทำงานไกลถึงจังหวัดหนองคายทำ

^{๑๔} หลังกำแพงแก้ว. เรื่องราวในวังหลวงและพระประวัติของเจ้านายฝ่ายใน สมัยรัชกาลที่ 5. เข้าถึงเมื่อวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๕๕. เข้าถึงได้จาก: <http://www.oknation.net/blog/akemeepool/๒009/06/๒๑/entry-๑> .

ให้หัวหน้าแขวงการทางหลวงรู้สึกเป็นเกียรติและดีใจเป็นอย่างมากที่มีลูกน้องเป็นถึงหม่อมราชวงศ์ และได้รับการต้อนรับ เห็นลูกน้องคนอื่น ดังตัวอย่าง

“บ้านพักข้าราชการปลูกอยู่ใกล้สำนักงาน แต่ท่านนายช่างฯอยากให้คุณชายมาพักที่นี่มากกว่า เห็นว่าบ้านที่พระนครก็อยู่ริมน้ำมิใช่หรือขอรับ”

“ความจริงไม่เห็นต้องดิขนาดนี้”

“แหม นานๆจะมีลูกน้องเป็นเจ้านายเสียที ท่านนายช่างฯก็เลยจัดให้เสียเต็มที่ขอรับ”

ชายหนุ่มก้าวขึ้นไปตามบันไดสูงชัน มีเสียงเอี้ยดอาดทุกอย่างก้าวที่เท้าสัมผัสกับแผ่นไม้ นายบุญโฮมบอกเล่าระหว่างทางว่าบ้านหลังนี้เคยเป็นของคหบดีใหญ่ของจังหวัด แต่พอสิ้นบุญก็ถูกทิ้งร้างไว้ เพราะลูกชายมีร้านขายสินค้าอุปโภคบริโภคอยู่ใกล้ศาลากลาง จนเมื่อท่านนายช่างแขวงการทางหนองคายเคยได้รับคำสั่งว่าจะมีนายช่างเป็นหม่อมราชวงศ์มาจากพระนครมาเป็นข้าราชการประจำอยู่ที่นี้ จึงขอเช่าบ้านหลังนี้จากลูกชายของคหบดีคนนั้น ให้เป็นที่พักพียงอย่างสมเกียรติของราชสกุลหนุ่ม

(คุณชายรัชชานนท์ : ๓๗)

จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่าสถานภาพที่ติดตัวมาแต่กำเนิดคือสถานภาพของ “คุณชาย” จึงได้รับการต้อนรับเป็นอย่างดีได้จากบ้านพักที่นายแขวงการทางทำการเช่าให้คุณชายรัชชานนท์ ได้พักซึ่งเป็นถึงบ้านของคหบดีใหญ่ของจังหวัด แสดงให้เห็นว่าบ้านที่เช่านั้นเป็นบ้านที่มียศฐาบรรดาศักดิ์สูงเช่นเดียวกันจะได้สมเกียรติการเป็นคุณชาย

อย่างไรก็ตามความคาดหวังของสังคมที่มีต่อบุคคลที่ดำรงสถานภาพคุณชายก็น่าจะสูงเช่นเดียวกัน ในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจุฑาเทพ การแสดงบทบาทของคุณชายทั้ง ๕ คน ตามสถานภาพคุณชายที่ติดตัวมาแต่กำเนิดเป็นไปในลักษณะของความเป็นสุภาพบุรุษ ดังต่อไปนี้

บทบาทของการเป็นสุภาพบุรุษ

คำว่า “สุภาพบุรุษ” นั้น ถ้าเทียบเคียงกับภาษาอังกฤษก็คือคำว่า “gentleman” ในแวดวงวิชาการทางสังคมศาสตร์ก็ไม่ได้ถึงกับอธิบายหรือนิยามไว้อย่างชัดเจนว่า สุภาพบุรุษหมายถึงอะไร

แต่ก็จะเชื่อมโยงสุภาพบุรุษกับ “ความเป็นชาย” คือในสังคมต่าง ๆ จะคาดหวังว่าเมื่อบุคคลนั้นเป็นผู้ชาย พวกเขาต้องแต่งตัว วางตัว มีพฤติกรรมอย่างไร เวลาไปติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ ต้องปฏิบัติตนอย่างไร ในสังคมไทย “ความเป็นชาย” หรือชายไทยเท่านั้น ประกอบไปด้วยคุณลักษณะของผู้ชายที่ต้องเข้มแข็ง เป็นผู้นำ (ทั้งภายในครอบครัวและโลกนอกบ้าน) ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน ชีวิตมีความก้าวหน้า^{๑๕}

ดังนั้นอาจสรุปได้ว่า สุภาพบุรุษ (Gentleman) หรือชายชาตรี คือ ผู้ชายที่มีอุปนิสัยใจคอ และกิริยามารยาทสมกับความเป็นชาย ตามลักษณะของค่านิยมในสังคม สุภาพบุรุษจะต้องเป็นผู้มีเกียรติเชื่อถือได้ ประพฤติตนให้เหมาะสมกับความเป็นลูกผู้ชาย เป็นผู้ให้เกียรติแก่สตรีในทุกโอกาส ไม่พูดจาฉะฉาน หลอกลวง เขี้ยยดหยามสตรี ปกป้องและเป็นมิตรที่ดีต่อสตรี ดังตอนคุณชายธราทรเป็นตอนที่ห้าคุณชายจุฑาเทพจะต้องเจอกับสาวเทวพรหมในงานเลี้ยงต้อนรับคุณชายที่กลับมาหลังเรียนจบจากต่างประเทศ คุณชายทุกคนไม่ต้องการถูกจับคู่และพยายามหาทางออกโดยคุณชายธรมพีร์ออกความคิดว่าในงานเลี้ยงจะหาผู้หญิงมาเป็นคู่คงแทนหม่อมย่าจะได้ไม่จับคู่ แต่บรรดาพี่ชายไม่เห็นด้วย คุณชายพุฒิภัทรจึงแสดงความคิดเห็นว่าควรจะให้คุณชายใหญ่ได้ลองคบหาดูใจกับเกษราภก่อนหากไม่พอใจก็เลิกกันได้ แต่คุณชายปวรอุจกลับไม่เห็นด้วย ดังตัวอย่าง

...ผมคิดว่า หม่อมย่าคงไม่ว่าหากว่าเราไม่ได้รับชอบกัน แต่ควรเปิดโอกาสให้เธอก่อน แล้วค่อยมาตัดสินใจเธอคงยอมรับได้...คุณชายพุฒิภัทรกล่าว

“แต่เนี่ยเมืองไทยนะชายภัทร” ปวรอุจฉวยโอกาสขึ้นแทรก “ถ้าคบหากันแล้วเลิก ผู้หญิงมีแต่จะเสียหาย สังคมจะตราหน้าฝ่ายชาย แล้วสุดท้าย หลายนคนจำต้องแต่งงานเพราะถูกสังคมจับตามองเราควรให้โอกาสฝ่ายหญิงบ้าง”

(คุณชายธราทร : ๒๕)

จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่าแม้ว่าห้าพี่น้องจุฑาเทพจะไม่ต้องแต่งงานกับผู้หญิงสกุลเทวพรหมแต่ก็ยังเปิดโอกาสให้หญิงสาวได้เป็นฝ่ายเลือกบ้าง เป็นการกระทำที่สะท้อนให้

^{๑๕} ปณิธิ บรรณานันท์ .all Magazine .เข้าถึงเมื่อวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๕๕.เข้าถึงได้จาก:

<http://www.allmagazine.com/ColumnDetail/allColumDetail/tabid/๑06>.

เห็นความเป็นสุภาพบุรุษแม้จะอยู่ภายในห้องส่วนตัวและมีการสนทนาเรื่องผู้หญิงก็ยังคงกล่าว
ปกป้องกันสตรีและให้เกียรติสตรีที่เป็นหัวข้อในการสนทนา

นอกจากคุณชายธราธรแล้วคุณชายปวรรุจก็แสดงบทบาทการเป็นสุภาพบุรุษด้วยเช่นกัน
ดังเหตุการณ์ในตอนคุณชายปวรรุจเป็นตอนที่คุณชายปวรรุจจะต้องเดินทางไปประเทศ
สวิตเซอร์แลนด์และได้พบกับหม่อมเจ้าหญิงวรวรรณรสา อรุณรัศมี บนเครื่องบิน จากนั้นเครื่องบิน
เกิดตกหลุมอากาศ ท่านหญิงรู้สึกกลัวมาก แต่คุณชายปวรรุจก็แสดงความเป็นสุภาพบุรุษที่คอยดูแล
ตลอดเวลาในการเดินทาง ดังตัวอย่าง

แม้จะต้องยอมรับว่าเขาเปลี่ยนแปลงไปจากเมื่อก่อนมาก...

ไม่ใช่แค่เรื่องรูปร่างหน้าตา ซึ่งกลายเป็นชายหนุ่มภูมิฐานเต็มตัว
ทว่ายังรวมถึงบุคลิกและกิริยาที่แทบหาคราบเด็กผู้ชายจืดจางคนเก่าไม่เจอเลย
เขาเป็นสุภาพบุรุษผู้อารีและพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือทุกอย่าง ตัวอย่าง
ตอนที่หล่อนเมาเครื่องบินเมื่อครั้ง ถ้าไม่ได้ความช่วยเหลือจากเขาก็คงจะแย่
กว่านี้..

เขาให้ยืมผ้าเช็ดหน้า หาน้ำให้ดื่ม แล้วยังคอยไล่ถาม ปลอดภัยจน
คลายความกลัว

(คุณชายปวรรุจ : ๒๒)

เมื่อสมัยยังเด็กคุณชายทั้ง ๕ คน จะต้องติดตามย่ออ่อนไปที่วังอรุณรัศมีเสมอและได้พบกับ
ท่านหญิงวรวรรณรสาธิดาคนเดียวของพระองค์เจ้าจักร เธอค่อนข้างเป็นคนเอาแต่ใจจึงทำให้บรรดา
คุณชายไม่ยอมเล่นด้วย มีเพียงคุณชายปวรรุจเท่านั้นที่คอยเป็นเพื่อนเล่นของท่านหญิงเสมอ แต่
เพราะเป็นคำสั่งของย่ออ่อน เมื่อโดนบังคับให้เล่นเป็นเพื่อนท่านหญิงคุณชายปวรรุจจึงคอยหาวิธีการ
แกล้งท่านหญิงเสมอ เช่น เอาตุ๊กตาไปซ่อน พาเข้าไปอยู่บ้านร้างหลังวังบ้าง แต่เมื่อบิดาและแม่ของ
คุณชายทั้ง ๕ คนประสบอุบัติเหตุ ทั้งสองจึงไม่พบกันอีกจนกระทั่งท่านหญิงวรวรรณรสาเรียนจบจาก
ป็นักกลับมาประเทศไทย ท่านหญิงจำคุณชายปวรรุจได้และค่อนข้างฝังใจกับพฤติกรรมในอดีต แต่
เมื่อมาพบกันอีกครั้งและได้รับการปฏิบัติจากคุณชายเป็นอย่างดี ท่านหญิงก็รู้สึกประทับใจที่คุณชาย
ปวรรุจแสดงความเป็นสุภาพบุรุษที่พึงปฏิบัติต่อสุภาพสตรีคือการดูแลคอยถามไถ่ไม่ละเลย เมินเฉย
ต่อผู้หญิงที่กำลังเดือดร้อน

บทบาทในการรักษาเกียรติวงศ์ตระกูล

การรักษาเกียรติวงศ์ตระกูลเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการปฏิบัติตนตามสถานภาพของคุณชาย ดังจะเห็นได้จากตอนคุณชายรณพีร์ เมื่อถูกบังคับให้แต่งงานกับหม่อมหลวงวิไลรัมาเนื่องจากเป็นคนสุดท้ายที่จะต้องทำตามสัญญา บรรดาพี่ชายของคุณชายรณพีร์ช่วยกันเจรจาต่อรองเพื่อเป็นการรักษาเกียรติวงศ์ตระกูล ดังตัวอย่าง

“ถ้าหม่อมย่าบังคับให้ชายพีร์แต่งงาน ผมเกรงว่าเขาจะล้มพีธี
กลางคันคราวนี้จุฑาทิพย์และเทพพรหมคงได้แตกหักกันจริงๆแน่” พุฒิภัทร
เสริมเสียงเครียด

(คุณชายรณพีร์ : ๒๓๖)

จากตัวอย่างข้างต้นบรรดาพี่ชายของคุณชายรณพีร์พยายามประนีประนอมเจรจาต่อรองให้หม่อมย่าคล้อยตามเพื่อรักษาเกียรติของวงศ์ตระกูล

จากการศึกษานวนิยายชุด สุภาพบุรุษจุฑาเทพ พบว่า สถานภาพที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิดของตัวละครเอกชายที่ปรากฏในนวนิยายนั้น สามารถจำแนกออกได้เป็น สถานภาพหลานชาย สถานภาพพี่น้องและสถานภาพคุณชาย มีบทบาทในการเป็นสุภาพบุรุษ และรักษาเกียรติของวงศ์ตระกูล ซึ่งตัวละครแต่ละตัวล้วนมีบทบาทที่สอดคล้องกับสถานภาพของตน จึงส่งผลให้เกิดความรักความผูกพันกันและมีความสุขในการดำรงชีวิต

๒. สถานภาพที่ได้มาด้วยความสามารถ

สถานภาพอีกประเภทหนึ่งที่มีส่วนกำหนดการแสดงบทบาท หน้าที่ของแต่ละบุคคล คือ สถานภาพที่ได้มาด้วยความสามารถสถานภาพประเภทนี้ คือ ผลสืบเนื่องมาจากความสำเร็จของการกระทำของตน ดังจะอธิบาย ดังต่อไปนี้

๑. สถานภาพทางสมรส (Marital status) คือ บุคคลจะได้รับสถานภาพของความเป็นสามี – ภรรยาภายหลังที่ได้ทำการสมรสแล้ว

๒. สถานภาพทางบิดามารดา (Parental status) บุคคลจะได้รับ สถานภาพของความเป็นบิดา – มารดา ก็ต่อเมื่อบุคคลนั้น ๆ มีบุตร

๓. สถานภาพทางการศึกษา (Educational status) บุคคลที่ได้รับ การศึกษาสูง ๆ เช่น ในชั้นอุดมศึกษา ย่อมได้รับสถานภาพทางการศึกษาตามวุฒิที่ตน ได้มา เช่น บัณฑิต มหาบัณฑิต หรือ คุชฎีบัณฑิต

๔. สถานภาพทางอาชีพ (Occupational status) สังคมประชาธิปไตยเปิดโอกาสให้บุคคลได้มีโอกาสด้านความสามารถเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ บุคคลย่อมได้รับสถานภาพตามประเภทอาชีพ เช่น ช่างฝีมือ ความเป็นหมอ

๕. สถานภาพทางการเมือง (Political status) บุคคลที่สนใจและอยู่ในวงการเมือง ย่อมได้รับสถานภาพทางการเมือง เช่น เป็นสมาชิกของพรรค^{๒๐}

ในการวิเคราะห์สถานภาพที่ได้มาด้วยความสามารถ ในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจุฑาเทพ ผู้วิจัยจะพิจารณาในประเด็นของสถานภาพทางอาชีพ ซึ่งเป็นปัจจัยที่ปรากฏในนวนิยายชุดนี้อย่างเด่นชัด

๒.๑ สถานภาพทางสมรส

การสมรสหรือการแต่งงาน คือ การที่ชายและหญิงตกลงปลงใจที่จะใช้ชีวิตคู่ร่วมกันฉันสามีภรรยา จากการศึกษานวนิยายชุดสุภาพบุรุษจุฑาเทพ พบว่าตอนคุณชายรัชชานนท์ มีสถานภาพในการสมรสเด่นชัดที่สุดซึ่งคุณชายรัชชานนท์สามารถแสดงบทบาทของการเป็นสามีได้อย่างเหมาะสม

บทบาทการเป็นสามี

การเป็นสามีที่ดีสังคมมีความคาดหวังว่าจะต้องเป็นผู้นำครอบครัว มีความรับผิดชอบ เชื่อถือได้ เป็นนักคิดและนักวางแผนที่ดี คอยดูแลและปกป้องภรรยาของตน ในตอนคุณชายรัชชานนท์แสดงบทบาทของการเป็นสามีที่ดี คือตอนที่คุณชายรัชชานนท์ไปช่วยสร้อยฟ้าในการกู้ชาติที่เวียงคุก่า และถูกจับตัวไป ดังจะเห็นได้จาก

“พวกมันอาจกำลังรอเวลาหรือรอคำสั่งไม่ว่าอีกไม่กี่วินาทีข้างหน้าพวกมันอาจจะถือปืนเข้ามากราดยิงพวกเรา”

^{๒๐} ณรงค์ เสียงประชา. สังคมวิทยา. (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พิทักษ์อักษร. ๒๕๓๗). ๕๔-๕๗

“ถ้าพวกมันทำอย่างนั้น ฉันจะเอาตัวบังเธอไว้” รัชชานนท์เอ่ยชิงข้าง

“อี ทำอย่างกับตัวเป็นหลัก”

“ฉันไม่ใช่หลักหรอกนะ แต่นี่เป็นสิ่งที่ฉันทำได้ในตอนนี้ ตอนที่ฉันมือเปล่า ไม่มีอะไรเลยที่จะสามารถปกป้องเธอได้ นอกจากชีวิตของฉัน”

(คุณชายรัชชานนท์ : ๓๕๕)

จากบทสนทนาข้างต้น พบว่า การแสดงบทบาทการเป็นสามีที่ดีของคุณชายรัชชานนท์คือ คอยดูแลและปกป้องภรรยาตามบทบาทที่สามีพึงกระทำได้อย่างเหมาะสม ทำให้ภรรยามีความรู้สึกปลอดภัยและสามารถฝากชีวิตไว้ได้

๒.๒ สถานภาพด้านการประกอบอาชีพ

การประกอบอาชีพเป็นตัวบ่งชี้ถึงความมั่นคงทางรายได้และการศึกษาซึ่งเป็นสถานภาพที่ได้มาภายหลัง คนทุกคนให้ความสำคัญกับการประกอบอาชีพรวมทั้งคุณชายทั้งห้าคนด้วย ดังนั้น อาชีพจึงเป็นพฤติกรรมที่เชื่อมกลางระหว่างสถานภาพ การศึกษา และรายได้

ตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจุฑาเทพ คือ คุณชายทั้งห้าคนมีอาชีพที่แตกต่างกันไปตามความสนใจของแต่ละคน อาชีพที่คุณชายเลือกนั้นล้วนแต่ได้รับการยกย่องจากสังคมว่าเป็นอาชีพที่มีเกียรติและมีความมั่นคงสูง การแสดงบทบาทตามสถานภาพด้านอาชีพของคุณชายทั้ง ๕ คน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

บทบาทอาชีพนักโบราณคดี

คุณชายธรรธร จุฑาเทพ พี่ชายคนโตของตระกูลจุฑาเทพ ประกอบอาชีพเป็นนักโบราณคดี มีบทบาทอาชีพนักโบราณคดี คือ ศึกษาค้นคว้าของโบราณ สืบหาโบราณสถานภาคสนาม ขุดค้นทางโบราณคดี การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และตีความเรื่องราวของแหล่งโบราณคดีนั้นๆ คุณชายธรรธร ในฐานะนักโบราณคดีเป็นคนที่มีความมุ่งมั่นในการทำงาน เห็นคุณค่าความสำคัญของโบราณ ในอดีต ดังเป็นตอนที่คุณชายอาทิตย์รังษีได้บอกว่าคุณชายจะมีการเดินทางไปสำรวจเขาพระวิหาร คุณชายธรรธรดีใจเพราะอยากจะรีบไปสำรวจเพื่อจะได้อนุรักษ์เพื่อปรับปรุง ดังตัวอย่าง

“อาตั้งใจจะผลักดันให้ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการให้ได้ในปีนี้นี้แหละ” หม่อมราชวงศ์อาทิตย์รังสีบอกด้วยน้ำเสียงเคร่งเครียด “อยากจะทำให้แล้วเสร็จก่อนเกษียณ อย่างน้อยก็ได้ฝากผลงานชิ้นสำคัญชิ้นหนึ่งไว้บนแผ่นดินแม่”

“ผมเห็นด้วยครับ เราควรจะไปสำรวจปราสาทหินที่อยู่รอบๆ นั้นด้วย โบราณสถานสำคัญทั้งนั้น ถ้าไม่รีบปรับปรุงให้แล้วเสร็จ และรีบจัดการคุ้มครองอย่างเร่งด่วน ก็เกรงว่าโบราณวัตถุอาจจะไม่เหลือตกทอดไปจนถึงรุ่นลูกรุ่นหลาน”

(คุณชายธราธร : ๔๕)

จากบทสนทนาดังกล่าวจะเห็นได้ว่าคุณชายธราธรตระหนักในบทบาทของตนในฐานะนักโบราณคดีที่มีความรักชาติและเป็นนักอนุรักษ์ตัวยง เพื่อรักษาสมบัติของชาติบ้านเมืองแล้วขอมที่จะทำทุกอย่างเพื่อทำการพัฒนางานโบราณคดีให้ดีที่สุด

คุณชายธราธรทุ่มเทให้กับงานที่ทำเป็นอย่างมากโดยการศึกษาหาข้อมูลโบราณสถานที่ต้องเร่งทำการสำรวจเพื่อให้ขึ้นทะเบียนจะได้รักษาสมบัติของชาติไว้ให้คงอยู่และมีบทบาทในการอนุรักษ์ซากปรักหักพังของโบราณสถานเพื่อไม่ให้ถูกส่งขายต่อไป ดังบทสนทนาที่คุณชายธราธรรกล่าวกับน้องๆ ก่อนที่จะเดินทางไปสำรวจเขาพระวิหาร ตัวอย่าง

....พี่กำลังตรวจข้อสอบอยู่ อีกไม่กี่วันก็จะส่งคะแนนกลับไปมหาวิทยาลัย แล้วก็รีบเก็บข้าวของออกเดินทาง จบเทอมนี้พี่ก็จะหยุดงานสอนเพื่อจะได้ทุ่มเทเวลาให้แก่การทำงานที่กรมเต็มที อยากเร่งสำรวจโบราณสถานของไทยและขึ้นทะเบียนให้เร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ ก่อนที่โบราณวัตถุล้ำค่าของไทยจะถูกขโมยออกไปขายต่างประเทศมากกว่านี้...ธราธรบอกความตั้งใจให้ น้องๆ ฟัง

(คุณชายธราธร : ๑๓๘)

จากตัวอย่างดังกล่าวคุณชายธราธรแสดงบทบาทของการเป็นนักอนุรักษ์ได้อย่างเหมาะสม กล่าวคือ พยายามหวงแหนทรัพย์สินสมบัติของชาติไม่ต้องการให้สมบัติล้ำค่านั้นถูกขโมยไปขายที่ต่างประเทศ

บทบาทการเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัย

นอกจากเป็นนักโบราณคดีแล้ว อีกสถานภาพหนึ่งของคุณชายธราธรคือ อาจารย์พิเศษ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ ซึ่งทำควบคู่กันไปกับอาชีพนักโบราณคดี ลักษณะของอาชีพครู คือ ครูจะต้องปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ เป็นผู้ที่มีความสามารถให้คำแนะนำ เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการเรียน ซึ่งคุณชายธราธรปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์แบบดั่งบทบรรยาย

นักศึกษาที่เลือกเรียนคณะโบราณคดียังมีไม่มาก เพราะเพิ่งเปิดได้ไม่นาน รุ่นแรกมีเพียงหกคน เป็นชายหญิงจำนวนเท่ากัน แต่ทางมหาวิทยาลัยก็มุ่งมั่นเปิดรับนักศึกษาเพิ่มมากขึ้น เพราะตระหนักว่าประเทศไทยโบราณวัตถุอันทรงคุณค่า ที่ต้องริบบูรณะปฏิสังขรณ์อีกมากมาย ธราธรแม้จะต้องทำงานหนัก แต่ก็ยังรู้สึกดีใจที่ได้นำความรู้ของตนมาช่วยสร้างบุคลากร ซึ่งเป็นที่ต้องการของประเทศชาติอย่างยิ่งยวดในขณะนี้

(คุณชายธราธร : ๒๘)

คุณชายธราธรได้ปฏิบัติหน้าที่ของครูที่ตั้งใจนำความรู้ที่ตนได้รับมาเพื่อที่จะผลิตบุคลากร เพื่อให้เป็นกำลังในการพัฒนาประเทศและเป็นนักอนุรักษ์โบราณสถานเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับประเทศชาติต่อไป ตัวอย่างที่เห็นชัดอีกตัวอย่างหนึ่ง คือ ตอนที่หม่อมราชวงศ์อาทิตย์รังสีได้แจ้งข่าวกับคุณชายธราธรถึงการไปสำรวจโบราณคดี ทำให้คุณชายธราธรดีใจมากและก็ได้นึกถึงลูกศิษย์ที่ตนเองสอนอยู่ ดังตัวอย่าง

“...แต่ผมดีใจนะครับที่เราจะได้ไปสำรวจ ถ้าเป็นไปได้ผมก็อยากจะพานักศึกษาโบราณคดีไปร่วมบูรณะบ้างพวกเขาจะได้สัมผัสของจริง เรียนจากสถานที่จริง มีประโยชน์กว่าเรียนจากหนังสือเยอะครับ..”

“...ที่สำคัญพวกเขาจะได้มีความรู้สึกรักชาติ รักความเป็นไทย รักสมบัติของชาติไทย ให้รู้ว่าก่อนหินก้อนอิฐทุกก้อนมีประวัติศาสตร์อันยาวนาน ที่ทุกคนอาจหลงลืมมันไปแล้ว”

หม่อมราชวงศ์อาทิตย์รังสียิ้ม...นั่นเป็นคำพูดที่เขาเคยสอนหม่อมราชวงศ์ธรรารในวัยเพียงสิบห้าปี เวลาผ่านไปเด็กชายผู้นั้นซึมซับคำพูดของเขาเอาไว้แล้วต้องการปลูกจิตสำนึกของนักศึกษาให้รู้จักรักในศิลปวัฒนธรรมของไทยที่ควรอนุรักษ์เอาไว้

(คุณชายธรราร : ๑๐๒)

จากตัวอย่างดังกล่าวจะเห็นได้ว่าคุณชายธรรารมีความเป็นครูผู้มีความคิดที่จะสอนศิษย์โดยการให้ศิษย์ได้เรียนรู้จากสถานที่จริงและได้เห็นผลประโยชน์ทางการเรียนให้เกิดกับนักเรียนเป็นอย่างแรก ทั้งยังปลูกฝังให้นักเรียนรักในรากเหง้าของตนเอง รักความเป็นชาติไทย วัฒนธรรมไทย และให้นักเรียนช่วยกันอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของไทยด้วย

บทบาทอาชีพนักการทูต

คุณชายคนที่สองแห่งราชสกุลจุฑาทเทพ คือ คุณชายปวรรุจ จุฑาทเทพ คุณชายคนรองประกอบอาชีพเป็นเจ้าหน้าที่นักการทูต นักการทูตมีหน้าที่รวบรวมและรายงานข้อมูลซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ของชาติเมื่อมีนโยบายรับมือออกมาจากรัฐบาลแล้ว นักการทูตจะมีหน้าที่รับผิดชอบในการนำนโยบายนั้น ไปปฏิบัติ เจ้าหน้าที่การทูตยังมีหน้าที่ในการถ่ายทอดมุมมองของรัฐบาลประเทศแม่ให้แก่รัฐบาลประเทศที่ประจำอยู่นั้น ด้วยวิธีการที่ซุกจุกมากที่สุด เพื่อพยายามโน้มน้าวให้รัฐบาลเหล่านั้นดำเนินการให้เหมาะสมกับผลประโยชน์ของประเทศแม่ ดังเช่นคุณชายปวรรุจที่ได้รับความไว้วางใจให้ดำเนินการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทางทะเล คุณชายปวรรุจปฏิบัติงานอย่างเต็มกำลังความสามารถเมื่อถึงกรุงเบิร์น ทำงานอย่างหามรุ่งหามค่ำดังตัวอย่าง

ตลอดสามวันจากนั้น ปวรรุจก้มหน้าก้มตาอยู่กับการเตรียมข้อมูลและเตรียมความพร้อมในการประชุมกฎหมายทางทะเลที่จะเกิดขึ้น โดย

ประสานงานกลับไปทางคณะตัวแทนประเทศไทยที่จะเดินทางมาถึงอีกราว
สองสัปดาห์ข้างหน้าเป็นระยะ เพราะต้องทำงานหามรุ่งหามค่ำอยู่หลายวัน

(คุณชายปวรจ :๕๗)

จากการทำงานด้วยความตั้งใจของคุณชายปวรจทำให้ได้รับความไว้วางจาก
ท่านเอกอัครราชทูตไทยประจำสวีเดนแลนด์ ส่งผลให้ได้รับการเลื่อนตำแหน่งเป็นเลขานุการโท
ประจำสวีเดนแลนด์ ดังตัวอย่าง

“คุณชายปวรจกำลังจะได้เลื่อนขั้น และออกไปประจำที่สถาน
เอกอัครราชทูตไทย ประจำสวีเดนแลนด์ ในตำแหน่งเลขานุการโทของท่าน
เอกอัครราชทูตครับ!”

“ว่าอะไรนะ?”

“หลังจากได้ทำงานร่วมกับคุณชายรุจระหว่างการประชุมกฎหมาย
ทางทะเลท่านทูตพึงพอใจคุณชายรุจมาก ถึงกับเอ่ยปากขอตัวไปช่วยงานด้วย
ตัวเอง”

ทุกคนในที่นั้นพร้อมใจกันหันมองปวรจเป็นเป็นจุดเดียว ใน
ดวงตาทุกคู่เต็มไปด้วยความปลื้มปิติ และภาคภูมิใจ ไม่เว้นแม้แต่คุณย่าอ่อนที่
แม้จะดูประหลาดใจมากกว่าอย่างอื่น แต่ก็ยังมีรอยพึงพอใจแฝงอยู่

ราวกับไม่อยากเชื่อว่าหลานชายกันครัวที่ตนคอยดูหมั่นมาตั้งแต่เล็ก
แต่น้อยว่าเกิดจากนางต้นห้องจะมีวันประสบความสำเร็จก้าวหน้าในหน้าที่การงาน
เป็นที่ชื่นชมของผู้ใหญ่ จนสร้างความภาคภูมิใจให้ราชสกุลได้

(คุณชายปวรจ :๒๘๔)

จากบทสนทนาดังกล่าวจะเห็นได้ว่าคุณชายปวรจปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเหมาะสมและอย่าง
เต็มกำลังส่งผลให้คุณชายปวรจได้รับความไว้วางใจจากท่านเอกอัครราชทูตและได้รับการคัดเลือก
ให้เป็นเลขานุการโทประจำสวีเดนแลนด์ การแสดงบทบาทสถานภาพของคุณชายปวรจ
อย่างเต็มที่ ทำให้คุณชายประสบความสำเร็จด้านอาชีพ สร้างชื่อเสียงให้กับราชสกุลจุฑาเทพและ
ยังทำให้สถานะที่ต่ำต้อยด้านชาติกำเนิดในสายตาของคุณย่าอ่อนดูดีขึ้นอีกด้วย

บทบาทอาชีพแพทย์

สถานภาพทางด้านอาชีพของ **คุณชายพุฒิภัทร จุฑาเทพ** คุณชายคนที่สามของราชสกุล จุฑาเทพประกอบอาชีพแพทย์ศัลยกรรม และอาจารย์หมอ คือ ผู้ตรวจค้น โรคและความผิดปกติของ ร่างกาย จิตใจ สั่งยา ให้การรักษา มีบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบต่อสุขภาพของประชาชน ทั้งในด้านการส่งเสริม สนับสนุน ป้องกัน รักษาโรค และฟื้นฟูสมรรถภาพ แพทย์ต้องเป็นผู้ที่สนใจ และเสียสละต่อเพื่อนมนุษย์ มีมารยาทดี และปรับตัวเข้ากับทุกคนได้ มีความสนใจวิทยาการต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ นอกจากนี้ยังต้องสนใจทางด้านประวัติศาสตร์ วรรณคดี จิตวิทยา ภาษาอังกฤษ สังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ ซึ่งสัจย์ในวิชาชีพของตน ไม่ใช่ ความรู้ทางวิชาการหลอกลวงผู้อื่น

คุณชายพุฒิภัทรคือต้นแบบของชายหนุ่มผู้เพียบพร้อมนอกจากมีศักดิ์เป็นถึงหม่อมราชวงศ์ แล้ว ยังมีหน้าตาหล่อเหลา เนื่องจากถูกส่งตัวไปอยู่ต่างประเทศตั้งแต่ยังเล็กทำให้ภาษาอังกฤษดีมาก แม้จะมีฐานะร่ำรวยแต่เขาเลือกเรียนแพทย์เพื่อช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ เมื่อกลับมาถึงประเทศไทยก็ เข้ารับราชการในฐานะศัลยแพทย์ของ โรงพยาบาลรัฐแห่งหนึ่ง ตลอดระยะเวลาที่ทำงาน ที่โรงพยาบาลเขาก็ทำงานอุทิศตัวให้แก่คนไข้ผู้ยากไร้โดยไม่ย่อท้อต่อความเหน็ดเหนื่อย ดังตัวอย่าง

เมื่อกลับมาถึงประเทศไทยก็เข้ารับราชการในฐานะศัลยแพทย์ของ โรงพยาบาลรัฐแห่งนี้ ตลอดสามปีเขาทำงานอุทิศตัวให้แก่คนไข้ยากไร้โดยไม่ย่อท้อต่อความเหน็ดเหนื่อย

“ผมไม่ได้เก่งหรอก พวกเราทำงานกันเป็นทีม ถ้าพึ่งผมคนเดียวคง ช่วยคนไข้ไม่ได้ ก็เหมือนพวกคุณไง ต้องมีเพื่อน พบจบออกไปต้อง หมั่นฝึกฝนและขยันหาความรู้ สุดท้ายก็จะเป็นหมอที่มีคุณภาพ และช่วย คนไข้ได้”

(คุณชายพุฒิภัทร : ๑๑)

จะเห็นได้ว่าคุณชายพุฒิภัทรเป็นคนที่ทุ่มเทเวลาให้งานเป็นอย่างมากส่งผลให้คนไข้ มากมายต่างนับถือและเชื่อในฝีมือผ่าตัดอันเก่งกาจซึ่งแสดงให้เห็นว่าเขามีบทบาทที่เหมาะสมใน อาชีพ นอกจากนี้คุณชายยังระมัดระวังเรื่องการวางตนให้เหมาะสมตามสถานภาพอีกด้วย

ดังจะเห็นได้จาก การวางตนต่อมารติซึ่งเป็นคู่หมายที่ผู้ใหญ่มักเลือกให้และทำงานอยู่ที่โรงพยาบาลเดียวกันมารติเป็นพยาบาลมักชอบที่จะทำตัวเป็นคนสำคัญของคุณชายเสมอแต่เขาก็ไม่เคยที่จะอยู่กับมารติสองต่อสองเพราะเห็นว่าไม่เหมาะสมกับอาชีพ ดังจะเห็นได้จาก

..ตลอดสามปีที่ได้ร่วมงานกัน หม่อมราชวงศ์หนุ่มมั่นใจว่าได้วางตัวอย่างเหมาะสม แม้เขาจะเป็นแพทย์ ส่วนหล่อนเป็นพยาบาล ต้องทำงานเกี่ยวพันกันอีกทั้งยังต้องพบหน้าค่าตากันเกือบทุกวัน แต่พุฒิกัทรก็เลือกที่จะไม่ไปไหนสองต่อสองกับหญิงสาวตามลำพัง เขาพุดจากับหล่อนเช่นเดียวกับเพื่อนร่วมงานคนอื่นๆ ...

(คุณชายพุฒิกัทร : ๒๖)

จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่าคุณชายพุฒิกัทรวางตัวได้เหมาะสมกับการประกอบอาชีพแพทย์กล่าวคือปฏิบัติตนกับมารติเหมือนกับเพื่อนร่วมงานทั่วไป ไม่นำเอาความสัมพันธ์ส่วนตัวมาปะปนกับสถานภาพและบทบาทในที่ทำงาน

บทบาทอาจารย์หมอ

นอกจากนี้ สถานภาพทางอาชีพของคุณชายพุฒิกัทรอีกประการหนึ่ง คือ การเป็นอาจารย์หมอมิหน้าที่สอนนักศึกษาแพทย์ให้เข้าใจการทำงานของแพทย์ คือ ออกตรวจผู้ป่วย และทำการผ่าตัด ซึ่งถือว่า คุณชายพุฒิกัทรแสดงบทบาทอาจารย์หมอได้อย่างดี คือ หากนักศึกษาแพทย์มีข้อสงสัยเรื่องใดก็สามารถซักถามได้ บรรดาลูกศิษย์จึงชื่นชมเขาเป็นอย่างมาก ดังตัวอย่าง

“...ศัลยแพทย์ต้องแม่นกายวิภาคคุณต้องจำไว้เสมอว่า สมองทุกส่วนสำคัญเท่าเทียมกัน เราจะผูกเส้นเลือดก็เฉพาะในกรณีที่เลือดไหลไม่หยุดเท่านั้น โดยพยายามให้กระทบโครงสร้างปกติให้น้อยที่สุด เพราะถ้าไม่ระวังก็จะส่งผลถึงอาการของคนไข้หลังผ่าตัด”

“หมอผ่าตัดสมองเครียดมากนะคะ ถ้าดิฉันเรียนจบคงไม่กล้าเรียนต่อสาขานี้”

“ก็เครียดนะ แต่ผมว่าเป็นความท้าทายอย่างหนึ่ง ถ้าคุณได้เห็นอาการของคนไข้ก่อนและหลังผ่าตัดจะรู้เลยว่าแตกต่างกันมาก.....ดังนั้นทุกคน

ต้องหมั่นทบทวนเกี่ยวกับกายวิภาคของเส้นเลือดให้แม่นยำเพราะมันเปรียบ
เหมือนแผนที่ เรายังมีความรู้คน ไข่ของเราที่จะปลอดภัยมากขึ้น”

(คุณชายพุฒิภัทร : ๘)

จะเห็นได้ว่าคุณชายพุฒิภัทรให้ความสำคัญในการสอนนักศึกษาแพทย์เป็นอย่างมาก
ไม่เพียงแต่สอนวิชาความรู้อย่างเดียวแต่ยังสอนให้เห็นความสำคัญของการรักษาคนไข้อีกด้วย

บทบาทอาชีพวิศวกรโยธา

คุณชายรัชชานนท์ จุฑาทเทพ คุณชายที่สี่ของห้าสิงห์จุฑาทเทพ ประกอบอาชีพวิศวกรโยธา มี
บทบาทในการจัดระบบงานและควบคุมงานสร้างถนน คุณชายรัชชานนท์มีความรักในอาชีพ
อยากจะพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านให้สะดวกสบายมากขึ้น ดังตอนคุณชายธราธรที่
กล่าวถึงคุณชายรัชชานนท์ว่าเป็นผู้ที่ชอบการผจญภัยจึงเลือกที่จะเรียนในสาขาวิศวกรซึ่งเป็นงานที่
เขารักแม้ว่าจะหนักหนาสาหัสก็ตาม

...ตรงที่พี่ไป ยังไม่มีถนนหนทางไปถึง แต่ชายเล็กสิ ต้องบุกป่าฝ่า
คองของแท้ เพื่อจะได้ตัดถนนให้ชาวบ้านได้ใช้...ธราธรกล่าว

“อย่างนี้สิครับเรียกว่าผจญภัยขนานแท้” รัชชานนท์ทำหน้ายิ้มระรื่น
งานที่กรมโยธาฯนั้นเรียกว่าหนักหนาสาหัสสำหรับเขา แต่เมื่อเป็นงานที่รัก
เหนื่อยเท่าไรจึงไม่เคยบ่น ยังได้ออกสำรวจต่างจังหวัดบ่อยๆเพื่อไปตัดถนน
ใหม่ยิ่งชอบ..

(คุณชายธราธร : ๑๓๗)

จะเห็นได้ว่าสำหรับคุณชายรัชชานนท์แล้วอาชีพที่ตนรักเป็นสิ่งสำคัญแม้ว่าจะยากลำบาก
เพียงใดก็ทำให้ผู้ที่ทำพึงพอใจและมีความสุขเมื่อได้ทำ

บทบาทอาชีพทหารอากาศ

คุณชายรณพีร์ จุฑาทเทพ คุณชายคนสุดท้ายของตระกูลจุฑาทเทพ ประกอบอาชีพเป็นทหารอากาศมีหน้าที่เป็นนักบินประเภทต่างๆ เช่นนักบินขับไล่ นักบินโจมตี นักบินตรวจการณ์และนักบินทิ้งระเบิด การขนส่งทางอากาศ การลาดตระเวนทางอากาศ หรือ ภารกิจทางอากาศอื่นๆ เพื่อช่วยเหลือหรือสนับสนุนหน่วยทหารพื้นดิน

คุณชายรณพีร์มีความสามารถในการขับเครื่องบินไอพ่นเป็นอย่างมากจะเห็นได้จากตอนที่เขาต้องฝึกซ้อมขับเครื่องบินอย่างสม่ำเสมอและถือว่าคุณชายรณพีร์มีความชำนาญจนได้รับการยอมรับ ดังตัวอย่าง

“เป็นยังไงบ้างครับ ไอ้พลสอบผ่านมาตรฐานของพีพีรีป่าว”

“เกือบผ่าน ยังมีข้อต้องปรับปรุงอีกหลายข้อ ฉันทจะตีบริฟ ให้ฟังหลังจากนี้” รณพีร์ตอบเป็นการเป็นงานด้วยความที่เขาเป็นเรืออากาศโทอาวุโสมีประสบการณ์การบินมากกว่า ๕๐๐ ชั่วโมง รณพีร์จึงได้รับมอบหมายให้สอนทหารรุ่นน้องซึ่งเพิ่งจบโรงเรียนการบินและการบรรจุเข้ามาในฝูงบินรบแห่งนี้เพื่อฝึกขับเครื่องบินเฉพาะแบบ และเป็นนักบินพร้อมรบต่อไปในอนาคต

“แก่นี่นอกจากจะใจร้อนแล้วยังปากเสียอีกขับเครื่องบินรบไม่ใช่เล่นจำวดนะโว้ย ยิ่งแกเจอบททดสอบยากๆเวลาไปรบจริงจะได้ไม่ถูกข้าศึกสอยร่วงไง”

(คุณชายรณพีร์ : ๒๓)

จะเห็นได้ว่าคุณชายรณพีร์มีความสามารถในการประกอบอาชีพของตนเองเป็นอย่างดี ซึ่งจากข้อความเห็นได้ว่าได้รับการยกย่องให้เป็นคนที่สอนรุ่นน้องนั้นด้วยความสามารถที่เก่งและประสบการณ์ที่ผ่านมาเป็นที่ยอมรับจากผู้บังคับบัญชา

จากการศึกษาสถานภาพที่ได้มาด้วยความสามารถหรือสถานภาพที่ได้มาภายหลังนั้นสามารถจำแนกได้คือ สถานภาพทางสมรส บทบาทการเป็นสามีที่ดี และบทบาทของตัวละครชายที่มีต่อประกอบอาชีพ ตัวละครทั้งห้าเป็นนักโบราณคดี เป็นครู เป็นแพทย์ เป็นอาจารย์หมอ เป็นข้าราชการนักการทูต เป็นวิศวกรโยธา และเป็นทหารอากาศ จากสถานภาพด้านอาชีพที่กล่าวมาแล้ว

นั่น ตัวละครเอกชายในนวนิยายชุด สุภาพบุรุษจุฑาเทพ แสดงบทบาทของอาชีพของตนได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับสถานภาพที่ตนได้รับในอาชีพที่แตกต่างกัน ส่งผลให้คุณชายทุกคนมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาอาชีพของตนให้เป็นที่รู้จักและเป็นประโยชน์ต่อตนเอง สังคมและประเทศชาติ

บทที่ ๓

ความเป็นปัจเจกที่สัมพันธ์ต่อสถานภาพและบทบาทของตัวละครเอกชาย

การปฏิบัติตนหรือการแสดงบทบาทของตัวละครทั้ง ๕ ในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจุฑาเทพ เป็นการแสดงบทบาทตามสถานภาพที่ปรากฏทั้งสถานภาพที่ติดตัวมาแต่กำเนิดและสถานภาพที่ได้มา ภายหลังคือสถานภาพด้านอาชีพ กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ สถานภาพเป็นสิ่งที่กำหนดบทบาทหรือการแสดงออกของคุณชายแห่งราชสกุลจุฑาเทพ หากพิจารณาการแสดงออกของบรรดาคุณชายตาม สถานการณ์ต่างๆ ก็จะเป็นการแสดงออกตามสถานภาพที่กำกับอย่างเหมาะสม อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาพฤติกรรมการแสดงออกของคุณชายตามสถานภาพยังสามารถเห็นลักษณะเฉพาะของคุณชายแต่ละคนที่เรียกว่าความเป็นปัจเจก และความเป็นปัจเจกก็มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกแสดง บทบาทตามสถานภาพที่กำหนดทั้งในทางที่สอดคล้องและในทางที่ขัดกับสถานภาพนั้นๆ ด้วย

ดังนั้น ในบทนี้จะกล่าวถึง ความเป็นปัจเจกที่สัมพันธ์ต่อสถานภาพและบทบาทตัวละครเอกชาย โดยจะเริ่มกล่าวถึง คำจำกัดความของความเป็นปัจเจกเป็นลำดับแรก ดังนี้

คำว่า ปัจเจก หมายถึง เฉพาะตัว เฉพาะผู้เดียว^{๒๑}

ปัจเจก หมายถึง เฉพาะตัว เฉพาะบุคคล เช่น ปัจเจกชน ปัจเจกบุคคล ลักษณะแต่ละบุคคล^{๒๒}

ปัจเจกบุคคล คือ บุคคลแต่ละคน^{๒๓}

ปัจเจกชน หมายความว่า คน หรือบุคคลธรรมดาแต่ละคน^{๒๔}

ดังนั้นสรุปได้ว่า ปัจเจก คือ ลักษณะเฉพาะของบุคคล บุคคลแต่ละคนมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกันไป ลักษณะดังกล่าวของบุคคล ทำให้ทราบถึงอุปนิสัย อารมณ์ รสนิยม ตลอดจน

^{๒๑} ราชบัณฑิตยสถาน (กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์. ๒๕๔๒), ๒๕๔

^{๒๒} ราชบัณฑิตยสถาน (กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์. ๒๕๔๒), ๒๕๔

^{๒๓} พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, เข้าถึงเมื่อวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ . เข้าถึงได้จาก

<http://dictionary.sanook.com/>

^{๒๔} วรพจน์ สืบประเสริฐกุล. “สถานะของปัจเจกชนภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศสมัยปัจจุบัน.” วารสาร รัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์. ๔, ๑ . (มกราคม – มิถุนายน ๒๕๕๘), ๗๔

ความคิดต่างๆ ซึ่งแต่ละบุคคลจะมีวิธีพูด หรือพฤติกรรมที่แตกต่างกันไปตามลักษณะเฉพาะของตนซึ่งการแสดงความเป็นปัจเจกของตัวละครเอกชายทั้ง ๕ คน สามารถแบ่งได้ดังนี้

๑. ความเป็นปัจเจกของตัวละครชาย : การพิจารณาการแสดงบทบาทตามสถานภาพที่ปรากฏ

จากการศึกษาตัวละครเอกชายจากนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจุฬาเทพ พบว่าสถานภาพและบทบาทของตัวละครเอกชายมีความสัมพันธ์กับความเป็นปัจเจก ซึ่งบ่งบอกความเป็นตัวตนของคุณชายแต่ละคนได้อย่างชัดเจน ดังนั้นผู้ศึกษาขอกล่าวถึงสถานภาพและบทบาทที่สัมพันธ์กับความเป็นปัจเจกของตัวละครเอกชายทั้ง ๕ คน ซึ่งในการพิจารณาการเป็นปัจเจกทั้งที่ติดตัวมาแต่กำเนิดและสถานภาพที่ได้มาภายหลัง ได้หล่อหลอมให้ตัวละครเอกชายทั้ง ๕ คน มีอุปนิสัย อารมณ์ การประพฤติปฏิบัติตนที่ค่อนข้างชัดเจน สามารถสรุปได้ดังนี้

คุณชายธราธร การเกิดมาในราชินิกุลเป็น “หม่อมราชวงศ์” ของราชสกุล จุฬาเทพ ช่วยปลูกฝังบุคลิกลักษณะบางประการให้คุณชายธราธร เดิมโตมาภายใต้กรอบระเบียบแบบแผนที่เคร่งครัด ทำให้มีลักษณะนิสัยที่มีความเป็นสุภาพบุรุษ มีความสำรวม สุภาพ เก็บความรู้สึกได้ดี ดังจะเห็นได้จาก

“สาวบ้านโน้นหน้าตาสะสวยหมดจด แม่หนูเกษราคนโตก็สวย
สง่างาม เก่งแสนเก่ง ใครได้ไปเป็นเมีย บ้านไหนได้ไปเป็นสะใภ้จะโชคดีไป
ตลอดทั้งชาติ” ธราธร ได้แต่ยิ้มบางๆ เหมือนเช่นทุกครั้ง เป็นบุคลิกที่เดาไม่
ออกว่าเจ้าตัวพอใจหรือไม่ ดวงตาไม่บอกอารมณ์ยิ่งอ่านยากเข้าไปใหญ่ หาก
คนที่สูงวัยกว่ามองออกว่าเป็นการปฏิเสธอย่างเงียบๆ

(คุณชายธราธร : ๒๐)

จากการอบรมสั่งสอนเป็นอย่างดีของย่าทั้งสองส่งผลให้คุณชายธราธรเป็นคนสุภาพเรียบร้อย มีสัมมาคารวะ ดังจะเห็นได้จากตอนที่คุณชายธราธรได้พบคุณชายรัชชานนท์ที่หมู่บ้านวลาหภายใต้การดูแลของหัวหน้าหมู่บ้านคือพ่อใหญ่ ดังตัวอย่าง

“นี่พ่อใหญ่ครับ เป็นหัวหน้าหมู่บ้านวลาหกแห่งนี้” รัชชานนท์
แนะนำ

ธรรมาธรรมศีระเคารพด้วยท่าทางสง่า “ผมเองก็ต้องขอโทษ
พ่อใหญ่ด้วยที่ล้ำเข้ามา แต่ก็เพราะความไม่รู้ พวกผมเพียงต้องการจะ
มาตามหาน้องชายเท่านั้น มิได้เจตนาเป็นอย่างอื่นเลย พวกเราเป็นห่วงเขา
เหลือเกิน และรู้สึกดีใจที่เห็นเขาปลอดภัยในหมู่บ้านของพ่อใหญ่”

(คุณชายรัชชานนท์ : ๑๖๑)

สกุลจุฑาทพได้สูญเสียทายาทที่จะเป็นผู้ปกครองสกุล คือ พ่อแม่ของบรรดาคุณชายทั้ง
๕ คน ซึ่งในฐานะพี่ชายคนโต คุณชายธรรมาธรรมจึงถูกปลูกฝังให้ดูแลน้องๆ เป็นที่ปรึกษา และอบรม
สั่งสอนแทนหม่อมย่า เป็นผู้นำของคนในครอบครัว ดูแลสมบัติของวงศ์ตระกูล และได้ครอบครอง
วังจุฑาทพตามสิทธิ์ของทายาทคนโต ทำให้กล้าคิดตัดสินใจและเป็นที่ยึดเหนี่ยวของทุกคนใน
ครอบครัวได้ รวมถึงมีความหวังและหวังดีต่อน้อง ดังจะเห็นได้จาก

สองหนุ่มหันสบตากัน ดวงตาระยิบระยับด้วยความสุข ธรรมาธรรมอง
ใบหน้าที่มีความคล้ายคลึงกันด้วยสายตาที่เต็มไปด้วยความรัก...และมันยังเจือ
ไปด้วยความห่วงใยและหวังดีอย่างคนที่เป็นพี่ใหญ่มอบให้น้องๆเสมอมา

(คุณชายธรรมา : บทนำ)

เมื่อท่านพ่อสิ้นชีพิตักษัยไปพร้อมกับหม่อมทั้งสามขณะเดินทาง
ไปทำบุญทอดกฐินทางภาคเหนือกับญาติอีกหลายคณ รถมคันที่ที่นั่งเกิด
อุบัติเหตุขย้างแตกตกเขาเสียชีวิตทั้งคัน ได้สร้างความเศร้าโศกเสียใจแก่
หม่อมย่ากับ โอรสทั้งห้ายิ่งนัก เวลานั้นธรรมาธรรมอายุได้สิบห้าปีแล้ว เขากับ
หม่อมย่าจึงเป็นหลักของน้องๆทั้งสี่ ดูแลพวกเขาจนเติบโต เมื่อถึงเวลาอันควร
หม่อมย่าก็ไว้วางใจให้เขาดูแลน้องๆ ตามลำพังด้วยการส่งไปเรียนที่ประเทศ
อังกฤษพร้อมกับเขาจนกระทั่งจบ หลายปีที่อยู่ต่างประเทศ เด็กชายทั้งห้า
เติบโตเป็นหนุ่ม เลือกเส้นทางชีวิตด้วยตัวเอง โดยมีเขาเป็นที่ปรึกษาตลอดมา

(คุณชายธรรมา : ๕)

บทบาทของอาจารย์มหาวิทยาลัย หรือเรียกอย่างย่อว่า อาจารย์ คือ อาชีพที่สอนให้นักศึกษานักศึกษาในระดับอุดมศึกษาเข้าใจวิธีค้นคว้าความรู้ เข้าใจความรู้จากตำรา และเข้าใจความรู้ใหม่จากงานวิจัย อาจารย์เป็นเส้นทางไปสู่สำนักปราชญ์ราชบัณฑิต เพราะขลุ่ยอยู่กับว่าความรู้ในศาสตร์ของตนเอง อุปนิสัยของผู้ที่เป็นอาจารย์ คือ เป็นคนละเอียดถี่ถ้วน ชอบจับผิด รักความยุติธรรม ไม่ชอบมีเจ้ามีนาย กล้าคิดกล้าพูด พูดเก่งชอบสอนคน ไม่รังเกียจการอ่านและค้นคว้าตำรา^{๒๕} สถานภาพการเป็นอาจารย์สอนในระดับอุดมศึกษาของคุณชายธราทรสังกมจึงถูกคาดหวังว่าจะต้องเป็นที่เคารพของนักศึกษา อบรมสั่งสอนให้นักศึกษาได้รับความรู้ที่เพิ่มมากขึ้นและคุณธรรมจริยธรรมควบคู่กันไป ซึ่งสอดคล้องกับความคิดของคุณชายธราทร ดังจะเห็นได้จาก

“นั่นสิครับ ความเจริญจากชาติตะวันตกกำลังหลั่งไหลเข้ามาเมืองไทย”

ผู้สูงศักดิ์กว่าเห็นด้วย (คุณชายธราทร) และตระหนักถึงปัญหาที่กำลังจะตามมาในอนาคตอยู่ตลอด “ทั้งสิ่งที่ดีและไม่ดี เราคงหลีกเลี่ยงไม่ได้ นอกจากคอยพร้อมรับมือเตรียมคนของเราให้มีการศึกษา มีวุฒิภาวะที่สูงขึ้นไม่อย่างนั้นจะตกอยู่ใต้อิทธิพลของชาติตะวันตกได้ง่าย”

(คุณชายธราทร : ๒๘)

ในฐานะอาจารย์เขาก็ไม่ชอบที่จะเห็นนักศึกษาของตนแต่งกายไม่เหมาะสมเข้ามาในห้องเรียนหรือเดินกรีดกรายในรั้วมหาวิทยาลัย...

(คุณชายธราทร : ๓๐)

งานโบราณคดีเป็นงานวิเคราะห์เชิงวิทยาศาสตร์ที่ต้องทำตามระเบียบวิธีวิจัยอย่างเคร่งครัดทั้งในขณะทำงานสำรวจหรือขุดค้นในภาคสนาม และในการทำงานวิเคราะห์ในห้องปฏิบัติการเฉพาะที่สำนักงาน มิได้เป็นวิชาที่ต้องอาศัยโชคและความบังเอิญ แต่ต้องอาศัยวิธีคิดที่มีเหตุผลอย่างรอบคอบ และมีหลักวิชาการเป็นกรอบซึ่งนำความคิดและวิธีการค้นคว้า^{๒๖} จากสถานภาพนักโบราณคดีของคุณชายธราทร ทำให้คุณชายมีความรักและหวงแหนมรดกไทยมีความมุ่งมั่นในการทำงาน จริงจัง มีความละเอียดรอบคอบ ให้ความสนใจใส่ใจต่อสิ่งต่างๆรอบตัว

^{๒๕} กิจการ พรหมมาและลลิตกร พรหมมา.อาจารย์มหาวิทยาลัย.(กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,๒๕๕๗), ๓๖๔

^{๒๖} กรมศิลปากร สำนักโบราณคดี.โบราณคดีสำหรับเยาวชน.(กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร ,๒๕๕๗), ๘

เคร่งขรึม เป็นคนที่ค่อนข้างจริงจังกับชีวิต ไม่โง่งมงาย สุขุม กล้าตัดสินใจ มีความรอบรู้ มีอุดมการณ์สูงส่ง รู้จักแก้ไขปัญหาอย่างนุ่มนวล ดังจะเห็นได้จาก

“ตกลง พรุ่งนี้พวกเราแยกย้ายกันไป ผมจะเขียนจดหมายให้อ่อนศรี
 ถูไปที่สถานีตำรวจพร้อมหลักฐาน ขอให้ส่งกำลังมาตรวจค้นกลุ่มปราสาท
 กลุ่มนี้ให้เร็วที่สุด ก่อนที่สมบัติของชาติจะถูกขโมยไปจนหมดเกลี้ยง”

(คุณชายธราธร : ๒๗๑)

พี่ชายใหญ่เธอเป็นคนสุขุม มีความเป็นผู้ใหญ่ น้ำใจเย็นกว่าฉันเยอะ
 ยอมรับเลยว่าเรื่อง โบราณคดีเนี่ย พี่ชายใหญ่นับว่าไม่เป็นสองรองใคร พวก
 โบราณคดีมันจะสนุกหนอยก็ตรงที่ได้เข้าไปตามหาไอ้พวกซากโบราณอะไร
 นั่นละ

(คุณชายรัชชานนท์ : ๖๒)

ความเป็นปัจเจกของคุณชายธราธรมาจากการดำรงบทบาทตามสถานภาพที่ติดตัวมา
 แต่กำเนิด กล่าวคือ เป็นหม่อมราชวงศ์ เป็นสุภาพบุรุษ เป็นพี่ชายคนโต และสถานภาพที่ได้มา
 ภายหลัง คือ เป็นอาจารย์มหาวิทยาลัย เป็นนักโบราณคดี การดำรงบทบาทตามสถานภาพทั้ง
 ๒ ประเภท หล่อหลอมให้คุณชายธราธรมีลักษณะนิสัยเฉพาะตัว คือ เป็นสุภาพบุรุษ สุขุม สำนว
 เก็บความรู้สึกเก่ง กล้าคิดกล้าตัดสินใจ มีความเป็นผู้กล้า มีสัมมาคารวะ มีคุณธรรมจริยธรรม รู้วิธีการ
 แก้ไขปัญหาอย่างนุ่มนวล มีอุดมการณ์ รักรักรวมของชาติ มีวิธีคิดเกี่ยวกับการเตรียมรับมือทาง
 การศึกษากับชาติตะวันตก และมีการรักษารากเหง้าของไทย

คุณชายปวรุจ เป็นคุณชายคนที่ ๒ ที่เกิดจากนางต้นห้องที่เป็นคนใจ ทำให้ไม่ได้รับ
 การยอมรับจากคุณย่าอ่อนและสังคมเท่าไรนัก อีกทั้งยังได้รับความกระทบกระเทือนใจในเรื่องชาติ
 กำเนิดแต่การอบรมของแม่ซ่องนางที่ให้เป็นคนที่เจียมตัวไม่ตีตนเสมอพี่ๆน้องๆและดูแลรับใช้
 ทุกอย่างจนสุดความสามารถ ทำให้คุณชายปวรุจมีบุคลิกภาพที่สุขุม ชอบช่วยเหลือผู้อื่น มีความเป็น
 สุภาพบุรุษ สุภาพ อ่อนโยน มีเหตุผล ไม่ถือยศศักดิ์ ดังจะเห็นได้จากตอนที่พบกับหม่อมเจ้าหญิง
 วรรณรสานนเครื่องบินทั้งที่หญิงสาวพยายามเมินและป้อนหน้านิ้วควมวขณะที่นั่งข้างกันแต่คุณชาย
 ปวรุจก็พยายามแสดงไมตรี

สาบานได้ว่าเขาอยากช่วยเหลือคนอื่นไม่ต้องประสบเคราะห์กรรม เช่นนั้นจริงๆ จึงพยายามชวนคุยอยู่สองสามครั้ง เป็นการแสดงน้ำใจด้วยเห็น ว่านี่เป็นครั้งแรกของหล่อนในการเดินทางด้วยเครื่องบิน

(คุณชายปวรจ : ๗)

แต่เขาไม่ถือสาหรอก เพราะนิสัยของคนเราทุกคนย่อมมีเหตุผลที่มา เกิดจากการปลุกฝังเลี้ยงดูที่แตกต่างกัน ที่หญิงสาวเป็นอย่างนี้ ก็คงจะมีสาเหตุ เช่นกัน

(คุณชายปวรจ : ๑๔)

เขาให้ยืมผ้าเช็ดหน้า หาน้ำให้ดื่ม แล้วยังคอยถามไถ่ ปลอบหล่อน จนคลายความกลัว

(คุณชายปวรจ : ๒๒)

การอบรมเลี้ยงดูจากมารดาของคุณชายปวรจที่ให้ทำทุกอย่างดูแลรับใช้พี่น้องๆ ไม่เว้นแม้แต่งงานของผู้หญิง เช่น เย็บซ่อมผ้าที่ขาดและการทำอาหาร การอบรมของมารดาส่งผลให้คุณชายปวรจเป็นคนที่คล่องแคล่วและชำนาญในเรื่องการทำอาหารและเย็บผ้างจะเห็นได้จากคำบอกเล่าของวรรณธรา วาดดาว และปกรณ

ภาพคุณชายปวรจผูกผ้ากันเปื้อนเดินเข้าออกครัว หยิบจับทุกอย่างอย่างคล่องแคล่วยิ่งทำให้รู้สึกกระดากและแทบนั่งไม่ติด หล่อนเป็นผู้หญิงแท้ๆที่ทำได้แค่นั่งรอเฉยๆ อยากจะช่วยเหลือก็ไม่รู้จะเริ่มหยิบจับตรงไหนตามประสาคนที่ไม่เคยทำอะไรนอกจากนั่งรอรับการปรนนิบัติ

อย่างปกรณยังพอเข้าใจได้ว่าเขาเป็นเจ้าของร้านอาหาร แต่คุณชายปวรจนี่สิ เขาเป็นถึงหม่อมราชวงศ์หนุ่มแห่งจุฑาทเทพ เป็นข้าราชการนักการทูต แต่เหตุใดจึงคล่องแคล่วงานครัว

(คุณชายปวรจ : ๑๐๕)

นอกจากนี้ปกรณและวาดดาวยังได้พูดถึงความเป็นปัจเจกของคุณชายปวรจ ดังบทสนทนา

“ตอนที่อยู่อังกฤษนายจรูลงมือทำอาหารที่ไร กลิ่นหอมไปหลายช่วง ตึก พวกเราต้องแหกกันมาขอฝากห้องเป็นประจำ จนอยากจะย้ายสำมะโนครัว มาขออาศัยอยู่กับห้าคุณชายเสียให้รู้แล้วรู้รอด”

“จริงค่ะ คุณชายเก่งเรื่องประยุกต์อาหารฝรั่งให้ถูกปากคนไทย วาดเองก็ได้เรียนรู้สูตรอาหารหลายอย่างมาจากคุณชาย โดยเฉพาะสเต็กน้ำจิ้มแจ่ว สูตรชาววังของคุณชาย อร่อยอย่าบอกใคร” วาดดาวเสริม

(คุณชายปวรจ : ๑๐๖)

คุณชายปวรจมีความชำนาญเรื่องการเย็บผ้า

“คุณทำให้ฉันทิ้ง”

“หือ”

“คุณเป็นผู้ชายแท้ๆ แต่กลับเย็บผ้าได้คล่องแคล่วยิ่งกว่าผู้หญิงอย่างฉันเสียอีก”

“ดูเหมือนจะไม่ใช่งานของผู้ชายซะใหม่ครับ แต่แม่ผมบังคับให้ผมเรียนรู้อะไรแบบนี้มาตั้งแต่เด็กๆ ตั้งใจว่าจะต้องช่วยดูแลพี่น้องๆ แล้วก็จริงอย่างที่แม่คิด พอไปอยู่อังกฤษ ผมต้องรับหน้าที่เหล่านี้หมดเลย”

(คุณชายปวรจ : ๑๑๐)

สถานภาพที่ได้มาภายหลัง คือ อาชีพนักการทูต จากสถานภาพที่ติดตัวมาและหน้าที่การงานจึงรวมกันได้อย่างลงตัวเพราะสังคมให้ความคาดหวังว่า นักการทูตจะต้องมีบุคลิกภาพที่สง่างาม ระเบียบอารมณ์ โกรธ มีศิลปะในการสื่อสาร เป็นคนช่างสังเกต อ่านความรู้สึกคนเก่ง ซึ่งคุณชายปวรจก็แสดงบทบาทตามสถานภาพนี้ได้อย่างดีมากและปัจจัยนี้ส่งผลให้คุณชายมีลักษณะ สุขุม รู้จักพูด ดังจะเห็นได้จาก

เกือบตลอดทั้งวันนั้นเขาต้องประชุมกับท่านทูตและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการเตรียมข้อมูลเพื่อความพร้อมในการประชุม ก่อนที่คณะของรัฐมนตรีจะเดินทางมาในอีกสองสัปดาห์ข้างหน้า แม้ว่าหัวข้อที่คุณจะเป็นเรื่องเคร่งเครียด แต่ท่านทูตก็มีวิธีในการพูดที่ทำให้การสนทนาเป็นไปอย่าง

สบายๆ ซึ่งเป็นข้อที่ปวรรุจนึกขึ้นชมท่านเป็นอย่างมาก เพราะรู้ว่านั่นเป็น
คุณสมบัติประการหนึ่งของผู้ก้าวหน้าในการทำงานด้านการพูด

(คุณชายปวรรุจ : ๔๐)

หม่อมเจ้ากานุกัศนัยไม่ได้แสดงอาการขุ่นเคืองใจออกมาทางสีหน้า
เขายังรักษามารยาทของนักการทูตที่ดีทุกประการ แต่ด้วยความเคยชินในการ
อ่านความรู้สึกคน ตาไว วิสัยช่างสังเกตแบบนักการทูตเช่นกัน ทำให้ปวรรุจ
พอจะสัมผัสได้ถึงอารมณ์ที่ไม่ใคร่จะแจ่มใส ซึ่งซ่อนอยู่ใต้รอยยิ้มสุภาพของ
ฝ่ายนั้น

(คุณชายปวรรุจ : ๕๖)

นอกจากอ่านความรู้สึกคนเก่งแล้วคุณชายปวรรุจยังเป็นคนที่มีศิลปะในการพูดซึ่ง
สอดคล้องกับสถานภาพนักการทูตตามที่สังคมคาดหวัง ดังจะเห็นได้จากความรู้สึกของคุณชาย
รัชชานนท์

“พี่ชายรุจนะหรือ เธอเลือกเรียนรัฐศาสตร์ ตอนนี้เป็นนักการทูตอยู่
ต่างประเทศโก้ทีเดียว”

“แต่คุณชายก็ไม่ชอบใช้ไหมจ๊ะ”

“ก็ทำนองนั้น ฉันเป็นคนตรงๆ ขึ้นหน้าไม่ค่อยเป็น” เขายอมรับ
“แต่ไม่ใช่พี่ชายรุจเธอเป็นพวกปากไม่ตรงกับใจหรอกนะ เธอเพียงเป็นคนที่
ศิลปะในการพูด เข้าทำนองที่ว่า “น้ำชุ่มไว้ใน น้ำใสไว้นอก” ฉันออกจะนับถือ
เธอในข้อนี้ทีเดียว

(คุณชายรัชชานนท์ : ๖๒)

ความเป็นปัจเจกของคุณชายปวรรุจมาจากการดำรงบทบาทตามสถานภาพที่ติดตัวมา
แต่กำเนิด กล่าวคือ เป็นหม่อมราชวงศ์ เป็นสุภาพบุรุษ เป็นลูกที่เกิดจากแม่คนใช้จึงทำให้ทำงานบ้าน
ได้ทุกอย่างไม่ว่าจะเป็นเรื่องอาหารหรือการเย็บปักถักร้อย และสถานภาพที่ได้มาภายหลัง คือ เป็น
นักการทูต การดำรงบทบาทตามสถานภาพทั้ง ๒ ประเภท หล่อหลอมให้คุณชายปวรรุจมีบุคลิกภาพ
ที่สง่างาม ลักษณะนิสัยเฉพาะตัว คือ เป็นสุภาพบุรุษ สุขุม สำรวม เก็บความรู้สึกเก่ง เป็นคนมีเหตุ
มีผล มีศิลปะในการพูดและเป็นคนช่างสังเกต

คุณชายพุฒิกัทร เป็นคุณชายลำดับที่สามของราชสกุลจุฑาเทพ จากสถานภาพการเป็น หม่อมราชวงศ์ โดยการอบรมเลี้ยงดูจากย่าทั้งสองซึ่งเป็นชาววัง และการปลูกฝังให้อยู่ในกฎและ ระเบียบที่พึงปฏิบัติส่งผลให้คุณชายพุฒิกัทร มีความเป็นสุภาพบุรุษ มีความประพฤติดี ไม่พุดถึง ผู้หญิงในทางที่เสียหาย และดูแลสุภาพสตรีเป็นอย่างดี ดังจะเห็นได้จากตอนที่คุณชายรณพีร์ชวน คุณชายพุฒิกัทร ไปดูการประกวดนางสาวศรีสยามและกล่าวถึงผู้เข้าประกวด

“รับรองครับ ผมแค่ดูเฉยๆ เห็นเพื่อนมันบอกว่าปีนี้สาวๆ ที่เข้า ประกวดล้วนแต่เด็ดดวงกันทั้งนั้น ทั้งขาวอวบ” รณพีร์ชูสองนิ้วราวกับ ปฏิญาณตน

“ชายพีร์” พุฒิกัทรหันมาเอ็ด “พุดอะไรออกมา ผู้ชายราชสกุล จุฑาเทพ ไม่ควรวิพากษ์วิจารณ์ผู้หญิงแบบนั้น”

(คุณชายพุฒิกัทร : ๒๐-๒๑)

คุณชายพุฒิกัทรยังได้แสดงความเป็นสุภาพบุรุษต่อว่าที่คู่หมั้นของคุณชายรัชชานนท์ คือ คอยดูแลปกป้องอันตราย ดังตอนที่คุณชายพุฒิกัทร ไปตามหาคุณชายรัชชานนท์ที่หลงป่าอยู่คุณชาย พุฒิกัทรก็ดูแลหม่อมหลวงศินีบุษ เทวพรหม เป็นอย่างดี โดยการป้องกันสัตว์ร้ายที่จะมาทำร้าย ดังจะเห็นได้จาก

“อย่าขยับนะครับ” พุฒิกัทรร้องบอก ก่อนจะหยิบปืนรูเกอร์ซูปเปอร์ แบล็กฮอว์กขึ้นมาเล็ก ไปที่หัวของอสรพิษร้าย เขาต้องเผด็จศึกมันให้ได้ภายใน นาทีเดียว มิเช่นนั้นก็จะหมายถึงชีวิตว่าที่คู่หมั้นของน้องชายได้

(คุณชายรัชชานนท์ : ๑๒๘)

คุณชายพุฒิกัทรถูกส่งให้ไปศึกษาต่อที่ประเทศอังกฤษเป็นระยะเวลาสิบห้าปีทำให้เขามี ความรู้ในการประกอบอาชีพ ซึ่งนอกจากได้รับความรู้ที่เพิ่มมากขึ้นแล้วยังได้เรียนรู้วัฒนธรรม

ตะวันตกแต่ก็ไม่ได้ทำให้คุณชายพุฒิกัทรซึมซับเอาวัฒนธรรมตะวันตกมาปฏิบัติเขากลับยังคงมีความคิดแบบชาวไทยที่นิยมเอกลักษณ์ไทยอันดีงาม ดังจะเห็นได้จากคำพูดของคุณชายพุฒิกัทร

“นายไม่เข้าใจหรอก เขาเป็นว่าพี่ไม่ชอบดูการประกวดแบบนี้”

หม่อมราชวงศ์คนสุดท้องถอนใจเฮือกใหญ่ ก่อนจะพูดต่อด้วยน้ำเสียงเคร่งเครียด

“ผมทราบครับ พี่ชายภัทรเคยบอกว่าผู้หญิงพวกนี้สิ้นคิด”

นับตั้งแต่กลับมาจากประเทศอังกฤษชีวิตของเขาก็วุ่นแต่งงาน ถ้าเป็นงานกุศลเขาจะไม่เกี่ยว แต่นี่เป็นการประกวดนางงามที่เขาเกลียดแค้นเกลียด

“มันก็ไม่เชิงหรือกษัยพีร์ แต่ที่ว่าผู้หญิงไทยเราไม่สมควรที่จะทำอะไรเช่นนี้ เสื้อผ้าหรือก็สิ้นกุศ เสียชื่อกุลสตรีไทยหมด”

สิบห้าปีที่ใช้ชีวิตอยู่ในต่างประเทศไม่ได้ทำให้พุฒิกัทรซึมซับวัฒนธรรมตะวันตกมาเลยแม้แต่น้อย ตรงกันข้ามเขายังคงเป็นชาวไทยที่นิยมชมชอบเอกลักษณ์อันดีงาม สำหรับเขาแล้วผู้หญิงควรจะเป็นสุภาพสตรีที่เรียบร้อยทำกับข้าวปรนนิบัติสามี

(คุณชายพุฒิกัทร : ๑๕)

จากระดับการศึกษาที่สูงของคุณชายพุฒิกัทรที่ไปร่ำเรียนมาจากต่างประเทศนั้น ส่งผลให้เขาเป็นคนที่ไม่ยอมถูกบังคับจิตใจ และเป็นคนที่หัวรั้นเป็นอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากความคิดของมารดี

หลายวันก่อนหล่อนแกล้งปล่อยข่าวเรื่องแต่งงาน เพราะคาดว่าข่าวลือเช่นนี้จะทำให้เขารุกคืบหน้า แต่ตรงกันข้าม เขากลับยิ่งนิ่ง พอหล่อนขอคิดรถกลับบ้านด้วยก็เจอท่าทางปฏิเสธแบบนี้มาจนฝ่ายหญิงอย่างหล่อนเกิดอาการบ้าไป

เขาเป็นคนเก็บความรู้สึกเก่ง อีกทั้งยังรั้นพอตัว ความรู้ที่ร่ำเรียนมาสูงระดับนายแพทย์ย่อมไม่ยอมถูกบังคับจิตใจเป็นแน่ หล่อนจึงพยายามหาทางใกล้ชิดเอาอกเอาใจหวังให้ชายหนุ่มหลงเสน่ห์ แต่เขากลับเอาแต่บ่ายเบี่ยง

(คุณชายพุฒิกัทร : ๔๗)

คุณชายพุฒิกัทรเลือกศึกษาวิชาแพทย์ที่มหาวิทยาลัยกายฮอสปิตาล (Guy Hospital) ซึ่งถือว่ามีความเสี่ยงที่สุดในขณะนั้น สำหรับคุณชายพุฒิกัทรการได้มาด้วยสถานภาพสัลยแพทย์ส่วนหนึ่งได้มาจากสถานภาพที่ติดตัวมาแต่กำเนิด กล่าวคือ ใค้อธิพลมมาจากหม่อมย่าเอียด ดังจะเห็นได้จาก

พี่ชายภัทร เธอเลือกเรียนแพทย์ เพราะต้องการช่วยเหลือคนอื่น เหมือนหม่อมย่า หม่อมย่าท่านเคยเป็นพยาบาลมาก่อน ท่านช่วยเหลือคนเอาไว้มาก พี่ชายภัทรเธอถึงเห็นข้อนี้ เลยเลือกเรียนแพทย์

(คุณชายรัชชานนท์ : ๖๓)

อาชีพแพทย์เป็นอาชีพที่ต้องเกี่ยวข้องกับความทุกข์ยากของทุกคน ไม่เว้นคนจนคนรวย จึงเป็นผู้ที่สังคมคาดหวังอย่างสูงว่าจะเป็นผู้ที่ทรงไว้ซึ่งความเมตตา มีมนุษยธรรมและจริยธรรมต่อเพื่อนมนุษย์ผู้ทุกข์ยาก และมีความชำนาญในวิชาชีพ ซึ่งจากสถานภาพดังกล่าวทำให้คุณชายพุฒิกัทรเป็นคนมีน้ำใจกับคนที่ด้อยโอกาสจะเห็นได้จากตอนที่คุณชายพุฒิกัทรรู้ว่ากิตติพ่อของกรองแก้วป่วยเป็นเนื้องอกที่สมองแต่ไม่มีเงินรักษาจึงรับเป็นคนไข้ในความดูแลของตน

หลังจากให้ยาลดอาการบวมของสมอง กิตติก็รู้สึกตัวขึ้นในตอนเช้า เขาสามารถพูดคุยโต้ตอบได้ อาการปวดศีรษะลดลง แต่ถึงอย่างนั้นเขาต้องได้รับการผ่าตัดโดยเร็วที่สุดอยู่ดี หม่อมราชวงศ์หนุ่มได้ขอให้แพทย์ในจังหวัดส่งตัวมาที่โรงพยาบาลในพระนครเพื่อดูแลต่อ สร้างความซาบซึ้งใจแก่หญิงสาวเป็นอย่างมาก

(คุณชายพุฒิกัทร : ๑๕๘)

จากความชำนาญในวิชาชีพสัลยแพทย์สมองที่เก่งที่สุดในพระนคร ทำให้สังคมคาดหวังกับการเป็นแพทย์ที่ชำนาญ กล่าวคือ จะต้องเป็นคนที่เรียนเก่ง สามารถวินิจฉัยโรค สั่งยา ให้ถูกต้อง และแม่นยำ บำบัด ป้องกันโรคและความผิดปกติในร่างกายของมนุษย์ มีจรรยาบรรณของแพทย์ ทำหน้าที่ดูแลรักษาผู้ป่วยอย่างเต็มความสามารถ จากสถานภาพดังกล่าวทำให้คุณชายพุฒิกัทรเป็นคนที่มีความมั่นใจในตัวเองค่อนข้างสูง มีน้ำใจ ชอบช่วยเหลือผู้อื่น ดังตัวอย่าง

เนื่องจากถูกส่งตัวไปอยู่ต่างประเทศตั้งแต่ยังเล็กทำให้ภาษาอังกฤษ
ของเขาดีมาก แม้จะมีฐานะร่ำรวยแต่เขาเลือกเรียนแพทย์เพื่อช่วยเหลือเพื่อน
มนุษย์ หลังจบจากมหาวิทยาลัยลอนดอน ตามด้วยการเรียนต่อเฉพาะด้าน
ศัลยกรรมประสาทจากกายฮอสปิทอล (Guy Hospital) ซึ่งเป็นสาขาที่เรียนยาก
ที่สุดในขณะนั้น

(คุณชายพุฒิกัทร : ๑๑)

หม่อมราชวงศ์พุฒิกัทรนั้นเป็นคนเชื่อมั่นในตนเองสูง ลงว่าเรื่องใด
ไม่ถูกต้องแล้ว ชายหนุ่มจะค้านหัวชนฝาเลยทีเดียว เกือบสามปีทำงานมา
ชายหนุ่มไม่เคยมีประวัติค้างปร้อย ขณะเดียวกันก็ไม่เคยแสดงท่าทีว่าสนใจ
ผู้หญิงคนไหนเป็นพิเศษ สิ่งที่เขาเห็นจนชินตา คือ แพทย์ซึ่งขยันทำงานและเอาใจ
ใส่ดูแลคนไข้

(คุณชายพุฒิกัทร : ๑๔)

คุณชายพุฒิกัทรมีความชำนาญในการแพทย์เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะสาขาศัลยกรรม
ประสาทจากความเชี่ยวชาญส่งผลให้โรงพยาบาลที่เขาทำงานอยู่มีชื่อเสียงเพราะเขา ดังจะเห็นได้
จากการแสดงความคิดเห็นของยศวิน กล่าวว่

สาขาศัลยกรรมประสาทเป็นสาขาที่ยากที่สุด นอกจากหม่อม
ราชวงศ์พุฒิกัทรแล้ว อีกสองหนุ่มก็ไม่ชำนาญ

“แต่ให้ผมทำคนเดียวไม่ไหวนะครับ ขอแค่เป็นผู้ช่วยก็พอได้
คุณชายรู้ไหมครับว่า ตอนนีเขาลือกันให้ทั่วว่า คุณชายทำให้โรงพยาบาลเรา
มีชื่อเสียง เกสผ่าตัดยากๆ โรงพยาบาลอื่นก็อยากส่งมาปรึกษา ตอนนีท่าน
ผู้อำนวยการภูมิใจมากที่ท่านบอกว่า เป็นบุญของพวกเราที่มีหมอเก่งๆอย่าง
คุณชายตัดสินใจมาสมัครงานที่นี่”

(คุณชายพุฒิกัทร : ๒๕)

อาจารย์หมอเป็นอีกหนึ่งสถานภาพที่ได้มาภายหลังของคุณชายพุฒิกัทร สังคมคาดหวัง
คนที่เป็นอาจารย์ของแพทย์ว่า อาจารย์แพทย์มีหน้าที่ให้ความรู้และอบรมสั่งสอนนักศึกษาแพทย์ให้

ตระหนักในการรักษาผู้ป่วยอย่างจริงจังและให้นักศึกษาได้ปฏิบัติจริงจะเกิดความเข้าใจมากขึ้น
คุณชายพุฒิกัทรปฏิบัติตาม ความคาดหวังดังกล่าวดังจะเห็นได้จาก

หน้าที่หลักของนายแพทย์หม่อมราชวงศ์พุฒิกัทรในทุกวัน คือ นำ
บรรดาลูกศิษย์ซึ่งเป็นนักศึกษาฝึกงานปีสุดท้าย เข้าตรวจเยี่ยมอาการผู้ป่วย
พร้อมทั้งสั่งการรักษารวมถึงให้ความรู้ควบคู่กันไปด้วย การเรียนข้างเตียงนั้น
ถือเป็นประสบการณ์ที่สำคัญมาก โดยแพทย์รุ่นพี่จะนำอาการของคนไข้จริง
มาสอนและอธิบายวิธีการรักษาอย่างละเอียด พร้อมทั้งบอกข้อควรระวัง
ตลอดจนให้รุ่นน้องได้เฝ้าดูอาการเปลี่ยนแปลงในแต่ละวัน จนกระทั่งอาการ
ของผู้ป่วยดีขึ้น

(คุณชายพุฒิกัทร : บทนำ)

จากสถานภาพดังกล่าวรวมทั้งการได้รับการตั้งสมวิชาความรู้และจรรยาบรรณวิชาชีพ
แพทย์ ส่งผลให้คุณชายพุฒิกัทรเป็นอาจารย์หมอที่มีคุณธรรมประจำใจ และอบรมสั่งสอนศิษย์ให้
หมั่นหาวิชาความรู้ใส่ตัวเองเพื่อพัฒนาอาชีพนอกจากนั้นยังเป็นคน พูดตรงและรู้ว่าอะไรควรทำ
อะไรไม่ควรทำ ดังจะเห็นได้จากตอนที่นักศึกษาแพทย์หญิงได้สอบถามนอกเรื่องที่ทำการสอนแต่
คุณชายก็ทำหน้าที่การเป็นอาจารย์ได้อย่างน่าเคารพ

“คือ ดิฉันสงสัยว่า อาจารย์หมอรับประทานข้าวเช้าหรือยังคะ”

“ผมขอไม่ตอบนะ คำถามของคุณไม่เห็นจะเกี่ยวกับสิ่งที่ผมสอน
ตรงไหน”

“เอาเถอะ คุณยังเด็ก ยังอ่อนต่อโลก แต่ผมอยากให้ระลึกเอาไว้ว่า
พวกคุณกำลังจะเป็นแพทย์ในอนาคต ควรจะหมั่นศึกษาหาความรู้ เมื่อจบ
ออกไปจะได้ใช้วิชาในการรักษาคนไข้” และอีกสารพัดที่อาจารย์หนุ่มเริ่ม
ร่ายยาวถึงคุณธรรมประจำใจของผู้เป็นแพทย์

(คุณชายพุฒิกัทร : ๑๒)

ความเป็นปัจเจกของคุณชายพุฒิกัทรมาจากการดำรงบทบาทตามสถานภาพที่ติดตัว
มาแต่กำเนิด กล่าวคือ เป็นหม่อมราชวงศ์ เป็นสุภาพบุรุษ และสถานภาพที่ได้มาภายหลัง คือ เป็นคน

ที่มีการศึกษาสูง เป็นศัลยแพทย์สมองและเป็นอาจารย์หมอ การดำรงบทบาทตามสถานภาพทั้ง ๒ ประเภท หล่อหลอมให้คุณชายพุทธภัทรมีลักษณะนิสัยเฉพาะตัว คือ เป็นสุภาพบุรุษ ชอบช่วยเหลือผู้อื่น มีน้ำใจ มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง มีความเชี่ยวชาญในวิชาชีพของตนเอง มีกระบวนการคิดเป็นเหตุเป็นผลและมีความเด็ดขาด

คุณชายรัชชานนท์ คุณชายคนที่ ๔ ซึ่งจากสถานภาพที่ติดตัวมานั้นไม่เพียงแต่เป็นหม่อมราชวงศ์ทั้งยังเป็นคนรวยมีเงินเหลือกินเหลือใช้เนื่องจากเป็นหลานชายของเจ้าสัวซึ่งเจ้าของห้างสรรพสินค้าที่ใหญ่ที่สุดและเป็นเศรษฐี บิดาของหม่อมแม่ของคุณชาย คือ หม่อมหยกถือว่ามีฐานะเป็นที่นับหน้าถือตาในวงสังคมไม่น้อย จึงส่งผลให้เป็นคนใช้จ่ายเงินอย่างสุรุ่ยสุร่าย และชอบสังสรรค์ ดังที่ตัวละครประกอบได้บรรยาย

“เก็บไว้เถอะ”

ดวงตาของคนขับรถรับจ้างเป็นประกายระยิบระยับ ราวกับได้พบกรุสมบัติอันมีค่ามหาศาล สมบุญรู้ดีว่านั่นคงพอสำหรับการวิ่งรถสักสองสามเที่ยวทีเดียว เขาได้แต่ส่ายศีรษะกับความสุรุ่ยสุร่ายของคุณชายคนที่สี่แห่งราชสกุลจุฑาทพคนนี้ เพราะค่ารถรับจ้างจากสโมสรคงไม่มากขนาดนั้นเป็นแน่ แต่ก็ไม่กล้าเอ่ยปากออกไป...

(คุณชายรัชชานนท์ : ๘)

สมบุญส่ายหน้า เหตุผลหนึ่งที่ทำให้คุณชายคนนี้นั่นคงจะไม่เห็นค่าของเงินเท่าไร เพราะมีคุณค่าที่มีฐานะดี เป็นถึงเจ้าของห้างดังในพระนครจึงทำให้มีเงินใช้มากกว่าพี่น้องคนอื่น ขาดเหลืออะไรก็มักจะวิ่งไปที่ห้างของคุณตา หรือที่เขาเรียกว่าอากง หยิบโน่นหยิบนี่ได้ตามใจชอบเสมอๆ และที่สำคัญหากเขาเข้าไปอ้อนเจ้าสัวซึ่งนิดหน่อย ก็จะได้เงินติดปลายนิ้วมามีใช้จ่ายอย่างไม่ขาดมือเลยทีเดียว ทำให้เขามีเงินทองใช้จ่ายมากกว่าพี่น้องคนอื่นๆ ซึ่งรับเบี้ยหวัดจากมรดกตามสมควรเท่านั้น

(คุณชายรัชชานนท์ : ๑๐)

คุณชายรัชชานนท์เป็นคนชอบดื่มสุราและชอบสังสรรค์ แต่การสังสรรค์นั้นจุดประสงค์ก็เพื่อจะได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเท่านั้น จะเห็นได้จากบทบรรยาย

ความจริงแล้วเขาไม่ได้ชอบดื่มสุรามากเท่ากับการได้พูดคุยกับผู้คน
ที่แตกต่างทางความคิดมากนักหรอก แต่ถ้ามานั่งคุยกันเฉยๆมันก็ดูเหมือนจะ
ขาดรสชาติไปสักนิด จึงต้องมีอะไรมาเสริมบ้าง ซึ่งก็คงไม่พ้นเครื่องดื่ม
แอลกอฮอล์นั่นเอง

(คุณชายรัชชานนท์ : ๓๒)

สถานภาพที่ได้มาภายหลัง คือ วิศวกรโยธา จากสถานภาพดังกล่าวส่งผลให้คุณชาย
รัชชานนท์เป็นคนที่มีการคำนวณการคิดคำนวณ มีการวางแผนที่ชัดเจนและค่อนข้างแน่นอน
ดังตัวอย่าง

“ฉันเป็นคนทำอะไร โดยใช้ความคิด ออกจะชอบคำนวณอย่าง
วิชาชีพที่ทำอยู่เสียด้วย ฉันคิดเรื่องนี้มาหลายคืนแล้ว การตายของลุงเจ๊กก็เป็น
เหตุผลหนึ่ง และก็เป็นที่เหตุผลที่เร่ง การตัดสินใจในส่วนลึกของฉัน
เท่านั้น”

(คุณชายรัชชานนท์ : ๑๑๓)

อาชีพวิศวกรโยธา เป็นอาชีพที่ต้องอาศัยการคำนวณที่แม่นยำ เพื่อที่จะสร้างทางสร้าง
ถนน ให้ความสะดวกสบายแก่ชาวบ้าน ส่งผลให้คุณชายรัชชานนท์เป็นคนที่มีความแน่วแน่
หนักแน่น ตั้งใจว่าจะทำอะไรก็จะทำได้ ดังจะเห็นได้จากบทสนทนาระหว่างคุณชายรัชชานนท์
กับคุณชายธราธรเรื่องการแต่งงานระหว่างเขากับสร้อยฟ้า

“ไหนว่าตกลงกระไดพลอยโจน” คุณชายใหญ่ยื่นคำ

รัชชานนท์ถอนหายใจ ถือด้วยกาแฟไปนั่งบนก้อนหินที่นำมา

จัดเรียงต่างเก๊าอี้ “ก็ตบแต่งกันแล้วนี่ครับ ไอ้ผมมันก็ตั้งปณิธานเอาไว้ตั้งแต่

เด็กแล้วว่าจะไม่มีเมียมากเหมือนท่านพ่อเด็ดขาด ขอเป็นผัวเดียวเมียเดียวกัน

เหมือนนกเงือกแห่งกันไปข้างละครับ ถึงได้อยู่เป็นพ่อพวงมาลัยอยู่จนถึงทุกวันนี้

(คุณชายรัชชานนท์ : ๑๘๗)

สถานภาพการเป็นสามี คือ คุณชายรัชชานนท์แต่งงานกับสร้อยฟ้าสาวบ้านป่าและมีหน้าที่จะต้องตามหาเจ้ารัชทายาทที่จะต้องกอบกู้บัลลังก์เวียงคุก การประพฤติปฏิบัติตนของคุณชายรัชชานนท์ในฐานะการเป็นสามีนั้นคุณชายปฏิบัติตนเป็นสามีที่ดี คือ ช่วยเหลือ ปกป้องอยู่เคียงข้าง ขกยอมให้เกียรติในฐานะภรรยา ไม่ดูหมิ่น ไม่นอกใจ ดังจะเห็นได้จาก

“แต่เธอจะพูดกับเขารู้เรื่องหรือสร้อย” รถมพี่ร่ำถามขึ้นอย่างเห็นใจ

หล่อนหันมองชายพี่ก่อนจะหันกลับมาทางรัชชานนท์ด้วยแววตาที่มุ่งมั่นแรงกล้า “ฉันมีคุณชายอยู่ทั้งคนนี้จะ ถ้าคุณชายไม่ช่วย ฉันก็คงจะหวังพึ่งใครไม่ได้อีกแล้ว”

คำนั้นทำให้รัชชานนท์ถึงกับสะอึก แน่ทีเดียว ถึงแม้หล่อนจะไม่พูดออกมาโดยตรง แต่มั่นใจจนชัดเหลือเกินว่า หล่อนหมายความว่าเขาคือสามีของหล่อน สามีที่ควรจะต้องพร้อมปกป้องและยอมช่วยเหลือภรรยาในทุกเรื่อง โดยเฉพาะเรื่องที่หล่อนเดือดเนื้อร้อนใจราวกับไฟสุมทรวงเช่นนี้

(คุณชายรัชชานนท์ : ๒๕๕)

จากความรู้สึกนึกคิดของคุณชายรัชชานนท์กับการเป็นสามีส่งผลให้คุณชายคอยดูแลปกป้องสร้อยฟ้าอย่างเต็มกำลังความสามารถ ดังจะเห็นได้จากตอนที่คุณชายรัชชานนท์ไปช่วยเจ้าชายรัชทายาทรบเพื่อกอบกู้บัลลังก์

“พวกมันอาจกำลังรอเวลาหรือรอคำสั่ง ไม่นานนี้อีกไม่กี่วินาทีข้างหน้าพวกมันอาจจะถือปืนมาราดยิงพวกเรา”

“ถ้าพวกมันทำอย่างนั้น ฉันจะเอาตัวบังเธอไว้” รัชชานนท์เอ่ยชิงข้าง

“อี ทำตัวอย่างกับเป็นเหล็ก”

ชายหนุ่มยกมือขึ้นอีกข้างประคองสองแก้มของหล่อน จ้องลึกลงไป
ในดวงตาคู่สวยนั้น แล้วกระซิบแผ่วหวานถึงเหตุผลของตนเอง “ฉันไม่ใช่
เหล็กหรือกนะ แต่นี่เป็นสิ่งเดียวที่ฉันจะทำได้ในตอนนี้ ตอนที่ฉันมือเปล่า ไม่
มีอะไรเลยที่จะปกป้องชีวิตเธอได้ นอกจากชีวิตของฉัน”

(คุณชายรัชชานนท์ : ๓๕๕)

ความเป็นปัจเจกของคุณชายรัชชานนท์มาจากการดำรงบทบาทตามสถานภาพที่ติดตัวมา
แต่กำเนิด กล่าวคือ เป็นหม่อมราชวงศ์ เป็นหลานเจ้าสัวเศรษฐีใหญ่เจ้าของห้างดัง และสถานภาพที่
ได้มาภายหลัง คือ เป็นวิศวกรโยธา เป็นสามี การดำรงบทบาทตามสถานภาพทั้ง ๒ ประเภท หล่อ
หลอมให้คุณชายรัชชานนท์มีลักษณะนิสัยเฉพาะตัว คือ เป็นคนใช้จ่ายอย่างมือเติบ ชอบสังสรรค์
เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับทุกชนชั้น มีความรับผิดชอบ มีความตั้งใจแน่วแน่ ปกป้องดูแลและ
ให้ความช่วยเหลือภรรยาตามที่สามีพึงกระทำและมีการวางแผนใช้ชีวิตอย่างเป็นระบบ

คุณชายรณพีร์ คุณชายคนสุดท้ายในราชสกุลจุฑาเทพ ได้รับการยกย่องและได้รับความรัก
จากครอบครัวเป็นอย่างดีโดยเฉพาะย่าอ่อนซึ่งรักและยกย่องมากกว่าคนอื่นเพราะคุณชายสืบเชื้อสาย
โดยตรงจากหม่อมเจ้าวิชากรกับหม่อมอุบลวรรณซึ่งเป็นหม่อมเอก ย่าอ่อนผู้ซึ่งปลาบปล้ำ
ฐานันดรศักดิ์ จึงรักและยกย่องคุณชายรณพีร์มากกว่าพี่น้องคนอื่นๆ ทำให้ยังยึดสถานภาพที่ติดตัวมา
แต่กำเนิดคือ การเป็นหม่อมราชวงศ์ ดั่งบทบาทบรรยาย

หม่อมราชวงศ์หนุ่มรู้ดีว่าย่าอ่อนทั้งรักทั้งหลงตนยิ่งกว่าพี่ชายทั้งสี่
น้อยครั้งที่ท่านจะขัดใจเขา อาจเป็นเพราะรณพีร์เกิดในเวลาเดียวกับที่ย่าอ่อน
ออกจากวังเสด็จฯ มาพึ่งใบบุญผู้เป็นที่ สวาทแก่ไม่มีครอบครัวเช่นนางจิ่งทุมเท
ความรักให้กับหลานคนเล็ก โดยเฉพาะเมื่อมารดาของเขาเป็นถึง
หม่อมราชวงศ์และเป็นหม่อมเอก ย่าอ่อนผู้ปลาบปล้ำฐานันดรศักดิ์จึงดูแลเขา
อย่างถวายชีวิต.....

(คุณชายรณพีร์ : ๑๐)

ความรักที่คุณชายรณพีร์ได้รับไม่เฉพาะเพียงแต่ย่าอ่อนเท่านั้นแต่รวมถึงหม่อมย่าเอียดด้วย
ดั่งบทบรรยายตอนคุณชายทั้ง ๕ คนเดินทางกลับจากต่างประเทศแล้วเข้ามากราบหม่อมย่าเอียด

หลานชายคนเล็กเดินเข้าเข้ามาหา แล้วก็ล้มกราบบนตักอีกครึ่ง
ก่อนจะโอบแขนรอบเอว

หญิงชราวางมือบางอันสั้นเทาลงบนศีรษะทวย และลูบผมที่สั้น
เกเรียนแบบทหารอย่างเบามือด้วยความรักใคร่ยิ่งนัก แม้จะห่างกันไม่นาน แต่ก็
ยังคิดถึง เมื่อเขาเงยหน้าขึ้นมา หล่อนก็ต้องถอนใจออกมาเฮือกใหญ่ เมื่อเขา
ช่างมีใบหน้าเหมือนบุตรชายที่บุญน้อยไม่คิดเพี้ยน หล่อนจึงรักใคร่หลานชาย
คนนี้เป็นพิเศษ

(คุณชายธรราร : ๑๖)

จากความรัก ความเอาใจใส่ในเลี้ยงดูของย่าทั้งสอง ความยินดีปรีดาของพี่ๆ และการตามใจ
ส่งผลให้คุณชายรณพีร์มีนิสัยเป็นคนใจอ่อน ช่างประจบประแจง คั่งวิสัยน้องคนสุดท้อง ซึ่งจะเห็น
ได้จาก

“มาแล้ว มาแล้ว หลานรักของย่า” เสียงอุทานด้วยความดีใจอย่างไม่
สำรวมอาการอย่างอดีตชาววังควรจะเป็นดั่งนั้น ก่อนเจ้าของเสียงจะร้อนรน
ก้าวลงบันไดอย่างกระฉับกระเฉง ตรงเข้ากอดหลานชายคนเล็กที่รักปาน
แก้วตาดวงใจ “โ๊ย ย่าดีใจจริงๆ ไปเสียตั้งนาน ย่าคิดถึง”

“แหมแค่เดือนเดียวเอง” รณพีร์หัวเราะเบาๆ ก่อนตอบเอาใจ “แต่ผม
คิดถึงย่าอ่อนเหลือเกิน คิดถึงฝีมือตำน้ำพริกกลงเรือไม่มีใครสู้ พี่ชายรุจหัดทำยัง
สู้ไม่ได้”

(คุณชายธรราร : ๑๗)

ใครๆ เขาก็ไปเที่ยวกันทั้งนั้นแหละครับ แค่งฟังเพลง เต็มรำ แล้วก็
สังสรรค์กันธรรมดา ไม่มีอะไรเสียหายสักนิด” เขามีบนวดแขนของผู้เป็นย่า
อย่างประจบเหมือนที่ได้ผลทุกครั้งเมื่อท่านอารมณ์เสีย

(คุณชายรณพีร์ : ๑๘)

“ฮัลโหลบ๊อบอส คิดถึงพี่ชายใหญ่เหลือเกิน” แคเห็นหน้าก็เริ่มอ้อนธรรารตบ
หลังน้องชายหนักๆ ก่อนจะดันตัวออกห่าง

(คุณชายธรราร : ๑๙)

นอกจากอุปนิสัยที่อ่อน ช่างประจบประแจงตามลักษณะของคนที่เป็นน้องคนสุดท้อง คุณชายรณพีร์ยังคงรักความสนุกสนาน ชอบเที่ยว และชอบดื่ม ทั้งยังเป็นตัวตั้งตัวตีในการเที่ยวเตร่ ในแต่ละครั้งด้วย

ทันทีที่ถึงวันศุกร์รณพีร์มักเป็นตัวตั้งตัวตีหาเรื่องออกจากบ้านพ่วง ด้วยชายเล็ก ไม่ว่าจะป็นโกลีตาหรือแม่แต่มูแลงรุจก็เที่ยวมาจนปรู ร้อนถึง พี่ชายที่จะต้องตาม ไปคุม และช่วยขับรถกลับบ้านให้ยามทุกคนมีปริมาณ แอลกอฮอล์ในเลือดมากกว่าปกติ

(คุณชายพุฒิภัทร : ๑๓)

เพราะถูกเลี้ยงมาแบบตามใจตั้งแต่ยังเด็กส่งผลให้เขาเป็นคนที่ทำอะไรตามใจตัวเอง รักสนุก ดึงบทสนทนาระหว่างหม่อมยาเอียดและยาอ่อนเรื่องการทำหน้าที่ให้คุณชายรณพีร์แต่งงานกับ คู่หมั้นที่จัดให้

“จริงของคุณพี่ ชายพีร์อายุไม่น้อยแล้วนะ น่าจะเลิกเที่ยวเตร่เสียที ดูอย่างชายเล็กสิ ตั้งแต่มีเมียก็อยู่ติดบ้าน ไม่เมาหัวราน้ำเหมือนเมื่อก่อนเหลือ ชายพีร์นี่แหละที่ยังเป็นพ่อพวงมาลัย เห็นทีคงต้องหาเมียให้สักคน จะได้อยู่ บ้านอยู่ช่องให้ย่าเห็นหน้าบ้าง”

(คุณชายรณพีร์ : ๑๑)

สถานภาพที่ติดตัวมาของคุณชายรณพีร์ คือ สถานภาพเป็นหม่อมราชวงศ์ มีความเป็น สุภาพบุรุษ ดังตอนที่คุณชายรณพีร์ไปหายอดยศเพื่อนรักที่กองถ่ายละครของเพียงขวัญ หญิงสาวเกิด อุบัติเหตุหล่นลงจากลวดที่ยึดตัวไว้ คุณชายรณพีร์รับตัวไว้ได้ทัน

“ปล่อยฉันลงได้รึยังคะ” หญิงสาวถามรวนๆ พลงงขยับตัวขุกยิกใน วงแขน รณพีร์ยิ้มกว้าง ความเป็นสุภาพบุรุษทำให้เขาขอมวางร่างอ่อนแอกลง กับพื้นด้วยความเสียดาย

(คุณชายรณพีร์ : ๓๒)

สถานภาพที่ได้มาภายหลัง คือ ทหารอากาศสังกัดหน่วยรบพิเศษ ซึ่งภาพลักษณ์ของทหารไทยจะต้องมีหน้าที่สำคัญในการเทิดทูนชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ การที่จะรังความป็นทหารที่ดีจำเป็นต้องให้การอบรมปลูกฝังระเบียบวินัย กฎระเบียบ อุดมการณ์ของทหารให้แน่นแฟ้น และเป็นทหารหาญของชาติโดยสมภาคภูมิ ซึ่งคุณลักษณะของทหารจะต้องเอาใจใส่หน้าที่ ความเต็มใจที่จะเสียสละ ความมุ่งมั่นที่จะทำงานให้เต็มกำลังความสามารถ^{๒๗} จากสถานภาพดังกล่าวส่งผลให้คุณชายรณพีร์เป็นคนที่ไม่ยอมแพ้อะไรง่ายๆ ดังจะเห็นได้จากตอนที่คุณชายรณพีร์สนทนากับพี่ๆทุกคนเรื่องความรัก

หม่อมราชวงศ์หนุ่มไม่รู้ด้วยซ้ำว่าจะมีโอกาสรักใคร่สักคนหรือไม่
ในเมื่อเวลาแห่งการเป็น โสคของเขาใกล้หมดเต็มที

ไม่มี....ชายชาติทหารอย่างเขาไม่มีวันที่จะยอมแพ้ด้วยเรื่องเพียง
เท่านั้น ต่อให้ไม่เจอผู้หญิงที่เขาจะรัก เขาก็ไม่มีวันยอมถูกคลุมถุงชนแน่ และ
จะต้องทำทุกสิ่งเพื่อให้หลุดพ้นหลุมพรางของหม่อมย่าให้จงได้

(คุณชายรณพีร์ : ๒๐)

จากสถานภาพทหารอากาศหน่วยรบพิเศษทำให้คุณชายรณพีร์เป็นคนช่างสังเกตตามนิสัย
ของนักบิน มีความเป็นนักสู้ มีสัญชาตญาณของนักรบ ดังตอนที่เขาได้รู้ว่าเสียแพ่งวางแผนจะทำ
อันตรายเพียงขวัญ

สัญชาตญาณนักรบบอกรณพีร์ว่าอาจมีสิ่งไม่ชอบมาพากลเกิดขึ้น
ไม่รู้ว่ามันคืออะไร แต่สายตาช่างสังเกตของนักบินทำให้เขาไม่อยากปล่อย
ผ่าน

รณพีร์หลบวูบฉับไว ก่อนจะย่องเข้าไปใกล้ด้วยฝีเท้าเงียบกริบ
ดังที่ฝึกมาตั้งแต่โรงเรียนนายร้อยฯเสียงของพวกเขาค่อนข้างเบาจนแทบจับ
ความไม่ได้ แต่ไม่เกินความสามารถของเรืออากาศโทหนุ่ม ลางสังหรณ์ของ
รณพีร์เป็นความจริง เมื่อเสียแพ่งกล่าวเสียงเค็ดขาดว่า

“อ้าวต้องการผู้หญิงคนนี่.....เพียงขวัญ”

(คุณชายรณพีร์ : ๖๖ – ๖๗)

^{๒๗} วริยา ขอนวรรณโณ.จริยธรรมในวิชาชีพ.(กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์,๒๕๔๖),๒๐๒

คุณชาชนพิร์มีความเป็นนักสู้และมีความรักประเทศชาติเป็นอย่างมากเนื่องจากเกิดใน
ภาวะสงครามและได้เห็นว่สงครามทำให้บ้านเมืองเกิดความเสียหาย ดั่งบทสนทนาระหว่าง
เพียงขวัญกับคุณชาชนพิร์

“ทำไมคุณถึงอยากเป็นนักบินนักล่าคะ” เพียงขวัญอดถามไม่ได้
อยากรู้จักหนุ่มให้มากกว่านี้

“ตอนเด็กๆ เวลาผมร้องไห้แง คุณย่ากับพี่ชายชอบชี้ให้ผมดู
เครื่องบินบนฟ้าครับ ผมก็เลยชอบเครื่องบินมาก ยิ่งช่วงสงครามผมถึงกับแอบ
ออกจากบ้านไปดูเครื่องบินทิ้งระเบิดจนถูกคุณย่าตีบ่อยๆ” เขาหัวเราะจนเพียง
ขวัญยิ้มตาม “ตอนนั้นผมไม่รู้อะไรหรอก จนได้เห็นความเสียหายที่
เครื่องบินพวกนั้นทำกับบ้านเมืองของเรา ผมก็เลยอยากขับเครื่องบินรบต่อสู้
ป้องกันประเทศไม่ให้ใครมาย่ำยีได้อีก และฝันใจว่าจะต้องเป็นทหารอากาศให้
ได้ตั้งแต่นั้น”

(คุณชาชนพิร์ : ๑๔๕)

จากสถานภาพที่ได้มาภายหลังของคุณชาชนพิร์ยังส่งผลให้คุณชาชนพิร์เป็นคนที่ไม่ยอมแพ้
อะไรง่ายๆ มีความพยายาม จะเห็นได้จากตอนที่เพียงขวัญรู้ความจริงว่าคุณพิร์แท้จริงแล้ว
คือ หม่อมราชวงศ์ชนพิร์ จุฑาทพ เพียงขวัญเสียใจมากจึงไม่ต้องการพบหน้าคุณชาชนพิร์อีก แต่
เขาก็ไม่ยอมแพ้พยายามที่จะทำให้เพียงขวัญยอมรับ

“ผมไปก่อนล่ะขวัญ คุณคงไม่อยากเห็นหน้าผมแล้ว แต่ผมจะ
กลับมา ผมไม่ยอมแพ้หรอกนะ ถึงคุณจะโกรธเกลียดผมแค่ไหน ผมก็จะทำให้
คุณกลับมารักผมเหมือนเดิมให้ได้ ผมเชื่อว่าความรักของผมจะทำให้คุณรู้ถึง
ความจริงใจที่ผมมีต่อคุณ”

(คุณชาชนพิร์ : ๒๔๓)

คุณชาชนพิร์เป็นคนที่จริงจังกับการปฏิบัติงานนักบินซึ่งผ่านการฝึกฝนมาเป็นอย่างดี
เขาจึงสอนให้รุ่นน้องปฏิบัติหน้าที่นักบินอย่างจริงจังและสอนการเป็นนักบินที่ดีต้องให้ควบคุม
อารมณ์ ดังตัวอย่าง

“จำไว้ว่าแกจะไปเป็น โคนันทวิศาลที่ไหนก็เรื่องของแก แต่เวลาขับ
เครื่องบินรบแกต้องควบคุมอารมณ์ให้ดี อย่าบ่ระห่ำให้มากนัก เพราะไม่ใช่
แค่ชีวิตแกคนเดียวที่อยู่ในความเสี่ยง มันหมายถึงชีวิตของทุกคนในหมู่บินที่
ไปกับแกด้วย

(คุณชายรณพีร์ : ๒๔)

จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่าลักษณะที่แสดงความเป็นปัจเจกของคุณชายรณพีร์มา
จากสถานภาพที่ติดตัวมาแต่กำเนิด คือ การเป็นคุณชายคนสุดท้าย (เป็นน้องเล็ก) ส่งผลให้เป็นที่
มีความสนุกสนาน ร่าเริง คนขี้ฮั่น ข่างประจบประแจง แต่ก็มีความเอื้ออาทรต่อคนที่ด้อยกว่า และ
จากสถานภาพที่ได้มาภายหลัง คือ ทหารอากาศหน่วยรบพิเศษ จากการดำรงบทบาทตามสถานภาพ
ดังกล่าวทำให้คุณชายรณพีร์มีลักษณะนิสัยเฉพาะตัว คือ เป็นคนที่มีความกล้าหาญ ไม่ยอมแพ้อะไร
ง่ายๆ มีเลือดนักสู้ มีสัญชาตญาณของนักรบ และมีความรักในประเทศชาติ มีวิธีการคิดและการ
ตัดสินใจในเหตุการณ์ต่างๆ ได้เป็นอย่างดี

จากการศึกษาความเป็นปัจเจกที่มีความสัมพันธ์กับสถานภาพที่ติดตัวมาและสถานภาพที่
ได้มาภายหลังของตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจุฑาเทพ ได้แก่ คุณชายธราธร
คุณชายปวรุจ คุณชายพุฒิภัทร คุณชายรัชชานนท์ และคุณชายรณพีร์ พบว่า สถานภาพที่มี
ลักษณะร่วมกันทั้ง ๕ คุณชาย คือ สถานภาพที่ติดตัวมาแต่กำเนิด เป็นหม่อมราชวงศ์ เป็นคุณชายซึ่ง
จากสถานภาพดังกล่าว สังคมมีความคาดหวังว่าจะต้องมีความเป็นสุภาพบุรุษ กิริยามารยาท
เรียบร้อย มีสัมมาคารวะ มีบุคลิกที่สง่างาม จากความคาดหวังของสังคมนั้นส่งผลให้ตัวละครเอก
ชายทั้ง ๕ คน แสดงบทบาทการเป็นคุณชายได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งจากการอบรมสั่งสอนของย่า
ทั้งสอง ทำให้คุณชายทั้ง ๕ คน มีความเป็นสุภาพบุรุษ กิริยามารยาทสุภาพ ช่วยเหลือผู้อื่น มีความ
รับผิดชอบ ประพฤติปฏิบัติ ไม่ทำให้ครอบครัวเสื่อมเสีย และสถานภาพที่ติดมาแต่กำเนิดและไม่มี
ลักษณะร่วมกันคือ การเป็นพี่ชาย การเป็นหลานเศรษฐี การเป็นลูกเมียน้อยที่เป็นคนใช้ส่งผลให้
บทบาทของคุณชายทั้ง ๕ คนมีความแตกต่างกันแต่คุณชายแต่ละคนก็มีลักษณะนิสัยที่สอดคล้องกับ
สถานภาพที่ติดตัวมาแต่กำเนิด ส่วนสถานภาพที่ได้มาภายหลัง ตัวละครเอกทั้ง ๕ คนนั้น อันได้แก่
นักโบราณคดี อาจารย์มหาวิทยาลัย นักการทูต แพทย์ อาจารย์แพทย์ วิศวกรโยธา ทหารสังกัด
หน่วยรบพิเศษ จากสถานภาพดังกล่าว ส่งผลให้คุณชายทั้ง ๕ คน มีความรับผิดชอบ จริงจังในการ
ทำงาน สุขุม กล้าหาญ เป็นนักเจรจาที่ดี มีกระบวนการคิดและการตัดสินใจที่แสดงความเป็นปัจเจก
ของแต่ละคนได้เป็นอย่างดี

๒. การเลือกคู่ครอง : บทบาทที่ขัดแย้งกับสถานภาพและการต่อรอง

จากการศึกษาความเป็นปัจเจกของตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจุฑาเทพ นอกจากพบว่าความเป็นปัจเจกของตัวละครเอกชายแต่ละคนนั้นเป็นผลมาจากสถานภาพที่ติดตัวมาแต่กำเนิดและสถานภาพที่ได้มาภายหลัง ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ความเป็นปัจเจกของตัวละครเอกชายยังส่งผลในด้านของแนวคิดในการเลือกคู่ครอง ซึ่งสามารถพิจารณาได้ดังนี้

๒.๑ แนวคิดในการเลือกคู่ครอง

คำว่า การเลือกคู่ นั้น เราอาจจะพบความหมายจากการพิจารณาองค์ประกอบของคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องก็คือ คำว่า “เลือก” กับคำว่า “คู่” คำว่า เลือก หมายถึง การคัดสิ่งที่มีจำนวนมากว่าหนึ่งขึ้นไปเพื่อเอาไว้หรือเอาออกตามความต้องการ เช่น เลือกผู้ใหญ่บ้าน เป็นต้น^{๒๔} คำว่า คู่ หมายถึง สิ่งที่มีอยู่มีลักษณะคล้ายหรือเป็นไปด้วยกันได้ เช่น ตะเกียบคู่หนึ่ง ดวงดาวคู่หนึ่ง^{๒๕} เมื่อนำมารวมกันคือการเลือกคู่ ซึ่งมีความหมายว่าการคัดหาสรรหาสิ่งที่มีลักษณะเข้ากันได้ไปด้วยกันได้

จางค์ อติวัฒน์สิทธิ์ และคณะ (๒๕๕๒) กล่าวว่า ประเพณีในการเลือกคู่ครองมักจะแตกต่างกันไปแต่ละสังคมและช่วงเวลา มีทั้งในรูปของการไปฉุดเอามา (Wife capture) หรือไปซื้อขาย แลกเปลี่ยนเอามาด้วยสิ่งของหรือฝูงควาย (Wife purchase) ก็มี ในบางสังคมพ่อแม่และผู้ปกครองเป็นผู้เลือกคู่ให้ลูก โดยที่หนุ่มสาวไม่มีโอกาสตัดสินใจด้วยตนเอง ทุกอย่างขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของพ่อแม่ทั้งสิ้น เป็นระบบคลุมถุงชน (arranged marriage) แต่บางสังคมโดยเฉพาะในสังคมสมัยใหม่ก็เปิดโอกาสให้ชายหญิงเลือกคู่กันเองโดยเสรี โดยทั่วไปมักใช้ความรักและความพึงพอใจเป็นการส่วนตัวในการพิจารณา เช่น นิสสัย ทศนคติ รสนิยม หรือค่านิยมตรงกันและมีความรักชอบพอกัน

ทฤษฎีที่อธิบายเกี่ยวกับการเลือกคู่มีอยู่ด้วยกันหลายทฤษฎี ซึ่งล้วนแต่น่าเชื่อถือทั้งสิ้น เช่น ทฤษฎีของ MaKay ที่อธิบายว่าชายหญิงมีแนวโน้มที่จะเลือกคู่ที่มีความคล้ายคลึงกับตนในด้านบุคลิกลักษณะทัศนคติ รสนิยม สติปัญญา ชนชั้น การศึกษา อาชีพ เชื้อชาติ และศาสนา (The theory

^{๒๔} ราชบัณฑิตยสถาน.พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒,(กรุงเทพฯ:บริษัทนานมีบุ๊คจำกัด ๒๕๔๖),๑๐๓๘

^{๒๕} ราชบัณฑิตยสถาน.(พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒), ๒๕๕

of Homogamy) เช่น เสริมงานแต่งงานกับเสริมใจด้วยตนเอง เป็นต้น แต่ในบางกรณีก็มีเช่นกันที่ชายหญิงจะเลือกคนที่ไม่มี ความคล้ายคลึงกับตนเองในด้านต่างๆ มาเป็นคู่ครอง (The theory of Heterogamy) คือแล้วแต่ความพอใจของกลุ่มสมรส เช่น คนไทยแต่งงานกับคนอเมริกัน คนรวยแต่งงานกับคนจน หรือคนต่างศาสนาและความเชื่อมาแต่งงานกัน เป็นต้น^{๑๐}

สุพัตรา สุภาพ กล่าวว่า การเลือกคู่ครองจัดได้ว่าเป็นกระบวนการอย่างหนึ่ง ไม่ใช่เรื่องของโชคกลางหรือดวง เป็นการใช้เหตุผลมากกว่าการใช้อารมณ์ในการพิจารณาคุณสมบัติพื้นฐานของผู้ที่ได้รับเลือกเพื่อเล็งผลสำเร็จในอนาคตโดยอาศัยหลักที่ว่า “การค้นพบสิ่งที่อาจทำให้ผิดพลาดได้ก่อน ย่อมดีกว่าพบเมื่อทุกสิ่งอย่างสายไปแล้ว”^{๑๑}

วินซ์ (Winch : ๑974 อ้างถึงใน จอมขวัญ เลื่องลือ : ๒๕๕๑) ได้ศึกษาแนวคิดโดยนำทฤษฎีทางจิตวิเคราะห์ มาวิเคราะห์การเลือกคู่ครอง แนวความคิดนี้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของบุคลิกภาพว่าการเลือกคู่ครองเป็นการชดเชยส่วนที่ขาดหายไปของบุคคล เช่น คนที่ไม่ช่างพูดชอบคนที่ช่างพูด คนที่ขี้อายชอบคนที่ร่าเริงสนุกสนาน^{๑๒}

จากการศึกษานิยามและแนวคิดในการเลือกคู่ครองดังที่กล่าวมาแล้วพบว่าในการเลือกคู่ครองมีวิวัฒนาการมาตั้งแต่ครั้งอดีตจนปัจจุบัน ผู้ศึกษาจะขอก้าวถึงหลักการเลือกคู่ในสมัยอดีตและในสมัยปัจจุบันว่ามีความคล้ายคลึงกันอย่างไร ดังนี้

๑. การเลือกคู่ครองตามหลักพุทธศาสนา
๒. การเลือกคู่ครองจากนักวิชาการทั่วไป

๑. การเลือกคู่ครองตามหลักพุทธศาสนา

ในการมีคู่หรือเลือกคู่ในสังคมนั้นตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์มีวิวัฒนาการมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานนับตั้งแต่มนุษย์ได้อุบัติขึ้นมาและสร้างกระบวนการในการพัฒนาการความเป็นสังคมมนุษย์จากอดีตมาจนถึงปัจจุบัน พระพุทธศาสนาเองก็ได้มีการอธิบายถึงวิวัฒนาการของสังคมในด้านการมีครอบครัวกล่าวคือ การเลือกคู่ในมิติของวิวัฒนาการของโลกตามนัยของ

^{๑๐} จ้านงศ์ อติวัฒน์สิทธิ์ และคณะ .พิมพ์ครั้งที่ ๑๔. (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๕๒) , ๘๓

^{๑๑} สุพัตรา สุภาพ . สังคมวิทยา (กรุงเทพฯ: มหามหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์, ๒๕๑๖), ๑๐๗

^{๑๒} จอมขวัญ เลื่องลือ. เจตนาในการเลือกคู่ครองและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง : ศึกษาตามหลักสมัชชาธรรม ๔ วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิตสาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ , ๒๕๕๑, ๗๖

พระพุทธศาสนานั้นจะพบว่า การเลือกคู่ของมนุษย์ในสังคมยุคแรกเป็นการเลือกคู่ที่เป็นไปตามอำนาจของความต้องการคือกิเลสของมนุษย์โดยไม่มีเหตุผลทางจริยธรรมหรือต้องการมุ่งหวังเพื่อจะสร้างครอบครัวแต่อย่างใด หากเมื่อมีการพัฒนาการทางด้านจริยธรรมในระยะหลังเท่านั้นการแต่งงานหรือการเลือกคู่จึงเป็นไปภายใต้กรอบแห่งจริยธรรมของศาสนาและสังคม

ภิรมย์ บุญยืม (๒๕๕๔) กล่าวว่า พระพุทธศาสนาเห็นว่าการที่มนุษย์เราหญิงชายจะตัดสินใจเลือกคู่กันนั้นจะต้องอาศัยเกณฑ์หรือความไปกันได้ของการดำเนินชีวิตที่เสมอหรือคล้ายกัน โดยหลักสมะ ๔ นั้นมีดังต่อไปนี้ คือ

๑. สมสัทธา มีศรัทธาสมกัน เคารพนับถือในลัทธิศาสนา สิ่งเคารพบูชาแนวความคิด ความเชื่อถือ หรือหลักการต่างๆ ตลอดจนแนวความสนใจอย่างเดียวกัน หนักแน่นเสมอกัน หรือปรับเข้าหากัน ลงกันได้

๒. สมสีลา มีศีลสมกัน มีความประพฤติ ศีลธรรม จรรยา มารยาท พื้นฐานการอบรม พอเหมาะสมสอดคล้อง ไปกันได้

๓. สมจาคา มีจาคะสมกัน มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความโอบอ้อมอารี ความมีใจกว้าง ความเสียสละ ความพร้อมที่จะช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่น พอกลมกลืนกัน ไม่ขัดแย้งบีบคั้นกัน

๔. สมปัญญา มีปัญญาสมกัน รู้เหตุรู้ผล เข้าใจกัน อย่างน้อยพูดกันรู้เรื่อง ในหลักสมะทั้ง ๔ ประการนี้ถือว่าเป็นหลักการที่พระพุทธศาสนาเห็นว่าเป็นกรอบที่มนุษย์ใช้ในการตัดสินใจเลือกคู่ หรือสังคครอบชายหญิงนั้นสามารถนำมาเป็นแนวทางในการเลือกคู่ได้

นอกจากนี้ ภิรมย์ บุญยืมยังกล่าวถึงเกณฑ์ในการเลือกคู่ครองตามมุมมองของพระพุทธศาสนาประเด็นอื่นๆอีกคือ กรณีการเลือกคู่สำหรับผู้ชาย (กรณีชายเลือกหญิง) มีหลักเกณฑ์ในการเลือกคู่ดังนี้

๑) เลือกจากคุณธรรมความเป็นสตรีที่เป็นบัณฑิต คือ ผู้หญิงคนนั้นจะต้องเป็นผู้ที่มีสติปัญญาดี

๒) เลือกจากรูปร่างที่สวยงามของสตรีผู้นั้น คือ ผู้หญิงรูปร่างได้สัดส่วนและมีองค์ประกอบของร่างกายที่งดงาม

๓) เลือกจากลักษณะของภรรยา ๗ ประการ ดังนี้ ภรรยาจุจพะฆมาต ภรรยาจุนางโจร ภรรยาจุนายหญิง ภรรยาจุมารดา ภรรยาจูปีสวาน้องสาว ภรรยาจุงเพื่อน และ ภรรยาจุงทาสี

๔) เลือกจากลักษณะของผู้หญิงอีก ๕ ประการ โดยเลือกจากหลักที่ควรเลือก ดังนี้ หญิงผู้มีผิวพรรณไม่งามมากนัก หญิงที่ชายรักใคร่ไม่มาก หญิงผู้ไม่ฉลาดในการผ่อนรับร้อง

หญิงผู้ไม่เป็นภรรยาของชายอื่น และหญิงผู้ไม่คบหาชายเพราะเหตุแห่งทรัพย์

๕) เลือกจากลักษณะของพฤติกรรมของภรรยาหลักทิศ ๖ ซึ่งการเลือกสตรีคนไหนจะมาเป็นภรรยาจะต้องพิจารณาจากกรอบเรื่องหน้าที่ทั้ง ๕ ประการนี้ คือ จัดการดี สงเคราะห์คนข้างเคียง ไม่ประพฤตินอกใจ รักษาทรัพย์ที่สามีหามาได้ และขยันไม่เกียจคร้าน

๖) เลือกจากลักษณะพฤติกรรมของหญิงที่เป็นลูกสะใภ้ มีดังนี้ ไม่นำไฟนออกไปข้างนอก ไม่นำไฟนอกเข้าไปข้างใน ควรให้แก่ผู้ให้เท่านั้น ไม่ควรไม่ให้แก่ผู้ไม่ให้ ควรให้แก่ผู้ที่ให้และไม่ให้ ควรนั่งให้เป็นสุข บริโภคให้เป็นสุข ควรนอนให้เป็นสุข ควรบูชาไฟและควรเคารพเทวดาประจำบ้าน

๗) เลือกจากลักษณะพฤติกรรมที่ไม่ดีของผู้หญิงที่เคยเป็นภรรยากระทำต่อสามี คือ มีพฤติกรรมที่ส่อไปในทางที่จะสร้างทุกข์ให้กับสามี ซึ่งผู้หญิงที่ไม่ควรเลือกมาเป็นคู่ นั้นจะมีการพิจารณาลักษณะดังนี้ พิจารณาจากพฤติกรรมของภรรยาขณะที่อยู่กับสามี เป็นพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความระแวงสงสัยกับสามีของตน และพิจารณาจากพฤติกรรมของคนที่เคยเป็นภรรยาที่แสดงพฤติกรรมต่อชายอื่น เป็นพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความระแวงสงสัย

๘) เลือกตามแนวทางของมโหสถบัณฑิต คือคุณสมบัติของสตรีที่สามารถนำมาเป็นคู่ชีวิตของผู้ชายนั้นจะต้องมีลักษณะหรือมีคุณสมบัติ ๔ ประการคือ มีความรักในสามีเหมือนมารดา รักบุตรน้อย มีความเคารพเหมือนน้องสาวเคารพพี่ชาย มีความซื่อตรงเหมือนเพื่อนร่วมตาย และมีความจงรักภักดีเหมือนทาสีรักนาย

๙) เลือกจากเหตุผลทางด้านความรัก มี ๒ ประการคือ ความรักเกิดมาจากบุญกรรมหรือกรรมเก่าในอดีตชาติและความรักเกิดจากการใกล้ชิดสนิทสนมในปัจจุบันชาติ

๑๐) เลือกจากลักษณะของหญิงที่มีกำลัง ๕ โดยกำลังที่สตรีมีอยู่และสามารถที่จะมีผลต่อการอยู่ครองเรือนในอนาคตนั้นมี ๕ ประการ คือ กำลังคือรูป หมายถึง มีความสวยของร่างกายและจิตใจ กำลังคือโภคะ หมายถึง ความมั่งคั่งของชาติตระกูล คือมีทรัพย์สมบัติมาก กำลังคือญาติ หมายถึง มีญาติพี่น้องที่สามัคคีกลมเกลียวกัน กำลังคือบุตร หมายถึง มีบุตรที่ดีไม่เหลวไหลสามารถสืบตระกูลได้ และกำลัง คือ ศีล

๑๑) เลือกจากลักษณะของภรรยาที่ดี ผู้ชายจะเลือกผู้หญิงที่ดีมาเป็นภรรยาผู้หญิงจะต้องมีลักษณะที่สำคัญก็คือ ไม่นอกใจสามี ขยัน^{๓๓}

^{๓๓} ภิรมย์ บุญยืม .การศึกษาการเลือกคู่ในคัมภีร์พระพุทธรศาสนาเถรวาท.วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิตสาขาพุทธศาสนา.มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,๒๕๕๔), ๑๕

๒. การเลือกคู่ครองจากนักวิชาการทั่วไป

การเลือกคู่ครองจากนักวิชาการทั่วไปนั้น ได้มีผู้เสนอเอาไว้อย่างหลากหลายแต่ก็สามารถที่จะสรุปให้เห็นถึงทฤษฎีหรือข้อสรุปว่ามนุษย์ในทุกยุคสมัยนั้นเลือกคู่โดย การมีข้อสันนิษฐานอย่างไร ซึ่ง ฉันทนา วุฒิไกรจารีต^{๓๔} ได้สรุปการเลือกคู่ครองจากแนวคิดในการเลือกคู่ของนักวิชาการชาวต่างประเทศ ไว้ดังนี้

๑. ความคล้ายคลึงกัน บุคคลมักมีแนวโน้มในการเลือกคู่ครองที่มีลักษณะต่างๆ ทางสังคม ภายนอกหรือจิตวิทยาที่เหมือนหรือคล้ายคลึงกับตนเช่น ส่วนสูง สีผิว ความอ้วนผอม รวมถึงความเหมือนกันทางจิตวิทยา เช่น ทัศนคติ บุคลิกภาพ ความต้องการที่เหมือนกัน

๒. ความใกล้ชิด บุคคลมีแนวโน้มจะแต่งงานกับผู้ที่อยู่ใกล้ชิด มากกว่าคนที่อยู่ไกล เช่น อยู่ละแวกบ้านเดียวกัน โรงเรียนหรือสถานที่ทำงานเดียวกัน เคยเป็นเพื่อนเล่นกัน เป็นต้น

๓. การชดเชยสิ่งที่ขาดไปให้สมบูรณ์ ความต้องการที่ตรงกันข้าม โดยมองว่าในแง่ของพื้นฐานทางจิตวิทยาแล้วการเลือกคู่ครองย่อมมีความต้องการพิเศษในสิ่งที่ตนเองไม่มีหรือที่ตนเองต้องการ เช่น คนที่ถ่อมตนมักจะชอบคนที่ชอบคุยแสร้งอำนาจหรือมีความเด่นเหนือบุคคลอื่น

อุดมศักดิ์ มหาวีรวัฒน์ กล่าวว่า คนเราควรมีเกณฑ์สำหรับประกอบการตัดสินใจที่จะแต่งงานกับใครสักคนหนึ่ง เพื่ออนาคตของตนเองและครอบครัว คุณสมบัติต่อไปนี้ เป็นข้อเสนอแนะให้พิจารณาเพื่อเลือกคู่ครองสำหรับการเริ่มต้นครอบครัวที่ดีและการอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข อันได้แก่

๑. ระดับการศึกษา ควรเลือกคนที่มีระดับการศึกษาใกล้เคียงกัน เพราะระดับการศึกษาจะบ่งบอกถึงระดับสติปัญญา ระดับความรู้ความคิดของคนได้พอสมควร เมื่ออยู่ร่วมกันทั้งคู่จะได้ “พูดภาษาเดียวกัน” กล่าวคือ มีความรู้ความเข้าใจในระดับใกล้เคียงกัน ใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างผาสุก

๒. มีความซื่อสัตย์ และมีคุณธรรม ข้อนี้เป็นคุณสมบัติขั้นพื้นฐานที่ทุกคนควรมี จะช่วยลดปัญหาไปได้หลายอย่าง เช่น เรื่องการนอกใจ หากพบผู้ชายที่เจ้าเล่ห์ หลอกหลวง พูดจาเชื่อถือไม่ได้ เป็นคนกะล่อนหรือหากินด้วยวิธีการไม่สุจริตแล้ว ก็ควรหลีกเลี่ยง อย่าคิดว่าเขาอาจหลอกแต่คนอื่นแล้วจะซื่อสัตย์กับเราคนเดียว เห็นทีจะยาก เช่นกัน หากชายเลือกหญิงที่ขาดคุณธรรมมาเป็นภรรยา

^{๓๔} ฉันทนา วุฒิไกรจารีต. การศึกษาปัจจัยก่อนการสมรส ปัจจัยการเลือกคู่ครองและทัศนคติต่อการสมรส

ระหว่างแรงงานที่จดทะเบียนสมรสและไม่จดทะเบียนสมรส : ศึกษาระณีแรงงานในนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท,มหาวิทยาลัยหัวเลี้ยวเฉลิมพระเกียรติ.๒๕๔๔), ๑๖-๑๕.

ยุ่งยากในภายหลัง เธออาจเล่นชู้ผู้ชายให้ขายหน้า แต่ผู้ชายหญิงชู้มากกว่าผู้ชาย ส่วนใหญ่แต่งงานไปแล้วถึงรู้ อาจมีบางคนชู้ผู้ชายมาก่อน แต่ด้วยความอยากเป็นชายใจพระจึงแต่งงานด้วย ผลที่ตามมาจึงยากที่จะแก้ไข

๓. วุฒิภาวะทางอารมณ์ เราควรเลือกคนที่มีภาวะอารมณ์ที่สมบูรณ์ หรือคนที่เรียกว่า “Mature” คือ บุคคลที่สามารถควบคุมความคิด อารมณ์ ความรู้สึก และสามารถแสดงออกได้อย่างเหมาะสม ซึ่งเราจะรู้ได้อย่างไรว่า คนที่เราจะเลือกมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ มากน้อยเพียงใด วิธีการคือ

๓.๑ ต้องใช้การสังเกตจากคำพูด ความคิด การกระทำ ที่เราพบเห็นในช่วงที่รู้จักกันว่า “คำพูด การกระทำ หรือความคิดของเขาถูกต้องเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร”

๓.๒ ต้องทดสอบ เช่น การทำให้เขาโกรธ ไม่พอใจ แล้วดูว่าคนนั้นมีปฏิกิริยาอย่างไร โดยเริ่มต้นที่เรื่องเล็กๆ น้อยๆ แล้วค่อยเพิ่มระดับความรุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ เพื่อทดสอบความสามารถในการควบคุมอารมณ์ และจะได้สังเกตพฤติกรรม ความคิด อารมณ์ของเขา

๔. มีความเป็นผู้นำและกล้าตัดสินใจ ครอบครัวจะมีความรุ่งเรืองได้ ต้องมีผู้นำที่ดี มีความสามารถในการตัดสินใจ รู้จักแยกแยะดีชั่ว ไม่เหาะเหาะเป็นไม้หลักปักจี้ควาย ต้องมีจุดยืนที่มั่นคงและมีทิศทางที่แน่นอน แต่ในขณะเดียวกันก็ไม่ทำตัวเป็นผู้บงการ หรือกำหนดชีวิตคนอื่นจนหมดอิสระทางความคิดและการแสดงออก ผู้ที่จะนำคนอื่นได้ หากต้องการให้คนทำตาม ก็ควรโน้มน้าวด้วยเหตุผล

๕. ฐานะความเป็นอยู่ การเลือกคู่ครองเพื่อจะได้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขนั้น ทั้งคู่ควรมีฐานะความเป็นอยู่ สภาพสังคม เศรษฐกิจที่ใกล้เคียงกัน เพราะมาตรฐานการดำรงชีวิต รูปแบบการใช้ชีวิต วิถีคิด การตัดสินใจ และการกระทำจะไม่แตกต่างกันมากจนเกินไป ส่งผลให้ช่วยลดปัญหาการปรับตัวเมื่อต้องใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน

๖. มีภาระงานมั่นคง ผู้ชายที่พร้อมจะแต่งงานได้ ควรมีหน้าที่การงานดี มีความมั่นคง ไม่ประกอบอาชีพที่น่ารังเกียจ หรือเสี่ยงต่อความล้มละลาย บางคนอาจมีพ่อแม่ร่ำรวย แต่ไม่รู้จักรทำงาน ได้แต่เกาะพ่อแม่กิน เอาแต่เที่ยวเตร่ใช้เงิน แบบนี้ถึงมั่งมีก็หมด เป็นตัวอย่างลูกก็ไม่ได้ เมื่อลูกถามว่าพ่อทำงานอะไรคงได้แต่เอ็ง เช่นเดียวกัน ชายเลือกหญิงแต่งงานคงไม่ถึงขนาดต้องดูความมั่นคงในการทำงาน แต่อย่างน้อยก็ให้มีความสามารถในการบริหารจัดการครอบครัว มีความเข้าใจครอบครัว สามารถช่วยคิดช่วยทำงานของครอบครัวที่จำเป็นได้ นับว่าเป็นเรื่องสำคัญที่สุด

๗. มีมนุษยสัมพันธ์ดี การเป็นคนที่จะเข้ากับคนทั่วไปได้ดี ไม่เป็นที่เกลียดชังของคนทีคบด้วย ช่วยให้ครอบครัวได้รับการยอมรับง่ายขึ้น หากท่านคบคนประเภทที่มีแต่คนไม่ชอบ ถามใครว่าเขาเป็นอย่างไร ก็มีแต่คนส่ายหน้าแบบนี้ น่าจะมีอะไรผิดปกติแน่ เลี่ยงเสียดีกว่า

๘. มีใจกว้างเสียสละและไม่เห็นแก่ตัว คุณสมบัติข้อนี้ได้หมายความว่า จะต้องไปเที่ยวสงเคราะห์ใครต่อใครจนลืมหืมตา แต่ต้องเป็นผู้รู้จักการ "ให้" มากกว่าการ "รับ" โดยเฉพาะกับบุคคลในครอบครัว การแต่งงานกับคนที่เห็นแก่ตัวเอาแต่ได้จะเป็นความทุกข์ที่แก้ไขยากที่สุด

๙. มีรสนิยม และความสนใจใกล้เคียงกัน ถ้ามีความแตกต่างกันบ้างก็ต้องอยู่ในวิสัยที่จะปรับเข้าหากันได้หรือไม่รังเกียจสิ่งที่อีกฝ่ายหนึ่งชอบ มิฉะนั้นการอยู่ร่วมกันก็กลายเป็นความทุกข์ทรมานแน่

๑๐. เชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรมไม่แตกต่างกันมากเกินไป คนต่างเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรมย่อมมีความแตกต่างกันในเรื่องของความคิด การกระทำ และพฤติกรรมโดยทั่วไป ดังนั้น การเลือกคู่ควรต้องคำนึงถึงปัจจัยนี้ด้วย กล่าวคือต้องพิจารณาว่าคนที่เรารักหรือชอบพอนั้น เขามีความแตกต่างกับเราหรือไม่อย่างไร และเรายอมรับได้ไหม ถ้าต้องกินอยู่ แต่งงาน ใช้ชีวิตร่วมกับคนนี้ เช่น ถ้าเราเป็นคนชอบกินเนื้อหมู แต่คนรักเราเป็นคนอิสลาม เราคงต้องคิดต่อไปว่า เราจะอดทนเลิกกินเนื้อหมูได้ไหม และชายที่เป็นอิสลามสามารถมีภรรยาได้ถึง 4 คน เราจะรับสภาพนี้ได้ไหม ลองถามใจตัวเองให้ดีเสียก่อนตัดสินใจจะได้ไม่นำความยุ่งยากลำบากใจหรือปัญหาตามมาภายหลัง

๑๑. อายุไม่ต่างกันมากนัก อายุในช่วงที่อยากแนะนำ คือ “อายุไม่ควรแตกต่างกันเกิน ๑๐ ปี” เพราะถ้าอีกฝ่ายอายุมากกว่ากันเกิน ๑๐ ปี อาจเกิดสิ่งที่เรียกว่า “ช่องว่างระหว่างวัย” ทำให้ความสนใจต่างกัน และเพื่อนฝูงหรือสังคมของแต่ละฝ่ายจะปรับตัวเข้ากันยาก นอกจากนั้นยังอาจกลายมาเป็นอุปสรรคในชีวิตคู่ได้

๑๒. ไม่ติดสุรา ยาเสพติด และการพนัน บุคคลที่หลงมัวเมาในอบายมุขย่อมไม่สามารถรับผิดชอบต่อครอบครัวได้ และจะนำความเดือดร้อนมาสู่ครอบครัวอีกด้วย

๑๓. มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งกายและใจ ก่อนจะแต่งงาน หรือจะมีเพศสัมพันธ์ กับใครต้องตรวจให้หมดทุกโรคทั้งสองฝ่าย เพื่อความไม่ประมาท โรคบางอย่างติดต่อกันได้ เช่น โรคภูมิคุ้มกันบกพร่องหรือเอดส์ ไม่ควรไว้ใจใครทั้งสิ้น เพราะเขาอาจคิดมาโดยไม่รู้ตัว โรคบางอย่างก็ถ่ายทอดทางพันธุกรรมไปสู่ลูก เช่น โรคเลือด (ธาลัสซีเมีย) จะได้วางแผนครอบครัวให้เหมาะสม และพิจารณาเรื่องการมีลูก หากคิดจะแต่งงานจริงๆ

จากแนวความคิดการเลือกคู่อันได้แก่ การเลือกคู่ตามหลักพุทธศาสนาและการเลือกคู่จากนักวิชาการทั่วไป ในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจุฑาเทพตัวละครเอกชายแสดงความเป็นปัจเจกในการเลือกคู่ครองซึ่งจะได้กล่าวต่อไป

๒.๒ ความเป็นปัจเจกที่แสดงออกผ่านการเลือกคู่ครอง

๒.๒.๑ ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกคู่ของตัวละครเอกชาย

จากการศึกษาการเลือกคู่ครองตามหลักพระพุทธศาสนา ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท และการเลือกคู่จากนักวิชาการทั่วไป สอดคล้องกับการเลือกคู่ของตัวละครเอกชายในนวนิยายชุด สุภาพบุรุษจุฑาเทพ ดังนี้

๒.๒.๑.๑ การเลือกจากหญิงที่มีลักษณะเป็นกำลัง ๕ ตัวละครเอกชายทั้ง ๕ เรื่องมีการเลือกคู่ครองสรุปได้ดังนี้

กำลังคือรูป คือ มีความสวยทางด้านร่างกายและด้านจิตใจ พบว่าตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจุฑาเทพมีการเลือกคู่ครองที่มีความสวยงามทั้งภายนอกและภายใน ดังนี้

คุณชายธราธรได้มีการบรรยายลักษณะของหม่อมหลวงระวีราไพซึ่งเป็นคู่ครองที่คุณชายธราธรเลือกไว้ว่าเป็นผู้หญิงไม่ได้ดูว่าสวยหวานมากแต่มีความโดดเด่นกว่าคนอื่นคือสวยงามเหมือนกับนางพญา ดังจะเห็นได้จาก

.....หม่อมหลวงระวีราไพที่ยืนอยู่ด้านหลังกลุ่ม รูปร่างที่สูงกว่าเพื่อน ๆ โดดเด่น ดวงหน้าของเธอไม่ได้สวยหวาน แต่ดูสง่างามราวกับนางพญาหงส์ รอยยิ้มบนเรียวปากรูปกระจับส่งไปถึงดวงตาทรายสีน้ำตาลเข้ม คู่สวยบนใบหน้ารูปไข่ จมูกโก่งปลายเชิดกับคางคือดิ่ง บอกถึงความถือดีและมั่นใจในตัวเองสูง ผิวของเธอไม่ได้ขาวจัด แต่เป็นสีน้ำผึ้งเนียนละเอียด บวกเข้ากับเรือนร่างสมส่วน สูงระหงกว่ามาตรฐานหญิงไทย

(คุณชายธราธร : ๓๒)

นอกจากความสวยทางร่างกายแล้วหม่อมหลวงระวีราไพยังมีความงดงามทางจิตใจดังจะเห็นได้จากตอนที่หม่อมหลวงระวีราไพกลับออกมาจากการเดินทางไปสำรวจปราสาทเขาพระวิหารร่วมกับเกษรา และคุณชายธราธรแล้วทราบข่าวว่าคุณชายธราธรและหม่อมหลวงเกษราจะต้องแต่งงานกัน เธอยอมปลื้มตัวออกมาทั้งๆที่รักคุณชายธราธรเหตุผลเพราะไม่ต้องการให้สองครอบครัวมีปัญหากันเพราะตนเอง

“ปรางขอโทษ...ปรางไม่ตั้งใจจะทำให้พี่เกษต้องเสียใจ ปรางรู้ว่า พี่ชายใหญ่ต้องแต่งงานกับพี่เกษ ปรางก็พยายามที่จะหักห้ามใจตัวเองแล้ว แต่ ปรางก็ทำไม่ได้” พอได้พูดความในใจออกไป น้ำตาที่เก็บเอาไว้ก็พร่างพรู “แต่ พี่เกษไม่ต้องห่วงนะคะ พอปรางไปอังกฤษแล้ว ทุกอย่างก็จะจบลง ปรางจะไม่ ทำให้ครอบครัวของพี่เกษต้องมามีปัญหาเพราะปราง พอกลับมา ปรางก็จะ เป็นน้องสาวที่ดีของพี่เกษและพี่ชายใหญ่ค่ะ

(คุณชายธราธร : ๓๕๐)

เช่นเดียวกันกับคุณชายปวรจตุรตถคุณชายปวรจตุร ได้มีการบรรยายลักษณะของวรรณรสา ไว้ว่า เป็นผู้หญิงที่มีดวงตาโตสวยงามและมีขนตาเป็นแพเพิ่มความสวยงามมากขึ้น

ดวงตากลมโตเหลือบขึ้นมามองคนพูดเต็มตาเป็นครั้งแรกก็ว่าได้ ใน เมื่อแรกเจอที่สนามบินดอนเมืองเขาก็แอบคิดอยู่แล้วว่าหญิงสาวผู้นี้มีดวงตาคู โดที่สวยเด่นหาคู่ได้ยาก ยิ่งเมื่อมองในมุมที่สูงกว่าในระยะใกล้ มันก็ยิ่งกลมโต อย่างน่าอัศจรรย์ใจแถมยังล้อมกรอบด้วยขนตาคำหนดำหนาเป็นแพ

(คุณชายปวรจตุร : ๕)

นอกจากกำลังรูปแล้ววรรณรสายังมีจิตใจที่งดงามดังจะเห็นได้จากตอนที่ ในขณะที่ วรรณรสากลับวังปรากฏมีการชุมนุมประท้วงเรื่องเขาพระวิหารเกิดขึ้น ระหว่างทางนั้นวรรณรสา เห็นเด็กหญิงพลัดหลงกับพ่อแม่จึงจ้อจรถอดและเข้าช่วยโดยไม่หวังอันตรายที่จะเกิดกับตนเอง ดังตัวอย่าง

...ท่ามกลางฝูงชนวุ่นวาย เด็กหญิงคนหนึ่งยื่นร้องไห้อยู่ลำพังโดยไม่ มีใครหันมาสนใจ หลอนคิดว่าเด็กน้อยน่าจะพลัดพรากจากพ่อแม่.....

... หญิงสาวจึงปลดเสื้อคลุมประคองวิ่งลงไปทั้งที่รถยังจอดไม่สนิท เป้าหมายคือเด็กผู้หญิงคนนั้น หลอนถึงตัวเด็กพร้อมกับมีเสียงดังปังใหญ่ วรรณรสาอุ้มเด็กหญิงวิ่งตรงไปหาที่หลบข้างตู้โทรศัพท์สาธารณะ..

(คุณชายปวรจตุร : ๒๕๖)

การบรรยายกำลังรูปยังปรากฏอยู่ในตอนคุณชายพุฒิกัทรเป็นตอนที่คุณชายพุฒิกัทรและคุณชายรณพีร์ไปดูการประกวดนางสาวศรีสยามและได้เห็นกรองแก้วครั้งแรกก็ทำให้คุณชายเกิดความรู้สึกว่าการองแก้วมีความสวยงามมาก ดังจะเห็นได้จากความรู้สึกของตัวละคร

พุฒิกัทรรู้ว่าผู้หญิงแบบไหนที่ทำให้เขาตะลึงได้ ดวงหน้ารูปไข่
 ทิ้งงามหาใจเปรียบสมดังเนื้อเพลงที่ว่า งามดั่งเทพธิดา แถมยังดวงตาคมซึ่ง
 ปานน้ำผึ้งคูนั่นอีก ตั้งแต่เกิดมาจนเป็นหนุ่มอายุก็สามสิบแล้วเขายังไม่เคยเห็น
 ผู้หญิงคนไหนสวยผุดผาดไปทั้งเนื้อตัวแบบนี้ ทั้งทรวดทรงองค์เอวงามผุด
 ผาดงามเหมือนคังนาฟ้าจำแลง ความรู้สึกอันวาบเข้าใจโหมหัวใจชายหนุ่มโดย
 ไม่รู้ตัว เขารู้สึกหัวใจตนเองที่เต้นแรงและเร็ว นี่ใช่ไหมที่เขาเรียกว่ารักแรกพบ
 (คุณชายพุฒิกัทร : ๗๑)

กรองแก้ว นอกจากจะเป็นคนที่มีความสวยแล้วยังเป็นคนที่มีจิตใจดีด้วยดังจะเห็นได้จากบทบรรยายถึงความรู้สึกนึกคิดของคุณชายพุฒิกัทร

ตลอดเวลาที่อยู่โรงพยาบาล เขาก็ได้ยินเรื่องราวมากมายจากนางสาวศรีสยาม มารดาของหล่อนนั้นเสียชีวิตไปด้วยโรคมะเร็งเมื่อหลายปีก่อน เพราะเรียนเก่งทำให้กรองแก้วเป็นนักเรียนทุนตั้งแต่เล็ก นอกจากเรียนหนังสือแล้วหญิงสาวยังปลูกดอกกุหลาบกับมะลิขายอีกด้วย จากที่เคยเคยปรามาสว่าหล่อนเป็นผู้หญิงสิ้นคิดที่ลุกขึ้นมาประกวดนางงาม บัดนี้พุฒิกัทรต้องเปลี่ยนใจ ยิ่งเห็นความดีนอกเหนือจากหน้าตาอันงดงาม หัวใจของชายหนุ่มก็ยิ่งผลิบานด้วยความรัก

(คุณชายพุฒิกัทร : ๒๐๒)

ตอนคุณชายรัชชานนท์แสดงให้เห็นถึงการเลือกสร้อยฟ้าผู้หญิงที่คุณชายรัชชานนท์เลือกเป็นคู่ครองดังจะเห็นได้จากตอนที่สร้อยฟ้าต้องเข้าพิธีแต่งงานกับคุณชายรัชชานนท์ เธอสวมชุดพื้นเมืองประจำชาติทำให้คุณชายเห็นความงดงามของสร้อยฟ้าอย่างชัดเจน

เมื่อหม่อมราชวงศ์รัชชานนท์เงยหน้าขึ้นมองก็ถึงกับตะลึงในรูปโฉมอันแปลกตาของสร้อยฟ้า ตอนนี้หล่อนไม่ได้อยู่ในชุดก้อมของผู้ชายที่มักจะสวมใส่เป็นประจำ แต่อยู่ในชุดฮิอันเป็นชุดสำหรับงานพิธีของชาวหมู่บ้าน มีพื้นผ้าแขนยาวกรวยกราย ตัวเสื้อเย็บเข้ารูป ประดับด้วยกระดุมเงินเป็นแถวเรียงกันยาวลงมาถึงหัวเข่า คลุมทับผ้าชิ้นลวดลายวิจิตร เย็บปักสาบเสื่อด้วยผ้าสีแดงส้ม และขาวอย่างงดงามลงตัว

ใบหน้าของหล่อนยามนี้นั้นสดใสเปล่งปลั่งไม่ชะมุกชะมอมเหมือนเคยผมเกล้ารวบขึ้นไปไว้บนกระหม่อม ปล่อยชายให้ยาวลงมาถึงไหล่ ประดับด้วยสร้อยทองร้อยรัดเป็นเกลียว ที่ปลายผมติดดอกจำปาคุณำรักที่เคียว ริมฝีปากแดงจัดด้วยเครื่องสำอางแบบพื้นบ้าน ใบหน้าขาวผ่องจนน่าหลงใหล

(คุณชายรัชชานนท์ : ๑๔๘)

นอกจากกำลังรูปแล้วสร้อยฟ้ามีความงดงามของจิตใจดังจะเห็นได้จากเป็นตอนที่สร้อยฟ้าได้เข้าไปอยู่วังจุฑาเทพและจะต้องพิสูจน์ตนเองว่าเหมาะสมที่จะเป็นสะใภ้ของตระกูลจุฑาเทพด้วยวิธีการทดสอบการทำอาหาร สร้อยฟ้าเลือกที่จะทำ “ข้าวต้มมัด” แต่สร้อยฟ้าไม่สามารถแยกแยะระหว่างน้ำตาลกับเกลือได้จึงทำให้ชายรัชชานนท์จะต้องวางแผนช่วย โดยการไปซื้อข้าวต้มมัดกับร้านของเกษรมาสับเปลี่ยนกับข้าวต้มมัดของสร้อยฟ้า แล้วนำไปให้หม่อมย่าเอียดและคุณย่าอ่อนชิม และได้รับคำชมจากหม่อมย่าเอียดและคุณย่าอ่อน แต่พอสร้อยฟ้ารู้ภายหลังว่าข้าวต้มมัดนั้นไม่ใช่ฝีมือของตนเองทำให้สร้อยฟ้าไม่พอใจเป็นอย่างมากสร้อยฟ้าจึงไปบอกความจริงกับคุณย่าอ่อน ซึ่งสร้างความประทับใจให้กับหม่อมย่าเอียด ได้รับถึงคุณธรรมจริยธรรมข้อนี้ของสร้อยฟ้า ดังตัวอย่าง

“แต่ย่าก็จะขอให้คะแนนพิเศษแก่สร้อยฟ้า ในฐานะที่หล่อนเป็นคนซื่อสัตย์” หม่อมเอียดหันไปหาหญิงสาว มุมปากของท่านยกขึ้นเล็กน้อยพองาม “หล่อนจะไม่บอกฉันกับคุณอ่อนเรื่องนี้ก็ได้ เมื่อเช้าหล่อนได้รับคำชมไปเต็มๆ อยู่แล้ว แต่ก็ยังมาสารภาพผิด ฉันเป็นคนที่ยึดเอาความสัตย์อยู่เหนือสิ่งอื่นใด เมื่อนำไปหักกลบลบหนักกันแล้ว ก็เท่ากับว่าหล่อนเสมอตัว”

(คุณชายรัชชานนท์ : ๒๔๖)

คู่ครองที่คุณชายรณพีร์เลือกมีกำลังรูปซึ่งจะเห็นได้จากบทบรรยายความสวยงามของ
เพียงขวัญ เป็นตอนที่คุณชายรณพีร์เห็นเพียงขวัญครั้งแรก

วงหน้าของเชงามพริ้ม ปากนิคจุมกน้อยน่าเอ็นดู เฮอร์วผมอวด
หน้าผากสวย ประดับมวยผมด้วยรัศมีเกสรสีทอง ติดกรรเจียกจร ลายอ่อนช้อย
ตรงไบหูทั้งสอง เรือนร่างกลมกลึงรัดด้วยผ้าแถบสีน้ำเงินเข้มและผ้านุ่งจีบนาง
สีเดียวกัน ลำคอระหงประดับด้วยกรองศอ จลุลายเข้ากับพาดูร์ตรงต้นแขน
และกำไรข้อมือ ที่แปลกไปกว่านั้นคือด้านหลังของเธอมียี่กสีทองแซมด้วยขน
นกสีน้ำเงินแบบเดียวกับที่มือเขา

ไม่มีสิ่งใด โดดเด่นเท่ากับดวงตาคมซึ่งซึ่งมองสบมา ครึ่งชายหนุ่ม
ให้ตรึงตราดื่มคำความงดงามประจักษ์ภาพฝัน

(คุณชายรณพีร์ : ๒๕-๓๐)

เพียงขวัญในวันนี้สวมเครสผ้าไหมคอปกาดแขนกุด กระโปรงคลุม
เข้าบานเล็กน้อยเผยให้เห็นริ้วขาวสวยรับกับรองเท้าสั้นสูง ชุดสีส้มอ่อนขับผิว
ฟ่องของวัยสาว เช่นเดียวกับทรงผมซึ่งปล่อยสยายเป็นธรรมชาติ ทำให้หญิง
สาวดูอ่อนเยาว์ แต่สง่างามและกระฉับกระเฉงสมเป็นสาวสมัยใหม่

(คุณชายรณพีร์ : ๓๑)

นอกจากจะมีกำลังรูปแล้วจิตใจของเพียงขวัญก็เป็นคนที่จิตใจงดงามดังจะเห็นได้จาก

“ขวัญของผมเป็นคนดีจริงๆ” รณพีร์ดีขลุ่ยอย่างภาคภูมิใจ เพียงขวัญจึง
ค้อนขำ

“คุณชอบพูดเล่นอยู่เรื่อย”

“ผมไม่ได้พูดเล่นนะ ขวัญของผมเป็นคนดี จิตใจงดงาม และให้อภัย
คนง่าย เพราะอย่างนี้ผมถึงรักคุณ”

(คุณชายรณพีร์ : ๑๕๒)

จากนวนิยายชุดสภาพบุรุษจุฑาเทพดังที่กล่าวมาแล้วไม่ว่าจะเป็นบทบรรยาย บทสนทนา ความรู้สึกนึกคิดของตัวละครเอกชายที่แสดงความเป็นปัจเจกด้วยวิธีการเลือกคู่ครองโดยใช้การเลือกหญิงจากหลักคัมภีร์พุทธศาสนาเถรวาทคือกำลังรูป ๕ คู่ครองที่ตัวละครเอกชายเลือกในนวนิยายนั้นส่วนใหญ่จะมีรูปร่างหน้าตาดี รวมทั้งผิวพรรณดีซึ่งเป็นที่ต้องตาต้องใจของผู้ชายที่ได้พบเห็นนอกจากนั้นความใกล้ชิดสนิทสนมก็ทำให้รู้ถึงสภาพจิตใจที่ดีของคู่ครองที่ตนเลือก แสดงให้เห็นว่าการเลือกคู่ครองของตัวละครเอกชายตามหลักพระพุทธศาสนาเถรวาทมีคุณสมบัติเป็นกำลังรูป ๕ คือ ความงามและจิตใจที่ดี

๒.๒.๑.๒. เลือกตามหลักสมะ ๔ ดังนี้

สมศีลา คือ การมีกิริยามารยาทที่เรียบร้อย ประพฤติปฏิบัติตนอย่างเหมาะสม ได้รับการอบรมเลี้ยงดูมาอย่างดี ในการเลือกคู่ครองของตัวละครเอกชายทั้ง ๕ คนนั้นผู้หญิงที่ตัวละครเลือกมาเป็นคู่ครองล้วนแล้วแต่ได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้ที่มีกิริยามารยาทที่เรียบร้อยสมเป็นกุลสตรี ดังจะเห็นได้จากความรู้สึกของตัวละครเอกชายเองและตัวละครอื่นๆที่บ่งบอกว่าคู่ครองที่ผู้ชายเลือกมีความเหมาะสมอย่างไร

คุณชายธราธรจะมาแจ้งข่าวเรื่องการหมั้นระหว่างเขากับเกษรา ณ วังแสงอาทิตย์ให้ ระวีร์ราไฟได้รับรู้ซึ่งสร้างความเสียใจให้กับหล่อนเป็นอย่างมากหากแต่หล่อนก็ต้องต้อนรับจับคู่เป็น อย่างดีในฐานะเจ้าบ้านที่ดี ดังตัวอย่าง

“...เชิญพี่ชายใหญ่นั่งก่อนเถอะค่ะ ปรางจะยกน้ำมาบริการ” เธอทำ หน้าที่เจ้าบ้านที่ดี ไม่ถึงนาทีก็กลับมาพร้อมน้ำมะนาวเย็นเฉียบ ก่อนนั่งสงบ เสียมบนเก้าอี้ข้างๆ

(คุณชายธราธร : ๓๕๕)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่าการทำหน้าที่เป็นเจ้าบ้านที่ดีเป็นมารยาทขั้นพื้นฐานที่มนุษย์ พึงมี ระวีร์ราไฟถึงแม้ว่าจะไม่อยากจะต้อนรับคุณชายธราธรแต่ก็ต้องปฏิบัติตามมารยาทของสังคมที่ ควรปฏิบัติต่อกัน

คุณชายปวรอุภยยามที่จะถามเรื่องส่วนตัวของรสาแต่หล่อนก็ไม่อยากเล่าไม่อยาก บอก นั้นเป็นเพราะคุณชายปวรอุภยกับรสาได้เจอกันเพียงไม่นานจึงทำให้ตัวละครเอกชายคิดว่าอาจ เพราะรู้จักกันไม่นานหล่อนจึงไม่อยากเล่าเรื่องส่วนตัวให้ฟังเนื่องจากไม่เป็นกุลสตรี ดังตัวอย่าง

...อันที่จริงเขาก็อาจจะใจร้อนเกินไป เพราะถ้านับกันแล้ว เขากับ
 หล่อนรู้จักกันจริงๆ ก็เพียงไม่กี่วันเท่านั้น หล่อนเป็นผู้หญิง จะให้รวดเร็วปรูด
 ปราดอย่างไรเขาต้องการก็คงไม่สมเป็นกุลสตรี...ชายหนุ่มซ่อนยิ้มอย่างนี้กับ
 ตัวเอง

(คุณชายปวรจ : ๑๕๖)

จากแนวความคิดของคุณชายปวรจดังที่กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่ากิริยาอาการที่
 แสดงออกนั้นพอใจในการกระทำของรสาที่ไม่เปิดเผยเรื่องราวส่วนตัวให้ผู้ชายที่รู้จักกันได้ไม่นาน
 ถือเป็นการวางตัวได้เหมาะสม

ตอนที่ย่ออ่อนไปเจอคุณชายพุฒิกัทรกับกรองแก้วอยู่ด้วยกันที่บ้านพักตากอากาศที่
 หัวหิน ย่ออ่อนสังเกตบุคลิกลักษณะของกรองแก้ว หล่อนคิดว่ากรองแก้วเป็นผู้หญิงที่สวยงามและมี
 กิริยามารยาทเรียบร้อย และมีมือการทำอาหารยังดีอีกด้วย ดังตัวอย่าง

นอกจากหน้าตาสวยแล้วหญิงสาวคนนี้ก็ยังมีมือการทำอาหารเป็น
 เลิศอีกด้วย ทำทางเดินเห็นก็สง่างามบ่งว่าได้รับการอบรมมาอย่างดี....

(คุณชายพุฒิกัทร : ๒๕๖)

ตอนที่คุณชายกลับจากหัวหินแล้วก็เข้าไปคุยกับหม่อมย่า ว่าเกิดอะไรขึ้นบ้างที่หัวหิน
 แต่หม่อมย่าต้องการให้แต่งงานกับมารดีสาวบ้านเทพพรหม คุณชายพุฒิกัทรก็บอกหม่อมย่าว่ากรอง
 แก้วเป็นคนที่มิกิริยามารยาทเรียบร้อย ดังตัวอย่าง

“หม่อมย่าครับ กรองแก้วไม่เคยเป่าหูผม ผมรักเธอด้วยใจบริสุทธิ์
 กรองแก้วเป็นคนดี หากหม่อมย่าได้รู้จักจะต้องชอบ เชน่ารักเรียบร้อยสมเป็น
 กุลสตรี”

(คุณชายพุฒิกัทร : ๓๐๕)

จากตัวอย่างที่กล่าวมานั้นจะเห็นได้ว่าแนวความคิดของคุณชายพุฒิกัทรนั้นจะต้องเป็น
 ผู้หญิงที่มีกิริยามารยาทสุภาพเรียบร้อย จะต้องเป็นผู้หญิงที่ดีสมกับเป็นกุลสตรี

ตอนที่คุณชายรัชชานนท์กับสร้อยฟ้า (เจ้าหญิงสร้อยฟ้า แห่งเวียงภูคำ) ตกลงกันว่าจะแต่งงานกัน โดยมีเจ้าหลวงรังสิมันต์กับหม่อมยาเอียด หม่อมราชวงศ์อนุพันธ์กับคุณหญิงคารณีนุช จ้อยและจันทา นักรบเป็นสักขีพยาน ซึ่งสร้อยฟ้าสลัดคราบจากสาวเสี่ยวและแก้งก้างกลายเป็นหญิงสาวที่มีกิริยามารยาทเรียบร้อยซึ่งสร้างความประทับใจให้กับคุณชายรัชชานนท์เป็นอย่างมาก ดังตัวอย่าง

... สร้อยฟ้าทรุดตัวลงนั่งพับเพียบเรียบร้อย ยกมือพนมไหว้ผู้ใหญ่ทุกคนด้วยท่าทางอ่อนช้อย สร้างความแปลกใจให้ผู้ไม่เคยเห็น รวมทั้งรัชชานนท์ด้วย เพราะท่าทางแก้งก้างนั้นคงถูกขัดเกลากออกไปสิ้นด้วยขนบธรรมเนียมอันเคร่งครัดภายในวังเสียแล้ว.....

(คุณชายรัชชานนท์ : ๔๕๐)

จากเหตุการณ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าถึงแม้ว่าสร้อยฟ้าจะมีท่าทางแก้งก้างเมื่อครั้งที่เป็นสาวชาวป่าเนื่องจากอาศัยอยู่ในป่ามานานแต่เมื่อได้รู้ว่าตนเป็นถึงเจ้าหญิงแห่งเวียงภูคำก็สามารถปรับตัวและวางตัวเป็นอย่างดีจนทำให้คุณชายรัชชานนท์เกิดแนวคิดที่เลือกคู่มีกิริยามารยาทเรียบร้อย

เป็นตอนที่หม่อมยาเอียดและคุณย่าอ่อน ได้รู้ว่าคุณชายธณพีร์มีคนรักแล้วโดยคำบอกเล่าจากหม่อมหลวงวิไลธรรมา ดังนั้นหม่อมยาเอียดจึงเรียกคุณชายเพื่อสอบถามปรากฏว่าเป็นเรื่องจริงดังที่ได้รู้มาและได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเพียงขวัญว่าเป็นเพียงคาราที่เดินกินรำกิน แกรมยังมีชื่อเสียงเลีฯฯหายๆจึงไม่เหมาะที่จะเป็นสะใภ้ของวังจุฑาเทพ คุณชายได้แสดงแนวคิดของตนเองในการเลือกคู่ ดังจะเห็นได้จาก

“เรื่องทั้งหมดเป็นแค่ข่าวลือครับ จริงๆแล้วเพียงขวัญเป็นผู้หญิงที่ดีมาก มีกิริยามารยาทที่เรียบร้อย มีความมั่นใจในตนเอง ขยันทำงานหาเลี้ยงครอบครัวถ้าหม่อมยากับย่าอ่อนได้รู้จักขวัญ จะต้องรักเธออย่างแน่นอน”.....

“ผมคบกับขวัญมานานจนรู้จักตัวตนที่แท้จริงของเธอแล้วครับ ผมเชื่อผู้หญิงที่ผมรักไม่ใช่คนแบบนี้”

(คุณชายธณพีร์ : ๑๘๓)

จากบทสนทนาที่กล่าวมาข้างต้นนั้นแสดงแนวความคิดของคุณชายธรมพีร์ที่แสดงความมั่นใจว่าผู้หญิงที่ตนเองเลือกเป็นคนที่มิกิริยามารยาทเรียบร้อยถึงแม้ว่าจะมีข่าวเลียบหายเกี่ยวกับเพียงขวัณคุณชายธรมพีร์ก็ยังไม่ยืนยันว่าเป็นคนดี

ตัวละครเอกชายทั้ง ๕ คนจากนวนิยายชุด สุภาพบุรุษจุฑาเทพ มีแนวคิดในการเลือกคู่ครองตามหลักสมะ ๕ คือ “มีศีลสมกัน” กล่าวคือ เลือกจาก การวางตัวให้เหมาะกับกาลเทศะและสถานการณ์ ปฏิบัติตนเป็นเจ้าบ้านที่ดี มิกิริยามารยาท และปฏิบัติตนสมกับที่เป็นกุลสตรี ทุกด้านที่กล่าวมานั้นล้วนเป็นส่งผลให้ภรรยาและสามีที่จะใช้ชีวิตร่วมกันไปตลอดช่วงอายุขัย

สมจากา คือ ผู้หญิงที่ตัวละครเอกชายเลือกมาเป็นคู่ครองจะต้องมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความโอบอ้อมอารี ความมีใจกว้าง ความเสียสละ ความพร้อมที่จะช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่น จากการศึกษาพบว่าตัวละครเอกชายนั้นเลือกคู่ครองจากการมีจาละสมกัน ดังนี้

หม่อมหลวงระวีราไพค์คู่ครองที่คุณชายธรรเลือกมีความพร้อมที่จะช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่นและความเสียสละเพื่อให้คนรักได้ทำตามคำมั่นสัญญาทั้งที่รักคุณชายธรรมาก เมื่อครั้งที่มีการลือว่าเกิดการหลงป่าเมื่อครั้งที่คุณชายธรรออกสำรวจปราสาทว่าหลงป่าไปด้วยกัน ทั้งหม่อมหลวงเกษราและหม่อมหลวงระวีราไพค์ และคุณชายธรรก็ต้องแต่งงานกับหม่อมหลวงเกษรา หม่อมหลวงระวีราไพค์จึงตัดสินใจที่จะเลือกเสียสละคนรักโดยการเดินทางไปเรียนต่อต่างประเทศยอมให้คุณชายธรรแต่งงานกับหม่อมหลวงเกษราเพื่อแก้ปัญหาเรื่องราวทั้งหมด ดังจะเห็นได้จาก

“แล้วปรางล่ะ ไม่ได้รักพี่ชายใหญ่น้อยกว่าคุณเกษหรือกรีหรือเราจะยอมเป็นฝ่ายเสียสละ”

คุณธรรถามนิ่งงัน....ความลับที่คิดว่าไม่เคยเปิดเผยให้ใครรู้ แต่บัดนี้บิดากลับมองออกอย่างง่ายดาย พอคิดถึงหัวใจก็เจ็บแปลบ น้ำตาไหลรินโดยไม่ตั้งใจ เธอรีบเช็ดออกอย่างรวดเร็ว

“มันไม่ใช่การเสียสละหรอกค่ะ เพราะใครๆก็รู้ว่าพี่เกษกับพี่ชายใหญ่จะแต่งงานกันสักวัน ถ้าปรางเข้าแทรก ปรางสิคะจะถูกตราหน้าว่าเป็นฝ่ายแย่งชิงพี่ชายใหญ่มากจากเธอ มันไม่ละเอียดมากกว่าหรือคะ หากปรางจากไป ทุกคนก็จะสมหวัง ความรักของปราง มันเป็นความรักอย่างเด็กๆอีกไม่นานปรางคงลืมค่ะ” เธอฝืนยิ้ม

(คุณชายธรร : ๓๖๒)

ตอนคุณชายรณพีร์ คุณชายได้แสดงความรู้สึกว่าเพียงขวัญเป็นผู้หญิงที่มีความเสียสละในด้านของการทำงานเลี้ยงครอบครัวตั้งแต่ยังเรียนไม่จบ โดยทำงานทุกอย่างเพื่อหารายได้มาจุนเจือครอบครัว

รณพีร์ทราบจากการสนทนาระหว่างรับประทานอาหารเช้า ผู้หญิงตัวเล็กๆคนนี้ต้องแบกความรับผิดชอบเกินตัว เธอต้องทำงานตั้งแต่ก่อนจบโรงเรียนนาฏศิลป์ด้วยการขายของเล็กๆน้อยๆ และรับจ้างเย็บชุด โขนละคร เป็นค่าเล่าเรียน เมื่อโตขึ้นจึงมาเป็นนางรำตามงานต่างๆ จากนั้นจึงผันตัวมาแสดงภาพยนตร์ทันทีที่เรียนจบ ทั้งหมดนี้ก็เพื่อหาเงินส่งเสียลูกพี่ลูกน้องให้เรียนต่อ และรับภาระค่าใช้จ่ายของทุกคนในบ้าน

(คุณชายรณพีร์ : ๕๘)

จากที่กล่าวมาข้างต้นทั้งหมดพบว่า บรรดาคุณชายได้เลือกเลือกคู่ครองที่มีความสมจจะกัน กล่าวคือ เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับตัวละครเอกชายและตัวละครอื่น ได้แสดงความคิดโดยคู่ครองของคุณชายยอมเสียสละความรักที่มีต่อคุณชายเพื่อแลกกับความสุข ความสบายใจ และอนาคตที่ดีกว่า

๒.๒.๑.๓. เลือกจากเหตุผลทางด้านความรัก

ความรักเกิดจากการใกล้ชิดสนิทสนมในปัจจุบันชาติ การเลือกคู่ครองของบรรดาคุณชายทั้ง ๕ คนนั้น ล้วนแล้วมีเหตุผลหลักที่เลือกเพราะเหตุเกิดจากความรักทั้งสิ้นซึ่งปรากฏในตอนคุณชายธรรช คุณชายธรรชกลับจากการออกภาคสนามพร้อมด้วยหม่อมหลวงเกษราและหม่อมหลวงระวีรำไพและการหนีการตามล่าของพวกค้ำวัดอุโบราณได้ร่วมทุกข์ร่วมสุขกันก็ทำให้คุณชายธรรชได้คำตอบว่าเขามีความรักให้กับหม่อมหลวงระวีรำไพ ดังตัวอย่าง

“หลายสัปดาห์ที่อยู่ที่นี่ ผู้หญิงทั้งสองเป็นผู้หญิงที่แสดงให้เห็นว่าคู่ควรกับการเป็นแม่ศรีเรือนของพี่จริงๆ แต่ถ้าถามเรื่องความรักแล้ว พี่กลับรักน้องปรางอย่างไม่มีเหตุผล รู้แต่ว่าเอ็นดู ไม่ว่าเธอจะทำอะไร พูดยอะไร ก็น่านำใครไปเสียทุกอย่าง มันคงเป็นความรู้สึกนี้เอง ที่พี่รั้งรอ ไม่ยอม

แต่งงานกับน้องเกษียติ เหมือนไม่มั่นใจ ไม่แน่ใจ ถึงได้ยึดเวลาออกมาจนถึงตอนนี้”

(คุณชายธราธร : ๓๘๓-๓๘๔)

จากบทสนทนาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าระยะเวลาที่ใช้ชีวิตอยู่ด้วยกันของคุณชายธราธรและหม่อมหลวงทั้งสองทำให้คุณชายธราธรรู้ว่าตนเองรักใคร่และใครที่ควรจะเป็นคู่ครอง การใช้เวลาอยู่ด้วยกันและเกิดความรักยังมีในตอนคุณชายปวรจ คุณชายปวรจได้เลื่อนตำแหน่งและต้องไปประจำที่ประเทศสวีเดนเป็นเวลา ๔ ปี ทำให้ย่าอ่อนจะต้องรีบเร่งรัดให้คุณชายปวรจแต่งงานกับหม่อมหลวงกระถิน เทวพรหม จึงทำให้คุณชายปวรจปฏิเสธที่จะแต่งงานโดยบอกว่าการแต่งงานต้องเป็นไปด้วยความรักเท่านั้น ดังตัวอย่าง

“ผมเรียนคุณย่าอ่อนหลายครั้งแล้ว ว่าผมไม่ต้องการแต่งงานกับน้องกระถิน”

“ได้ยังไง จำไม่ได้หรือว่าเป็นพระประสงค์ของท่านชายวิชชากรที่จะให้จุฑาทาเทพเป็นทองแผ่นเดียวกันกับเทวพรหม...”

ธณพีร์แทรกขึ้น “...พี่ชายรุจไม่ได้รักน้องกระถิน น้องกระถินนั้นยังเด็กนัก อายุเพิ่งจะสิบแปด คงไม่ได้คิดอะไรกับพี่ชายรุจ แต่เพียงผู้ใหญ่ว่ายังไงก็ว่าตามนั้น ย่าอ่อนก็เห็นจากครั้งพี่ชายใหญ่แล้วนี่ครับ ว่าการได้เลือกหญิงที่รักด้วยตนเองนั้นแหละจะสร้างความสุขยิ่งกว่าอะไรทั้งหมด”

“ผมว่าชายรุจคงจะมีหญิงอื่นในใจอยู่แล้ว มิเช่นนั้นคงไม่ปฏิเสธความปรารถนาดีของหม่อมย่าและคุณย่าหัวชนฝาเช่นนี้” ธราธรกล่าว “จริงหรือชายรุจ”

(คุณชายปวรจ : ๒๘๖ – ๒๘๗)

จากบทสนทนาข้างต้นจะเห็นได้ว่าคุณชายปวรจยืนยันที่จะต้องแต่งงานกับคนที่รักเท่านั้น อีกทั้งคุณชายธณพีร์ก็ช่วยยืนยันด้วยว่าหากได้แต่งงานกับคนที่ตนรักก็จะสามารถสร้างความสุขได้อย่างแน่นอน การแต่งงานกับคนที่รักนั้นยังปรากฏในตอนคุณชายพุฒิภัทร ตอนที่คุณชายพุฒิภัทรพยายามเจรจาต่อรองขอให้หม่อมย่าว่าจะไม่ยอมแต่งงานกับน้องมารตีเพราะไม่ได้รับมารตีและคงไม่สามารถที่จะแต่งงานกับผู้หญิงที่ตนไม่รักได้ ดังตัวอย่าง

“แต่ผมไม่ได้ชอบพอน้องมารดี”

“ถึงไม่รัก แต่ชายภัทรเคยคิดบ้างไหมว่าสองสกุลเราจะต่อ
หมางใจกันก็เพราะชายภัทรเพียงคนเดียว ทำอย่างนี้เท่ากับไม่รักษาหน้ายา
เลย” หม่อมเอียดเอ็ดเสียงเข้ม

“ผมขอโทษครับหม่อมย่า แต่ผมคงหมั่นหมายกับผู้หญิงที่ไม่
รักไม่ได้”

“ชายภัทรจะบอกย่าว่ารักผู้หญิงคนนี้อย่างนั้นหรือ”

“ใช่ครับผมรักแก้ว ผมต้องการแต่งงานกับเธอ”

(คุณพุดพิภทร : ๓๐๔)

จากบทสนทนาดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการแสดงจุดยืนของคุณชายพุดพิภทรชัดเจนว่ารัก
กรองแก้วมากและจะไม่ยอมแต่งงานกับคนที่ไม่ได้รักโดยเด็ดขาด การยืนยันที่จะแต่งงานกับคนที่
รักปรากฏในตอนคุณชายรัชชานนท์ คือ ตอนที่คุณชายรัชชานนท์กลับจากหนองคายและพา
สร้อยฟ้ามาอยู่ที่วังจุฑาเทพด้วยซึ่งคุณชายรัชชานนท์ได้กราบเรียนหม่อมย่าเอียดและคุณย่าอ่อนว่า
คุณชายและสร้อยฟ้าได้แต่งงานกันแล้ว ซึ่งทำให้ย่าทั้งสองคนไม่พอใจ โดยย่าอ่อนให้หย่าจาก
สร้อยฟ้าแล้วให้แต่งงานกับคินิซุแล้วจะให้สร้อยฟ้าเป็นอนุภรรยาได้แต่คุณชายก็ได้ให้เหตุผลกับย่าทั้ง
สองว่าคุณชายรักสร้อยฟ้าจะไม่แต่งงานกับผู้หญิงอื่น ดังตัวอย่าง

“ผมไม่คิดที่จะมีเมียช้อยหรือเมียหลวงหรือครับ ผมเข้าใจ
ความรู้สึกของผู้หญิงที่ต้องตกเป็นรองดี ไม่มีใครมีความสุขหรือครับ” รัชชา
นนท์ยืนยันหนักแน่น

“นี่หมายความว่า.....” หม่อมเอียดเอ็ดเสียงสั้น “ชายเล็กรักผู้หญิงคน
นั้นหรือ”

รัชชานนท์ขยับเข้าไปใกล้ ยกมือพนมก้มลงกราบแทบดักของท่าน
“ผมขอโทษที่ทำอะไรไปโดยพลการไม่ได้กราบเรียนหม่อมย่าให้ทราบ
เสียก่อนแต่ที่ผมทำไปก็เพราะมีเหตุสุดวิสัยจริงๆ และเหตุอันจำเป็นอย่าง
ยิ่งยวดก็คือ ผมรักสร้อยฟ้าครับ และก็ไม่คิดจะมีคนอื่นคนไหนนอกเสียจาก
เธอคนเดียวเท่านั้น”

(คุณชายรัชชานนท์ : ๒๑๘)

จะเห็นได้ว่าคุณชายรัชชานนท์เลือกคู่ครองจากความรักคือมีการยืนยันว่าจะแต่งงานกับคนที่ตนเองรักเท่านั้นคือ สร้อยฟ้า หากไม่ได้แต่งงานกับสร้อยฟ้าก็จะไม่แต่งงานกับผู้หญิงคนไหนอีก ดังนั้นการยืนยันของตัวละคร คุณชายรัชชานนท์จะเห็นได้ชัดว่าจะต้องเป็นคนที่รักเท่านั้น การแต่งงานที่เกิดจากความรักยังปรากฏในตอนคุณชายธณพีร์ คุณชายธณพีร์ต้องอยู่บ้านคนเดียวเพราะพี่ชายทั้ง ๔ คนแต่งงานมีครอบครัวกันหมดแล้ว ซึ่งการแต่งงานของพี่ชายทำให้คุณชายธณพีร์รู้สึกแปลกแยกราวกับอยู่คนเดียวในบ้าน เขารู้สึกเหงา คุณชายธณพีร์รู้สึกยินดีเมื่อเห็นพี่ชายแต่งงานกับคนที่รัก ดังตัวอย่าง

พี่ชายทุกคน โชคดี ผู้หญิงที่พวกเขาเลือกมาจากหลายฐานันดร แต่ก็เพียบพร้อมไปด้วยรูปสมบัติและคุณสมบัติ ความดีงามของพวกเธอชนะใจชายทั้งสองรวมถึงธณพีร์ เหนืออื่นใดคือความรักซึ่งพวกเธอมีต่อบรรดาพี่ชายของเขา เช่นเดียวกับที่พวกเขาเองก็รักเธอ การแต่งงานของพี่ๆจึงตั้งอยู่บนพื้นฐานของความรักอย่างน่าอัศจรรย์

(คุณชายธณพีร์ : ๑๒)

จากตัวอย่างดังกล่าวจะเห็นได้ว่าคุณชายธณพีร์ต้องการเป็นเหมือนอย่างพี่ชายทั้ง ๔ คน คือการแต่งงานจะต้องอยู่บนพื้นฐานของความรักเท่านั้น

ดังนั้น ตัวละครเอกชายทั้ง ๕ คนจากนวนิยายชุด สุภาพบุรุษจุฑาเทพ มีแนวคิดในการเลือกคู่ครองที่เกิดจากความรักโดยแนวคิดของคุณชายจะต้องแต่งงานกับคนที่จะสามารถเข้าใจซึ่งกันและกัน เปิดเผยความดีและความบกพร่องของตนเอง ความเข้าใจกันย่อมเป็นที่มาแห่งการให้อภัยซึ่งกันและกันถ้าหากมีอะไรผิดพลาด และความเข้าใจซึ่งกันและกัน จะไม่ทำความผิดหวังให้แก่ชีวิตรักและสมรสด้วย

๒.๒.๑.๔. มีความซื่อสัตย์ และมีคุณธรรม คือ คู่ครองที่มีอุปนิสัยที่ดีงามซึ่งตั้งสมอยู่ในดวงจิต มีความซื่อสัตย์ ซึ่งคุณสมบัตินี้ดังกล่าวถือเป็นคุณธรรมขั้นพื้นฐานที่คู่ครองทุกคนพึงมี นั่นก็หมายรวมถึงว่าคู่ครองที่มีคุณธรรมจริยธรรมจะไม่นอกใจ หลอกหลวง หรือทำมาหากินไม่สุจริต เพราะคุณธรรมจริยธรรมเป็นเครื่องหมายของคนดี จากการศึกษาได้วิเคราะห์การเลือกคู่ครองที่มีความซื่อสัตย์และมีคุณธรรมที่ปรากฏในตัวละครเอกชาย นวนิยายชุดสุภาพบุรุษจุฑาเทพ พบว่า ตัวละครเอกชายจะเลือกคู่ครอง ดังนี้

ตอนคุณชายธราธร เป็นตอนที่คุณชายธราธรจะต้องเดินทางไปสำรวจปราสาทเขาพระวิหารกับคุณชายอาทิตย์รังมี แต่ในเวลาที่คุณชายอาทิตย์รังมีป่วยด้วยโรคประจำตัวที่กำลังสร้างความห่วงใยให้กับหม่อมหลวงระวีราไพเป็นผู้เป็นบุตรสาวเป็นอย่างมาก หล่อนจึงขออนุญาตคุณชายธราธรติดตามไปสำรวจในครั้งนี้ด้วยซึ่งคุณชายธราธรรู้ว่าหล่อนเป็นห่วงพ่อมากแค่นั้นจึงให้ติดตามไปด้วย ดังตัวอย่าง

“ก็คุณพ่อน่ะสิคะ พักนี้ท่านไม่ค่อยสบาย คุณแม่ห่วงไม่อยากจะให้ท่านเดินทางไปไกลๆเมื่อก็คุณแม่ขึ้นมาบ่นว่าพี่ชายใหญ่สนับสนุน บอกว่าจะดูแลท่านให้เองแต่คุณแม่ก็ยังไม่สบายใจหรอกคะ”

“คุณอาอาการไม่ดีเลยหรือ”

“ก็ไม่เชิงค่ะหมอบอกว่าท่านมีอาการของโรคหัวใจ พอทราบว่าจะต้องเดินทางไปไกลๆก็ห่วงยิ่งต้องเดินขึ้นเขาวันหนึ่งคงไม่รู้ก็เที่ยว”

“.....ถ้ามันทำไม่น้องปรางไม่ตามไปดูแลท่านล่ะครับ จะได้ไม่ต้องกังวลไหนๆก็ปิดเทอมแล้ว”

(คุณชายธราธร : ๑๐๓)

หน้าที่ดูแลความเป็นอยู่ของหม่อมราชวงศ์อาทิตย์รังมีเป็นของบุญถึงก็จริง แต่ระวีราไพยังคงคอยลอบตามบิดาไปไหนต่อไหนเสมอ เรียกว่าทำหน้าที่ของตนอย่างไม่ขาดตกบกพร่องเช่นกัน เพราะเมื่อตั้งใจจะมาดูแลบิดาแล้วก็จะคอยสอดส่องสารทุกข์สุกดิบของท่านมิได้ขาด..

(คุณชายธราธร : ๒๒๓)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นถึงความมีคุณธรรมของหม่อมหลวงระวีราไพได้อย่างเด่นชัดในเรื่องของความกตัญญูรู้คุณบิดามารดา ซึ่งคุณสมบัติดังกล่าวเหมาะที่จะเป็นคู่ครองที่เหมาะสมกับแนวคิดที่ตัวละครเอกชายใช้ในการเลือกคู่ครอง

ตอนคุณชายปวรรุจ เลือกคู่ครองคือท่านหญิงวรรณรสา ซึ่งได้ตอบแทนบุญคุณบิดาที่ได้เลี้ยงดูและส่งให้เรียนที่ป็นังซึ่งท่านหญิงวรรณรสาก็ตั้งใจศึกษาเล่าเรียนเป็นอย่างดี และเมื่อแต่งงาน

กับคุณชายปวรจต้องย้ายไปอยู่ที่ประเทศสวีเดนแลนด์กับสามี แต่เมื่อได้ทราบว่าบิดาป่วยก็กลับมาเพื่อดูแล

“ทำไมไม่พาท่านหญิงมาด้วย น่าดีจริงเชียว”

“พระองค์เจ้าฉัตรอรุณเกิดการประชวรครับ ท่านหญิงจึงต้องเฝ้าดู
พระอาการ”

“ตายจริง” อ่อนยกมือทาบอกตกใจ “พระอาการหนักหรือ”

“ตอนที่ผมออกมายังไม่รู้สึกพระองค์ครับ ท่านหญิงทรงเป็นห่วงเลย
ไม่อยากทิ้งมา ท่านหญิงตั้งพระทัยว่าหากทรงทุเลาแล้วก็จะมากราบหม่อมย่า
กับคุณย่าอ่อนครับ เพราะคงจะอยู่ประเทศไทยกันจนถึงสามสัปดาห์ครับ”

(คุณชายรัชชานนท์ : ๓๒๑)

จะเห็นได้ว่าหม่อมเจ้าหญิงวรรณรสาเป็นคู่ครองที่มีคุณธรรมเพราะดูแลได้จากว่าเมื่อทราบว่า
บิดาป่วยก็รีบมาดูแลทันทีซึ่งถือว่าเป็นคนที่มีความกตัญญูต่อบิดาซึ่งเป็นพื้นฐานของคนดี

ตอนคุณชายวุฒิภัทร กรองแก้วเข้าร่วมการประกวดนางสาวศรีสยามซึ่งในสมัยนั้นคนที่
ประกวดจะถูกสังคมนาหน้าว่าเป็นคนที่ชอบโชว์เนื้อหนังมังสา แต่กรองแก้วก็พยายามที่จะไม่
สนใจเธอตั้งใจที่จะคว่ำรางวัลชนะเลิศเพื่อจะได้เงินรางวัลไปรักษาพ่อซึ่งป่วยโรคทางสมองซึ่งสร้าง
ความประทับใจคุณชายเป็นอย่างมาก ดังตัวอย่าง

การที่แก้วมาประกวดนางสาวศรีสยามก็เพื่อพ่อค่ะ หากแก้วชนะ
รางวัลนี้ แก้วจะนำเงินไปรักษาพ่อที่ป่วย ท่านคือร่มโพธิ์ร่มไทรของแก้ว
ดังนั้นหากมีอะไรที่แก้วจะทำเพื่อทดแทนพระคุณพ่อได้แก้วเต็มใจค่ะ และใน
ฐานะที่ได้รับตำแหน่งแก้วจะใช้โอกาสนี้สร้างชื่อเสียงให้แก่คนไทยทุกคนให้
คนอื่นได้รู้กันว่าประเทศสยามของเราเป็นเมืองพุทธที่เต็มไปด้วยรอยยิ้มและ
ความโอบอ้อมอารี ให้สมกับชื่อประเทศไทยค่ะ”

“เธอฉลาดตอบนะครับพี่ชายภัทร แบบนี้ได้คะแนนแหงๆ ทั้งสวย
ทั้งกตัญญู” รณพีร์ซึ่งนั่งอยู่ใกล้ๆวิจารณ์

(คุณชายวุฒิภัทร: ๓๒๔)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่ากรองแก้วเป็นคู่ครองที่มีคุณธรรมด้านความกตัญญูต่อบิดา ซึ่งป่วยจึงพยายามที่จะต้องหาเงินรักษาพ่อโดยสุจริต ความกตัญญูดังกล่าวส่งผลให้เธอได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดนางสาวศรีสยาม

ตอนคุณชายรัชชานนท์ สร้อยฟ้าคู่ครองของคุณชายรัชชานนท์เป็นตัวละครที่แสดงควมมีคุณธรรมประจำใจ กล่าวคือ เธอต้องช่วยพ่อตามหาเจ้าชายรัชทายาทแห่งเวียงกุคำให้พบ เธอจึงตัดสินใจที่จะออกเดินทางออกนอกหมู่บ้านพร้อมกับคุณชายรัชชานนท์ ซึ่งในตอนแรกสร้อยฟ้าไม่ยอมออกจากหมู่บ้านเพราะเป็นห่วงอาการป่วยของพ่อใหญ่แต่เธอก็เลือกที่จะตามหาเจ้ารัชทายาทตามคำสั่งของพ่อใหญ่

“พ่อใหญ่ไม่ได้บอกเธอหรือว่าเรามีหน้าที่สำคัญอะไรที่จะต้องไปทำขณะที่ออกเดินทางไปกับฉัน”

“บอก” สร้อยฟ้าพยักหน้าหงิกๆเสียดสีเสียดแทงด้วยความประหม่า “แต่ข้อยบเชื่อมั่นว่า ข้อยจะทำสำเร็จ”

“ทำไมล่ะ”

“ข้อยบแน่ใจว่าเจ้ารังสิมันต์จะยังมีชีวิตอยู่นะสิ”

รัชชานนท์รู้สึกเห็นใจ และเข้าใจในข้อนี้ทีเดียว เพราะเจ้าชายรังสิมันต์อะไรนั้นก็หายตัวไปพร้อมกับเจ้าสองค์ดาวสิบกวาปีแล้ว ร่องรอยอะไรก็ไม่มีสักอย่าง เขาเองก็ไม่รู้เหมือนกันว่า จะใช้วิธีไหนติดตามหาสองแม่ลูกคู่นั้นตามที่ได้คำมั่นสัญญาเอาไว้ได้

หากพ่อใหญ่บอกว่า สร้อยฟ้ามีวิธีที่จะรู้ว่าใครคือเจ้าชายรังสิมันต์ หล่อนจึงตามเขาไปพระนคร

(คุณชายรัชชานนท์ : ๑๓๖)

จะเห็นได้ว่าสร้อยฟ้าเป็นคู่ครองที่มีคุณธรรมซึ่งก็คือความกตัญญูซึ่งเป็นพื้นฐานของคนที่ดีถึงแม้ในบางครั้งอาจยังขัดใจพ่อใหญ่ที่ไม่ยอมออกจากหมู่บ้านในตอนแรกแต่พอผ่านการคิดพิจารณาทบทวนแล้วก็ทำให้เธอเดินทางไปพระนคร

ตอนคุณชายรณพีร์ เป็นตอนที่คุณชายรณพีร์ไปช่วยเพียงขวัญจากการที่เสียพึ่งทำร้ายร่างกายหวังที่จะข่มขืน ซึ่งสร้างความเสียใจให้กับเพียงขวัญเป็นอย่างมาก เมื่อช่วยเธอออกมาได้ คุณชายก็ไปส่งที่บ้านและได้ร่วมรับประทานอาหารกับครอบครัวของเพียงขวัญเป็นครั้งแรกและคุณชายก็ได้ทราบเรื่องราวของเพียงขวัญมากขึ้นจากการสนทนากับญาติของเธอ พบว่าเธอเป็นผู้หญิงที่ดีมีคุณธรรม ประกอบอาชีพสุจริต มีความรับผิดชอบและดูแลครอบครัว ดังจะเห็นได้จาก

ในเวลาแค่หนึ่งวัน หม่อมราชวงศ์หนุ่มได้รู้จักหญิงสาวในหลายแง่มุมซึ่งไม่เคยคาดคิดจะได้เห็น เจ้าจรดเย็นเธอคือนางเอกสาวดาวรุ่งผู้ทุ่มเทกับงานแสดงโดยไม่ปริปากบ่น ตกคำเพียงขวัญกลายเป็นกิริยาร่าอ้อนซ้อยและสง่างาม หลังจากนั้นไม่นานเจ้าหล่อนก็แปรสภาพเป็นนาแมวป่า ขูเขาฟือๆอย่างไม่เกรงกลัว จนกระทั่งไอ้พวกคน โหดทำให้หญิงตกใจจนขวัญบิน นางแมวป่าจึงกลายเป็นลูกแมวอ่อนแอร้องให้สะอึกสะอื้นอยู่ในอ้อมกอดเขาย่างน่าเวทนา รณพีร์เชื่อว่าเธอคงขวัญเสียไปอีกหลายวัน ทว่าทันทีที่กลับถึงบ้าน เจ้าหล่อนก็พุดคุยกันอย่างเบิกบาน.....

(คุณชายรณพีร์ : ๕๘)

อีกตอนหนึ่งเป็นตอนที่เพียงขวัญคิดที่จะช่วยให้ยอดยศและพิมพ์รณได้คืนดีกันเพราะทั้งสองเกิดความเข้าใจผิดกันเนื่องจากพิมพ์รณเข้าใจผิดว่าเพียงขวัญแย่งคนรักของเธอไปเพียงขวัญขอให้คุณชายรณพีร์ช่วยการกระทำดังกล่าวทำให้คุณชายรณพีร์เกิดความรู้สึกว่าผู้หญิงคนนี้เป็นคนดีและมีคุณธรรม ดังจะเห็นได้จาก

“คุณอยากช่วยให้ผมพิมพ์กับไอ้ยอดคืนดีกันจริงๆหรือครับ”

“จริงสิคะฉันสงสารคุณพิมพ์ เห็นเธอแล้วฉันไม่สบายใจเลย”

“คุณไม่โกรธหรือที่พิมพ์กล่าวหาว่าคุณแย่งคู่หมั้นของเธอ”

“ฉันจะโกรธได้อย่างไรคะ มันเป็นความเข้าใจผิด แล้วเราก็ปรับความเข้าใจกันแล้วด้วย”

“ขวัญของผมเป็นคนดี จิตใจงดงาม และให้อภัยคนง่าย เพราะอย่างนี้ผมถึงรักคุณ”

(คุณชายรณพีร์ : ๑๕๒)

จากเหตุการณ์ดังกล่าวจะเห็นได้ว่า เพียงขวัญเป็นคนที่รักครอบครัวและเป็นคอยใส่ใจ ความรู้สึกของคนรอบข้าง คุณชายธรรมพีร์มีแนวคิดเกี่ยวกับเพียงขวัญว่าเป็นผู้หญิงที่มีคุณธรรม คือ ประกอบอาชีพสุจริต แม้เธอผ่านเรื่องราวที่ไม่ดีเกี่ยวกับตัวเธอก็จะไม่เล่าให้คนที่บ้านฟังเพียงเพราะ ไม่ต้องการให้คนที่บ้านไม่สบายใจจึงเลือกที่จะเก็บความเสียใจไว้เพียงคนเดียว และพร้อมที่จะให้อภัยกับคนที่คิดไม่ดีด้วย

ตัวละครเอกชายทั้ง ๕ คนจากนวนิยายชุด สุภาพบุรุษจุฑาเทพ มีแนวคิดในการเลือก คู่ครองที่มีคุณธรรมจริยธรรมด้านความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ การช่วยเหลือผู้อื่น โดยไม่หวังผลตอบแทน ความซื่อสัตย์คุณธรรมทุกด้านที่กล่าวมานั้นล้วนเป็นพื้นฐานของความดีงามของมนุษย์ ที่พึงมีและพึงปฏิบัติ

๒.๒.๑.๔. ระดับการศึกษา จะบ่งบอกถึงระดับสติปัญญา ระดับความรู้ความคิดของคนได้พอสมควร เมื่ออยู่ร่วมกันทั้งคู่จะได้ “พูดภาษาเดียวกัน” กล่าวคือ มีความรู้ความเข้าใจในระดับใกล้เคียงกัน ใช้วิธีอยู่ร่วมกันอย่างผาสุก คู่ครองที่มีสติปัญญาดียอมเข้าใจสถานภาพของครอบครัว กฎเกณฑ์ และสภาพของการดำเนินชีวิตได้เป็นอย่างดี เขาจะไม่มักใหญ่ใฝ่สูงจนกระทั่งทำให้ คู่ครองของเขาตกอยู่ภายใต้การบีบคั้นดังจะเห็นได้จาก

ตอนคุณชายธรรธร หม่อมหลวงระวีราไปหรือมะปรางคู่ครองที่คุณชายธรรธรเลือกนั้น เป็นผู้หญิงที่มีการศึกษาดีสามารถช่วยส่งเสริมอาชีพของคุณชายธรรธรซึ่งในการออกภาคสนาม จะต้องมิชาวต่างชาติเดินทางไปทุกครั้ง เพราะฉะนั้นภาษาอังกฤษถือว่าสำคัญในการสื่อสาร ดังข้อความต่อไปนี้

“สำหรับคนพื้นฐานภาษาอังกฤษคืออย่างน้องปราง พี่ไม่หวังหรือก๊ะ”

“อีกอย่างในชีวิตจริงการแปลอาจจะเจที่ยากกว่าข้อสอบตั้งเยอะ คำแสดงก็เกิดขึ้นมากมายเราต้องตามให้ทัน”

“ปรางอ่านเข้าใจอยู่หรือก๊ะ แต่จะให้แปลออกมาสละสลวยยากจัง จะว่าไปภาษาไทยนี้ยากกว่าภาษาอังกฤษอีกนะคะ”

(คุณชายธรรธร : ๑๐๕)

จากตัวอย่างที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่าคู่ครองของคุณชายธรรานั้นมีสติปัญญาดีสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้ในระดับดีมาก การสื่อสารภาษาอังกฤษได้นั้นก็จะช่วยส่งเสริมหน้าที่การงานของคุณชายธรรารได้อย่างดี

คุณชายพุฒิภัทร เป็นตอนที่คุณชายพุฒิภัทรไปคูการประกวดนางสาวศรีสยามเป็นตอนตอบคำถามของนางสาวกรองแก้วตอนเข้ารอบสุดท้ายตอบว่าจะเอาเงินประกวดที่ได้ไปรักษาพ่อที่ป่วยแสดงให้เห็นว่าเป็นคนที่ฉลาดจนคุณชายพุฒิภัทรเองยังชื่นชม ดังตัวอย่าง

แม้จะจบการศึกษาแค่ระดับ ม.ศ. ๕ แต่กรองแก้วก็นับว่ามีไหวพริบมากกว่าหญิงสาวทั่วไป ชายหนุ่มสังเกตเห็นว่ากรรมการต่างพยักหน้าและก้มแบบไม่ต้องเดาว่า รอบนี้หล่อนคงกวาดคะแนนลอยลำไปอีกแน่

“อืม...นับว่าเก่งจริงๆ หรือว่ามีคนช่วยสอนถึงได้ตอบดีแบบนี้”

“ผมว่าเธอคงมีไหวพริบปฏิภาณ ไหวพริบเองมากกว่าครับ..อย่างนี้เขาเรียกว่าเพียบพร้อมทั้งสวยและฉลาด”

(คุณชายพุฒิภัทร : ๑๕)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่าคู่ครองที่คุณชายพุฒิภัทรเลือกนั้นเป็นผู้หญิงที่ฉลาดมีสติปัญญาดี อีกทั้งยังกตัญญูดังจะเห็นได้จากวิธีการตอบคำถามในรอบชนะเลิศเพื่อนำเงินรางวัลที่ได้ไปรักษาพ่อซึ่งป่วยเพื่อเป็นการทดแทนพระคุณพ่อ

คุณชายรัชชานนท์ ผู้หญิงที่คุณชายรัชชานนท์เลือกมาเป็นคู่ครองจะต้องเป็นคนที่มีความดี มีสติปัญญาดี ฉลาดเฉลียวฉลาด แก้ไขปัญหาต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม คู่ครองที่คุณชายรัชชานนท์เลือกคือ สร้อยฟ้า เป็นคนที่มีความดี มีสติปัญญาดีสามารถพูดได้ถึง ๕ ภาษา คือ ภาษาไทย ภาษาเวียงจันทน์ ภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศสและภาษาเยอรมัน ซึ่งสร้างความภาคภูมิใจให้กับคุณชายรัชชานนท์เป็นอย่างมาก ดังบทสนทนา

“.....พูดได้กี่ภาษากันล่ะ บอกมาให้หมดเทียว อย่าได้อมพะนำเอาไว้”

สร้อยฟ้ายิ้ม หากจะบอกเสียหมดก็เกรงว่าผู้ฟังจะเห็นเป็นคน โอ้อวด จึงบอกเพียงบางส่วนเท่าที่จำเป็น “ภาษาอังกฤษนี่ก็พอฟัง พูด อ่าน เขียน ได้ บ้างค่ะ แต่ไม่คล่องเหมือนเจ้าของภาษา เพราะพ่อใหญ่เคียวเชิญให้เรียนตั้งแต่ เล็ก หนังสือของแฮรี่...เอ่อ...คุณครูแฮรี่ก็มีแต่ภาษาอังกฤษ ส่วนภาษาฝรั่งเศส จะพูดได้ แต่ให้อ่านเขียนลำบากนิดหน่อย นอกจากนั้นก็ยังมีภาษาเวียงซึ่งคล้าย กับภาษาอีสานของไทย แล้วก็ภาษาไทยค่ะ”

“พ่อใหญ่เธอนี่ก็ช่างมองการณ์ไกล อยู่ในป่าในดงถึงรำเรียนเสีย ขนาดนี้”

(คุณชายรัชชานนท์ : ๓๑๔)

จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่าถึงแม้ว่าอยู่ในป่าในดงแต่พ่อของสร้อยฟ้าก็ยังเห็น ความสำคัญของการศึกษามาเป็นอย่างแรกดังจะเห็นได้จากการที่ให้ลูกเรียนและสร้อยฟ้าก็มีการศึกษาที่ดีและได้ใช้ภาษาที่เรียนมาเป็นอย่างดี

๒.๒.๑.๕. มีใจกว้างเสียสละและไม่เห็นแก่ตัว เป็นผู้รู้จักการ "ให้" มากกว่าการ "รับ" โดยเฉพาะกับบุคคลในครอบครัว การแต่งงานกับคนที่เห็นแก่ตัวเอาแต่ได้จะเป็นความทุกข์ที่ แก้ไขยากที่สุด

จากการศึกษานวนิยายชุดสุภาพบุรุษจุฑาเทพ ประเด็นการเลือกคู่ครองของตัวละครเอกชายนั้นได้ กล่าวถึงผู้หญิงที่เลือกเป็นคู่ครองว่าเป็นคนที่มีลักษณะเสียสละและไม่เห็นแก่ตัวดังจะเห็นได้จาก

ตอนคุณชายธณพีร์ คู่ครองที่คุณชายธณพีร์เลือกคือ เพียงขวัญ มีความเสียสละกล่าวคือเมื่อ ตอนที่หม่อมย่าเอียดและหม่อมหลวงวิไลรัมาเดินทางไปหาเพียงขวัญที่บ้านและบอกให้เลิกยุ่งกับ คุณชายธณพีร์โดยได้มอบเงินจำนวนมากให้แต่เพียงขวัญก็ปฏิเสธที่จะไม่รับ ทั้งที่ที่บ้านมีปัญหา ด้านการเงิน ดังจะเห็นได้จาก

หญิงสาวสวมมงกุฎนัยน์ตาสีงห์อย่างนึ่มสงบ ความพลุ่งพล่านใน โพรงอก เพราะหัวใจกำลังถูกฉีกทิ้งเป็นชิ้นๆ

“ดิฉันเคยเรียนท่านแล้วว่าไม่บังอาจคิดฝันถึงการเป็นสะใภ้ จุฑาเทพหรอกค่ะ ถึงตอนนี้ดิฉันก็ยังยืนยันคำเดิม ไม่ทำให้ท่านต้องลำบากใจ

แม่” เพียงขวัญชื่นชมตัวเองยิ่งนักที่บังค้ำน้ำเสียงให้มันคงทั้งที่หัวใจกำลัง
แผ่ร้องด้วยความเจ็บปวด

หม่อมเอียดเพิ่งตรงมาโดยไม่พูดอะไรอยู่นาน คล้ายกับนางกำลัง
จ้องจับการโป๊ปด

“ในเมื่อเธอรู้ตัวก็ดีแล้ว ฉันจะได้สบายใจว่าจุฑาทาเทพจะไม่ตกต่ำ
เพราะเธอ” หญิงชราผินหน้าไปทางสมศรีซึ่งก้าวเข้ามาทันทีพร้อมกับซอง
เอกสารหนาเตอะ “ฉันมีสินน้ำใจให้ในฐานะที่เธอเข้าใจอะไรง่าย ๆ เงิน
ทั้งหมดนี้คงช่วยให้เธอกับคนในครอบครัวอยู่ได้สบายไปอีกนานถ้าเธอไม่ใช่
มันอย่างฟุ่มเฟือยรับไปเสียสิ แล้วอย่ามายุ่งกับคุณชายรณพีร์อีก”

ดวงตาของเพียงขวัญวาววับอย่างเจ็บแค้น เธอยึดกายและเชิดคางขึ้น
จ้องนางสิงห์เต่าด้วยความทะนง

“ดิฉันไม่รับหรอกค่ะ”

“ไม่มีเงินทองหรือของมีค่าใดจะสูงกว่าเกินกว่าความรักที่ดิฉันมีต่อ
คุณชายรณพีร์หรอกค่ะ หากท่านต้องการให้ดิฉันทำอะไรซึ่งจะมีผลต่อ
ความสุขสบายชั่วชีวิตของคุณชายดิฉันก็ยินดีทำโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน”

(คุณชายรณพีร์ : ๒๔๓-๒๔๘)

จากการสนทนาข้างต้นแสดงให้เห็นว่าเพียงขวัญคู่ครองที่คุณชายรณพีร์เลือกเป็นคนที่
ใจกว้างเสียสละ ดังจะเห็นได้ว่าเธอมีความเสียสละเพื่อให้คนที่เธอรักทำตามที่ต้องการ

๒.๒.๑.๖. การชดเชยสิ่งที่ขาดไปให้สมบูรณ์ ความต้องการที่ตรงกันข้าม การ
เลือกคู่ครองย่อมมีความต้องการพิเศษในสิ่งที่ตนเองไม่มีหรือที่ตนเองต้องการ จากนวนิยายชุด
สุภาพบุรุษตัวละครเอกชายการเลือกคู่ครองโดยใช้แนวคิดการชดเชยสิ่งที่ขาดหายไปให้สมบูรณ์

ตอนคุณชายธราธร คุณชายธราธรพี่ชายคนโตของครอบครัวเขาต้องแบกรับภาระที่
ต้องดูแลครอบครัว ปฏิบัติตนตามแบบแผนส่งผลให้เป็นคนที่มีนิสัยสุขุมรอบคอบตามสถานภาพที่
ติดตัวมาแต่กำเนิด แต่ในการเลือกคู่ครองส่วนลึกแล้วเขาต้องการความไม่เป็นแบบแผนบางเวลา ซึ่ง
คู่ครองตามที่ครอบครัวได้เลือกให้ไว้คือหม่อมหลวงเกษราซึ่งเป็นพี่สาวคนโตของครอบครัว
เหมือนกันจึงทำให้ธราธรรู้สึกว่ามีคามเหมือนกันมาเกินไปแต่ในทางตรงกันข้ามหม่อมหลวง

ระวีราไฟผู้หญิงที่ไม่มีความเป็นแบบแผนสนุกสนานว่าเรียงสร้างความน่าสนใจให้กับคุณชายธรร
เป็นอย่างมาก ดังจะเห็นได้จาก

.....แต่หลายครั้งที่เขาคิดว่า ตัวเองกับเกษรามีความเหมือนกันมาก
เกินไป เพียงแต่ต่างเพศกันเท่านั้น พี่ใหญ่ของสองตระกูล แบกรับภาระ
ครอบครัวและต่างก็ดูแลน้องๆอย่างสุดความสามารถ ...

ธรรลองคิดถึงเวลาที่ทั้งสองอยู่ด้วยกัน มักจะเต็มไปด้วยความ
เงียบกริบ ทุกอย่างรอบตัวเป็นระเบียบเรียบร้อย เต็มไปด้วยแบบแผนเหมือนที่
หม่อมย่าได้ปลูกฝังมาแต่เล็กแต่น้อย ขณะที่ส่วนลึกจิตใจของเขาไม่ได้เป็น
แบบนั้น เขาชอบความโลดโผน ต้องการผจญภัย ต้องการชีวิตที่ตื่นเต้น หาก
แต่งงานกับเกษรแล้ว.....ชีวิตเช่นนั้นคงจะไม่มีวันได้พบเจอ...

ในทางตรงกันข้าม...ความไร้ระเบียบของระวีราไฟทำให้เขาได้หลุด
ออกจากกรอบอันเคร่งครัดได้เป็นบางเวลา คำพูดและท่าทางของเธอมักเรียก
เสียงหัวเราะครื้นเครงจากเขาได้เสมอ ที่สำคัญยามที่ได้โอบกอดเธอไว้ในอ้อม
แขนเขารู้สึกราวกับเป็นบุคคลที่ยิ่งใหญ่ของโลกกำลังกางปีกปกป้องผู้หญิงคน
นี้จากภัยอันตรายทุกสิ่งทุกอย่างบนโลกให้ปลอดภัยที่สุดในอ้อมแขนของเขา

(คุณชายธรร : ๒๔๕)

จะเห็นได้ว่าคุณชายธรรผู้ซึ่งอยู่ในภาวะเบียดเบียนภายใต้การอบรมสั่งสอนของผู้เป็นย่า
ส่งผลให้เป็นคนโลดโผนแต่เมื่อพบกับระวีราไฟที่เป็นคนไม่มีแบบแผน ในความต่างกันจึงทำให้
เป็นเหมือนการที่เติมเต็มสิ่งที่ขาดหายไปของคุณชายธรรคือความมีชีวิตชีวา

ตอนคุณชายพุมิภัทร ชายหนุ่มที่เพียบพร้อมทั้งฐานะทางฝั่งบิดาและฝั่งมารดา
หน้าตาดี และหน้าที่การงานดี จึงทำให้ผู้ที่เข้ามาทำความรู้จักโดยหวังผลประโยชน์ แต่กรองแก้ว
คู่ครองที่คุณชายพุมิภัทรเลือกมีน้ำใจต่อเขาโดยไม่หวังผลตอบแทน ดังจะเห็นได้จากความคิดของ
คุณชายพุมิภัทรที่มีต่อกรองแก้ว

กรองแก้วทำให้เขารู้สึกถึงเสียชีวิตที่ถูกเติมเต็ม แม้หล่อนจะไม่ได้
มีเชื้อสายราชสกุล แต่น้ำใจของหล่อนทำให้พุมิภัทรอดชื่นชมไม่ได้ หล่อน

เป็นลูกกตัญญู เป็นผู้หญิงที่ดีคนหนึ่ง จะดีสักแค่ไหนถ้าเรามีโอกาสใช้ชีวิตคู่
ร่วมกับหล่อน

(คุณชายพุฒิภัทร : ๒๘๗ – ๒๘๘)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่าคุณชายพุฒิภัทรมีแนวคิดในการเลือกคู่ครองโดย
ต้องการคนที่มีความจริงใจ โดยไม่ได้คำนึงถึงชาติตระกูล แสดงให้เห็นว่ากรองแก้วได้เติมเต็มสิ่งที่
ขาดหายไปในชีวิตของคุณชายพุฒิภัทร

การเลือกคู่ครองของตัวเองละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจุฑาเทพนอกจากที่กล่าว
มาแล้วข้างต้นยังมีการกล่าวถึงผู้หญิงที่จะมาเป็นคู่ครองจากแนวคิดของคุณชายทั้ง ๕ คน คือ
การเลือกผู้หญิงที่มีคุณสมบัติตามคติโบราณ คือ เป็นแม่ศรีเรือน เป็นแม่บ้านที่ดี ถือว่าเป็นหน้าที่
สำคัญของผู้หญิงคือ การรู้จักงานบ้านการครัว ดังที่ กมล ชาญเลขา (๒๔๕๕) กล่าวถึงบทบาทของ
สตรีไทยในเมืองและในชนบทไว้ว่า ในฐานะภรรยา ภรรยาในสังคมเมืองมีหน้าที่เป็นแม่บ้านคอย
ดูแลบ้าน เลี้ยงลูกเป็นงานหลัก และสตรีหลายคนเริ่มออกทำงานนอกบ้านเพื่อหารายได้เพิ่มมากขึ้น
ตามลำดับ ส่วนสตรีในชนบทนั้นไม่มีการเปลี่ยนแปลงเท่าไรนัก สตรีในชนบทได้ทำหน้าที่ต่างๆ
ร่วมกับสามีมานานแล้ว ทำไร่นา เป็นหัวหน้าครอบครัวและทำงานหารายได้ร่วมกับสามี^{๓๕}

๒.๒.๑.๗. ผู้หญิงที่เป็นแม่บ้านแม่เรือน

จากการศึกษาแนวคิดในการเลือกคู่ครองของตัวเองละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษ
จุฑาเทพพบว่า ตัวละครเอกชายมีแนวความคิดในการเลือกผู้หญิงที่มีพฤติกรรมเป็นแม่ศรีเรือน เป็น
แม่บ้านแม่เรือน เป็นผู้ดูแลบ้านให้อยู่ในสภาพที่น่าอยู่ที่สุดด้วยสติปัญญาและการจัดการที่ดี เป็นต้น
ว่าดูแลบ้านให้สะอาดเรียบร้อยอยู่เสมอ เก็บของให้เป็นระเบียบ หมั่นฝึกปรือฝีมือในการทำอาหาร
ให้อร่อยน่ารับประทาน ในการเตรียมอาหารต้องระมัดระวังเรื่องความสะอาด และความ
ต้องการของแต่ละคนในครอบครัวรู้จักการต้อนรับแขกและรักษาหน้าของสามี ต้องเฉลียวฉลาด
มีศิลปะ ขยันขันแข็งทำงานบ้านด้วยตนเอง ควรเรียนรู้งานเย็บปักถักร้อยเพื่อเป็นผู้หญิงที่มีความ
พร้อม

^{๓๕} กมล ชาญเลขา . บทบาทของหญิงไทย.(วารสารคหเศรษฐศาสตร์.๒๔๕๕), ๒๒-๒๖

ตอนคุณชายธราธร ตอนที่คุณชายธราธรไปที่วังแสงอาทิตย์เพื่อที่จะไปเชิญคุณชายอาทิตย์รังษีมาร่วมงานเลี้ยงที่วังจุฑาเทพเมื่อไปถึงนั้นหม่อมหลวงระวีราไพก็ทำอาหารต้อนรับ ทำให้คุณชายธราธรยกย่องชื่นชมว่าทำขนมอร่อย ดังตัวอย่าง

“พี่ชายใหญ่ลองชิมน้ำกระท้อนสิคะ กับสาकुไส้หมู ปรางทำเองนะคะ แล้วกินนี้ปรางก็ทำมันกับน้ำพริกของโปรดพี่ชายใหญ่ด้วยคะ”

“แหม ช่างรู้ใจพี่จริง พี่ว่าต้องอร่อยแน่ๆ” ชายหนุ่มชมก่อนยกแก้วเครื่องดื่มขึ้นจิบ”อืม... ชื่นใจจริงๆ”

“อร่อยจะ ฝีมือน้องปราง แบบนี้อวดฝรั่งได้สบาย ท่านทูตประจำอังกฤษคงได้เรียกหาแม่ครัวต้นตำหรับอาหารไทยแท้ได้ไม่ยาก”

(คุณชายธราธร : ๔๒)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่าคุณชายธราธรเลือกคู่ครองในเรื่องของการเป็นแม่บ้านที่ดีขยันหมั่นฝึกฝีมือในการทำอาหาร อยู่สม่ำเสมอ โดยคู่ได้จากกรณีที่หม่อมหลวงระวีราไพเข้าครัวทำอาหารเองอย่างเอาใจใส่ในการปรุงเพื่อให้ได้รสชาติอาหารที่อร่อยถูกปาก

ตอนคุณชายปวรจ การเลือกคู่ครองคือหม่อมเจ้าหญิงวรรณสาซึ่งทำอาหารและงานบ้านไม่ใคร่จะเป็นมากนักเนื่องจากสถานภาพและบทบาทที่เป็นอยู่หากแต่หลังจากที่แต่งงานกับคุณชายปวรจแล้วก็พยายามที่จะเป็นแม่บ้านที่ดีจึงต้องเรียนการเรือนซึ่งคุณย่าอ่อนเป็นผู้ถ่ายทอดให้เพื่อที่จะเป็นภริยาทูลอาหารคาวหวานฝีมือหล่อนถูกยกขึ้นไปให้หนุ่มๆชิมที่ห้องใต้โดมและทุกครั้งเด็กแก้วก็จะยกแต่จานเปล่าลงมา ส่วนสิ่งที่อยู่ในใจหายเกลี้ยงไม่เคยเหลือ... หล่อนรู้ดีว่าบางอย่างก็กินได้ แต่บางอย่างพวกเขาฝืนกินเพียงเพื่อให้หล่อนมีกำลังใจ ซึ่งวรรณสาซาบซึ่งในความน่ารักของพวกสิ่งนี้หนุ่มแห่งจุฑาเทพไม่น้อย โดยเฉพาะคุณชายปวรจ คนที่บอกว่าอาหารฝีมือหล่อนอร่อยทุกอย่าง หลายครั้งที่เขาบอกหล่อนว่าไม่จำเป็นต้องกดดันตัวเองมากถึงเพียงนี้ ดังตัวอย่าง

“ไม่ได้คะหญิงจะไม่ยอมเป็นภริยาท่านทูตที่ไม่ได้ความเป็นอันขาด” เมื่อวรรณสาขยับอย่างนั้น เขาก็มองหล่อนด้วยแววตาที่ซาบซึ้งและรักใคร่“ขอบพระทัยท่านหญิงที่ทำเพื่อหม่อม”

(คุณชายปวรจ : ๓๒๑)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่าคุณชายปวรจเลือกคู่ครองที่พยายามที่จะเป็นแม่บ้านที่ดีซึ่งถือเป็นคุณสมบัติในการเลือกคู่ครองซึ่งหม่อมเจ้าหญิงวรรณรสาเตรียมตัวที่จะดูแลคุณชายปวรจตอนที่ไปเป็นทูตอยู่ที่ประเทศสวิตเซอร์แลนด์

ตอนคุณชายพุฒิภัทร มีการกล่าวถึงคุณสมบัติของผู้หญิงที่คุณชายเลือกเป็นคู่ครองพบว่ามีคุณสมบัติการเป็นแม่บ้านที่ดี คือ กรองแก้ว เพราะนอกจากจะสวยงามแล้วหล่อนยังมีฝีมือในการทำอาหารอีก เป็นตอนที่คุณชายพุฒิภัทรพากรองแก้วหนีท่านนายพลพินิจ ไปอยู่ที่บ้านพักตากอากาศที่หัวหิน กรองแก้วได้แสดงฝีมือการทำอาหารให้คุณชายได้ชิม ดังจะเห็นได้จากตัวอย่าง

มือค้ำวันนี้ของทั้งคู่เป็นปูม้านั่งรับประทานกับน้ำจิ้มรสแซบ ข้าวผัด ปูกับแกงป่ากุ้งสับฝีมือแม่ครัวสาว นอกจากความสวยแล้วกรองแก้วยังเป็นแม่ครัวฝีมือเอกอีกด้วย หลังจากเล่นน้ำทะเลติดกันมาหลายชั่วโมงหญิงสาวก็เข้าครัวเตรียมอาหาร อาหารรสมือของหล่อนส่งกลิ่นหอมยวนน้ำลายเช่นเดียวกับรสชาติที่อร่อยไม่แพ้ฝีมือชาววังเลย

(คุณชายพุฒิภัทร : ๒๘๗)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่าคุณสมบัติการเป็นแม่บ้านที่ดี กรองแก้วเป็นคู่ครองที่คุณชายพุฒิภัทรเลือกนั้นนอกจากจะมีคุณสมบัติความสวยงามแล้วยังตระเตรียมอาหารต้องระมัดระวังเรื่องความสะอาดอีกด้วย

ตอนคุณชายรัชชานนท์ ตอนที่สร้อยฟ้าได้บอกความจริงเรื่องการทำ “ข้าวต้มมัด” ว่าไม่ใช่ของตนเอง คุณย่าอ่อนได้ลองชิมข้าวต้มมัดฝีมือของสร้อยฟ้าจึงรู้ว่าสร้อยฟ้านั้นมีปัญหในเรื่องของการแยกแยะไม่ออกระหว่างน้ำตาลกับเกลือ เมื่อทราบปัญหาคุณย่าอ่อนจึงแก้ปัญหาให้สร้อยฟ้าตรงจุดแล้วให้สร้อยฟ้าทำข้าวต้มมัดใหม่และให้บรรดาคุณชายได้ลองชิมกันอีกครั้ง ปรากฏว่าสร้อยฟ้าทำข้าวต้มมัดได้อร่อยเพราะสร้อยฟ้าฝึกฝนการทำอาหาร ดังตัวอย่าง

...แต่เมื่อข้าวเหนียวสัมผัสลิ้น รัชชานนท์ก็อดแปลกใจไม่ได้ว่านี่มันจะเป็นอาหารของสร้อยฟ้าจริงหรือ เพราะมันไม่เพียงจะเค็มไม่มากเหมือน

เคย แต่ยังคงกลมกล่อมคล่องลื่นเสียเหลือเกิน ฝีมือไม่ต่างอะไรกับที่แม่เฒ่าทำให้ เป็นเสปียงตอนออกจากหมูบ้านวลาหก ทำให้เขาอดไม่ไหวที่จะต้องกัดกินจนหมด ซึ่งก็ไม่ต่างอะไรกับชายใหญ่และชายพีร์เลย

(คุณชายรัชชานนท์ : ๒๕๖)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่าถึงแม้ว่าสร้อยฟ้าจะทำอาหารไม่เก่งแต่ก็พยายามที่จะฝึกฝีมือ ในการทำอาหารทำให้คุณชายรัชชานนท์ยอมรับในฝีมือของสร้อยฟ้ามากขึ้น

ตอนคุณชายรณพีร์ คุณชายรณพีร์ไปส่งเพียงขวัญที่บ้านซึ่งเมื่อไปถึงบ้านก็ทำให้ทราบว่ เจ้าของบ้านมีการดูแลบ้านให้สะอาดหน้าอยู่จัดวางข้าวของอย่างเป็นระเบียบปลูกต้นไม้แสดงถึง ความร่มรื่นถึงแม้ว่าบ้านจะมีขนาดเล็กแต่ก็น่าอยู่มากทีเดียว ดังตัวอย่าง

...บ้านของเพียงขวัญเป็นบ้านไม้หลังเล็กขนาดสองชั้น สภาพ ก่อนข้างเก่าแต่ยังดูดี เพราะเจ้าของพยายามดูแลให้สะอาดและน่าอยู่ด้วยการ ตกแต่งต้นไม้ ส่วนใหญ่เป็นพืชผักสวนครัวจัดวางในกระถางกับปลูกแปลง อย่างมีศิลป์...

เพียงขวัญเดินนำชายหนุ่มกับจันทร์กะพ้อเข้าไปในตัวบ้านจนเห็น ห้องโถงโล่งๆมีเครื่องเรือนไม้ที่ขึ้นวางแอบตรงมุมห้อง ที่เด่นชัดคือ โต๊ะหมู่บูชาซึ่งตั้งลดหลั่นกัน โต๊ะบนสุดตรงกลาง ประดิษฐานพระพุทธรูปสำริด รองลงมาเป็นเศียรพระพิฆเนศกับพระฤๅษีครุ มี แจกันดอกไม้และเครื่องบูชาตั้งไว้อย่างเรียบร้อย...

(คุณชายรณพีร์ : ๕๖)

จะบทบรรยายดังกล่าวจะเห็นได้ว่าบ้านของเพียงขวัญนั้นมีความเป็นระเบียบบ่งบอกถึงการ ที่เจ้าของบ้านคือเพียงขวัญมีการดูแลเอาใจใส่ทำให้คุณชายรณพีร์สังเกตสภาพความเป็นอยู่ซึ่ง การเป็นแม่บ้านที่ดีมิใช่เพียงแต่ทำอาหารได้เท่านั้นแต่ต้องดูแลบ้านให้สะอาดน่าอยู่

ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นตัวละครเอกชายทั้ง ๕ คนจากนวนิยายชุด สุภาพบุรุษจุฑาเทพ มี แนวคิดในการเลือกคู่ครองตามหลักพุทธศาสนาโดยเลือกจากหญิงที่มีกำลัง ๕ คือ กำลังรูป เลือก จากหลักสมะ ๕ คือ สมศีลา สมจาคา เลือกจากเหตุผลด้านความรัก และการเลือกคู่ครองจาก

นักวิชาการทั่วไป ดังนี้ ความซื่อสัตย์มีคุณธรรม ระดับการศึกษา มีใจกว้าง เสียสละและไม่เห็นแก่ตัว การที่ชดเชยสิ่งที่ขาดหายไปให้สมบูรณ์ และเลือกคู่ครองที่เป็นแม่ศรีเรือน

๒.๒.๒ ปัจจัยที่ส่งผลให้ตัวละครเอกฝ่ายชายไม่เลือกคู่ครองที่ผู้ปกครองกำหนด

จากการศึกษานวนิยายชุดสุภาพบุรุษจุฑาเทพ พบว่า ตัวละครเอกชายไม่เลือกคู่ครองที่ผู้ปกครองกำหนดมีปัจจัยดังนี้

๒.๒.๒.๑ ผู้หญิงที่ไม่เป็นกุลสตรี

ผู้หญิงที่เป็นกุลสตรีจะต้องประพฤติปฏิบัติตนให้มีกิริยามารยาทงดงาม เรียบร้อย แต่หากมีความอิจฉาริษยา นินทาว่าร้ายผู้อื่นทั้งต่อหน้าและลับหลังถือว่าเป็นผู้หญิงที่ไม่สมกับการเป็นกุลสตรี

จากการศึกษานวนิยายชุดสุภาพบุรุษจุฑาเทพ พบว่า พฤติกรรมดังกล่าวปรากฏในผู้หญิงที่ผู้ชายไม่เลือกเป็นคู่ครองตามที่ผู้ปกครองกำหนด

มารตี ในตอนคุณชายพุฒิภัทร คู่ครองที่ผู้ปกครองกำหนด เป็นตัวละครที่ไม่เป็นกุลสตรี เธอชอบนินทาผู้อื่นลับหลัง ดังข้อความต่อไปนี้

“ที่น้องเตือนเพราะเป็นห่วง ถ้าพี่ชายภัทรไม่ระวังตัว คนที่จะเสียชื่อก็คือพี่นะคะ ทุกคนเขาจะตราหน้าเอาได้ว่าพี่คิดอะไรกับคนไข้อย่างนี้ รู้ว่าหล่อนเป็นเมียเก็บของนายพล”

“หวังดีแต่พูดถึงคนอื่นลับหลังแบบนี้ เห็นจะไม่เหมาะ น้องก็เป็นกุลสตรี การนินทาเป็นเรื่องที่สมควรทำงั้นหรือ”

(คุณชายพุฒิภัทร : ๒๔๒)

นอกจากนี้ วิไลรัมภา ตอนคุณชายธรมพีร์ คู่ครองที่ผู้ปกครองกำหนด เธอเป็นน้องสาวของมารตี ซึ่งมีความประพฤติไม่ดี มีความร้ายกาจ ไม่เหมาะกับการเป็นกุลสตรี ดังข้อความต่อไปนี้

ห้าสิ่งแห่งจุฬาเทพได้เห็นความร้ายกาจของเทพพรหมสาวในตอนนั้นแม้มารตีจะไม่ได้แต่งงานกับพุดกัทร แต่หญิงสาวก็แสดงอาการผูกใจเจ็บจนถึงบัดนี้

ซึ่งร้ายไปกว่านั้น..น้องสาวแท้ๆของมารตีก็คือ วิไลรัมภา เทพพรหมสาวที่หม่อมย่าหมายจะได้ดองกับรณพีร์นั่นเอง

เขาอยากภาวนาให้วิไลรัมภาได้รับส่วนดีของเกษราพี่สาวคนโตของบ้านเทพพรหมมาบ้าง แต่ดูเหมือนกับว่าคำอธิษฐานคงไม่เป็นผล

(คุณชายรณพีร์ : ๑๒๔)

จากที่กล่าวมาข้างต้นพบว่า พฤติกรรมของผู้หญิงที่ไม่เป็นกุลสตรีปรากฏอยู่ในคู่มือที่ผู้ปกครองกำหนด ซึ่งการกระทำดังกล่าวย่อมสร้างความเดือดร้อนให้กับผู้อื่น โดยเฉพาะตัวละครหญิงจากตระกูลเทพพรหม ซึ่งเป็นผู้ที่นิทว่าร้ายผู้อื่น มีความผูกใจเจ็บ ร้ายกาจจากการกระทำดังกล่าวทำให้ตัวละครเอกชายไม่เลือกคู่มือที่ผู้ปกครองกำหนด

๒.๒.๒.๒ อายุต่างกัน

ช่วงอายุของคู่มือจากนิยามการเลือกคู่มือที่ได้กล่าวไปแล้ว อายุไม่ควรแตกต่างกันเกิน ๑๐ ปี เพราะอาจเกิดช่องว่างระหว่างวัย และกลายมาเป็นอุปสรรคในชีวิตคู่ได้ อายุจึงเป็นปัจจัยอีกประการหนึ่งที่ผู้ชายไม่เลือกคู่มือที่ผู้ปกครองกำหนด จากการศึกษานวนิยายชุดสุภาพบุรุษจุฬาเทพ พบว่า อายุเป็นปัจจัยในการตัดสินใจเลือกคู่มือปรากฏ กระธิน ในตอนคุณชายปวรรุจ กระธินอายุต่างกับคุณชายปวรรุจถึง ๑๒ ปี จึงทำให้คุณชายไม่เลือกเป็นคู่มือดังข้อความต่อไปนี้

“พี่ชายรุจไม่ได้รักน้องกระธิน น้องกระธินยังเด็กนั้ก อายุเพ็งจะสิบแปด คงไม่ได้คิดอะไรกับพี่ชายรุจ แต่เพียงผู้ใหญ่ว่ายงไ้กว่าตามนั้น ย่าอ่อนก็เห็นจากเมื่อครั้งพี่ชายใหญ่แล้วนี้ครับ ว่าการที่ได้เลือกหญิงที่รักด้วยตนเองนั้นแหละจะสร้างความสุขยิ่งกว่าอะไรทั้งหมด”

(คุณชายปวรรุจ : ๒๘๖)

จากข้อความดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการเลือกคู่ครองของคุณชายปวรุจ อายุ เป็นปัจจัยหนึ่งในการเลือกคู่ครอง

๒.๒.๒.๓. ไม่มีวุฒิภาวะทางอารมณ์

คนที่ไม่มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ที่สมบูรณ์ คือ ต้องสามารถควบคุมความคิด อารมณ์ ความรู้สึก และสามารถแสดงออกได้อย่างเหมาะสม แต่หากไม่สามารถควบคุมอารมณ์ความรู้สึกได้ ถือว่าไม่มีวุฒิภาวะ ดังหม่อมหลวงคิรินทร์ ในตอนคุณชายรัชชานนท์ เป็นคู่ครองที่ผู้ปกครองกำหนด เธอไม่มีวุฒิภาวะไม่สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ ดังข้อความต่อไปนี้

เขานึกภาพไม่ออกสักนิดว่า ตัวเองจะเดินทางกลับมาบ้างหลังจากเลิกงาน โดยไม่แวะไปสโมสรมอเตอร์สปอร์ตคลับ หรืออยู่ตั้งสรรค์กับลูกน้องที่กรมหรือคนงานที่หน่วยงานก่อสร้างได้อย่างไร

เอาแค่จินตนาการว่า ภรรยาของเขาจะมาจ้ำจี้จ้ำไชให้เขากลับบ้านตรงเวลา พร่ำบ่นเป็นไฟตอนเขาค้มเกล้าแม่สักหยด แค่นั้นก็ทำเอาขนพองสยองเกล้าเสียแล้ว

(คุณชายรัชชานนท์ : ๑๕)

จากข้อความดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการควบคุมอารมณ์นั้นเป็นสิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่งซึ่งมีผลให้คุณชายตัดสินใจในการเลือกคู่ครอง

๒.๒.๒.๔. คล้ายคลึงกันมากเกินไป

ความคล้ายคลึงกันของคู่ครองที่มีลักษณะทางสังคมและทางกายภาพที่คล้ายคลึงจะทำให้อยู่ร่วมกันได้ แต่ในกรณีนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจุฑาเทพ เกษรา ในตอนคุณชายธราธร คู่ครองที่ผู้ปกครองกำหนดมีความคล้ายคลึงกันกับคุณชายธราธรด้านสถานภาพจึงทำให้คุณชายธราธรไม่เลือกมาเป็นคู่ครอง ดังข้อความต่อไปนี้

“ก็สวนดินนะ คุณเขินๆ มีระเบียบแบบแผนดี แต่ไม่รู้ลี เหมือนไร่ชีวิตชีวา เธอดูเศร้าๆ ยังไงก็ไม่รู้ บอกไม่ถูก อาจเป็นเพราะความรับผิดชอบเยอะมั้ง” เขาอธิบายเมื่อคิดถึงหญิงสาวท่าทางเยือกเย็น สุขุม คุณผู้ดีทุกกระเบียดนิ้ว ซึ่งเขานำกลับมาคิดทบทวนอีกหลายครั้งว่าตนจะเหมาะกับผู้หญิงแบบนั้นหรือไม่ด้วยตนเองก็เป็นคนที่เติบโตขึ้นมาภายใต้กรอบระเบียบแบบแผนที่เคร่งครัดเพราะเป็นบุตรคนโตของตระกูลมาเหมือนกัน”

(คุณชายธราธร : ๒๑)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่าการเลือกคู่ครองหากพิจารณาแล้วความคล้ายคลึงกันมากจนเกินไปไม่สามารถทำให้คุณชายเลือกคู่ครองตามที่คุณปกครองกำหนด

๒.๓ ข้อกำหนดจากชาติกำเนิดเรื่องคู่ครอง

การเลือกคู่ครองของคุณชายทั้ง ๕ คนนั้นถือเป็นความขัดแย้งต่อสถานภาพที่ติดตัวมาแต่กำเนิดคือการเป็นคุณชายที่ต้องรักษาสัญญาระหว่างสองตระกูล เนื่องจากคุณชายทุกคนมีเงื่อนไขที่จะต้องแต่งงานกับหญิงสาวตระกูลเทพพรหมซึ่งเป็นความประสงค์ของบิดาคือหม่อมเจ้าวิชากรที่ต้องการให้โอรสของท่านสักคนแต่งงานกับสาวเทพพรหม แต่หากเกิดเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดเกิดขึ้นโดยเกิดอุบัติเหตุในระหว่างทางที่ท่านชายพร้อมทั้งภรรยาทั้ง ๓ คน ไปทอดกฐินทางภาคเหนือรถได้ประสบอุบัติเหตุตกเหวทำให้ท่านชายวิชากรและหม่อมทั้งสามคนเสียชีวิตทันที ซึ่งคุณชายทั้ง ๕ คน ต้องอยู่ภายใต้การดูแลของหม่อมย่าเอียดและย่าอ่อนผู้เป็นน้องสาวและต้องทำตามพระประสงค์ของหม่อมเจ้าวิชากรเรื่องการแต่งงานแต่บรรดาคุณชายทั้ง ๕ คน ต่างก็ไม่ต้องการที่จะแต่งงานกับสาวตระกูลเทพพรหมเนื่องจากแต่ละคนเลือกคู่ครองด้วยตนเองจึงทำให้ต้องพยายามสรรหาวิธีการต่างๆ เพื่อให้หม่อมย่าเอียดและคุณย่าอ่อนยอมรับคู่ครองที่ตนเลือก ซึ่งผู้ศึกษาขอแบ่งออกเป็น ๒ ประเด็นดังนี้

๒.๓.๑ ลักษณะคู่ครองในอุดมคติที่คุณปกครองกำหนด : คู่ครองไม่เป็นไปตามกำหนด

ในการเลือกคู่ครองของชายหญิงที่มีการศึกษาและมีอาชีพ ทำให้มีโอกาสพบปะกันมากขึ้น จึงนิยมเลือกคู่ครองด้วยตนเอง อย่างไรก็ตามการเห็นชอบและการสนับสนุนของบิดามารดาและ

ญาติผู้ใหญ่หรือผู้ปกครองก็ยังเป็นที่ต้องการของหนุ่มสาวส่วนมาก แม้ว่าหนุ่มสาวจะมีอิสระมากกว่าสมัยก่อนก็ตาม แต่ก็ยังมีความเคารพนับถือและมีความผูกพันกับครอบครัวอยู่ การยอมรับของครอบครัวย่อมช่วยให้ความสัมพันธ์ของกลุ่มสมรสกับญาติทั้งสองฝ่ายเป็นไปด้วยดี อันเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งในการดำเนินชีวิตของครอบครัวไทย ซึ่งในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจุฬาเทพ ผู้ปกครอง คือ หม่อมย่าเอียดและคุณย่าอ่อน มีการกำหนดคู่ครองของบรรดาคุณชายไว้ คือ การเลือกคู่ครองที่มีกำลัง ๕ เกิดในตระกูลเทพพรหม ประกอบอาชีพที่มีเกียรติ เป็นกุลสตรี ชาติกำเนิดที่เท่าเทียมกัน เป็นต้น

๒.๓.๑.๑ เลือกจากหญิงที่มีกำลัง ๕ คือ กำลัง โภคะ การเลือกคู่ครองของคุณชายทั้ง ๕ คนนั้น หากพิจารณาแล้วในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจุฬาเทพ บุคคลที่บทบาทในการเลือกสะใภ้ จุฬาเทพมากที่สุดคือหม่อมย่าเอียดและคุณย่าอ่อน เนื่องจากความประสงค์ของหม่อมเจ้าวิชชากรที่ต้องการให้ลูกชายคนใดคนหนึ่งได้แต่งงานกับลูกสาวของตระกูลเทพพรหม แต่เนื่องจากหม่อมเจ้าวิชชากรประสบอุบัติเหตุเสียชีวิต จึงเป็นภาระของย่าทั้งสองที่จะต้องสานต่อเจตนารมณ์ของโอรสให้ลุล่วงโดยการพยายามจับคู่ให้คุณชายทั้งห้าคนได้แต่งงานกับหญิงสาวตระกูลเทพพรหม จากการศึกษาแล้วพบว่าคุณสมบัติอย่างหนึ่งที่ย่านั้นต้องการ โดยเฉพาะย่าอ่อน คือ กำลัง โภคะ ต้องการความมั่งคั่งของชาติตระกูล มีชาติตระกูลที่เท่าเทียมกัน ดังจะเห็นได้จาก ตอนคุณชายรัชชานนท์ ที่กล่าวถึงการที่จะต้องเป็นคู่ครองของคุณชายในตระกูลจุฬาเทพซึ่งจะต้องมีความเหมาะสมด้วยชาติตระกูล

“เอาหละ ฉันถือว่าเธอเคยช่วยเหลือชายเล็กให้รอดพ้นจากความตายมาได้ นับว่าเป็นคนที่ให้กำเนิดชีวิตใหม่แก่เขา จะอยู่กินกันเป็นัวเมียฉันไม่ว่าแต่หล่อนก็ควรจะต้องรู้ว่าสะใภ้จุฬาเทพจะต้องเป็นคนที่เหมาะสมคู่ควรเท่านั้น”

(คุณชายรัชชานนท์ : ๒๒๑)

จากคำกล่าวข้างต้นของหม่อมย่าเอียดว่าคู่ครองจะต้องเป็นคนที่เหมาะสมคู่ควรเท่านั้น หม่อมย่าเอียดยังพูดเพิ่มเติมขยายความให้สร้อยฟ้าได้เข้าใจ ดังบทสนทนา

“คุณชายเล็กเธอมีหน้ามีตาในวงสังคม เป็นถึงหม่อมราชวงศ์สูงศักดิ์ การงานหรือก็โก้หรู เป็นถึงนายช่างประจำกรมโยธาฯ อีกหน่อยก็คงไม่พินจะ มีตำแหน่งใหญ่โตขึ้น ฉะนั้นภรรยาเธอก็ต้องเพียบพร้อม เป็นที่เชิดหน้าชูตา ให้แก่เธอได้”

(คุณชายรัชชานนท์ : ๒๒๒)

จะเห็นได้ว่าหม่อมยาเอียดพยายามที่จะ พุดโน้มน้าวและตอกย้ำเรื่องของชาติตระกูลซึ่งเป็น สิ่งสำคัญในการที่จะมาเป็นสะใภ้ราชสกุลจุฑาเทพ ทำให้คุณชายแต่ละคนถูกปลุกฝังเรื่องการ แต่งงานกับคนที่เหมาะสมอย่างหญิงสาวสกุลเทพพรหม ดังจะเห็นได้จากความคิดของคุณชาย พุฒิภัทร

หากเขาเป็นแค่ชายหนุ่มธรรมดา การตกหลุมรักผู้หญิงสักคนหนึ่ง ซึ่งเป็นสามัญชนคงไม่ลำบากนัก แต่สำหรับทายาทราชสกุลจุฑาเทพนั้นถือว่าเป็น ปัญหาใหญ่ราวกับการตะกายภูเขาน้ำแข็งสูงตระหง่านเลยทีเดียวนะ ตลอด สามสิบปีที่ผ่านมาพุฒิภัทรถูกปลุกฝังให้อยู่แต่ในกฎระเบียบ ห้าสิ่งห้าจุฑาเทพ ถูกพุดกรอกหูซ้ำๆ เรื่องการแต่งงานกับหญิงสาวสกุลเทพพรหมมาโดยตลอด แม้จะไม่ใช่ว่าตั้งแต่ก็เปรียบเสมือนปวงหนามที่ร้อยรัด

(คุณชายพุฒิภัทร : ๒๐๐)

จากการที่หม่อมยาต้องการให้บรรดาคุณชายแต่งงานกับคนที่เหมาะสมคู่ควร โดยจะต้อง เป็นคนที่เกิดในฐานะเดียวกัน ระดับเดียวกัน ซึ่งย่ออ่อนก็จะทำการคัดเลือกคุณสมบัติของผู้หญิงที่จะ มาเป็นสะใภ้ของราชสกุลจุฑาเทพ หากพบว่าผู้หญิงนั้น ไม่มีคุณสมบัติที่เหมาะสมก็จะประกาศไม่ ยอมรับผู้หญิงคนนั้น แต่หากเห็นว่าผู้หญิงมีความเหมาะสมก็จะพยายามพุดให้หลานคล้อยตามซึ่ง คุณสมบัติที่เน้นเป็นพิเศษคือ กำลัง โภคะ ดังจะเห็นได้จาก

...กุลสตรีที่ดีควรอยู่กับเห่าเฝ้ากับเรือนถึงจะถูก อย่าลืมนะว่าชาย พีร์เป็นถึงคุณชายแห่งจุฑาเทพ ย่าไม่ยอมหรือถ้าชายพีร์จะคว่าผู้หญิงที่ไหน ไม่รู้มาเป็นเมีย หลานมีเชื้อสายราชสกุลแท้ทั้งทางท่านชายวิษชากรและ คุณหญิงอุบลวรรณ คนที่เหมาะสมกับหลานก็ต้องมีเชื้อสายราชสกุล

เหมือนกันถึงจะถูก ผู้หญิงคนนั้นจะเป็นใครไม่ได้นอกจากคุณวิไลร์ภาเพียงคนเดียว”

“แม่อ่อนพูดถูก การแต่งงานระหว่างชายพีร์กับคุณวิไลร์ภา นอกจากจะรักษาเชื้อสกุลแท้ไว้แล้ว ยังช่วยสานสัมพันธ์ระหว่างจุฑาเทพกับ เทวพรหมให้กลับมาแน่นแฟ้นอีกครั้ง ที่สำคัญพระประสงค์ของท่านพ่อหลาน ก็จะได้รับการตอบสนองเสียที”

(คุณชายรณพีร์ : ๑๔-๑๕)

ในการเลือกคู่ครองที่เป็นกำลังโกละ โดยหม่อมย่าเอียดยังคงแสดงความต้องการให้ หลานชายได้เลือกคู่ครองที่เหมาะสม ดังจะเห็นได้จาก ตอนคุณชายรณพีร์ หม่อมย่าเอียดไม่ต้องการ ให้คุณชายแต่งงานกับเพียงขวัญและได้ทำการเจรจากับเพียงขวัญ

“คุณชายรณพีร์เป็นบุตรคนสุดท้องของท่านชายวิชากรกับคุณหญิง อุบลวรรณซึ่งเป็นหม่อมเอกของท่าน มีเลือดสีน้ำเงินเต็มตัว ฉันจึงหวังว่า คุณชายจะได้คู่ครองที่เหมาะสมและมีเลือดสีน้ำเงินเช่นเดียวกัน”

.....สะใภ้คนแรก คือ หม่อมหลวงระวีราไพ เธอเป็นบุตรสาวของ หม่อมราชวงศ์อาทิตย์รังสี ส่วนสะใภ้คนรองท่านสูงส่งนัก ท่านหญิง วรรณรสาคือพระธิดาของพระองค์เจ้าฉัตรอรุณ สะใภ้คนที่สี่ยิ่งแล้วใหญ่ คุณ สร้อยฟ้าเป็นถึงพระขนิษฐาในเจ้าหลวงรังสีมันต์แห่งเวียงภูคำ ทั้งสามจึงมี เลือดสีน้ำเงินเข้มข้นด้วยกันทั้งสิ้น”

(คุณชายรณพีร์ : ๒๔๖)

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า บทบาทของครอบครัวมีความสำคัญเป็นอย่างมากในการที่ตัว ละครจะทำการเลือกคู่ครองโดยจะต้องผ่านการพิจารณาจากญาติผู้ใหญ่ก็คือ หม่อมย่าเอียดและคุณ ย่าอ่อน ถือได้ว่าเป็นผู้ที่มีความรักและความหวังดีให้กับลูกหลานไม่น้อยไปกว่าพ่อแม่ จึงมักสรรหา สิ่งดีๆและคนดีๆเพื่อมาเป็นคู่ครองให้กับลูกหลาน ซึ่งจากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่ายาทั้งสองให้ ความสำคัญสำหรับการเลือกคู่ครองของคุณชายคือการเลือกคู่ครองที่ฐานะเท่าเทียมกันและมีความ มั่งคั่งของชาติตระกูล

๒.๓.๑.๒ ผู้หญิงที่ผู้ชายเลือกไม่ใช่ตระกูลเทพพรหม

จากการศึกษาการเลือกคู่ครองของตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจุฑาเทพ พบผู้หญิงที่ผู้ชายเลือกไม่ใช่ตระกูลเทพพรหม ในตอนคุณชายธราธร คุณชายคนโตของราชสกุลจุฑาเทพที่จะต้องทำตามสัญญาของสองตระกูลเป็นคนแรก หม่อมย่าเอียดและคุณย่าอ่อนเลือกคู่ครองทางฝั่งสกุลเทพพรหมคือ หม่อมหลวงเกษรา เทพพรหม โดยได้บรรยายความสวยงามของเธอ ดังจะเห็นได้จาก

“สาวบ้านโน้นหน้าตาสะสวยหมดจด แม่หนูเกษราคนโตก็สวยสง่างาม เก่งแสนเก่ง ใครได้เป็นเมีย บ้านไหนได้เป็นสะใภ้จะโชคดีไปตลอดทั้งชาติ โอ๊ย ไหนจะคนอื่นๆอีก สวยสดน่ารักทุกคน” อ่อนสนับสนุนเต็มที่ ด้วยบ้านใกล้เรือนเคียง ไปมาหาสู่กันเป็นประจำ ก็พิสมัยรักใคร่ลูกสาวบ้านโน้น อยากจะให้หลายชายแต่งกับลูกสาว หลานสาวบ้านนั้นทุกคน

(คุณชายธราธร : ๒๐)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่าบ้านนั้นมีความรักใคร่ต่อสาวบ้านเทพพรหมเนื่องจากความใกล้ชิดที่ไปมาหาสู่กันเป็นประจำจึงทำให้เห็นความประหลาดของหม่อมหลวงเกษรา เทพพรหมว่าเป็นผู้หญิงที่คู่ควรกับคุณชายธราธรทั้งยังเป็นการรักษาสัญญาที่มีต่อเทพพรหมด้วย

๒.๓.๑.๓ ชาติกำเนิดด้อยต่ำ

จากการศึกษาลักษณะคู่ครองของตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจุฑาเทพ พบว่าผู้หญิงที่ผู้ชายเลือกมีชาติกำเนิดที่ด้อยต่ำ ในตอนคุณชายพุฒิภัทร ผู้หญิงที่ผู้ชายพุฒิภัทรเลือกเป็นคู่ครอง เป็นสาวชาวบ้าน ไม่มีชาติตระกูลที่เทียบเท่าฝั่งคุณชายพุฒิภัทร ทั้งยังไม่ใช่เชื้อสายของตระกูลเทพพรหม ดังจะเห็นได้จากตอนที่คุณชายพุฒิภัทรกลับมาจากหัวหินหม่อมย่าได้พูดเรื่องการแต่งงานระหว่างเขากับหม่อมหลวงมารดี โดยหม่อมย่าพยายามที่จะรักษาสัญญาระหว่างสองตระกูล

“ผมยอมรับครับว่าผิด ผมไม่ควรพากรองแก้วไปค้างคืนสองต่อสองแต่ตอนนั้นมันเหตุสุดวิสัยจริงๆ ชายเล็กเป็นพยานได้ ตอนนั้นอิงอรกับลูกกำลังจับตัวกรองแก้วไป ผมจำเป็นต้องทำ”

“แต่อย่าไม่เห็นด้วย ถ้าหล่อนจะต้องถูกนำตัวไปเป็นอนุก็เป็นเรื่องส่วนตัวของหล่อน อย่าลืมนะว่าชายภัทรเองก็มีคู่มั่นคู่มายอยู่แล้ว”

“แต่ผมไม่ได้รักใคร่ชอบพอน้องมารดี”

“ถึงไม่รัก แต่ชายภัทรเคยคิดบ้างไหมว่าสองสกุลเราต้องหมองใจกันก็เพราะชายภัทรเพียงคนเดียว ทำอย่างนี้เท่ากับไม่รักษาน้ำยาเลย” หม่อมเอี้ยคเสียงเข้ม

(คุณชายพุฒิภัทร : ๓๐๔)

ย่าอ่อนมีความคิดเห็นว่ากรองแก้วไม่มีสกุล ไม่คู่ควรที่จะเป็นสะใภ้ จุฑาทเทพ ดังจะเห็นได้จากตอนที่ย่าอ่อน ได้คุยเรื่องนางสาวศรีสยามกับเพื่อนที่ร่วมวงไฟ

“น่าเสียดาย หนูกรองแก้วสวยนะ วันประกวดข่าวสงออกครึกโครมหน้าตาก็สวยมารยาทก็เรียบร้อย”

“แต่ไม่มีสกุล พ่อเป็นแค่ภารโรง ฉันไม่เอาด้วยหรอก หลานสะใภ้ของฉันต้องเป็นราชสกุลเท่านั้น พ่อเลยทองสุขเล็กพุด คนยิ่งอารมณ์เสียอยู่ ถ้าเพื่ออีกตาฉันเล็กแน่”

(คุณชายพุฒิภัทร : ๓๔๒)

จากข้อความข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่าหม่อมย่าเอี้ยคพยายามรักษาสัญญาระหว่างสองตระกูล คือ พยายามพูดให้คุณชายพุฒิภัทรเห็นความสำคัญในการรักษาสัญญาที่ให้ไว้กับทางเทวพรหมซึ่งเมื่อกรองแก้วคือผู้หญิงที่คุณชายพุฒิภัทรเลือกเป็นคู่ครองไม่ใช่หญิงสาวจากตระกูลเทวพรหม หม่อมย่าเอี้ยคจึงพยายามที่จะทำทุกวิถีทางที่จะรักษาสัญญา ซาคำเน็ดที่ด้อยต่ำยังปรากฏในตอนคุณชายรัชชานนท์ คุณชายรัชชานนท์แต่งงานกับสร้อยฟ้าเนื่องจากคุณชายรัชชานนท์ได้รับอุบัติเหตุในป่า ตกน้ำจนได้รับบาดเจ็บมาก สร้อยฟ้าเป็นคนที่ช่วยให้ออกจากความตาย และพาไปรักษาตัวที่หมู่บ้านวลาหก แต่บังเอิญว่าเกิดความเข้าใจผิดบางประการจึงทำให้ต้องแต่งงานกันและ

คุณชายก็พาสร้อยฟ้ามาอยู่ที่วังจุฑาเทพโดยจดทะเบียนสมรสสร้างความไม่พอใจให้กับย่าทั้งสองอีก ทั้งสร้อยฟ้าก็เป็นสาวบ้านป่ายิ่งสร้างความไม่พึงใจเป็นอย่างมาก ดังจะเห็นได้จาก

“ชายเล็กทำแบบนี้ไม่ถูกเลยนะ” อ่อนโพลงขึ้นเสียงดังแทนเจ้าเรือน
“ย่าไม่ยอมรับสะใภ้ชาวป่าชาวเขาหรอกนะ ขึ้นตบแต่งกันก็อายเขาตายเลย
ไหนจะหนูซอกอีก คุณหญิงแม่ของเขาอีกเล่า มิแหม่กันมาดอนหงอกหม่อมย่า
ของเธอกันหมดคบบาลเลยหรือ”

“แต่ย่าอ่อนครับ คือผม.....”

“ชายเล็กไม่ต้องพูดเลย” ย่าผู้หนึ่งโบทมีเรื่องจัดขึ้น “ไปจัดการ
หย่ากับนางคนป่านั้นให้เรียบร้อยเสียเดี๋ยวนี้ หลังจากแต่งงานกับหนูซอกแล้ว
จะให้หล่อนเป็นอนุหรือเมียเก็บก็ตามใจย่าไม่ว่า”

(คุณชายรัชชานนท์ : ๒๑๘)

นอกจากย่าทั้งสองจะถูกเหยียดหยามว่าสร้อยฟ้าเป็นเพียงสาวบ้านป่าแล้ว ตัวละครที่มี
อิทธิพลต่อความคิดของย่าทั้งสองคือ คุณหญิงคาร์ดินุช มารดาของหม่อมหลวงสินุช คู่หมั้นของ
คุณชายรัชชานนท์ ก็ถูกเรื่องชาติกำเนิดของสร้อยฟ้าเหมือนกัน

“.....คุณชายเล็กก็อย่าเพิ่งให้ใครรู้เรื่องแม่นั้น ช่วงนี้ก็ควงน้องนุช
ไปไหนมาไหนเสียก่อนดิฉันว่าคนบ้านป่าเมืองเถื่อนแบบนั้น คงมาจับงาน
ละเอียดลอบแบบเราๆไม่ได้หรอก”

(คุณชายรัชชานนท์ : ๒๔๑)

คุณย่าอ่อนผู้ซึ่งยึดมั่นในกำลัง โภคะมีความลำเอียง นิสัยชอบดีโน่นนี่ตลอดเวลา ยิ่งเป็นคน
ที่ต่ำศักดิ์ก็จะโดนว่ากล่าวอยู่เป็นประจำ ก็ถูกสร้อยฟ้าว่าเป็นสาวบ้านป่าเมื่อเปรียบเทียบกับ
หม่อมหลวงสินุช เทวพรที่เป็นคู่หมั้นช่างแตกต่างกัน ดังจะเห็นได้จาก

“โอ๊ย แม่นั้น ไม่ค่อยจะได้เรื่องสักเท่าไรหรอกคะ คุณพี่” เสียง
น้องสาวเอ่ยถึงไม่พอใจเล็กน้อย เมื่อหม่อมเอี้ยดเอ่ยถามถึงสร้อยฟ้า

“แล้วหนูหูล่ะ” หล่อนจึงไปถามไปถึงอีกคนที่เป็นคู่แข่งกันซึ่ง
มาเรียนการบ้านการเรือนได้ครบหนึ่งเดือนแล้ว

“แหม หนูหูล่ะเธอไปอยู่เมืองนอกเมืองนาเสียหลายปี ออกมาเท่านี้ก็
คิดมไปแล้ว แต่เธอเป็นคนมีชาติตระกูล คงจะเอามาเปรียบกับนางคนป่าคน
เขานั่นไม่ได้หรือกระนะ คุณพี่”

(คุณชายรัชชานนท์ : ๒๖๕)

จากบทสนทนาข้างต้นจะเห็นได้ว่ายาทั้งสองไม่ยอมรับสร้อยเพราะเธอเป็นสาวชาวป่าซึ่ง
ถือว่าชาติกำเนิดที่ต่ำต้อยไม่เหมาะสมคู่ควรที่จะเป็นสะใภ้ของราชสกุลจุฑาเทพ เพราะหากรับมา
เป็นสะใภ้ก็คงจะมีแต่ความอับอายขายหน้า ผู้เขียนเพิ่มน้ำหนักเพื่อตอกย้ำสถานภาพของสร้อยฟ้าว่า
เป็นสาวบ้านป่าที่ไร้สกุลผ่านตัวละครฝั่งทางเทพพรหม โดยเฉพาะย่าอ่อนผู้ซึ่งถือเรื่องของชาติ
ตระกูลที่เสมอกัน และจะเห็นได้จากตอนคุณชายรณพีร์ เพียงขวัญ คาราสาวที่คุณชายรณพีร์เลือก
เป็นคู่ครองเธออยู่กับมารดา น้ำสาว และยาย ต้องออกจากโรงเรียนเพื่อทำงานหาเลี้ยงครอบครัว
เนื่องจากฐานะทางบ้านยากจน เมื่อยาทั้งสองทราบเรื่องที่คุณชายรณพีร์คบหากับเพียงขวัญและคิด
ว่าไม่เหมาะสมเพราะเธอไม่มีชาติกำเนิดที่เหมาะสมกับการเป็นสะใภ้จุฑาเทพ ดังจะเห็นได้จาก

“เรื่องความรักห้ามกันไม่ได้ก็จริง แต่การแต่งงานต้องแต่งกับคนที่
เหมาะสมเท่านั้น เพราะการใช้ชีวิตกับคนที่ไม่มีพื้นฐานครอบครัวและการศึกษา
เท่าเทียมกันจะทำให้ครองคู่กันได้นาน จุฑาเทพของเราไม่เคยมีประวัติเสียหยา
ย่าไม่ต้องการสะใภ้ที่สร้างรอยด่างพร้อยให้ราชสกุล”

(คุณชายรณพีร์ : ๑๓๑)

จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่าเรื่องของชาติกำเนิดเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งที่ยาทั้งสอง
ต้องการและคิดว่าเหมาะสม เพราะเป็นการเชิดชูวงศ์ตระกูลเป็นหน้าเป็นตาในสังคมชั้นสูง

๒.๓.๑.๔ ผู้หญิงที่ไม่มีความเป็นกุลสตรี

จากการศึกษานวนิยายชุดสุภาพบุรุษพบว่ายาทั้งสองมีการกำหนดผู้หญิงที่จะมาเป็นสะใภ้
ซึ่งผู้หญิงที่ไม่มีความเป็นกุลสตรีก็จะไม่ได้เป็นคู่ครองของราชสกุลจุฑาเทพ ซึ่งในความคิดของยา

ทั้งสองผู้หญิงที่ไม่มีความเป็นกุลสตรีปรากฏในตอนคุณชายพุมพิภัทร จากการที่กรองแก้วหนีการจับกุมตัวของอิงอรและลูกชาย คุณชายพุมพิภัทรจึงพากรองแก้วหนีไปที่บ้านพักตามอากาศของครอบครัวที่หัวหิน และถึงแม้ว่าจะไม่ได้มีอะไรกันแต่เมื่อหม่อมย่าเอียดและคุณย่าอ่อนรู้เข้าก็กล่าวถึงกรองแก้วในทางเสียหาย เพราะถือว่าปฏิบัติตัวไม่เหมาะสม ไม่เป็นกุลสตรี

“หล่อนนี่เองสินะ แม่นางสาวศรีสยาม อย่างนี้ต้องเปลี่ยนเป็นแม่ช้าวเมืองมากกว่ามั้ง มีอย่างที่ไหนมาค้ำอ้างแรมสองต่อสองกับผู้ชาย หรือพ่อแม่ของหล่อนเขาไม่สั่งสอนบ้างหรือไรว่ากุลสตรีไม่ควรทำแบบนี้”

(คุณชายพุมพิภัทร : ๒๕๓)

“หม่อมย่าครับ กรองแก้วไม่เคยเป่าหูผม ผมรักเธอด้วยใจบริสุทธิ์ กรองแก้วเป็นคนดี หากหม่อมย่าได้รู้จักจะต้องชอบ เธอน่ารักเรียบร้อย และเป็นกุลสตรี”

“แต่യാว่าหล่อนเป็นแม่ช้าวเมืองมากกว่า ฟังจากที่น้องอ่อนเล่า หล่อนไม่รักนวลสงวนตัว นอนกอดกับผู้ชายบนระเบียบ ช่างน่าอัปยศแทนพ่อของหล่อนที่ไม่รู้จักสั่งสอนถึงได้ปล่อยให้ลูกสาวทำตัวเหมือนพวกผู้หญิงโคมเจียว”

(คุณชายพุมพิภัทร : ๒๕๓)

จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่า การที่ไปนอนค้ำกับผู้ชายสองต่อสอง ไม่รักนวลสงวนตัว ถือว่าไม่เป็นกุลสตรี ซึ่งมักจะถูกกล่าวไปในทางเสียหาย ย่าทั้งสองก็เห็นว่าจากการกระทำของกรองแก้วนั้น ไม่เหมาะสมที่จะมาเป็นคู่ครองของคุณชายพุมพิภัทร ผู้หญิงที่ไม่เป็นกุลสตรีในความคิดของย่าทั้งสองยังปรากฏในตอนคุณชายรัชชานนท์ สร้อยฟ้าผู้หญิงที่คุณชายรัชชานนท์เลือกเป็นคู่ครองเธอถือกำเนิดในป่าซึ่งห่างไกลความเจริญต้องดูแลตนเอง โดยมีเพื่อนสนิทคือจ้อย เธอต้องช่วยพ่อใหญ่ปกป้องดูแลหมู่บ้านเวลาหกลึกจึงทำให้มีนิสัยค่อนข้างไม่เรียบร้อย ทโมน ชอบเล่นแบบเด็กผู้ชายและมีความมั่นใจในตัวเอง เมื่อเข้ามาอยู่ในวังจุฑาทิเทพเธอจึงพูดตามที่ใจคิดสำหรับหม่อมย่าเอียดแล้วคือการ”เถียง ไม่รู้จักเด็กผู้ใหญ่” ดังจะเห็นได้จากตอนที่มิ่งานเลี้ยงคณะทูตของยูเนสโก หม่อมย่าเอียดให้สร้อยฟ้าอยู่แต่ในครัวแต่เธออยากจะไป

หม่อมเอียดเมื่อแรกคิดว่าสร้อยฟ้าเป็นภรรยาของหลานชายก็ควรจะออกไปช่วยต้อนรับแขกหรือ แต่เมื่อน้องสาวพูดเช่นนั้นก็เห็นจริงอย่างคำนั้น ทั้งยังไม่ใคร่จะให้ใครๆ รู้ฐานะของสร้อยฟ้าด้วย เพราะได้รับคำกับคุณหญิงคาราณีนุชเอาไว้แล้วว่า จะยังไม่เปิดเผยเรื่องแต่งงานจนกว่าจะครบหนึ่งเดือน จึงปลงใจเสียดด้วยเกรงว่าจะเสียการเปล่าๆ

“ถ้าอย่างนั้นก็อยู่ในครัวนี้แหละ คอยช่วยอ่อนทวยจับอะไร”

“แต่ฉันขออนุญาตคุณชายเล็กแล้วนะคะ” สร้อยฟ้าท้วง

“หล่อนจะมาเถียงฉันหาอะไรยะ” หม่อมเอียดเสียงเข้ม निकเคื่อง ขึ้นมาอีกที่หล่อนเถียงออกมาอย่างไม่รู้จักเด็กหรือผู้ใหญ่ “ที่ให้อยู่ในครัว ก็เพราะหวังดี ออกไปเดี๋ยวจะกะเลอะกะล่ำทำงานการเขาเหลวอีก”

(คุณชายรัชชานนท์ : ๒๕๗)

จากบทสนทนาข้างต้นจะเห็นได้ว่าแม้สร้อยฟ้าพยายามที่จะอธิบายแต่เมื่อเป็นคำสั่งของผู้ใหญ่หากไม่เชื่อฟังก็จะถือว่าเป็นอาการเถียงคำไม่ตกฝากซึ่งเป็นกิริยาไม่พึงปฏิบัติถือว่าประพฤตินั้นไม่เหมาะสมกับการเป็นกุลสตรี

๒.๓.๑.๕ ผู้หญิงที่ประกอบอาชีพไม่มีเกียรติ

จากการศึกษาลักษณะคู่ครองในอุดมคติของผู้ปกครองพบว่าการประกอบอาชีพเป็นอีกข้อกำหนดหนึ่งของการที่จะมาเป็นสะใภ้ของราชสกุลจุฑาเทพ ซึ่งการประกอบอาชีพของผู้หญิงที่ คุณชายเลือกแต่ไม่ได้รับการยอมรับจากผู้ปกครองปรากฏในตอนคุณชายพุฒิภัทร กรองแก้วผู้หญิงที่คุณชายพุฒิภัทรเลือก ประกวดนางสาวศรีสยามและได้รับตำแหน่งชนะเลิศเป็นที่รู้จักในสังคมซึ่งเป็นอาชีพที่หม่อมย่าทั้งสองคิดว่าไม่เหมาะสมคู่ควรในการเป็นสะใภ้จุฑาเทพ ดังเป็นตอนที่หม่อมย่าเอียดและคุณย่าอ่อนทราบข่าวจากหนังสือพิมพ์ว่าคุณชายพุฒิภัทรเดินรากับกรองแก้ว

“แสดงว่าชายภัทรกับผู้หญิงคนนี้รู้จักกันมาก่อน”

“อ๊วย.....ว่าไม่ได้ นะคะคุณพี่ ถึงชายภัทรจะไม่สนใจ แต่ถ้าผู้หญิงทอดมารยาดีหรือชายอกสามศอกจะไม่ห้วนไหว ผู้หญิงเอาไว้ไม่เรียบร้อยเอาเสียเลย รู่ๆ ก็ลุกขึ้นมาเปิดผ้าโชว์ขาอ่อนประกวดนางงามให้บัดสีบัดเถลิง ชุด

ที่สวมประกวดก็เปิดเผยราวกับพวกแม่ยั่วเมือง พอได้เดินรำแบบเนื้อไก่ลัดชิด
ชายภัทรก็อาจจะไขว้เขวก็เป็นได้”

(คุณชายพุฒิภัทร : ๒๘๒)

จากบทสนทนาข้างต้นจะเห็นได้ว่ามุมมองของย่าทั้งสองเห็นว่าคู่ครองที่คุณชายพุฒิภัทร
เลือกไม่เหมาะสมประกวดเพราะยังคงมีแนวคิดเรื่องของการประกวดนางงามว่าเป็นอาชีพที่ ไม่รัก
นวลสงวนตัว เปิดเผยเรือนร่างให้สาธารณะได้เห็นเหมือนกับผู้หญิงขายบริการ การประกอบอาชีพ
ที่ไม่เหมาะสมยังปรากฏในตอนคุณชายรณพีร์ เพียงขวัญผู้หญิงที่คุณชายรณพีร์เลือก มีอาชีพเป็น
ดารา ซึ่งย่าทั้งสองถือว่าเป็นอาชีพเต็นกินรำกิน ไม่เหมาะสมสมควรที่จะเป็นสะใภ้ราชสกุลจุฑาทาเทพ
ดังจะเห็นได้จาก

“ย่าบอกชายพีร์แล้วใช่ไหมว่าถ้าย่าไม่เห็นด้วยกับคุณสมบัติของ
ผู้หญิงที่ชายพีร์เลือก ชายพีร์ก็ต้องฟังย่า ย่าไม่เห็นว่าย่าแม่เพียงขวัญที่เป็นแค่
ดาราเต็นกินรำกิน แล้วยังมีชื่อเสียงหายๆ จะเหมาะสมกับสะใภ้คนสุดท้าย
ของจุฑาทาเทพสักนิด”

(คุณชายรณพีร์ : ๑๘๓)

และ

“หม่อมย่าครับผมรักเพียงขวัญมากและจะแต่งงานกับเธอ ผมไม่
ยอมรับการแต่งงานกับผู้หญิงอื่นอย่างที่หม่อมย่าประกาศวันนี้”

“ไม่รับก็ต้องรับ ย่าพูดออกไปแล้ว ไม่มีทางเปลี่ยนแปลงได้ ต่อให้
ชายพีร์คือสิ่งอย่างไร การแต่งงานครั้งนี้ก็ต้องเกิดขึ้น ย่าไม่มีวันยอมรับผู้หญิง
เต็นกินรำกินแบบนี้มาเป็นสะใภ้จุฑาทาเทพหรอก”

(คุณชายรณพีร์ : ๒๑๕)

จากที่กล่าวมาพบว่า ผู้หญิงที่จะเข้ามาเป็นสะใภ้ในจุฑาทาเทพจะต้องเป็นคนประกอบอาชีพ
ที่ดี ซึ่งอาชีพที่พบว่าเป็นอาชีพที่ด้อยค่าคือ อาชีพดารา ซึ่งหม่อมย่าทั้งสองคนแสดงความรังเกียจ ดู
ถูกเหยียดหยาม

๒.๓.๑.๖ ผู้หญิงที่มีชื่อเสียงอื้อฉาว

การเป็นที่รู้จักของคนในสังคมหรือการมีชื่อเสียงเป็นอย่างหนึ่งที่ย่ำทั้งสองได้ให้ความสำคัญเนื่องจากราชสกุลจุฬาเทพเป็นที่รู้จักมักคุ้นกับคนในสังคม ซึ่งหากเกิดเรื่องอื้อฉาวขึ้นก็จะทำให้เกิดความมัวหมองในวงศ์ตระกูล ดังจะเห็นได้จากตอนคุณชายรณพีร์ เป็นตอนที่หม่อมยาเอียดทราบว่าเป็นขวัญมีข่าวฉาวออกมาบ่อย ท่านพูดคุยกับคุณชายรณพีร์ถึงชื่อเสียงของเพียงขวัญ

“อย่าจำเป็นต้องทำนะชายพีร์ สะใภ้ของจุฬาเทพไม่มีใครมีชื่อเสียงหายสักคน ย่ารับไม่ได้ถ้าผู้หญิงคนนี้จะดูชายพีร์ลงต่ำ ทำให้ราชสกุลของเราต้องเสื่อมเสียด้วย”

“ผมเรียนหม่อมยาไปแล้วว่าขวัญเป็นผู้หญิงที่ดี เธอไม่มีวันทำให้จุฬาเทพต้องเสื่อมเสียหรอกครับ”

“เสื่อมเสียได้อย่างไร ผู้หญิงคนนี้มีตั้งหลายตัว แกรมยังจะแต่งงานกับพ่อเลี้ยงอัศวด้วยไม่ใช่” อ่อนเสียงแทนด้วยเสียงแหลมๆ ที่เสียดแทงถึงกลางใจคนฟัง

(คุณชายรณพีร์ : ๒๕๒)

จากข้อความข้างต้นพบว่า ผู้หญิงที่มีชื่อเสียงอื้อฉาวประพฤติตัวไปในทางเสื่อมเสียด้านชู้สาว จะถูกมองว่าเป็นผู้หญิงที่ไม่ดี ซึ่งแม้ความจริง เพียงขวัญจะไม่ใช่ผู้หญิงที่ประพฤตินั้นไม่เหมาะสม แต่เมื่อมีข่าวว่าเธอเป็นคนหลายตัวก็ทำให้เพียงขวัญถูกมองว่าเป็นผู้หญิงไม่ดี

๒.๓.๒ คู่ครองที่แท้จริง : การต่อรองกับข้อเรียกร้องจากสถานภาพ

จากการศึกษาการเลือกคู่ครองของคุณชายทั้ง ๕ คน โดยการพยายามต่อรองกับข้อเรียกร้องจากสถานภาพและความเห็นชอบจากผู้ปกครองเพื่อให้บรรดาคุณชายได้คู่ครองที่แท้จริงที่ปรากฏอยู่ในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจุฬาเทพ เกิดจาก

๒.๓.๒.๑ การยกเลิกสัญญาที่เกิดจากตระกูลเทวพรหม จะเห็นได้จากตอนคุณชายธรรหคุณชายธรรหเมื่อรู้ความรู้สึกที่แท้จริงของตนเองแล้วผู้แต่งยังผูกเรื่องให้เกิดอุปสรรคในการเลือก

คู่ครองของคุณชายธรรตริก คือให้ตัวละครหลงป่าโดยคุณชายธรรตริกหลงป่ากับหม่อมหลวงระวีรำไพและหม่อมหลวงเกษราหลงป่ากับอาจารย์ชินกร แต่เมื่อต้องมีการรับผิดชอบฝ่ายหญิงกลับต้องเป็นคุณชายธรรตริกต้องรับผิดชอบหม่อมหลวงเกษราเนื่องจากหม่อมหลวงระวีรำไพหลีกทางให้ทั้งคู่แต่งงานกันและต้องการให้คุณชายธรรตริกทำตามความต้องการของหม่อมย่าทั้งสอง โดยหม่อมย่าเอียดและคุณย่าอ่อนที่ต้องการทำตามสัญญาของสองตระกูลอยู่แล้วจึงได้เชิญหม่อมหลวงเกษราเพื่อหารือเรื่องแต่งงาน

“ผู้หญิงที่เสียหายมีสองคนค่ะหม่อมย่า...” เธอบอก เสียงลอดริมฝีปากออกไปเพียงแผ่วเบา ด้วยวิสัยของสามัญชน ย่อมรักตัวเองมากกว่าคนอื่น แต่ความผิดชอบชั่วดีในใจก็ทำให้เธอค้านออกไป

“ยารู้ แล้วหนูเกษจะให้ย่าทำอะไรล่ะจ๊ะ” ผู้อาวุโสทำหน้าหนักใจ

“ถ้าหนูเกษไม่ว่า ย่าก็คิดว่าให้คุณชายใหญ่แต่งงานกับผู้หญิงสองคนเลยดีไหมล่ะจ๊ะ ใครที่ทำกัน ท่านชายวิษชากรก็มีเมียถึงสามคน ให้หนูเกษขึ้นทะเบียน ฝ่ายนั้นอายุน้อยกว่าก็เป็นรอง” คนที่คิดไม่มากมาตั้งแต่เด็กจนแก่พูดลุ่มๆ ทำให้คนคิดมากทั้งสองคนหันมองตากัน แล้วผู้อาวุโสก็รับปราม

“พูดอะไรอย่างนั้น หนูมะปรางไม่ใช่ลูกดาตีสานานี้จะให้ป็นนึ่งเป็นน้อยที่ไหนได้ นั่นลูกสาวคุณชายอาทิตย์ฯเชียวนะ ลองไปทาบาทมแบบนี้สิจะได้ไม่ต้องมองหน้ากันไปตลอดชีวิต”

“แล้วคุณพี่จะให้ทำอะไรล่ะเจ้าค่ะ” อ่อนหน้าเหือดไป แต่ยังคงอยากจะช่วยเหลือพี่สาวแก้ปัญหา “เราก็อยากรับผิดชอบทั้งสองคน”

“เอาเถอะ เรื่องนี้ให้พี่จัดการเองจะดีกว่า ทางคุณชายอาทิตย์ฯไม่ได้ติดต่อมา หรือเรียกร้องอะไร เราจะเสนอตัวก็น่าเกลียด แต่ทางนี้ผู้ใหญ่มีสัญญาใจระหว่างกัน พี่อยากจัดการให้สมน้ำสมเนื้อ ยิ่งเกิดเรื่องขึ้นมายิ่งต้องรีบแก้ไข”

(คุณชายธรรตริก : ๓๗๓)

จากบทสนทนาของหม่อมย่าเอียด คุณย่าอ่อน และหม่อมหลวงเกษรา แสดงให้เห็นว่าย่าทั้งสองยังคงต้องการรักษาสัญญาที่สองตระกูลได้ให้ไว้ต่อกัน ซึ่งแม้ผู้หญิงทั้งสองคนมีกำลัง โภคะเท่า

เทียมกันคืออยู่ในฐานะเดียวกันศักดิ์เท่าเทียมกัน แต่ย่ำทั้งสองก็ต้องการรักษาสัญญามากกว่าซึ่งก็เป็นความประสงค์ของคุณชายธรรชด้วย

การรักษาคำสัญญาโดยการแต่งงานระหว่างคุณชายธรรชและหม่อมหลวงเกษราถูกยกเลิกโดยทางฝั่งเทพพรหมเป็นคนยกเลิกการแต่งงานเนื่องจากหม่อมหลวงเกษรารักอาจารย์ชินกรและรู้สึกเห็นใจความรักของคุณชายธรรชที่มีต่อหม่อมหลวงระวีราไพและความถูกต้องจึงทำการยกเลิกการแต่งงานซึ่งหม่อมราชวงศ์เทพพันธ์แสดงความไม่พอใจแต่ในเมื่อเป็นความต้องการของลูกสาวอีกทั้งยังเหลือลูกสาวอีกสองคนคือหม่อมหลวงมารดีและหม่อมหลวงวิไลร์ภษาที่ยังสามารถรักษาสัญญาระหว่างสองตระกูลไว้ได้อีก

“เกษทำไม่ได้ค่ะ!” ก่อนที่แหวนจะเลื่อนเข้ามาตามนิ้วนางข้างซ้าย เธอกลับกระตุกมือหนีจากการเกาะกุมของธรรช “เกษทำไม่ได้จริงๆค่ะ”

“เกษ!” หม่อมราชวงศ์เทพพันธ์ตกใจ เรียกบุตรสาวเสียงหลง “จะบ้าไปแล้วเรอะ”

“เกษไม่ได้บ้าค่ะ แต่เกษแต่งงานกับพี่ชายใหญ่ไม่ได้ มันไม่ถูกต้อง” เธอตอบบิดาและตอบทุกๆคนภายในห้องนั้นทีเดียว

“น้องเกษใจเย็นๆ ค่อยๆ สงบสติอารมณ์ก่อนเถิด อย่าตกใจไปเลย”

“เกษไม่ได้ตกใจ แต่เกษคิดมาหลายครั้งแล้ว และใคร่ครวญหลายหนว่าพี่ชายใหญ่จะไม่มีวันรักเกษได้อย่างที่รักน้องปราง

(คุณชายธรรช : ๔๐๗-๔๐๘)

จากการกระทำดังกล่าวของหม่อมหลวงเกษราเป็นการแสดงเจตนาธรรมเนียมในการปฏิเสธคำสัญญาระหว่างสองตระกูลอย่างชัดเจนเนื่องจากประกาศในการงานแต่งงานโดยที่ผู้ใหญ่ทั้งสองฝ่ายรับรู้ร่วมกัน การยกเลิกสัญญานั้นหมายรวมไปถึงการไม่ได้อยู่ในสัญญาระหว่างสองตระกูลตั้งแต่แรกปรากฏอยู่ในตอนคุณชายปวรจ คุณชายปวรจไม่ได้ถูกจับคู่กับตระกูลเทพพรหมแต่ด้วยเหตุที่มีสถานภาพเป็นคุณชายซึ่งเป็นหนึ่งในจุฑาทูเทพจึงถูกจับคู่ในภายหลังแต่เมื่อยกเลิกสัญญา ทางตระกูลเทพพรหม คุณชายปวรจและหม่อมย่าเอียดและคุณย่าอ่อนเดินทางไปวังเทพพรหมเพื่อทำการยกเลิกสัญญา แต่หม่อมราชวงศ์เทพพันธ์ เทพพรหมก็ไม่ได้สร้างความผิดหวังให้กับคุณชายเทพพันธ์เท่าไรนักเหตุผลเพราะหม่อมราชวงศ์เทพพันธ์มีความเคารพนับถือในตัวของคุณชายเจ้าฉัตรอรุณ

ทั้งการแต่งงานระหว่างคุณชายปวรุจและหม่อมหลวงกระดินก็ไม่ได้อยู่ในสัญญาด้วย ดังจะเห็นได้จากที่รับได้ ดังตัวอย่าง

หม่อมย่าเอียดเป็นผู้อธิบายเรื่องทั้งหมดแก่คุณชายเทพพันธ์ และกระดินซึ่งนั่งพับเพียบนั่งอยู่ที่พื้นข้างผู้เป็นลุง คุณชายเทพพันธ์กลายเป็นใบ้พูดไม่ออกเมื่อได้ฟังเรื่องราวทั้งหมด ที่หม่อมย่าเอียดอธิบายเหตุใดจึงต้องขอยกเลิกการทาบทามหม่อมหลวงกระดินให้แก่หลานชายคนรอง

เดาว่าคุณชายเทพพันธ์คงจะโวยวายไปแล้ว หาก “หญิงสาว” ที่ปวรุจผูกสมรักรักใคร่ จนถึงขั้นยืนยันว่าไม่สามารถแต่งงานกับใครอื่นได้อีก จะไม่ใช่ท่านหญิงวรรณรสา เพราะ ใครๆ ก็รู้ว่าคุณชายเทพพันธ์นั้นก็นับถือพระองค์เจ้าฉัตรอรุณอยู่มาก จึงทำให้เขาออกอาการน้ำท่วมปาก

“คุณชายไม่โกรธใช่ไหมคะ” อ่อนถามอย่างกังวล

“ไม่หรอกครับ เพราะกระดินก็ไม่ได้อยู่ในสัญญาระหว่างเราที่จะให้ดองกันตั้งแต่แรกอยู่แล้ว ไม่เหมือนกรณีของคุณอย่างเกษรา มารตี วิไล รัมภา หรือลูกของอนุพันธ์อย่างคินินุช....ถ้าคุณอ่อนไม่ได้มาเห็นกระดินแล้วทาบทามผมก็คงไม่คิดจะให้หมั้นด้วยซ้ำ...คราวนี้ผมจึงไม่ได้ถือเรื่องราวค่าชดเชยเสียหยาอะไรก็ไม่ต้องหรอกครับ”

(คุณชายปวรุจ : ๓๑๗)

จากบทบรรยายข้างต้นจะเห็นได้ว่าการบอกเลิกสัญญาระหว่างคุณชายปวรุจและหม่อมหลวงกระดิน เทวพรหม นั้น ทางคุณชายเทพพันธ์เองก็ไม่ตั้งใจเนื่องจากการหมั้นครั้งนี้ไม่ได้อยู่ในสัญญาระหว่างสองตระกูลจึงทำให้การยกเลิกสัญญาไม่มีปัญหาใดๆ

๒.๓.๒.๒ ขาดิกำเนิดที่เท่าเทียมกันหรือสูงกว่า

การต่อรองในการเลือกคู่ครองจากขาดิกำเนิดที่เท่าเทียมกันปรากฏในตอนคุณชายธราทรหลังจากที่มีการยกเลิกสัญญาจากทางตระกูลเทวพรหมทำให้คุณชายธราทรบอกความต้องการของตนเองที่ว่าต้องการแต่งงานกับหม่อมหลวงระวีราไพซึ่งยาทั้งสองก็เห็นดีเห็นงามด้วย เนื่องจากมีขาดิกำเนิดที่เท่าเทียมกัน ดังจะเห็นได้จาก

“จะรีบไปไหนพวกหนุ่มๆ” อ่อนออกมาขวาง

“ไปสนามบินครับ เราต้องรีบไปก่อนที่น้องปรางจะบินไปอังกฤษ
ไม่อย่างนั้น ย่าอ่อนจะไม่ได้สะใภ้ใหญ่ นะครับ” รัชชานนท์ตอบ

หม่อมเอียดลูกตาม มองหนุ่มทั้งห้าที่ดูท่าทางกระตือรือร้นเหลือเกิน
สลัดกับหนุ่มสาวที่ยังนั่งพับเพียบอยู่บนพื้น ใบหน้าสดใสทีเดียว

“เฮ้อ.....แล้วทำไมไม่บอกความจริงกับย่า” หล่อนถอนหายใจ “จะได้
สู้ขอให้ลูกคน”

(คุณชายธราธร : ๔๑๐)

“...คราวชายใหญ่นั้นเป็นเพราะหนูเกษราเลือกที่จะไปแต่งงานกับ
ชินกรด้วยต่างหากย่าก็เลยต้องยอม อีอย่างคุณระวีราไฟก็ไม่ได้เป็นหญิงที่ไร้
หัวนอนปลายเท้าที่ไหน แต่เป็นถึงบุตรของคุณชายอาทิตย์รังสี ย่าก็ไม่ได้เห็น
ว่าเลวร้ายอะไร”

(คุณชายปวรจ : ๒๘๖)

จากบทสนทนาดังกล่าวจะเห็นได้ว่าย่าทั้งสองไม่ได้แสดงอาการรังเกียจแต่อย่างใดแต่กลับ
บอกว่าจะได้ขอให้ลูกคนซึ่งความจริงย่าทั้งสองก็ถูกใจทั้งหม่อมหลวงเกษราและหม่อมหลวง
ระวีราไฟเนื่องจากกำลังโศกเศร้าที่เท่าเทียมกันทั้งสองฝ่าย เพียงแต่ไม่ยอมคิดสัญญา ผู้เขียนจึงใช้
วิธีการแก้ไขสัญญาจากคุณชายคนแรกโดยการให้ฝั่งเทพพรหมเป็นคนคิดสัญญาแทนการมีชาติ
กำเนิดที่เท่าเทียมกันทำให้หม่อมย่าเอียดและคุณย่าอ่อนยอมรับ นอกจากนี้ตอนคุณชายธราธรแล้วยัง
เห็นได้จากตอนคุณชายรัชชานนท์ เมื่อหม่อมย่าเอียดและคุณย่าอ่อนทราบภายหลังว่าสร้อยฟ้า
แท้จริงแล้วคือเจ้าหญิงสร้อยฟ้าแห่งเวียงภูคำ ก็ทำให้ย่าทั้งสองยอมรับสร้อยฟ้าอย่างง่ายดาย ดังจะ
เห็นได้จาก

“หม่อมย่ายอมรับสร้อยฟ้าเป็นสะใภ้แล้วหรือครับ” เจ้าหลวง
รังสีมันต์ตรัสถาม

“ก็ไม่ได้ขาดตกบกพร่องอะไร ชาติเชื่อก็คือ ความรู้ก็มาก การเรียนถึงจะบกพร่องไปบ้าง แต่ก็คงจะหัดจะสอนกันได้ ว่าไหมอ่อน” ท่านหันไปสบตาน้องสาว

“ค่า.....คุณพี่” อ่อนเห็นด้วยเต็มกำลัง ผิดกับเมื่อแรกราวพลิกหน้ามือเป็นหลังมือ “ความจริงฝีมือก็มีนะคะ ขาดนิดขาดหน่อยพอปรับปรุงได้ค่า”

(คุณชายรัชชานนท์ : ๔๔๑-๔๔๒)

จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่าเมื่ออย่างทั้งสองทราบความจริงว่าสร้อยฟ้ามีชาติกำเนิดที่สูง เพราะเป็นถึงเจ้าหญิงแห่งเวียงภูคำก็ยอมรับเรื่องชาติกำเนิดได้โดยไม่มีข้อแม้แม้จะไม่เก่งเรื่อง การบ้านการเรือนก็ไม่ถือเป็นอุปสรรค ชาติกำเนิดที่เท่าเทียมกันทำให้ยาทั้งสองยอมรับปรากฏอยู่ในตอนคุณชายธณพีร์ เพียงขวัญได้รับการเลี้ยงดูจากนภามารดาโดยลำพัง เพราะนภาได้รู้ภายหลังว่า พ่อเลี้ยงอคุลย์มีภรรยาแล้วอยู่ทางเมืองเหนือ จึงหนีไปพร้อมกับลูกในท้องคือเพียงขวัญ เธอจึงเป็น ลูกสาวของพ่อเลี้ยงอคุลย์เศรษฐีของเมืองเหนือ ซึ่งเมื่ออย่างทั้งสองทราบเรื่องราวก็ทำให้พอรับชาติกำเนิดของเพียงขวัญได้ ดังจะเห็นได้จาก

...หากตัดอคคิตทั้งหมดออกไป เพียงขวัญนับเป็นหญิงสาวที่นางต้อง ใช้คำว่า “พอรับได้” คนหนึ่ง แม้ชาติกำเนิดไม่ใช่เจ้า แต่บิดาก็เป็นถึงพ่อเลี้ยง ร่ำรวยทางภาคเหนือ ในระดับคนทั่วไปแล้วก็จัดว่าสูติ

(คุณชายธณพีร์ : ๓๐๕)

จากข้อความดังกล่าวจะเห็นได้ว่าเมื่ออย่างทั้งสองทราบความจริงเรื่องชาติกำเนิดของเพียงขวัญก็ทำให้จิตใจเริ่มที่จะเปิดใจรับเพียงขวัญในฐานะสะใภ้คนหนึ่งของคุณชาย

๒.๓.๒.๓ ผู้หญิงที่เป็นกุลสตรี

ผู้หญิงที่บรรดาคณะชายทั้ง ๕ คนเลือกเป็นคู่ครองโดยที่หม่อมย่าเอียดและคุณย่าอ่อนยอมรับ ปรากฏในตอนคุณชายพุฒิกัทร ความเป็นกุลสตรีของกรองแก้วสามารถยึดโยงอยู่กับค่านิยม ประเพณีแบบดั้งเดิม คือ ผู้หญิงจะต้องมีกิริยามารยาทที่เรียบร้อย ประพฤติตนอยู่ในกรอบประเพณี อันดีงาม อ่อนหวานและนัมนวล ซึ่งกรองแก้วสามารถทำให้ยาทั้งสองยอมรับ โดยไม่คิดใจในเรื่องชาติกำเนิด ดังจะเห็นได้จาก

“สำหรับกรองแก้ว หลานสะใภ้คนที่สามของฉัน ถึงแม้ว่าเธอจะไม่มีเชื้อสาย แต่ก็มีตำแหน่งเป็นถึงนางสาวศรีสยามซึ่งทุกคนยอมรับ เป็นกุลสตรีที่ประพฤติปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมอยู่ในกรอบประเพณีอันดีงาม”

(คุณชายรณพีร์ : ๒๔๗)

จะเห็นได้ว่าการวางตัวเป็นกุลสตรีจะได้รับการยอมรับจากสังคมและถือว่าผู้หญิงที่ดีพึงกระทำตนให้เป็นกุลสตรีคือต้องรู้จักวางตัวได้เหมาะสม ความเป็นกุลสตรีดังกล่าวยังปรากฏในตอนคุณชายรณพีร์ โดยลักษณะดังกล่าวพบในตัวละครเพียงขวัญ ซึ่งย่ออ่อนสังเกตุการวางตัวของเธอตอนที่ไปประกันตัวที่สถานีตำรวจ

สิ่งหนึ่งที่อ่อนสังเกตุเห็นคือการวางตัวของคาราสาว แม้จะมีผู้ชายมากมายห้อมล้อม เพียงขวัญยังสงบเสงี่ยมเรียบร้อย หาได้เล่นหูเล่นตากับใครไม่ ซ้ำยังไม่มีท่าทางหลงละเลิงไปกับคำยกยอ ไม่แม้แต่จะพูดจาโอ้อวดให้ระคายหู....

(คุณชายรณพีร์ : ๓๐๕)

จากที่กล่าวมาพบว่า การวางตัวเหมาะสมนั้นจะได้รับการยอมรับจากสังคม ซึ่งย่ออ่อนก็เห็นข้อดีของเพียงขวัญแล้วเกิดความชื่นชม

เพียงขวัญได้รับการยืนยันจากนภาและพ่อเลี้ยงอัคร์ผู้เป็นพี่ชายต่างมารดาว่าเธอเป็นผู้ที่ประพฤติดี ไม่ออกนอกกลุ่มนอกลทาง และไม่ใช่ผู้หญิงหลายฝ่ออย่างที่ป็นข่าวว่าเป็นเมียเก็บของผู้กำกับภาพยนตร์

“ลูกสาวของดิฉันไม่เคยประพฤติตัวออกนอกกลุ่มนอกลทางแน่ละ ดิฉันเลี้ยงแกมกับมือ ดิฉันทราบดี” นภาก้าวมายืนข้างบุตรสาวอย่างอาจหาญ “ผู้กำกับที่คุณหมายถึงคือพินะ ลูกของยายขวัญเอง เธอเลี้ยงยายขวัญมากับมือ เป็นพ่อยิ่งกว่าเป็นพ่อแท้ๆของแกเสียอีก”

(คุณชายรณพีร์ : ๒๕๖)

“ผมไม่เชื่อหรือครับว่าคุณชายรณพีร์จะพบใครที่ดีไปกว่าน้องสาวผม ผมไม่ได้เข้าข้างเธอในฐานะที่เป็นพี่น้องกันหรือกันครับ แต่ผมพูดตามความจริง ขวัญเป็นผู้หญิงฉลาด เก่ง เข้มแข็ง จิตใจดี และรักคุณชายรณพีร์ถึงขนาดยอมทำทุกอย่างให้คุณชายมีความสุข แม้ว่าตัวเองจะถูกคุณชายโกรธเกลียดก็ตาม จะมีผู้หญิงคนไหนดีไปกว่านี้อีกหละครับ”

(คุณชายรณพีร์ : ๒๕๕)

จะเห็นได้ว่าความเป็นกุลสตรีของคุณครองที่ทั้งคุณชายและย่าทั้งสองยอมรับเป็นคุณสมบัติที่ขาดไม่ได้สำหรับผู้หญิงจึงจะได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้หญิงที่ดี ควรคบหาและเป็นพี่ที่เชิดหน้าชูตาของครอบครัว

๒.๓.๒.๔ ผู้หญิงที่มีการศึกษา

ความรู้มันเป็นสิ่งจำเป็นมากสำหรับทุกๆคน เพราะหากมีความรู้มากก็จะได้เปรียบในทุกๆเรื่อง การศึกษาจึงจำเป็นต้องพัฒนาตนให้เกิดองค์ความรู้ไม่ว่าจะเป็นวิชาทางด้านวิชาการหรือด้านอาชีพ การศึกษาจึงเป็นส่วนหนึ่งในการตัดสินใจเลือกคุณครองของบรรดาคุณชายและหม่อมย่าเอียดและคุณย่าอ่อน สะใภ้จึงต้องมีความรู้และการศึกษาดี ดังจะเห็นได้จากตอนคุณชายรัชชานนท์ ผู้หญิงที่คุณชายเลือกเป็นคุณครอง คือ สร้อยฟ้าสาวชาวป่า แม้สร้อยฟ้าจะอาศัยอยู่ในป่าแต่ยังมีครูฝรั่งสอนภาษาต่างประเทศให้ เพราะพ่อใหญ่ให้ความสำคัญในเรื่องของการศึกษาเป็นอย่างมากเธอจึงมีโอกาที่จะเรียนภาษาต่างประเทศทำให้เธอสามารถพูดได้อย่างคล่องแคล่วซึ่งสร้างความตกตะลึงให้กับหม่อมย่าเอียดเป็นอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากตอนต้อนรับคณะทูตยูเนสโก

ไม่รู้เป็นบุญของสร้อยฟ้าหรือเป็นกรรมของหม่อมเอียด ที่มีสเตอร์สติเวนส์นั้นเคยรู้จักกับหม่อมเจ้าวิษชากร เขาจึงประสงค์จะทำความเคารพมารดาของเพื่อนเก่า เดินตรงเข้าหาเพราะหล่อนกำลังตอนรับแขกอยู่ที่หน้างานพอดี หม่อมเอียดเกิดความกระอักกระอ่วนไม่น้อย ไม่รู้ว่าจะทำอย่างไรดี ได้แต่ยิ้มแล้วผงกศีรษะหงึกๆ

สร้อยฟ้าจึงตัดสินใจเดินเข้าไปหาทั้งคู่ก่อนจะยื่นมือให้มิสเตอร์สติเวนส์อย่างมีไมตรี “ไเฮ้ ฮาวคยูดู”

“โอ้ ฮาวคยูคู” ชาวต่างชาติหันมาหาหล่อนแล้วยื่นมือมาสัมผัส
ท่ามกลางความตะลึงงันของหม่อมเอียด สร้อยฟ้าก็แนะนำท่านเป็น
ภาษาอังกฤษ “นี่คือหม่อมเอียด คุณย่าของคุณชายพุฒิกัทรค่ะ”

(คุณชายรัชชานนท์ : ๓๐๗)

และ

สร้อยฟ้ายิ้มหากจะบอกเสียหมดก็เกรงว่าผู้ฟังจะเห็นเป็นคน โอ้อวด
จึงยกเพียงบางส่วนเท่าที่จำเป็น “ภาษาอังกฤษนี่พอฟัง พูดอ่านเขียนได้บ้างค่ะ
แต่ไม่คล่องเหมือนเจ้าของภาษา เพราะพ่อใหญ่เคียวเชิญให้เรียนตั้งแต่เล็ก
หนังสือของแฮรี่...เอ่อ...คุณครูแฮรี่ก็มีแต่ภาษาอังกฤษ ส่วนภาษาฝรั่งเศส
พอจะพูดได้ แต่ให้อ่านเขียนลำบากสักหน่อย นอกจากนั้นก็ยังมีภาษาเวียงซึ่ง
คล้ายกับภาษาอีสานของไทย แล้วก็ภาษาไทยค่ะ”

(คุณชายรัชชานนท์ : ๓๑๔)

หากเปรียบเทียบหัวใจของหม่อมย่าเอียดเป็นตาชั่งสองแขนแล้วละก็
ตอนนี้ฝั่งที่มีถาดของสร้อยฟ้าก็คล้ายกับมีคนเอาหินก้อนใหญ่มาโยนใส่ไว้ จน
อีกด้านที่มีแต่ลูกแก้วสีล้วนสวยงาม ไร้ประโยชน์ของหม่อมหลวงสินุชนั้น
ลอยลระลิวกระจัดกระจายเกลื่อนเต็มพื้น

(คุณชายรัชชานนท์ : ๓๑๐)

จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่าผู้ที่มีความรู้ดีย่อมได้รับการชื่นชมยกย่องและเป็นที่ชื่นชอบ
มากกว่าคนที่ไม่มีความรู้ดังเช่นที่ย่าอ่อนเมื่อรู้ว่าสร้อยฟ้ามีความรู้สามารถพูดได้หลายภาษาจึงรู้สึก
ชื่นชมสร้อยฟ้าและเห็นว่าเป็นคนที่มีการศึกษา

๒.๓.๒.๕ ผู้หญิงที่จิตใจดี

ผู้หญิงที่ดีนั้น นอกจากรูปร่างหน้าตาสวยงามแล้ว ยังคงต้องมีความงดงามออกมาจาก
ภายใน คือจิตใจดีงาม สะอาดบริสุทธิ์ คิดแต่สิ่งที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น และการมีจิตใจที่ดีงามย่อม

ส่งผลให้บุคลิกภาพภายนอกดูดีขึ้นด้วย”^{๓๖} จากการศึกษานวนิยายชุดสุภาพบุรุษจุฑาเทพ พบว่าตัวละครหญิงกรองแก้ว เป็นคนที่มีจิตใจดี ดังที่ย่าอ่อนได้ประทับใจกับตัวเอง เป็นตอนที่ย่าอ่อนหนีตำรวจจากการเล่นไฟ แล้วเกิดหกล้มกรองแก้วจึงเข้าไปประคอง ทั้งยังอาสาเป็นคนกวาดแก้วก้ำให้ ทำให้ย่าอ่อนเห็นในความมีน้ำใจของเธอ

“อย่าบอกให้ใครรู้ได้ไหม อายเขา” อ่อนเพ่งมองหมอนอิงในมืออีกครั้งก่อนโยนไปที่เบาะข้างตัว เมื่อรู้ตัวว่าทำอะไรลงไปก็อับอายเหลือประมาณ

“ได้สิคะ แก้วไม่บอกใครหรือก๊ะ จะปิดเป็นความลับ คุณอย่ายังเจ็บสะโพกอยู่หรือเปล่าคะ”

“นิดหน่อย คงจะเคล็ด แต่ไม่เป็นไรหรอก กลับไปบ้านให้เด็กเอายามาวดก็หายแล้ว”

“ถ้ามันกลับไปบ้านให้แก้วนวดให้ดีไหมคะ แก้วเคยนวดให้พ่อรับรองว่าหายปวดแน่ ประคบสมุนไพรเสียน้อยพรงี้จะได้ไม่ระบม”

“ขอบใจหล่อนมากนะที่ไม่ถือสาฉัน”

(คุณชายพุฒิภัทร : ๒๔๖)

จะเห็นได้ว่าคุณย่าอ่อนเริ่มใจอ่อนเพราะได้เห็นการกระทำของกรองแก้วว่าเธอเป็นคนที่น้ำใจดีทั้งยังช่วยเหลือเมื่อหล่อนได้รับบาดเจ็บโดยไม่รังเกียจสักนิดแม้ว่าย่าอ่อนเคยพุดจาจากกลางครั้งที่อยู่หัวหิน ผู้หญิงที่มีจิตใจดียังปรากฏอยู่ในตอนคุณชายรณพีร์ คือ ย่าอ่อนมักจะแอบหม่อมเอียดไปเล่นไฟเพื่ออยู่เสมอสุดท้ายก็โดนจับ ซึ่งการโดนจับในครั้งนี้เพียงขวัญเป็นคนที่ไม่ไปประกันตัวออกมา ย่าอ่อนขออภัยไม่ให้เพียงขวัญเล่าเรื่องที่น่างุกตำรวจจับให้ใครฟัง เธอสัญญาว่ามันเหมาะ แต่ไม่มีอะไรในจุฑาเทพรอดพ้นสายตาของหม่อมเอียด ดังจะเห็นได้จาก

ความช่วยเหลือของเพียงขวัญไม่ได้ทำให้อ่อนเปลี่ยนไปแค่ฝ่ายเดียว หม่อมเอียดก็เช่นกัน นางขอบใจหญิงสาวสั้นๆ คล้ายวางสีหน้าไม่สนิทนัก เพราะเคยคิดจะจ่ายเงินซื้อเพียงขวัญ ที่ไหนได้...คาราซึ่งนางเคยดูถูกว่าขัดสน

^{๓๖} ชุติมณฑน์ สุวีฑิต์.สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิง ในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจุฑาเทพ. หลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต.ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ . มหาวิทยาลัยศิลปากร. ๒๕๕๗. หน้า ๘๖

กลับมีเงินมาช่วยเหลือน้องสาวของนาง แถมยังเป็นเงินจากน้ำพักน้ำแรงของ
เธอเสียด้วย

(คุณชายรณพีร์ : ๓๑๑)

จากข้อความดังกล่าวจะเห็นได้ว่าเมื่อรู้ความจริงว่าเพียงขวัญเป็นคนมีน้ำใจก็จะได้รับการ
ยอมรับและทำให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างกัน

๒.๓.๒.๖ มีความเป็นแม่บ้านแม่เรือน

ผู้หญิงที่มีคุณสมบัติเป็นแม่บ้านแม่เรือนถือเป็นอีกหนึ่งคุณสมบัติที่คุณชายใช้ในการ
ต่อรองกับหม่อมย่าเอียดและคุณย่าอ่อนซึ่งการเป็นแม่บ้านแม่เรือนต้องมีความเพียบพร้อมในการ
เป็นภรรยาที่ดี เป็นผู้ปกครองเรือน และเป็นแม่ครัว เพื่อใช้เสนาห์ปลายจวักผูกใจพ้อบ้านให้อยู่กับ
เห่าเฝ้ากับเรือน จากนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจากเทพปราศรัยในตอนคุณชายพุฒิภัทร กรองแก้ว
นอกจากมีความเป็นแม่บ้านแม่เรือนจะเห็นได้จากตอนที่คุณชายพุฒิภัทรพากรองแก้วมาทำอาหารที่
วังจุฑาเทพให้ย่าทั้งสองได้เห็นความสามารถในด้านการทำอาหารของกรองแก้ว

.....กรองแก้วเริ่มจากการทำแสร้งว่ากึ่งก่อนเพราะรู้ว่าหม่อมย่าเอียด
โปรดปรานเมนูนี้เป็นที่สุด เมื่อย่าอ่อนปลัดเสื่อผ้าเสร็จแล้วก็ตามลงมาช่วยใน
ครัว โดยมียายสายเป็นลูกมือ ระหว่างที่อยู่ด้วยกันหญิงสูงวัยก็ลอบมองสังเกต
หญิงสาวไปด้วย

นอกจากหน้าตาสะสวยแล้วกรองแก้วยังมีความเป็นแม่บ้านแม่เรือน
สูง หล่อนเตรียมข้าวของด้วยท่าทางคล่องแคล่ว นับตั้งแต่หั่นเครื่องปรุงอัน
ได้แก่ ตะไคร้ จิง หัวหอม มะกรูด ผักชี พริก และต้นหอม

(คุณชายพุฒิภัทร : ๓๔๘)

การเป็นแม่บ้านแม่เรือนของกรองแก้วที่ทำให้หม่อมย่าเอียดยอมรับ

“กินเยอะๆนะครับหม่อมย่า”

“ก็แม่สิ ไหนๆ เพื่อนของชายภัทรทำทั้งที่ไซ้'ไหม” หม่อมเอียดจึงใจ
เน้นคำว่าเพื่อน “เป็นอันว่าอย่าขอชมว่าฝีมือการทำอาหารดีมาก ขอบใจนะหนู
แก้ว”

ทั้งหมดต่างยิ้มให้แก่กัน บรรยากาศบน โຕ้จะเป็นไปด้วยความชื่นมื่น
หม่อมเอียดเหลือบมองไปทั่วโຕ้ ไม่ว่าจะป็นอ่อนหรือแม่แต่หลานชายทุก
คนต่างส่งสายตามาขอคะแนนความเห็นใจให้แก่นางงามสาวด้วยกันทั้งสิ้น
แม้จะไม่เห็นด้วยที่หลานชายกล้าขัดคำสั่ง แต่เมื่อตัดอคติทิ้งมวลออกไปแล้ว
หม่อมเอียดก็ต้องยอมรับว่านางสาวศรีสยามคนนี้ได้สวยแต่รูป แต่กลับมี
เสน่ห์ปลายจวักไม่ผิดกับนางในวังเลยแม้แต่น้อย

(คุณชายพุฒิกัทร : ๓๕๔)

และ

สะใภ้คนที่สามผู้สงบเสงี่ยมอย่างกรองแก้วก็ใหญ่คมือเช่นกัน หญิง
สาวเข้าครัวคุมการทำเครื่องคาวหวานเลี้ยงแขกหรือ เนื่องจากการ
ถ่ายทอดตำรับอาหารชาววังมาจากอ่อนจนหญิงชรายกให้เป็นศิษย์เอก และ
ยอมรับสะใภ้นางงามผู้นี้เพราะเสน่ห์ปลายจวักของกรองแก้วนั่นเอง

(คุณชายรณพีร์ : ๒๐๗)

จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่าความเป็นแม่บ้านแม่เรือนของกรองแก้วสามารถทำให้เธอ
เอาชนะใจย่าอ่อนและหม่อมย่าเอียดได้ที่สำคัญคือการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างย่าทั้งสองกับกรอง
แก้ว หลังจากที่ย่าอ่อนทำครัวร่วมกันและหม่อมย่าเอียดก็ชอบในรสมือการทำอาหารของกรองแก้ว
แม้ไม่ได้เอ่ยปากที่จะรับกรองแก้วเป็นสะใภ้แต่ก็นับว่าสามารถทำลายกำแพงน้ำแข็งได้ลงกว่าครึ่ง
แล้ว

๒.๓.๒.๗ ผู้หญิงที่มีความซื่อสัตย์

ความซื่อสัตย์ เป็นคุณลักษณะที่ช่วยให้เป็นที่ยอมรับนับถือและไว้วางใจ เป็นที่น่าคบหา
สมาคมด้วย คุณสมบัติของผู้หญิงที่ผู้ชายเลือกเป็นคู่ครองและย่าทั้งสองก็ยอมรับดังกล่าวปรากฏ
ในตอนคุณชายรัชชานนท์ คือ สร้อยฟ้าต้องทำการทดสอบเพื่อที่จะได้เป็นสะใภ้จุฑาทพ โดยการ
ทำอาหารว่างยามบ่าย คือ “ข้าวต้มมัด” ซึ่งต้องแข่งขันกับหม่อมหลวงคินีบุษ แต่คุณชายรัชชานนท์

กลัวว่าเธอจะไม่ผ่านการทดสอบจึงสับเปลี่ยนข้าวต้มมัดโดยนำข้าวต้มมัดที่ซื้อจากร้านเกษรา เพื่อให้เธอชนะการแข่งขันในครั้งนี้ แต่เมื่อสร้อยฟ้าทราบเธอกลับบอกความจริงกับหม่อมย่าเถิดว่า ข้าวต้มมัดไม่ใช่ฝีมือเธอ จึงสร้างความประทับใจให้แก่หม่อมย่าเถิดและได้รับการยกย่องว่าเป็นคนที่มีความซื่อสัตย์ ดังจะเห็นได้จาก

“แต่ย่าก็จะขอให้คะแนนพิเศษแก่สร้อยฟ้า ในฐานะที่หล่อนเป็นคนซื่อสัตย์” หม่อมเถิดหันไปหาหญิงสาว มุมปากของท่านยกขึ้นเล็กน้อยพองาม “หล่อนจะไม่บอกฉันกับคุณอ่อนเรื่องนี้ก็ได้ เมื่อเข้าหล่อนได้รับคำชมไปเต็มๆอยู่แล้ว แต่ก็ยังมาสารภาพผิด ฉันเป็นคนที่ต้องเอาความสัตย์อยู่เหนือสิ่งใด เมื่อนำไปหักลบกลบหนี้กันแล้ว ก็เท่ากับว่าหล่อนเสมอดี”

(คุณชายรัชชานนท์ : ๒๔๗)

ความซื่อสัตย์ถือเป็นคุณสมบัติของคนดีแสดงว่าได้รับการอารมสั่งสอนมาเป็นอย่างดีที่ หม่อมย่าเถิดได้ชื่นชมสร้อยฟ้าเรื่องความซื่อสัตย์ส่งผลให้ย่าทั้งสองยอมรับเธอและมองข้ามการไม่ เป็นแม่บ้านแม่เรือนของเธอเพราะหม่อมย่าเถิดถือความสัตย์อยู่เหนือสิ่งอื่นใด

๒.๓.๒.๘ ผู้หญิงที่ผู้ปกครองเลือกประพฤติกรรมไม่เหมาะสม

หม่อมหลวงมารตี เทวพรหม คุณหมายที่ย่าทั้งสองได้เลือกให้คุณชายพุฒิภัทร เป็นพยาบาล เมื่อผิดหวังจากคุณชายพุฒิภัทร เธอจึงตกเป็นอนุของนายพลพินิจ เธอคอยซื้อของราคาแพงๆ ให้กับ ย่าทั้งสองคน และมารตียังว่าจ้างคนไปนุดครองแก้วเพื่อจะมาเป็นอนุของนายพลพินิจ เมื่อมารตี เป็นอนุของนายพลพินิจแต่เธอรังเกียจและต้องการให้คุณชายพุฒิภัทรยอมรับเธอในฐานะภรรยา แต่ ย่าทั้งสองก็ปฏิเสธเพราะเธอปฏิบัติตัวไม่เหมาะสม

“หม่อมย่าเถิด” หญิงสาวเอ่ยเสียงสั้น แต่ถึงอย่างนั้นก็ยังทำทีเชิดหน้าขึ้น

“ใช่ ฉันเอง...ไม่นึกเลยนะว่าฉันจะได้ยินประโยคนี้จากปากหล่อนตัวเองมีราศีคาวแล้วยังจะมาให้หลานชายฉันรับผิดชอบอีก สกุลจุฑาทพเรา ไม่ใช่ทาส จริงอยู่ว่าลูกชายฉันอยากให้เราดองกัน แต่ถ้าหากหล่อนถือว่ามัน

เป็นสัญญาทาสแล้วคิดจะมัดมือชกแบบนี้ฉันก็เสียใจด้วย ชายภรรยาจะต้อง
รับผิดชอบอะไรทั้งนั้น”

“มารดีไม่ยอม มารดีจะฟ้องทุกคน หม่อมย่าไม่ยุติธรรม”

“ก็เอามาสิ” หม่อมเอียดลากเสียงยาว “ถ้าคิดว่าหน้าหล่อนหนา
พอที่จะรับเรื่องฉาวๆ ถ้าแค่เรื่องเป็นเมียเก็บคนที่รื้อยกกว่ายังไม่อับอายพอ
หล่อนก็เชิญไปโพทะนา สกุลจุฑาทะพก็พร้อมที่จะต่อสู้เพื่อเกียรติตัวเอง
เหมือนกัน หลานชายฉันต้องได้แต่งงานกับผู้หญิงที่งามพร้อมทั้งร่างกายและ
จิตใจเท่านั้น ผู้หญิงต่ำๆอย่างหล่อนไม่มีสิทธิ์”

(คุณชายพุฒิภัทร : ๔๒๘)

จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่าการเลือกคู่ครองที่เหมาะสมกับคุณชายพุฒิภัทรผู้หญิงที่
เลือกแล้วจะต้องเป็นคนที่ทั้งทางร่างกายและจิตใจ หากขาดคุณสมบัติแล้ว ย่าทั้งสองก็ไม่อาจที่จะ
รับมาเป็นสะใภ้ได้

หม่อมหลวงสินธุ์ เทวพรหม คู่หมั้นของคุณชายรัชชานนท์ เป็นคนเจ้าอารมณ์ คุณกคนที่
ด้อยต่ำกว่าตน และพุดจรรวกับแม่ค้าปากตลาด กิริยาดังที่กล่าวมาแล้วอยู่ในสายตาของหม่อม
ย่าเอียดคงจะเห็นได้จาก

หม่อมเอียดยังคงยิ้มน้อยๆหล่อนออกจะไม่เห็นด้วยกับการนั้น
เพราะยังสนิทชิดเชื้อกับหม่อมหลวงสินธุ์มากขึ้นทุกวัน ก็เริ่มเห็นความ
เหมือนกันระหว่างสินธุ์กับอ่อนมากขึ้นทุกที ชำร่ายยังเคยแอบเห็นหล่อนคุง
ว่ากล่าวจันทาชนิดที่เรียกว่าจิกหัวกันเลยทีเดียว ทั้งวาจาที่ใช้กับคนต่ำกว่านั้น
ช่างร้ายกาจราวกับไม่ใช่ผู้ดี ซึ่งตรงนั้นต่างกับน้องสาว เพราะถึงแม้จะชอบดู
คุณคน แต่ก็ไม่ใช่วาจาเช่นแม่ค้าปากตลาดแบบนั้น นึกแล้วก็สงสารจันทา
ขึ้นมาจับใจ นึกใจบุญอยากหากคนมาปกป้องหล่อนให้พ้นจากภัยใกล้ตัวนี้
เหลือเกิน

(คุณชายรัชชานนท์ : ๒๓๐)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่าคุณสมบัติของผู้หญิงที่จะเข้ามาเป็นสะใภ้ของราชสกุล จุฑาทะพคุณสมบัติที่หม่อมย่าเอียดพิจารณาอันดับแรกคือการเป็นผู้ดี คือ ต้องมีกิริยามารยาทสุภาพ เรียบร้อย พุดจาไพเราะอ่อนหวาน แม้จะเป็นผู้หญิงที่เลือกเป็นคู่หมั้นหากทราบภายหลังว่าแสดง กิริยาที่ไม่เหมาะสมก็ไม่สามารถที่จะรับมาเป็นสะใภ้ได้

จะสังเกตได้ว่าความเป็นปัจเจกในการเลือกคู่ครองของคุณชายทั้ง ๕ คน และข้อกำหนดในการเลือกคู่ครองจากผู้ปกครอง มีลักษณะคล้ายคลึงกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสังคมไทยได้รับอิทธิพล จากแนวคิด “ปิตาธิปไตย” ซึ่งเป็นแนวคิดที่ให้ความสำคัญแก่ผู้ชาย ดังที่ ชูษณะ รุ่งปัจฉิม ได้ กล่าวไว้ในบทความ เรื่อง ความเชื่อว่าชายเป็นใหญ่ ความว่า คำว่าชายเป็นใหญ่ มาจากคำ ภาษาอังกฤษ คือ patriarchy หมายความว่า การปกครองโดยบิดาหรือผู้อาวุโส ซึ่งโดยทั่วไปแล้วมัก นิยมใช้คำนี้ในการอธิบายถึงลักษณะของครอบครัวที่ถือเอาว่าฝ่ายชายเป็นใหญ่ หรือครอบครัวที่มี ฝ่ายชายเป็นผู้นำ เป็นหัวหน้าครอบครัว ลักษณะดังที่กล่าวมาสามารถเห็นได้อย่างชัดเจนใน ครอบครัวใหญ่ หรือครอบครัวขยายที่สมาชิกทุกคนอยู่ร่วมกันในครอบครัวนั้นๆ ไม่ว่าจะเป็หญิง หรือชายที่อาวุโสรองลงไป เด็กๆเข้าทาสบริวารต่างๆ เป็นต้น ล้วนอยู่ภายใต้อำนาจการปกครอง และควบคุมของผู้อาวุโสซึ่งมักเป็นผู้ชาย^{๓๓}

ราชสกุลจุฑาทะพคุณหม่อมย่าเอียดถือเป็นผู้อาวุโสซึ่งเป็นผู้ที่กำกับดูแลคนทุกคนในบ้านถือว่าเป็น ตำแหน่งสูงสุด ดังนั้นหม่อมย่าเอียดจึงมีอำนาจในการกำหนดคุณสมบัติของผู้หญิงที่จะมาเป็น สะใภ้ ส่วนคุณชายทั้ง ๕ คน ก็มีอำนาจในการกำหนดคุณสมบัติของผู้หญิงที่จะมาเป็นคู่ครอง ดังนั้น ทั้งหม่อมย่าเอียดและคุณชายทั้ง ๕ คน จึงมีสถานภาพเดียวกันคือสถานภาพในการเป็นผู้เลือก ส่วน ผู้หญิงทั้ง ๕ คนที่ถูกเลือกให้เป็นสะใภ้ก็มีสถานภาพเป็นผู้ถูกเลือก ถึงแม้คุณชายทั้ง ๕ คนจะไม่ เห็นด้วยกับข้อกำหนดที่หม่อมย่าเอียดกำหนดแต่สุดท้ายแล้วผู้หญิงที่คุณชายเลือก ต่างก็มีคุณสมบัติ เช่นเดียวกับที่หม่อมย่าเอียดได้กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความเป็นปิตาธิปไตยที่กำหนด ความคิด ทำให้หม่อมย่าเอียดและคุณชายกำหนดว่า ผู้หญิงที่จะมาเป็นคู่ครองของคุณชายจะต้องเป็น กุลสตรี จิตใจดี และมีความเป็นแม่บ้านแม่เรือน เป็นต้น ซึ่งเป็นลักษณะของผู้หญิงที่ดีในครอบครัว ที่ผู้ชายเป็นช้างเท้าหน้าและผู้หญิงเป็นช้างเท้าหลังตามแนวคิดแบบปิตาธิปไตย

จากการศึกษาความเป็นปัจเจกที่สัมพันธ์ต่อสถานภาพและบทบาทของตัวละครเอกชาย ในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจุฑาทะพ สามารถพิจารณาได้ ๓ รูปแบบ ดังนี้ ๑. ความเป็นปัจเจกของตัว

^{๓๓} ชูษณะ รุ่งปัจฉิม . ความเชื่อว่าชายเป็นใหญ่. วารสารสุโขทัยธรรมาราช,ปีที่ ๑๓ ฉบับที่ ๓ ,๖๗

ละครเอกชายในการพิจารณาการแสดงบทบาทตามสถานภาพที่ปรากฏ ๒. การเลือกคู่ครองโดยบทบาทที่ขัดแย้งกับสถานภาพและการต่อรอง สามารถพิจารณาได้ ๓ แบบ ได้แก่ ๑) แนวคิดในการเลือกคู่ครองแบ่งได้ ๒ รูปแบบ คือ การเลือกคู่ครองจากการเลือกคู่ครองตามหลักพุทธศาสนาและการเลือกคู่ครองจากนักวิชาการทั่วไป ๒) ความเป็นปัจเจกที่แสดงออกผ่านการเลือกคู่ครอง พบว่าผู้ชายทั้ง ๕ คน มีการเลือกจากหญิงที่มีลักษณะเป็นกำลัง ๕ คือ กำลังคือรูปและเลือกตามหลักสมะ ๔ คือ สมสילה สมจาคา มีหลักเกณฑ์ในการเลือกคู่แบ่งได้เป็น ๕ หลักเกณฑ์ ได้แก่ มีความซื่อสัตย์และมีคุณธรรม ระดับการศึกษา ใจกว้างเสียสละและไม่เห็นแก่ตัว ชดเชยสิ่งที่ขาดหายไปให้สมบูรณ์ และการเป็นแม่ศรีเรือน การเลือกจากเหตุผลทางด้านความรัก คือ ความรักที่เกิดจากการใกล้ชิดสนิทสนมในปัจจุบันชาติ และผู้หญิงที่ผู้ปกครองกำหนดไม่มีลักษณะที่ผู้ชายต้องการ คือ ไม่เป็นกุลสตรี ไม่มีวุฒิภาวะ อายุต่างกัน และคล้ายคลึงกันเกินไป ๓) ข้อกำหนดจากชาติกำเนิดในการเลือกคู่ครอง สามารถแบ่งได้เป็น ๒ ประเด็น ดังนี้ ลักษณะคู่ครองในอุดมคติที่ผู้ปกครองกำหนดแต่คู่ครองไม่เป็นไปตามกำหนด ได้แก่ ผู้หญิงที่ผู้ชายเลือกไม่ใช่ตระกูลเทพพรหม ชาติกำเนิดด้อยต่ำ ผู้หญิงที่ไม่เป็นกุลสตรี ผู้หญิงที่ประกอบอาชีพไม่มีเกียรติ และผู้หญิงที่มีชื่อเสียงอื้อฉาว คู่ครองที่แท้จริงและการต่อรองกับข้อเรียกร้องจากสถานภาพ ได้แก่ การยกเลิกลัญญาที่เกิดจากตระกูลเทพพรหม ชาติกำเนิดที่เท่าเทียมหรือสูงกว่า ผู้หญิงที่เป็นกุลสตรี ผู้หญิงที่มีการศึกษา ผู้หญิงที่มีจิตใจดี ผู้หญิงที่มีความเป็นแม่บ้านแม่เรือน ผู้หญิงที่มีความซื่อสัตย์ และผู้หญิงที่ผู้ปกครองเลือกประพุดิตินไม่เหมาะสม

บทที่ ๔

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

สารนิพนธ์ เรื่อง การศึกษาสถานภาพและบทบาทของตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจุฑาเทพ มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์สถานภาพและบทบาทของตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจุฑาเทพ เพื่อวิเคราะห์ความเป็นปัจเจกที่สัมพันธ์ต่อสถานภาพและบทบาทของตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจุฑาเทพ โดยการศึกษาจากการเลือกคู่ครองของตัวละครเอกชายจากนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจุฑาเทพทั้งหมด ๕ เรื่อง ได้แก่ คุณชยชราธร คุณชายปวรรุจ คุณชายพุฒิภัทร คุณชายรัชชานนท์ คุณชายรณพีร์ ของสำนักพิมพ์ พิมพ์คำ ปีพ.ศ. ๒๕๔๕ ปรากฏผลการศึกษาดังนี้

สถานภาพและบทบาทของตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจุฑาเทพ จำแนกได้เป็น ๒ ประเภท คือ สถานภาพที่ติดตัวมาแต่กำเนิด และ สถานภาพที่ได้มาภายหลัง

สถานภาพที่ติดตัวมาแต่กำเนิดของตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจุฑาเทพ แบ่งได้เป็น ๒ ด้าน ได้แก่ สถานภาพทางวงศ์ตระกูลและสถานภาพทางชนชั้นทางสังคม

สถานภาพทางวงศ์ตระกูล ได้แก่ สถานภาพการเป็นหลานชาย สถานภาพการเป็นพี่น้อง

สถานภาพการเป็นหลานชาย มีบทบาทในการแสดงความรักและเคารพต่อผู้ใหญ่ บทบาทในการเชื่อฟังคำสั่งสอน

สถานภาพการเป็นพี่น้องกัน มีบทบาทในการให้ความรักความอบอุ่นเอื้ออาทรกัน บทบาทในการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

สถานภาพทางชนชั้นทางสังคม คือ สถานภาพคุณชาย (หม่อมราชวงศ์) บทบาทการเป็น
สุภาพบุรุษ บทบาทการรักษาเกียรติวงศ์ตระกูล

สถานภาพที่ได้มาภายหลังของตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจุฑาเทพ คือ
สถานภาพในการประกอบอาชีพ ได้แก่ สถานภาพและบทบาทของอาชีพนักโบราณคดี สถานภาพ
และบทบาทของอาชีพของอาจารย์สอนในระดับมหาวิทยาลัย สถานภาพและบทบาทของอาชีพของ
นักการทูต สถานภาพและบทบาทของอาชีพของแพทย์ สถานภาพและบทบาทของอาชีพวิศวกร
โยธา สถานภาพและบทบาทของอาชีพของทหารอากาศ (นักบิน)

ความเป็นปัจเจกที่สัมพันธ์ต่อสถานภาพและบทบาทของตัวละครเอกชาย แบ่งความเป็น
ปัจเจกของตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจุฑาเทพตามสถานภาพที่คิดตัวมาแต่กำเนิด
และสถานภาพที่ได้มาภายหลังสามารถพิจารณาได้ ๑ รูปแบบ ดังนี้

๑. ความเป็นปัจเจกของตัวละครเอกชายในการพิจารณาการแสดงบทบาทตามสถานภาพที่
ปรากฏ สรุปได้ดังนี้

คุณชายธราธร มีความเป็นปัจเจกตามสถานภาพที่คิดตัวมาแต่กำเนิด คือ เป็นหม่อมราชวงศ์
มีบทบาทในการเป็นสุภาพบุรุษ ที่ชายคนโตมีบทบาทการเป็นผู้นำ สุขุม เก็บความรู้สึกเก่ง กล้าคิด
กล้าตัดสินใจ มีความเป็นผู้นำ มีสัมมาคารวะ มีคุณธรรมจริยธรรม รู้วิธีการแก้ปัญหาอย่างนุ่มนวล

ความเป็นปัจเจกตามสถานภาพที่ได้มาภายหลัง คือ เป็นนักโบราณคดีและอาจารย์สอน
ระดับอุดมศึกษา มีบทบาทในการรักษาสมบัติของชาติ มีวิถีคิดเกี่ยวกับการเตรียมรับมือทาง
การศึกษากับชาติตะวันตก และมีการรักษารากเหง้าของไทย

คุณชายปวรจจ มีความเป็นปัจเจกตามสถานภาพที่คิดตัวมา คือ เป็นหม่อมราชวงศ์ มี
บทบาทเป็นสุภาพบุรุษ เป็นลูกที่เกิดจากแม่คนใช้มีบทบาทในการทำงานบ้านได้ทุกอย่าง ได้แก่
เรื่องอาหารหรือการเย็บปักถักร้อย

ความเป็นปัจเจกตามสถานภาพที่ได้มาภายหลัง คือ เป็นนักการทูต มีบุคลิกภาพที่สง่างาม มี
บทบาทด้านการสุขุม สำนวน เก็บความรู้สึกเก่ง เป็นคนมีเหตุมีผล มีศิลปะในการพูด เป็นคนช่าง
สังเกต

คุณชายพุดธิภัทร มีความเป็นปัจเจกจากสถานภาพที่ติดตัวมาแต่กำเนิด คือ เป็นหม่อมราชวงศ์ มีบทบาทเป็นสุภาพบุรุษ

ความเป็นปัจเจกตามสถานภาพที่ได้มาภายหลัง คือ เป็นคนที่มีการศึกษาสูงมีบทบาทเชื่อมั่นในตนเองสูง เป็นคัลยแพทย์สมองและเป็นอาจารย์หมอ บทบาทในการช่วยเหลือผู้อื่น มีน้ำใจ บทบาทมีความเชี่ยวชาญในวิชาชีพของตนเอง มีกระบวนการคิดเป็นเหตุเป็นผล

คุณชายรัชชานนท์ มีความเป็นปัจเจกจากสถานภาพที่ติดตัวมาแต่กำเนิดคือ เป็นหม่อมราชวงศ์ บทบาทความรับผิดชอบ เป็นหลานเจ้าสัวเศรษฐีใหญ่เจ้าของห้างดังบทบาทคนใช้จ่ายอย่างมือเดิบ ชอบสร้างสรรค์เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับทุกคน

ความเป็นปัจเจกตามสถานภาพที่ได้มาภายหลัง คือ เป็นวิศวกรโยธาบทบาทมีความตั้งใจแน่วแน่ ในการวางแผนใช้ชีวิตอย่างเป็นระบบ สถานภาพการเป็นสามีบทบาทปกป้องดูแลและให้ความช่วยเหลือภรรยาตามที่สามีพึงกระทำ

คุณชายรณพีร์ มีความเป็นปัจเจกจากสถานภาพที่ติดตัวมาแต่กำเนิด คือ การเป็นคุณชายคนสุดท้าย (เป็นน้องเล็ก) บทบาทมีความร่าเริง คนขี้แอน ช่างประจบประแจง

ความเป็นปัจเจกตามสถานภาพที่ได้มาภายหลัง คือ ทหารอากาศหน่วยรบพิเศษ จากการค้ารบบทบาทความกล้าหาญ ไม่ยอมแพ้อะไรง่ายๆ มีเพื่อนักสู้ มีสัญชาตญาณของนักรบ และบทบาทความรักประเทศชาติ

๒. การเลือกคู่ครอง โดยบทบาทที่ขัดแย้งกับสถานภาพและการต่อรอง สามารถพิจารณาได้ ๓ แบบ ได้แก่

๑) แนวคิดในการเลือกคู่ครองแบ่งได้ ๒ รูปแบบ คือ การเลือกคู่ครองจากการเลือกคู่ครองตามหลักพุทธศาสนาและการเลือกคู่ครองจากนักวิชาการทั่วไป

๒) ความเป็นปัจเจกที่แสดงออกผ่านการเลือกคู่ครอง พบว่าคุณชายทั้ง ๕ คน มีการเลือกจากปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกคู่ครองของแต่ละคนชายมีลักษณะเป็นกำลัง ๕ คือ กำลังคือรูปและเลือกตามหลักสมะ ๔ คือ สมสีลา สมจาคา มีหลักเกณฑ์ในการเลือกคู่แบ่งได้เป็น ๕ หลักเกณฑ์ ได้แก่ มีความซื่อสัตย์และมีคุณธรรม ระดับการศึกษา ใจกว้างเสียสละและไม่เห็นแก่ตัว ชดเชยสิ่งที่ขาดหายไปให้สมบูรณ์ และการเป็นแม่ศรีเรือน การเลือกจากเหตุผลทางด้านความรัก คือ ความรักที่เกิดจากการใกล้ชิดสนิทสนมในปัจจุบันชาติ และปัจจัยปัจจัยที่ส่งผลให้ตัวละครเอกชายไม่เลือก

คู่ครองที่ผู้ปกครองกำหนด ได้แก่ ผู้หญิงที่ไม่เป็นกุลสตรี ความต่างระหว่างอายุ ไม่มีวุฒิภาวะ และมีความคล้ายคลึงกันมากเกินไป

๓) ข้อกำหนดจากชาติกำเนิดในการเลือกคู่ครอง สามารถแบ่งได้เป็น ๒ ประเด็น ดังนี้

๓.๑ ลักษณะคู่ครองในอุดมคติที่ผู้ปกครองกำหนดแต่คู่ครองไม่เป็นไปตามกำหนด ได้แก่ ผู้หญิงที่คนชายเลือก ไม่ใช่ตระกูลเทพพรหม ชาติกำเนิดด้อยต่ำ ผู้หญิงที่ไม่เป็นกุลสตรี ผู้หญิงที่ประกอบอาชีพไม่มีเกียรติ และผู้หญิงที่มีชื่อเสียงอื้อฉาว

๓.๒ คู่ครองที่แท้จริงและการต่อรองกับข้อเรียกร้องจากสถานภาพ ได้แก่ การยกเลิกสัญญาที่เกิดจากตระกูลเทพพรหม ชาติกำเนิดที่เท่าเทียมหรือสูงกว่า ผู้หญิงที่เป็นกุลสตรี ผู้หญิงที่มีการศึกษา ผู้หญิงที่มีจิตใจดี ผู้หญิงที่มีความเป็นแม่บ้านแม่เรือน ผู้หญิงที่มีความซื่อสัตย์ และผู้หญิงที่ผู้ปกครองเลือกประพาศิตคนไม่เหมาะสม

อภิปรายผล

จากการศึกษา สถานภาพและบทบาทของตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจุฑาเทพ จำนวน ๕ เรื่อง ได้แก่ คุณชายธราธร คุณชายปวรจ คุณชายพดภิภัทร คุณชายรัชชานนท์ และคุณชายรณพีร์ สรุปได้ว่า ตัวละครเอกชายในเรื่องสามารถปฏิบัติบทบาทได้ตามสถานภาพที่ติดตัวมาแต่กำเนิด คือ สถานภาพหม่อมราชวงศ์มีบทบาทเป็นสุภาพบุรุษ สถานภาพหลานชายที่ดี มีบทบาทในการดูแลเอาใจใส่ผู้มีพระคุณ เชื่อฟังคำสั่งสอนของญาติผู้ใหญ่ และสถานภาพการเป็นพี่น้องกันมีบทบาทในการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในเรื่องต่างๆ มีความรักและหวังดีต่อกันด้วยความจริงใจ

การปฏิบัติตามสถานภาพที่ได้มาภายหลัง ตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจุฑาเทพสามารถปฏิบัติบทบาทได้ตามสถานภาพที่ได้มาภายหลัง กล่าวคือ อาชีพนักโบราณคดีมีบทบาทในการดูแลอนุรักษ์สมบัติของชาติ และปกป้องเพื่อให้คนรุ่นหลังได้ทำการศึกษาต่อไป อาชีพนักการทูต ต้องมีบุคลิกภาพที่น่าเชื่อถือ มีศิลปะในการพูด อาชีพแพทย์ มีบทบาทในการช่วยเหลือคน มีกระบวนการคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผล อาชีพวิศวกรโยธา มีบทบาทในการใช้ชีวิตอย่างเป็นระบบมีแบบแผนที่ชัดเจน อาชีพทหารอากาศ มีบทบาทสัญชาติญาณของนักรบและปกป้องประเทศจากการรุกรานจากศัตรู

จากสถานภาพและบทบาทของตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจุฑาเทพส่งผลให้ตัวละครเอกชายมีความเป็นปัจเจกของแต่ละคน สรุปได้ดังนี้

คุณชายธราธร การดำรงบทบาทตามสถานภาพทั้ง ๒ ประเภท หล่อหลอมให้คุณชายธราธร มีลักษณะนิสัยเฉพาะตัว คือ เป็นสุภาพบุรุษ สุขุม ตำรวม เก็บความรู้สึกเก่ง กล้าคิดกล้าตัดสินใจ มีความเป็นผู้นำ มีสัมมาคารวะ มีคุณธรรมจริยธรรม รู้วิธีการแก้ปัญหาอย่างนุ่มนวล มีอุดมการณ์ รักรักษาสมบัติของชาติ มีวิธีคิดเกี่ยวกับการเตรียมรับมือทางการศึกษากับชาติตะวันตก และมีการรักษา รากเหง้าของไทย

คุณชายปวรจรงค์ การดำรงบทบาทตามสถานภาพทั้ง ๒ ประเภท หล่อหลอมให้คุณชายปวรจรงค์มีบุคลิกภาพที่สง่างาม ลักษณะนิสัยเฉพาะตัว คือ เป็นสุภาพบุรุษ สุขุม ตำรวม เก็บความรู้สึกเก่ง เป็นคนมีเหตุมีผล มีศิลปะในการพูด เป็นคนช่างสังเกต

คุณชายพุดธิภัทร การดำรงบทบาทตามสถานภาพทั้ง ๒ ประเภท หล่อหลอมให้คุณชายพุดธิภัทรมีลักษณะนิสัยเฉพาะตัว คือ เป็นสุภาพบุรุษ ชอบช่วยเหลือผู้อื่น มีน้ำใจ มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง มีความเชี่ยวชาญในวิชาชีพของตนเอง มีกระบวนการคิดเป็นเหตุเป็นผล

คุณชายรัชชานนท์ การดำรงบทบาทตามสถานภาพทั้ง ๒ ประเภท หล่อหลอมให้คุณชายรัชชานนท์มีลักษณะนิสัยเฉพาะตัว คือ เป็นคนใจง่ายอย่างมือเดิบ ชอบสังสรรค์เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับทุกชนชั้น มีความรับผิดชอบ มีความตั้งใจแน่วแน่ ปกป้องดูแลและให้ความช่วยเหลือภรรยาตามที่สามีพึงกระทำ มีการวางแผนใช้ชีวิตอย่างเป็นระบบ

คุณชายธรมพีร์ จากการดำรงบทบาทตามสถานภาพดังกล่าวทำให้คุณชายธรมพีร์มีลักษณะนิสัยเฉพาะตัว คือ เป็นคนที่มีความกล้าหาญ ไม่ยอมแพ้อะไรง่าย ๆ มีเลือนนักสู้ มีสัญชาตญาณของนักรบ และมีความรักในประเทศชาติ มีวิธีการคิดและการตัดสินใจในเหตุการณ์ต่างๆ ได้เป็นอย่างดี

จากความเป็นปัจเจกที่สัมพันธ์กับสถานภาพและบทบาทของตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจุฑาเทพ ซึ่งจากนวนิยายพบว่า ตัวละครเอกชายมีการแสดงความเป็นปัจเจกที่เด่นชัดที่สุด คือ การเลือกคู่ครอง

การเลือกคู่ครองของตัวละครเอกชายมีการเลือกคู่ครอง ได้แก่ การชดเชยสิ่งที่ขาดไปให้สมบูรณ์ มีความสวยงามทางด้านร่างกายและด้านจิตใจ มีกิริยามารยาทที่เรียบร้อย ประพฤติปฏิบัติตนอย่างเหมาะสม มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความโอบอ้อมอารี ใจกว้าง เสียสละพร้อมที่จะช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่น ซื่อสัตย์ มีคุณธรรม มีการศึกษา ไม่เห็นแก่ตัว และมีพฤติกรรมเป็นแม่ศรีเรือน

จากคุณสมบัติของการเลือกคู่ครองของตัวละครเอกชายข้างต้น อีกประการหนึ่งคือ จะต้องผ่านการยอมรับจากผู้ปกครองทางฝ่ายคุณชายซึ่งลักษณะคู่ครองในอุดมคติที่ผู้ปกครองกำหนดไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้ คือ คู่ครองที่เลือกไม่ได้เกิดจากตระกูลเทพพรหม มีชาติกำเนิดต่ำต้อย ผู้หญิงที่ไม่เป็นกุลสตรี ผู้หญิงที่ประกอบอาชีพไม่เหมาะสม และมีชื่อเสียงอื้อฉาว ดังนั้นตัวละคร

เอกชายจึงสรรหาการต่อรองกับชื่อเรียกร่องจากสถานภาพที่จะทำให้ผู้ปกครองยอมรับคู่ครองที่ตนเลือกโดยใช้หลักการเลือกให้เกิดการยอมรับร่วมกัน คือ การยกเลิกสัญญาของเทพพรหม ชาติกำเนิดที่เท่าเทียมหรือสูงกว่า มีความเป็นกุลสตรี มีการศึกษา มีจิตใจดี มีความเป็นแม่บ้านแม่เรือน มีความซื่อสัตย์ และผู้หญิงที่ผู้ปกครองเลือกประพาศิตนไม่เหมาะสม ย่อมเป็นผู้หญิงที่ไม่ควรได้รับการยกย่องชื่นชมจากสังคม

หากผู้หญิงที่ประพาศิตนเหมาะสม ได้แก่ มีความเป็นแม่บ้านแม่เรือน มีความอดทน มีความเป็นกุลสตรี ซื่อสัตย์ มีการศึกษาสูง ความมีน้ำใจ ประพาศิตนอยู่ในกรอบของขนบธรรมเนียม ประเพณีอันดีงาม มีความเรียบร้อยทางวาจาและคำพูด คือ พูดจาด้วยจิตเมตตา อ่อนโยน อ่อนหวาน และพูดจาถูกกาลเทศะ ผู้หญิงคนนั้นก็ได้รับการยกย่องจากสังคมว่าเป็นผู้หญิงที่ดี

การเลือกคู่ครองแม้จะดูเป็นปัจเจกเพราะคุณชายทั้ง ๕ คน ได้แต่งงานกับคู่ครองที่ตนเลือก ซึ่งหมายความว่าความเป็นปัจเจกมีชัยเหนือข้อกำหนดของราชสกุล หากพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่าข้อกำหนดทางฝั่งผู้ปกครองล้วนเป็นสิ่งที่พบในตัวของผู้ปกครองทุกคน ผู้หญิงแต่ละคนต่างเป็นตัวแทนของผู้ครองในอุดมคติตามที่ผู้ปกครองต้องการ เว้นแต่คุณสมบัติผู้หญิงแต่ละคนมีสามารถหักล้างกับการไม่ใช่ผู้หญิงจากตระกูลเทพพรหมได้ ดังเช่น กรองแก้ว ในตอนคุณชายพุฒิกัทร กรองแก้วมีชาติกำเนิดต่ำซึ่งไม่อาจเปลี่ยนแปลงได้แต่เธอเป็นกุลสตรีที่เพียบพร้อมตามความต้องการของหม่อมย่าเอียดและคุณย่าอ่อนและเพียงขวัญ ในตอนคุณชายรณพีร์ ที่มีชาติกำเนิดที่ต่ำและมีชื่อเสียงอื้อฉาวแต่เมื่อความจริงปรากฏว่าเธอเป็นลูกสาวของคหบดีที่มีฐานะร่ำรวยและการประพาศิตนของเธอวางตัวได้เหมาะสมกับความเป็นกุลสตรีจึงได้รับการยอมรับจากฝั่งทางผู้ปกครองของบรรดาคณชาย

เมื่อพิจารณาจากตระกูลเทพพรหม จะพบว่านอกจากเกษราซึ่งมีคนรักและเป็นฝ่ายยกเลิกสัญญาเอง ส่วน ๔ สาวที่เหลือคือ กระจดิน มารตี คินีขุ วิไลร์มภา กลับไร้คุณสมบัติที่ผู้ปกครองนิยมความเป็นคู่ครองในอุดมคติ และเป็นการขาดอย่างมีนัยสำคัญ คือ ไม่เป็นกุลสตรี จิตใจไม่ดี ซึ่งคุณสมบัติเหล่านี้ก็มีค่ามากจนผู้ปกครองไม่อาจมองข้ามไปได้ เพราะฉะนั้นคู่ครองที่คุณชายเลือกที่ดูเหมือนมาจากความพอใจของแต่ละคนจึงเป็นคู่ครองที่อยู่ในอุดมคติของผู้ปกครองที่พอใจ

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา นวนิยายชุดสุภาพบุรุษจุฑาเทพ ผู้ศึกษางานสารนิพนธ์ฉบับนี้ได้ทำการศึกษา เฉพาะตัวละครเอกชายในเรื่อง จึงควรศึกษาสถานภาพและบทบาทของตัวละครเอกหญิงในเรื่อง เพิ่มเติมอีกทั้งยังควรศึกษาสถานภาพและบทบาทของตัวละครชายในนวนิยายชุดอื่นๆ ที่มีการกล่าวถึงเรื่องราวในยุคสมัยเดียวกันเพื่อนำมาเปรียบเทียบว่าสถานภาพและบทบาท การแสดงความเป็นปัจเจกของตัวละครมีผลต่อสถานภาพและบทบาทหรือไม่ รวมถึงการเลือกคู่ครองที่ปรากฏมี ลักษณะแตกต่างกันอย่างไร

บรรณานุกรม

หนังสือ

กิจการ พรหมมาและลลิตกร พรหมมา. (๒๕๕๗). อาจารย์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร :

โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กรมศิลปากร สำนักโบราณคดี. (๒๕๔๗). โบราณคดีสำหรับเยาวชน. กรุงเทพมหานคร :

กรมศิลปากร

แก้วเต็ม.(๒๕๕๖). คุณชายพุฒิภัทร.ชุดสุภาพบุรุษจุกาทาทพ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์พิมพ์คำ

งามพิศ สัตย์สงวน. (๒๕๔๕). สถาบันครอบครัวของกลุ่มชาติพันธุ์ในกรุงเทพมหานคร :

กรณีศึกษาครอบครัวไทยโซ่ง. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย

จำนงค์ อดิวัฒนสิทธิ์ และคณะ . (๒๕๕๒). การแต่งงาน. พิมพ์ครั้งที่ ๑๔. กรุงเทพมหานคร:

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ช่อนกลิ่น. (๒๕๕๖). คุณชายรัชชานนท์. ชุดสุภาพบุรุษจุกาทาทพ.กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์

พิมพ์คำ

ณรงค์ เส็งประษา. (๒๕๓๗). สังคมวิทยา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พิทักษ์

ณารา.(๒๕๔๖) . คุณชายธราธร. ชุดสุภาพบุรุษจุกาทาทพ.กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์พิมพ์คำ

ทัศนีย์ ทองสว่าง. (๒๕๔๕). สังคมวิทยา. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์

นิธิ เอียวศรีวงศ์. (๒๕๔๕) . ปากกาไก่และใบเรือ. พิมพ์ครั้งที่ ๕ .กรุงเทพมหานคร : แพร

บวร ประพฤติดี. (๒๕๒๐) . สตรีไทยบทบาทในการเป็นผู้นำทางการบริหาร. กรุงเทพมหานคร : โรง

พิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ประเสริฐ เข้มกลิ่นฟู้ง และคณะ . (๒๕๔๕). สังคมและวัฒนธรรม. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์

แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แพรณัฐ.(๒๕๔๖) . คุณชายธนพีร์. ชุดสุภาพบุรุษจุกาทาทพ.กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์พิมพ์คำ

มุษย์กับสังคม. (๒๕๔๒). พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รพีพรรณ สุวรรณัฐโชติ. (๒๕๓๐). สังคมวิทยา. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ : ภาควิชา

สารัตถศึกษา คณะวิทยาการจัดการ

ร่มแก้ว.(๒๕๔๖) . คุณชายปวรรุจ. ชุดสุภาพบุรุษจุฑาเทพ.กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์พิมพ์คำ

ราชบัณฑิตยสถาน. (๒๕๔).พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี ๒๕๔๒. กรุงเทพมหานคร :

อักษรเจริญทัศน์.

ราชบัณฑิตยสถาน. (๒๕๕๖). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๒. กรุงเทพมหานคร

: บริษัทนานมีบุ๊คจำกัด

วริยา ชอนวรรณ โณ. (๒๕๕๖).จริยธรรมในวิชาชีพ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์

สุพัตรา สุภาพ . (๒๕๔๒). สังคมวิทยา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช

อิงอร สุพันธ์วนิช.(๒๕๔๗). เลื่อมลายสายรุ้งภาพสะท้อนสังคมในนวนิยายปัจจุบัน.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์บริษัทแอคทีฟ พรินท์ จำกัด

สารนิพนธ์

จตุพร มหาพรหม. (๒๕๕๐). “การวิเคราะห์ตัวละครชายชาวจีนในนวนิยายไทยช่วง พ.ศ. ๒๕๑๐-๒๕๓๗.ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต เอกวิชาภาษาไทย.มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

จอมขวัญ เลื่องลือ. (๒๕๕๑). “เจตนาในการเลือกคู่ครองและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง : ศึกษาตามหลักสมชิวิธรรม ๔”. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิตสาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ ปรยุคต์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ฉันทนา วุฒิไกรจรัส. (๒๕๔๔). “การศึกษาปัจจัยก่อนการสมรส ปัจจัยการเลือกคู่ครองและทัศนคติต่อการสมรสระหว่างแรงงานที่จดทะเบียนสมรสและไม่จดทะเบียนสมรส : ศึกษากรณีแรงงานในนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบังจังหวัดชลบุรี”. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.

ชุตินฉันทน์ สุขวิทช์. (๒๕๕๗). “สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยายชุด **สุภาพบุรุษจุฑาเทพ**”. หลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต.ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

นันทนา พฤกษ์พงษ์. (๒๕๕๑). “วิเคราะห์ตัวละครเอกฝ่ายชายในนวนิยายของ ว.วินิจฉัยกุล”. ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต เอกวิชาภาษาไทย.มหาวิทยาลัยทักษิณ

ปิ่นหล้า ศิลานุต. (๒๕๕๑). “สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร **ศักดิ์เกษม**”. วิทยานิพนธ์วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ภิรมย์ บุญเยี่ยม . (๒๕๕๔). “การศึกษาการเลือกคู่ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท”.วิทยานิพนธ์ ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิตสาขาพุทธศาสนา.มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย.

อรปริยา อัจฉริยไพบูรณ์. (๒๕๕๐). “กลวิธีสร้างภาพลักษณ์ตัวละครชายในผู้ชนะสิบทิศ”.ปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต เอกวิชาภาษาไทย.มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อภิวันท์ อุดลยพิเชษฐ์. (๒๕๔๔). “สถานภาพบทบาทของผู้หญิงและผู้ชายในอดีต : ภาพ สะท้อนวรรณกรรมเรื่องขุนช้างขุนแผน”.วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขามานุษยวิทยา ภาควิชามานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยศิลปากร

บทความ

กมล ชาญเลขา. (๒๕๕๕). “บทบาทของหญิงไทย”. วารสารคหเศรษฐศาสตร์.

จิตรลดา สุวัตติกุล. (๒๕๒๕-๒๕๓๐, ตุลาคม – มีนาคม). “การพัฒนาคน : มิติหนึ่งของนวนิยาย **ไทย**”.วารสารภาษาและหนังสือ. ปีที่๑๕ (ตุลาคม – มีนาคม๒๕๒๕ – ๒๕๓๐)๖๗-๖๘.

ชัชณะ รุ่งปัจฉิม. (๒๕๕๗). “ความเชื่อที่ว่าชายเป็นใหญ่”.วารสารสุโขทัยธรรมมาธิราช,ปีที่ ๑๓ ฉบับ ที่ ๓ ,๖๗

วรพจน์ สืบประเสริฐกุล. (๒๕๕๘). “สถานะของปัจเจกชนภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศสมัย
ปัจจุบัน.” วารสารรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์. ปีที่๔,๑ .
(มกราคม –มิถุนายน ๒๕๕๘),๗๔

เว็บไซต์

ธาม เชื้อสถาปศิริ. มายาคติในละคร และ ๑๐คุณสมบัตินี้เป็น “สะใภ้” วังจุฬาเทพ. [ออนไลน์].

เข้าถึงเมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๕๖ เข้าถึงจาก

<http://www.manger.co.th/daily/viewnew.aspxNewID=9560000072678>.

ปณิธิ บรรณาน .all Magazine .[ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๕๕.เข้าถึงได้จาก :

<http://www.allmagazine.com/ColumnDetail/allColumDetail/tabid/๑06>.

หลังกำแพงแก้ว. เรื่องราวในวังหลวงและพระประวัติของเจ้านายฝ่ายใน สมัยรัชกาลที่ ๕. [ออนไลน์]

เข้าถึงเมื่อวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๕๕. เข้าถึงได้จาก

<http://www.oknation.net/blog/akemeepool/๒009/06/๒๑/entry-๑> .

หน้าที่ของพี่น้องมุสลิม .[ออนไลน์].เข้าถึงเมื่อวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๕๕ . เข้าถึงได้จาก :

<http://www.ahlulbait.org/main/content.php?category=8&id=784>.

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล	นางสาวณัฐรดา เบ้าคำ
ที่อยู่	๒๑๒ ซอย. กรุงเทพฯ – นนทบุรี ๒๑ ถนนกรุงเทพฯ – นนทบุรี บางซื่อ กรุงเทพมหานคร ๑๐๘๐๐
ที่ทำงาน	โรงเรียนศิลาจารย์พัฒนา ๒๑๒ ซอย. กรุงเทพฯ – นนทบุรี ๒๑ ถนนกรุงเทพฯ – นนทบุรี บางซื่อ กรุงเทพมหานคร ๑๐๘๐๐
ประวัติการศึกษา	
ปีการศึกษา ๒๕๔๖	สำเร็จการศึกษาศิลปศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ พระนครศรีอยุธยา
ปีการศึกษา ๒๕๕๕	ศึกษาต่อระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการพัฒนา อาชีพ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปัจจุบัน	ตำแหน่ง ครู โรงเรียนศิลาจารย์พัฒนา บางซื่อ กรุงเทพมหานคร

